

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)
เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สำหรับการสอนสุขศึกษา : การศึกษาเปรียบเทียบ
ระหว่างวิชาเพศศึกษาและวิชาสวัสดิศึกษา

Learning Management by Using LOVE MODEL

for Comprehensive Humanization in Teaching Health Education:

A Comparative Study between Sex Education and Safety Education Subjects

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สนับสนุนโดย

เงินทุนเพื่อการวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี พ.ศ. 2556

ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี พ.ศ. 2556

- ชื่อเรื่องวิจัย : การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สำหรับการสอนสุขศึกษา : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิชาเพศศึกษาและวิชาสวัสดีศึกษา (Learning Management by Using LOVE MODEL for Comprehensive Humanization in Teaching Health Education: A Comparative Study between Sex Education and Safety Education Subjects)
- ชื่อผู้วิจัย : รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอชมา วัฒนบูรานนท์
- สถาบัน : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปีที่พิมพ์ : 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้วิชาเพศศึกษาและสวัสดีศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL: Learning, Openness, Value, Excellence) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตลอดจนเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 2723250 สวัสดีศึกษา ภาคต้น ปีการศึกษา 2555 จำนวน 60 คน และรายวิชา 2723256 เพศศึกษา ภาคปลาย ปีการศึกษา 2554 จำนวน 80 คน รวมทั้งสิ้น 140 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” แบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ความคิด ความจริง ความรู้) และแบบประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบความรัก ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) One Way MANOVA และ One Way MANCOVA ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ผลการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดีศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พบว่า หลังเรียน กลุ่มทดลองมีพัฒนาการดีขึ้นและดีกว่ากลุ่มควบคุมในด้านความคิด ความจริง และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดีศึกษา) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบ “ความรัก” ในการจัดการเรียนรู้ระหว่างวิชาเพศศึกษาและสวัสดีศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความคิดในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ หลังเรียน ของทั้งสองรายวิชา ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดีศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสองรายวิชา ส่วนข้อเสนอนี้จากการวิจัยคือ ควรมีนโยบายให้จัดการเรียนรู้โดยใช้ “รูปแบบความรัก” เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในรายวิชาต่างๆ ทุกรายวิชา และครอบคลุมทุกระดับชั้น เพื่อเน้นให้ผู้เรียนเกิด “คุณธรรมนำความรู้”

Abstract

This research was designed to study and compare the results of learning management on Sex Education and Safety Education subjects by using LOVE MODEL (**L**earning, **O**penness, **V**alue and **E**xcellence) to comprehensive humanization and also to compare the satisfactions of the learners concerning the usage of LOVE MODEL. The samples were 140 Chulalongkorn University's students who enrolled in the Sex Education course at the Faculty of Education in the 2011 academic year and the Safety Education course at the Faculty of Education in the 2012 academic year. The students were selected by using Simple Random Sampling. The research instruments were LOVE MODEL learning management plans; assessments on comprehensive humanization in the areas of goodness, truth and knowledge; and the assessment on learning activities based upon LOVE MODEL. Data analysis was accomplished by using means, standard deviation, t-test, One Way MANOVA and One Way MANCOVA including content analysis.

The results found that, 1) mean scores of the Sex Education and Safety Education experimental group were found significantly better than before experiment and also found higher than the control group at the .05 level in the areas of goodness, truth, and knowledge (knowledge in the contents, attitudes and practice concerning sex education and safety education). 2) mean scores of Sex Education and Safety Education of experimental groups were found no significant differences at the .05 level in the areas of goodness, truth and knowledge. 3) mean scores of the experimental groups both in Sex Education and Safety Education subjects were also found no significant differences at the .05 level with the highest level of satisfactions. The researcher recommended that the application of Love MODEL Learning Management for Comprehensive Humanization in every subjects and class levels would pave the way of deserving "Morality Ahead Knowledge" on the students exactly.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สำหรับการสอนสุขศึกษา : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิชาเพศศึกษาและวิชาสวัสดิศึกษา” สำเร็จลงได้ด้วยความรัก ความเมตตา และความเป็นกัลยาณมิตรของศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุชาติ โสมประยูร ปุชนิยาจารย์คณะครุศาสตร์ และผู้ถือกำเนิดวงการสุขศึกษาในสถานศึกษาของประเทศไทย ศาสตราจารย์ ดร.สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ อดีตคณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม รองศาสตราจารย์ ดร.เทพวณี หอมสนิท อดีตรองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิต และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษาและพลศึกษา คณะครุศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร.รัชนี ขวัญบุญจัน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษาและพลศึกษา คณะครุศาสตร์ รองศาสตราจารย์ วรณิ โสมประยูร อดีตอาจารย์จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน ที่ปรึกษาองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตตปัญญาศึกษาและอดีตผู้อำนวยการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา คณะครุศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุกมาส อังศุ โชติ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและวิจัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และอาจารย์ ดร.ประสิทธิ์ สาระสันต์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ตลอดจนคณาจารย์อีกหลายท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ แต่ได้ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ และแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นในการทำวิจัยจนบรรลุผลดังตั้งใจ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณคณะครุศาสตร์เป็นอย่างสูงที่ให้การสนับสนุนเงินทุนเพื่อการวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2556

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง สำหรับผู้ช่วยวิจัยที่มีความสามารถและความอดทนในการช่วยเติมเต็มให้งานลุล่วงไปด้วยดี คือ อาจารย์จิรนนท์ แก้วมา อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย ราชภัฏสงขลา และนิสิตระดับคหกรรมศาสตร์ สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา คณะครุศาสตร์

ผู้วิจัยคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ นอกจากจะส่งผลต่อการพัฒนาจิตใจและปัญญาของเด็ก เยาวชนและประชาชน ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลแล้ว ยังจะช่วยลดปัญหาพฤติกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องเพศในสังคมและปัญหาอุบัติเหตุหรือความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาและชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยมีการพัฒนาสืบต่อไปด้วยทรัพยากรมนุษย์ที่พร้อมด้วยความดี ความรัก และความรู้ตลอดไป

รองศาสตราจารย์ ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	๗
กิตติกรรมประกาศ	๙
สารบัญ	๑
สารบัญตาราง	๗
สารบัญแผนภาพ	๘
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมุติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
นิยามศัพท์	6
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษา	8
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมทางศาสนา	12
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	14
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แนวคิด หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดการพัฒนาคุณค่าความเป็น มนุษย์	32
ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา	41
ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษา	51
ตอนที่ 7 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาสวัสดีศึกษา	57
ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	82
ระเบียบวิธีวิจัย	82
กลุ่มตัวอย่าง	82
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล	96
การวิเคราะห์ข้อมูล	100
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
ตอนที่ 1 ผลการจัดการเรียนรู้สวัสดีศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	101
ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดีศึกษาโดย ใช้รูปแบบความรักหรือ โมเดลเลิฟเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์	123
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เพศศึกษาและสวัสดีศึกษาโดยใช้รูปแบบความรักหรือ โมเดลเลิฟ เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	130
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	135
สรุปผลการวิจัย	135
การอภิปรายผลการวิจัย	136
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	142
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	143
รายการอ้างอิง	144
ภาคผนวก	153
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	154
ภาคผนวก ข แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ	156
ภาคผนวก ค เครื่องมือวิจัยในการวัดและประเมินการจัดการเรียนรู้ เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบความรักหรือ โมเดลเลิฟ	189
ภาคผนวก ง แผนการจัดการเรียนรู้สวัสดีศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก	200

หรือโมเดลเลิฟ

บทที่

หน้า

ภาคผนวก จ เครื่องมือวิจัยในการวัดและประเมินการจัดการเรียนรู้ สวัสดีศึกษาโดยใช้รูปแบบความรักหรือโมเดลเลิฟ	220
ภาคผนวก ฉ ค่าความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือวิจัยรายวิชาเพศศึกษา	230
ภาคผนวก ช ค่าความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือวิจัยรายวิชาสวัสดิศึกษา	247
ภาคผนวก ซ ผลการวิเคราะห์ข้อสอบของแบบประเมินความรู้ในเนื้อหา รายวิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา	263
ภาคผนวก ฌ กิจกรรมและผลงานของผู้เรียน	271

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	21
2.2	การสังเคราะห์องค์ประกอบของความดี	24
2.3	การสังเคราะห์องค์ประกอบของความจริง	28
2.4	การสังเคราะห์องค์ประกอบของความรู้	30
2.5	การสังเคราะห์กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แนวคิด หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและแนวคิดการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์	40
3.1	ค่าความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย	94
3.2	หัวข้อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา	97
3.3	หัวข้อการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษา	98
3.4	แผนการดำเนินงานวิจัยรายวิชาเพศศึกษา	99
3.5	แผนการดำเนินงานวิจัยรายวิชาสวัสดิศึกษา	99
4.1	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตน เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา ความรู้ (ความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษา ทักษะคิดเรื่องเพศศึกษา และการปฏิบัติ เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา) ก่อนเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=40)	102
4.2	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความดีในการปฏิบัติตน เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) ก่อน เรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง เดียว (One Way MANOVA (n=40)	103
4.3	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนของกลุ่มทดลอง (n=40)	104

4.4	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตน เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) หลัง เรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=40)	105
4.5	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความดีในการปฏิบัติตน เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) หลัง เรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง เดียว (One Way MANOVA (n=40)	106
4.6	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) หลังเรียนระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=40)	107
4.7	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตน เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา ความรู้ (ความรู้ในเนื้อหาสวัสดิศึกษา ทักษะคิดเรื่องสวัสดิศึกษา และการปฏิบัติ เกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) ก่อนเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=30)	113
4.8	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความดีในการปฏิบัติตน เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) ก่อนเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ One way MANOVA (n=30)	114
4.9	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) ระหว่าง ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง (n=30)	115
4.10	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตน เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา)	116

	หลังเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=30)	
4.11	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) หลังเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ One way MANOVA (n=30)	117
4.12	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) หลังเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=40)	118
4.13	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต ความรู้ ก่อนเรียนของรายวิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา	124
4.14	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) ก่อนเรียน ระหว่างรายวิชาเพศศึกษา (n=40) และสวัสดิศึกษา (n=30) โดยการวิเคราะห์ One way MANOVA	125
4.15	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) ก่อนเรียน ระหว่างรายวิชาเพศศึกษา (n=40) และสวัสดิศึกษา (n=30)	126
4.16	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต ความรู้ หลังเรียนของรายวิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา	127
4.17	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) หลังเรียน ระหว่างรายวิชาเพศศึกษา (n=40) และสวัสดิศึกษา (n=30) โดยการวิเคราะห์ One Way MANCOVA ที่มีคะแนนก่อนเรียนเป็นตัวแปรร่วม (Covariate variables)	128

4.18	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) หลังเรียน ระหว่างรายวิชาเพศศึกษา (n=40) และสวัสดิศึกษา (n=30) ที่มีคะแนนก่อนเรียนเป็นตัวแปรร่วม (Covariate variables)	129
4.19	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบความรักเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (n=40)	131
4.20	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบความรักเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (n=30)	132
4.21	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบความรักเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ระหว่างรายวิชาเพศศึกษา (n=40) และสวัสดิศึกษา (n=30)	133

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2.1	ลำดับการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)	44
2.2	แนวคิดการจัดการเรียนรู้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)	47
2.3	กรอบแนวคิดในการวิจัย	81

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ได้กำหนดให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” อย่างไรก็ตาม การที่คนจะกลายเป็นศูนย์กลางการพัฒนาได้นั้น ย่อมต้องได้รับการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเอง ให้เป็นคน “ดี เก่ง มีสุข” ตามเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษา (สำนักกิจการพิเศษ, 2552) จากนั้นจึงนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปใช้สร้างสรรค์เพื่อตนเองและสังคมต่อไป

ในด้านการศึกษานั้นก็เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายที่จะสร้างบุคคลให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 หมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ได้ระบุไว้ในมาตรา 22 ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด วิถีชีวิต ความเท่าเทียม ความเสมอภาค และการพัฒนาทักษะการคิดให้สามารถบูรณาการเชื่อมโยงวิถีชีวิตผ่านการศึกษาปฏิบัติจริง วัดและประเมินผลตามสภาพจริง รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

จากหลักคำสอนของศาสนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคนนั้น โดยทั่วไปทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี (นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ, 2551) ดังเช่น หลักทางพระพุทธศาสนามี 3 ประการ คือ 1) ละเว้นความชั่ว 2) ทำความดี และ 3) ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ส่วนหลักของศาสนาคริสต์เน้นที่บัญญัติแห่งความรัก ให้รักผู้อื่นเท่ากับรักตนเอง และละเว้นการปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีอันจะทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน สำหรับหลักของศาสนาอิสลามประกอบด้วยหลักสำคัญ 3 หมวด ได้แก่ 1) หลักการศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียว 2) หลักการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสงบสุขในการดำเนินชีวิตส่วนตัว และ 3) หลักจริยธรรมเพื่อการครองตนอย่างมีเกียรติ ซึ่งมีทั้งความดีที่พึงปฏิบัติ และความชั่วที่พึงละเว้น ทั้งนี้เมื่อบุคคลมีความดีเป็นพื้นฐานแล้ว จะทำให้สังคมเกิดความสงบสุข และเกิดการพัฒนาได้อย่างเต็มที่

ส่วนในแนวคิดของจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) ซึ่งสุมน อมรวิวัฒน์ (2552) ก็ได้กล่าวไว้ว่า “จิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เน้นการพัฒนาด้านในเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสรรพสิ่ง ลบอคติ เกิดความรัก ความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มี

จิตสำนึกต่อส่วนรวม สามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆมาประยุกต์ใช้ในชีวิตอย่างสมดุล...” ส่วนประเวศ วะสี (2552ก) ก็ได้ให้แนวคิดเรื่องจิตตปัญญาศึกษาไว้ว่า จิตตปัญญาศึกษา หมายถึงการศึกษาที่ทำให้เข้าใจด้านใน ของตัวเอง รู้ตัว เข้าถึงความจริง ทำให้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับ โลกและผู้อื่น เกิดความเป็นอิสระ ความสุข ปัญญา และความรักอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่ง หรืออีกนัยหนึ่งเกิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยเน้นการศึกษาจากการปฏิบัติ เช่น จากการทำงานศิลปะ โยคะ ความเป็นชุมชน การเป็นอาสาสมัครเพื่อ สังคม สุนทรียสนทนา การเรียนรู้จากธรรมชาติ และจิตตภาวนา เป็นต้น สำหรับ จุมพล พูลภัทรชีวิน (2552) ได้กล่าวไว้ว่า จิตตปัญญาศึกษาเป็นการศึกษาที่เน้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาความตระหนักรู้และ การเรียนรู้มิติ/โลกด้านใน (อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ทักษะ/มุมมองต่อชีวิตและ โลก) ของ ตนเอง ให้คุณค่าในเรื่องการเรียนรู้ด้วยใจอย่างไคร่ครวญ ซึ่งหมายถึงการสังเกตอย่างมีสติต่อการ เปลี่ยนแปลงภายในของตนเองที่เกิดขึ้นจากการเผชิญกับผู้อื่นและ โลกภายนอก ผ่านกระบวนการ/วิธีการ และกิจกรรมที่หลากหลาย มีเป้าหมายก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานอย่างลึกซึ้ง ทางความคิดและ จิตสำนึกใหม่เกี่ยวกับตนเองและ โลก ส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติและการดำเนินชีวิตอย่างมีสติและปัญญา มีความรักความเมตตาต่อตนเองและสรรพสิ่งทั้งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งและเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ

จิตตปัญญาศึกษาจึงเน้นประสบการณ์ตรงภายใน ให้ความสำคัญกับการตระหนักรู้โลกภายในของ ตนเองที่สัมพันธ์กับ โลกภายนอก กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินแบบจิตตปัญญาศึกษาจะอยู่ บนฐานของการเป็นกัลยาณมิตร หรือที่เรียกว่ากัลยาณมิตรเรียนรู้และกัลยาณมิตรประเมิน ระหว่างผู้เรียน และผู้สอน และระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาาร่วมกัน จิตตปัญญาศึกษาให้ความสำคัญ กับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ภายในของแต่ละคน ไม่เป็นบรรยากาศแบบเปิด เอื้อให้ ผู้เรียนรู้สึกมั่นคงปลอดภัยที่จะเปิดเผยและรู้จักตนเองและผู้อื่น อาจกล่าวได้ว่า การใช้จิตตปัญญาศึกษาเป็น ส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ รู้จักตัวเองมากขึ้น มีสติไคร่ครวญ ยอมรับความจริง เห็นคุณค่า ของตนเองและผู้อื่น มีการพัฒนาจิตใจและปัญญา เพื่อช่วยสร้างบุคคลให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ในเรื่องความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น มีลักษณะหรือองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ความดี อัน ประกอบด้วย การประพฤติชอบ มีคุณธรรมจริยธรรม รักษาศีล และมีความรักความเมตตา ความจริง อัน หมายถึง การเข้าใจหรือรู้เท่าทันและยอมรับความจริงของธรรมชาติ กฎแห่งธรรมชาติ เห็นคุณค่าของชีวิต ความรู้ซึ่งก็คือ การมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องนำไปสู่การพัฒนาปัญญา มีความสงบและมีสมาธิ (กิตติชัย สุชาติโนบล, 2555; ประเวศ วะสี, 2552ข; พระธรรมปิฎก, 2541; พระธรรมปิฎก, 2543ก; พระพรหมคุณา กรณ์, 2550ก,2550ข; พระมหาประสพ สมจาโร, 2554; รสชาติย์ อักษรวงษ์, 2552; สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, 2555; สูดใจ บุญอารีย์ และคณะ, 2553; อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550)

ดังนั้นในการที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ ตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น เข้าถึงความจริง ในธรรมชาติ มีความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ รักษาศีล มีคุณธรรม เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รู้จัก ยอมรับความจริงของชีวิต ซึ่งเป็นการพัฒนาบุคคลในด้านความดี ความจริงและความรู้ อันจะส่งผลให้บุคคล มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ย่อมต้องอาศัยแนวคิดหลักคำสอนของศาสนา และแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเป็น สำคัญ การสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จึงเป็นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรมและความรู้ ในอันที่ จะพัฒนาประเทศชาติ ทั้งนี้การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่จะเป็นฐานรากในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและ ยั่งยืน ซึ่งตาม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ก็ยังได้ระบุถึงการจัดการศึกษาที่ยึดหลัก “ผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด” ด้วย

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น จึงควรเป็นการจัดการเรียนรู้ที่จะฝึกฝนให้ผู้เรียน ได้ เรียนรู้หลากหลาย เช่น การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การเรียนรู้จากการสังเกต การสัมผัส การฝึกปฏิบัติ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตัว มีความสามารถในการคิด ความสามารถในการ สื่อสารและความสามารถในการแก้ไขปัญหา อันจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีหลายรูปแบบ อาทิ การจัดการเรียนการสอนโดยการสร้างศรัทธาและ โยนิโส มนสิการ และรูปแบบการสอนทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์ (สุมน อมรวิวัฒน์, 2533) การจัดการ เรียนรู้จากแนวคิดปัญญา 3 ในทางพระพุทธศาสนา อันได้แก่ สุตมยปัญญา (ปัญญาที่ได้จากการรับรู้รับฟัง) จินตมยปัญญา (ปัญญาอันเกิดจากการคิด) และภาวนามยปัญญา (ปัญญาอันเกิดจากการภาวนา) (ประเวศ วัช สี, 2537) การเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550) รูปแบบ การสอน โมเดลชิปปา (CIPPA Model) หรือรูปแบบการประสาน 5 แนวคิด (ทิสนา เขมมณี, 2552)

ส่วนรูปแบบการเรียนรู้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ก็เป็นรูปแบบการ จัดการเรียนรู้แบบหนึ่ง ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) แนวคิด หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยแนวคิดจิตตปัญญา ศึกษาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคลรู้จักตัวเอง รู้จักความดี ความงาม ความ เข้าใจธรรมชาติ ความมีสติ รอบคอบ รู้จักใคร่ครวญ เพื่อการพัฒนาจิตใจและปัญญา ส่วนแนวคิดหลักธรรม คำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวคิดที่มุ่งสอนให้คนทำความดี ละเว้นความชั่วและทำจิตใจให้ผ่องใส บริสุทธิ์ โดยการรักษาศีล การทำสมาธิ เพื่อให้เกิดปัญญา หรือหลักไตรสิกขานั้นเอง สำหรับแนวคิดด้าน ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสภาวะของบุคคลที่มีความเข้าใจตนเอง มีสติและ ปัญญาในการใคร่ครวญสรรพสิ่งทั้งหลาย และมีความเข้าใจในธรรมชาติของชีวิต ซึ่งประกอบด้วย การทำ ความดี การรู้จักความจริงของชีวิต และการมีความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ เพื่อการดำเนินชีวิตในสังคม อย่างมีความสุข ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์และดกผลึกการจัดการจัดการเรียนรู้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มรรคศึกษาตามแนวคิดจิตต

ปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” (เอมอชฌา วัฒนบูรานนท์, 2554ก) ได้ขึ้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นเรียนรู้ (Learning) ชั้นเปิดใจ (Openness) ชั้นเห็นคุณค่า (Value) และชั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) ซึ่งเรียกรูปแบบนี้ว่ารูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) โดยผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สูงกว่าก่อนเรียน และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) นั้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่หนึ่งชั้นเรียนรู้ (Learning) เป็นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกัน เรียนรู้ที่จะรักตนเองและผู้อื่น รวมทั้งเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา ขั้นที่สองชั้นเปิดใจ (Openness) เป็นแนวคิดที่ให้ผู้รักตนเองรู้จักผู้อื่น และยอมรับความจริงของชีวิตในเรื่องการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ในขั้นที่สามชั้นเห็นคุณค่า (Value) เป็นการจัดการเรียนรู้ให้เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น คุณค่าของชีวิต คุณค่าของความรู้ และคุณค่าของการมีความสุขที่ดี และขั้นที่สี่ได้แก่ ชั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) เป็นการจัดการเรียนรู้ให้เห็นคุณงามความดี ความจริง ความรู้ และความสุข ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยใจอย่างไคร่ครวญ ตระหนักรู้ในตนเอง มีความรักความเมตตาต่อบุคคลและสรรพสิ่งรอบข้าง อันจะส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านจิตใจและปัญญา รวมทั้งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้กับผู้เรียนในด้านความดี ความจริง และความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ทั้งนี้ความดีหมายถึง การรักษาศีล การมีความรักความเมตตา ส่วนความจริง คือ ความจริงของชีวิต ธรรมชาติของชีวิต ความจริงที่พึงปฏิบัติได้ การยอมรับความจริง และการรู้จักตนเองและผู้อื่น สำหรับความรู้นั้น เป็นความรู้เพื่อให้เกิดปัญญาในเนื้อหาสาระของศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) จึงสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ได้ โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับชีวิต เช่น สุขศึกษา การส่งเสริมสุขภาพ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา มรณศึกษา เพศศึกษา เป็นต้น ซึ่งจะช่วยสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้รายวิชาสวัสดิศึกษา (Safety Education) เป็นรายวิชาที่จัดการเรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน และเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา โดยหลักการทางสุขศึกษานั้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพตามเนื้อหาของแต่ละรายวิชา ซึ่งรายวิชาสวัสดิศึกษาก็เช่นเดียวกับรายวิชา มรณศึกษาและเพศศึกษาที่มีจุดเน้นตามหลักการทางสุขศึกษา โดยรายวิชาดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของสาขาวิชาสุขศึกษา ผู้วิจัยจึงคาดว่า ผลการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) จะช่วยสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้ผู้เรียนทั้งในด้านความดี ความจริงและความรู้ เช่นเดียวกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ในรายวิชาเพศศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง รู้จักความดี ความงาม ความเข้าใจธรรมชาติ เข้าใจความจริงของชีวิต มีสติ

รอบคอบ รู้จักใคร่ครวญ ตัดสินใจและมีพฤติกรรมที่ถูกต้องในเรื่องความปลอดภัย และเรื่องพฤติกรรมทางเพศ มีจิตสำนึกแห่งความปลอดภัย เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย โดยนอกจากจะส่งผลต่อการพัฒนาจิตใจ และปัญญา ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลแล้ว ยังจะช่วยลดปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยและปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ อันจะส่งผลให้ประเทศชาติมีทรัพยากรมนุษย์ที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม ความรัก และความรู้ในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษา โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ในการจัดการเรียนรู้ระหว่างวิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษา โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้เรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคะแนนเฉลี่ยด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สูงกว่าผู้เรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาแบบปกติ
2. ผู้เรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคะแนนเฉลี่ยด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไม่แตกต่างกัน
3. ผู้เรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตที่ลงทะเบียนรายวิชา 2723256 เพศศึกษา ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2554 (เดือนตุลาคม 2554-กุมภาพันธ์ 2555) และรายวิชา 2723250 สวัสดิศึกษา ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคต้น ปีการศึกษา 2555 (เดือนมิถุนายน 2555 – กันยายน 2555)
2. บริบท คือ ชั้นเรียนรายวิชา 2723256 เพศศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในภาคปลาย ปีการศึกษา 2554 (เดือนตุลาคม 2554-กุมภาพันธ์ 2555) และชั้น

เรียนรายวิชา2723250 สวัสดิศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการจัดการเรียนการสอน
ในภาคต้น ปีการศึกษา 2555 (เดือนมิถุนายน 2555 – กันยายน 2555)

3. ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก”
หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ตัวแปรตาม คือ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ความดี ความจริง และความรู้อย่างดี) และความพึง
พอใจของนิสิต

ข้อตกลงเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ความดี ความจริง ความรู้อย่างดี) มีอิสระใน
การตอบ มีความตั้งใจ มั่นใจ และเต็มใจในการตอบ

นิยามศัพท์

รูปแบบการเรียนรู้ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่
ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเรียนรู้ (Learning) ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness) ขั้นตอน
ที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value) และขั้นตอนที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียน ได้มีโอกาส
เรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ตระหนักรู้ในตนเอง มีความรักความเมตตาต่อบุคคลและสรรพสิ่งรอบข้าง อัน
จะส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านจิตใจและปัญญา รวมทั้งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมายถึง หลักคำสอน 3 ประการ ได้แก่ การละเว้นความชั่ว การทำ
ความดี และการทำจิตใจให้บริสุทธิ์

จิตตปัญญาศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคลรู้จักตัวเอง รู้จักความดี ความงาม
ความเข้าใจธรรมชาติ เข้าใจความจริงของชีวิต มีสติ รอบคอบ รู้จักใคร่ครวญ เพื่อการพัฒนาจิตใจและปัญญา

ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ หมายถึง สภาวะของบุคคลที่มีความเข้าใจตนเอง มีสติและปัญญาในการ
ใคร่ครวญสรรพสิ่งทั้งหลาย และมีความเข้าใจในธรรมชาติของชีวิต ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ
ได้แก่ ความดี ความจริง และความรู้อย่างดี

ความดี หมายถึง การรักษาศีล การมีความรัก ความเมตตา

ความจริง หมายถึง ความจริงของชีวิต ธรรมชาติของชีวิต ความจริงที่พึงปฏิบัติได้ การยอมรับความ
จริง และการรู้จักตนเองและผู้อื่น

ความรู้ หมายถึง ประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน
ด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียน ซึ่งรายวิชาเพศศึกษาเกี่ยวกับ
เรื่องเพศ ส่วนรายวิชาสวัสดิศึกษานั้นเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัย

วิชาเพศศึกษา หมายถึง รายวิชาที่เปิดสอนในระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับของนิสิต สาขาวิชาเอกสุขภาพศึกษาและพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเป็นรายวิชาเลือกสำหรับ นิสิตสาขาวิชาอื่นๆทั้งในคณะและนอกคณะครุศาสตร์ ในรายวิชานี้จะประกอบด้วยเนื้อหาเรื่อง ความหมายของเพศอวัยวะเพศชายและเพศหญิง ธรรมชาติของการเกิด พัฒนาการทางเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม การเลือกคู่ครอง และการแต่งงาน การคุมกำเนิด ความเชื่อเกี่ยวกับเพศ ความผิดปกติทางเพศ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาเรื่องเพศ ความหมายและความสำคัญของเพศศึกษา การสอนเพศศึกษา และบทบาทของโรงเรียน บ้านและชุมชนที่มีต่อเพศศึกษา

วิชาสวัสดิศึกษา หมายถึง รายวิชาที่เปิดสอนในระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับของนิสิต สาขาวิชาเอกสุขภาพศึกษาและพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเป็นรายวิชาเลือกสำหรับ นิสิตสาขาวิชาอื่นๆทั้งในคณะและนอกคณะครุศาสตร์ ในรายวิชานี้จะประกอบด้วย ความหมาย ความสำคัญ และหลักความปลอดภัยในโรงเรียนและชุมชน แนวคิดทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย สวัสดิภาพในบ้าน การจัดโปรแกรมความปลอดภัยในบ้าน สวัสดิภาพในการจราจร การจัดโปรแกรมความปลอดภัยในการจราจร สวัสดิภาพในโรงเรียน การจัดโปรแกรมสวัสดิภาพในโรงเรียน สวัสดิภาพในการประกอบอาชีพ การจัดโปรแกรมความปลอดภัยในการทำงาน สวัสดิภาพเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ และการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาความปลอดภัยของประชาชน

ผู้เรียน หมายถึง นิสิตที่ลงทะเบียนรายวิชา 2723250 สวัสดิศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคต้น ปีการศึกษา 2555 และนิสิตที่ลงทะเบียนรายวิชา 2723256 เพศศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2554

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 1) เป็นแนวทางในการนำรูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ ความเข้าใจและสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
- 2) ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง ในเรื่องความดี ความงาม ความเข้าใจ ธรรมชาติ เข้าใจความจริงของชีวิต มีความรอบคอบ และรู้จักใคร่ครวญอย่างมีสติ
- 3) เป็นแนวทางหนึ่งในการลดปัญหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิต

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สำหรับการสอนสุขศึกษา: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิชาเพศศึกษาและวิชาสวัสดิศึกษา” นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานทางการวิจัย โดยแบ่งเป็น 8 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษา

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมทางศาสนา

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แนวคิดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษา

ตอนที่ 7 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาสวัสดิศึกษา

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษา

ความเป็นมาของจิตตปัญญาศึกษา

แนวคิดเรื่องจิตตปัญญาศึกษาก่อตั้งโดย เซอเกียม ตรุงปะ ในปี ค.ศ.1974 ที่มหาวิทยาลัยนาโรปะ มลรัฐโคโลราโด สหรัฐอเมริกา (การปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย, 2552) แต่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในหมู่นักศึกษาทุกระดับในช่วงไม่กี่ปีมานี้ โดยมีอิทธิพลต่อเครือข่ายการศึกษาระดับอุดมศึกษาหลายแห่ง สำหรับการปฏิบัติเชิงจิตตปัญญาศึกษาในทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยนาโรปะหมายถึง การศึกษาที่มุ่งเน้นการสืบค้นสำรวจภายในตนเอง การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและการรับฟังด้วยใจเปิดกว้างยอมรับความหลากหลายและอุดมของโลก ทั้งนี้จากการตระหนักเข้าใจตนเองจะส่งผลให้เกิดความชื่นชมในคุณค่าของประสบการณ์ของผู้อื่นด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามเป้าหมายของการศึกษาเชิงจิตตปัญญานั้นไม่ได้เพื่อการใคร่ครวญภายในเท่านั้น และจิตตปัญญาศึกษาก็ไม่ได้หมายถึงการละเลยความเป็นวิชาการไป แต่หมายถึงการหยั่งรากลึกให้ลึกซึ่งยิ่งขึ้น ให้เป็นประสบการณ์ส่วนตัวที่สัมผัสเองโดยตรงมากขึ้น และให้มีสมดุลกับการฝึกจิตมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการทำสมาธิ เพื่อให้การพัฒนาด้านใน และการพัฒนา

ความรู้ภายนอกเติบโตไปด้วยกัน ทั้งนี้การศึกษาที่สมดุลดังกล่าวจะบ่มเพาะความสามารถของผู้เรียนให้ไปเกินระดับของถ้อยคำและมโนทัศน์ รวมไปถึงเรื่องของหัวใจ บุคลิกลักษณะนิสัย ความเป็นสร้างสรรค์ การตระหนักเข้าใจตน การมีสมาธิ ความเปิดกว้างและความยืดหยุ่นทางความคิดอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีองค์กรอื่นๆ ที่ทำงานด้วยการขับเคลื่อนการปฏิบัติแบบ Contemplation เช่น องค์กร The Center for Contemplative Mind in Society ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้พัฒนาความคิดในเรื่องนี้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991 และก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1997 โดยอธิบายการเลือกใช้คำว่า “contemplation” แทนคำว่า “meditation” ซึ่งคำว่า “meditation” ในองค์กรมีบริบทเชิงศาสนา มักจะหมายถึงกระบวนการปฏิบัติที่มุ่งเพื่อให้จิตใจสงบลงและมีสมาธิ ไม่หวั่นไหวไปตามความรู้สึกนึกคิด ในขณะที่คำว่า “contemplative” จะเป็นการเพ่งพิจารณาใคร่ครวญเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง

สำหรับในประเทศไทยกลุ่มที่สนใจเรื่องการขับเคลื่อนสังคมสู่จิตสำนึกใหม่ (New Consciousness) อย่างจริงจังมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้ที่สนใจและมีประสบการณ์การจัดกระบวนการเชิงจิตตปัญญาในการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบ การรวมตัวกันของคนกลุ่มนี้เป็นเครือข่ายจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education Network) ในปี พ.ศ. 2549 โดยสุมน อมรวิวัฒน์ (2548) เป็นผู้ให้ความหมายของคำว่า “Contemplative Education” ว่า “จิตตปัญญาศึกษา”

ในปี พ.ศ. 2548 ได้มีการก่อตั้งศูนย์จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education Center) ขึ้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล (จรัญกาล พงศ์ภคเธียร, 2550) เพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาโดยมีคำอธิบายคำว่า จิตตปัญญาศึกษาที่ใช้ในเอกสารของหน่วยงานเบื้องต้นว่า จิตตปัญญาศึกษาหมายถึงกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ การศึกษาที่เน้นการพัฒนาคนในอย่างแท้จริงเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรักความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตอย่างสมดุล ทั้งนี้ได้มีองค์กร/สถาบันอื่นๆ ในเครือข่ายจิตตปัญญาศึกษาที่ขับเคลื่อนการเรียนรู้ในลักษณะนี้ในสังคมไทยมาโดยไม่ได้ใช้คำว่า “จิตตปัญญาศึกษา” แต่เป็นการเรียกขานในนามของการศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การศึกษาที่พัฒนาจิตในกระบวนการเรียนรู้ที่มีจิตวิญญาณแบบองค์รวม สถาบันการศึกษาวิถิปุทธหรือจิตวิวัฒน์ศึกษาเหล่านั้นได้แก่ โรงเรียนรุ่งอรุณ สถาบันอาศรมศิลป์ เครือข่ายโรงเรียนวิถิปุทธ โรงเรียนสัตยาไส เสมสิกขาลัย และสถาบันขวัญเมือง เป็นต้น

ความหมายของจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education)

นักวิชาการที่มีความสนใจและนำเอาแนวคิด Contemplative Education มาใช้ในงานของตนและได้ให้ความหมายของคำนี้ไว้อย่างน่าสนใจพร้อมทั้งแสดงหลักการ แนวทาง และวิธีการจัดการศึกษาที่มีความคล้ายคลึงและข้อแตกต่างที่ช่วยเติมความหมายให้มีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

James (1980) ให้ความหมายของ Contemplative Education ว่าเป็นการศึกษาที่พัฒนาให้เกิดคุณลักษณะของการมีวิจารณญาณ เจตนาธรรมอันมุ่งมั่น เป็นการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

Hart (2004) กล่าวว่า Contemplative Education เป็นคำที่ใช้เรียกวิธีการที่จะรู้ เป็นการศึกษาโดยผ่านความเงียบ การมองเข้าด้านใน การครุ่นคิด การเห็น การเฝ้าดู

Haynes (2005) กล่าวว่า Contemplative Education มาจากภาษาละตินว่า contemplari หมายถึง การสังเกต พิจารณา ฟังดูอย่างตั้งใจ จึงเป็นวิธีการที่จะพัฒนาสมาธิ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และเพื่อก่อให้เกิดความตระหนักรู้ และความรักความเมตตา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักเทคนิคของการตระหนักรู้ สมาธิ และวิธีการที่จะกำหนดความตั้งใจนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งการแยกส่วน ยุคแห่งความรวดเร็ว ยุคแห่งการมีภารกิจอันหลากหลาย และถูกรบกวนสมาธิอย่างต่อเนื่อง

วิจักขณ์ พานิช (2548) ซึ่งเป็นนักศึกษาไทยจากมหาวิทยาลัยนาโรปะ ได้ให้ความหมายของคำว่า Contemplative Education ไว้ว่า การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ นัยของคำนี้ มิใช่แสดงถึงรูปแบบของการศึกษา หรือระบบการศึกษา แต่เน้นไปที่ “กระบวนการ” ซึ่งเหมือนเป็นการจุดประกายความหมายใหม่ ให้เราย้อนกลับไปหาราก คุณค่า และความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ที่มีผลระยะยาวต่อชีวิตของคนๆหนึ่งทั้งชีวิต Contemplative Education สะท้อนให้เห็นกระบวนการความเป็นพลวัตที่ไม่หยุดนิ่ง ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการนำไปสู่การตั้งคำถามอย่างถึงราก ต่อการศึกษาในระบบที่ได้จำกัดการเรียนรู้ให้แน่นิ่งอยู่ในกรอบในขั้นตอนที่ถูกจัดวางไว้แล้วอย่างตายตัว

สุมน อมรวิวัฒน์ (2548) ได้ให้ความหมายของจิตตปัญญาศึกษาไว้ว่า เป็นการศึกษาที่น้อมสู่ใจอย่างใคร่ครวญและค้นหาความจริงของสรรพสิ่ง เป็นการเรียนรู้ที่สร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ จัดหลักสูตร เน้นการปลูกฝังความตระหนักรู้ ความเมตตา จิตสำนึกต่อส่วนรวม การนำปรัชญาแนวพุทธมาพัฒนาจิตและฝึกปฏิบัติจนผู้เรียนเกิดปัญญา สามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆมาประยุกต์ใช้ในชีวิต

ประเวศ วะสี (2549 อ้างถึงใน จิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร, 2550) ได้กล่าวถึง Contemplative Education ในการประชุมเสวนาเรื่อง “จิตตปัญญาศึกษา: การเรียนรู้จากภายใน” ณ มหาวิทยาลัยมหิดล ว่าเป็นการเรียนรู้จากภายใน เป็นการศึกษาจากด้านในเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยมีกระบวนการเรียนรู้ดังนี้

1) การเข้าถึงโลกทัศน์และชีวิต หากเราเข้าถึงความจริงจะพบความงามอยู่ในนั้นเสมอ เมื่อเราเข้าถึงธรรมชาติก็จะเข้าถึงความเป็นอิสระ

2) กิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวกับชุมชน ดนตรี ศิลปะ กิจกรรมอาสาสมัคร สุนทรียสนทนา เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและพัฒนาจิตใจ

3) การปลีกตัวเองไปอยู่ในธรรมชาติ ให้ได้สัมผัสกับธรรมชาติ ได้รู้ใจตนเองและเมื่อจิตสงบเชื่อมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติ ก็เกิดปรากฏการณ์ต่างๆขึ้น

4) การทำสมาธิ (Meditation)

จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร (2550) สรุปความหมายของจิตตปัญญาศึกษาไว้ว่า เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาจากภายในให้เกิดการตระหนักรู้ และเกิดปัญญา เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นุ่มลงสู่ใจอย่างใคร่ครวญ และสัมพันธ์กับคุณธรรมความเป็นมนุษย์ เป็นการฝึกปฏิบัติที่ไม่จำกัดเพียงแนวทางของศาสนา แต่ได้รวมถึงศาสตร์ ศิลปะ และกิจกรรมต่างๆที่สร้างสัมพันธ์ภาพและผู้เรียนสนใจจนสามารถเข้าถึงความจริงของธรรมชาติ เข้าใจตนเอง เกิดความรัก ความเมตตา

สุพิชญา โททวิ (2553) ก็ได้สรุปความหมายของจิตตปัญญาศึกษาว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยใช้จิตใจใคร่ครวญสิ่งต่างๆ ที่ปราศจากอคติ แล้วเกิดจิตที่ตั้งงามและเกิดปัญญาที่จะเข้าใจในสรรพสิ่งรอบตัวได้อย่างแท้จริง เกิดความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวตลอดจนมีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวมและสามารถที่จะเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากความเห็นของผู้รู้เกี่ยวกับความหมายของจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) สรุปได้ว่า จิตตปัญญาศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคลรู้จักตัวเอง รู้จักความดี ความงาม ความเข้าใจธรรมชาติ เข้าใจความจริงของชีวิต มีสติ รอบคอบ รู้จักใคร่ครวญ เพื่อการพัฒนาจิตใจและปัญญา

เครื่องมือและกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

เครื่องมือและกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้หรือปฏิบัติตามแนวคิดของจิตตปัญญาศึกษามีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งสุพิชญา โททวิ (2553) ได้สรุปกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้พัฒนาผู้เรียนในห้องเรียน หรือผู้สนใจที่อยากเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ผ่านการเคลื่อนไหว (Movement Practices) เป็นการฝึกสังเกตและมีสติอยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกายในรูปแบบต่างๆ ด้วยกิจกรรมเช่น โยคะ ชี่กง ไทเก๊ก การเดิน เป็นต้น

2. การเรียนรู้ผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ (Creation Process Practices) เป็นการฝึกการสังเกต ใคร่ครวญภายใน และพัฒนาญาณทัศนะ (Intuition) และความละเอียดอ่อนประณีต ผ่านงานสร้างสรรค์ ตัวอย่างกิจกรรมได้แก่ การจัดดอกไม้ การจัดสวนหย่อม และการทำงานศิลปะต่างๆ อาทิ การวาดภาพ

3. การเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมทางสังคม (Activist Practices) เป็นการสัมผัสเรียนรู้ใคร่ครวญ เห็นความเชื่อมโยงแห่งเหตุปัจจัยของความสุขและทุกข์ในชีวิตจริง กิจกรรมที่สามารถปฏิบัติเช่น การเจริญสติในการทำงานในชีวิตประจำวัน การทำกิจกรรมอาสาสมัคร

4. การเรียนรู้ผ่านพลังพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ (Ritual Practices) เป็นการสัมผัสพลังหรือจิตวิญญาณของธรรมชาติเปิดญาณทัศนะ (Intuition) และสัมผัสเรียนรู้ตนเอง การปลีกวิเวกสัมผัสธรรมชาติ (Retreat) เพื่อพัฒนาความสงบเย็นและละเอียดประณีตภายใน กิจกรรมที่ทำมีดังนี้ การปลีกวิเวก สัมผัสธรรมชาติ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เช่น การทำ Vision Quest พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การสวดมนต์ภาวนา

5. การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมรังสรรค์ (Generative Practices) เป็นการระลึกถึงพระผู้เป็นเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และการร้องขอเพื่อช่วยเหลือให้เพื่อนมนุษย์ได้พ้นทุกข์ ตัวอย่างกิจกรรมได้แก่ การสวดมนต์ การอ่านพระคัมภีร์ เมตตาภาวนา

6. การเรียนรู้ผ่านความสงบนิ่ง (Stillness Practices) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาความสงบเย็น ความตั้งมั่นของร่างกายและจิตใจ กิจกรรมที่น่าสนใจได้แก่ การทำสมาธิ การกำหนดจิตจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เพลง หรือเสียงที่ได้ยิน

7. การเรียนรู้ผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ (Relational Practices) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นกระบวนการฝึกสติ ฝึมองสภาวะภายในสะท้อนตนเอง อาศัยความสัมพันธ์ของกัลยาณมิตรสะท้อนซึ่งกันและกัน กิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ในด้านนี้ได้แก่ สุนทรียสนทนา (Dialogue) การฝึกฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) การสะท้อนความคิด (Reflection) การเขียนบันทึก (Journal) การสนทนากับเสียงภายใน (Voice Dialogue)

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมทางศาสนา

ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยในแต่ละชนชาติต่างมีการนับถือศาสนาหรือลัทธิต่างๆ ตามความเชื่อ เช่นเดียวกับในประเทศไทยที่มีการนับถือศาสนาหลายศาสนาตามความศรัทธา อาทิ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาซิกข์ เป็นต้น ซึ่งพบว่า ชาวไทยส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือ ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม (นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ, 2551) แต่ละศาสนามีหลักการดังต่อไปนี้

หลักการทางพระพุทธศาสนา

หลักการใหญ่ของหัวข้อธรรมในศาสนาพุทธ สรุปเป็นหลักได้ 3 ประการ คือ

1) ละเว้นความชั่ว หมายถึง การงด ละ เว้น หลีกเลียง และห่างไกลจากการกระทำใดๆ ทางกาย วาจาและความคิดทางใจที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ทั้งตนเองและผู้อื่น ไม่เป็นประโยชน์แต่ตนเองและผู้อื่น

2) ทำความดี หมายถึง การกระทำใดๆ ทางกาย วาจา และการคิดทางใจที่ไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน ผู้อื่นเดือดร้อน ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน และเป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น

3) การทำจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ หมายถึง การกระทำใดๆที่ทำให้การกระทำ คำพูด อารมณ์ หรือสิ่งที่คิด แล้วทำให้จิตใจสะอาด มีคุณธรรม เช่น ทาน สันโดษ เมตตากรุณา ปัญญา ซึ่งเป็นเครื่องขจัดความโลภ ความโกรธ และความหลง

หลักการทางศาสนาคริสต์

หลักการที่สำคัญในศาสนาคริสต์คือ บัญญัติแห่งความรัก และมีหลักการที่เป็นรูปธรรมเพื่อการดำรงชีวิต คือ บัญญัติสิบประการ อันประกอบด้วย

- 1) จงนมัสการแต่พระเจ้าแต่ผู้เดียว
- 2) อย่าออกนามพระเจ้าโดยไม่สมควร
- 3) วันพระเจ้าให้ถือเป็นวันศักดิ์สิทธิ์
- 4) จงนับถือบิดามารดา
- 5) อย่าฆ่าคน
- 6) อย่าล่วงประเวณี
- 7) อย่าลักทรัพย์
- 8) อย่านินทาว่าร้ายผู้อื่น
- 9) อย่าคิดโลภในประเวณี
- 10) อย่าคิดโลภในสิ่งของของผู้อื่น

หลักการทางศาสนาอิสลาม

หลักคำสอนของศาสนาอิสลามที่สำคัญ มี 3 หมวด ดังนี้

1) หลักการศรัทธา เป็นอุดมการณ์ที่สอนให้มนุษย์ศรัทธาในอัลลอหุ พระเจ้าองค์เดียวซึ่งเป็นที่พึ่งพาของทุกสรรพสิ่ง โดยมนุษย์ต้องไม่สิ้นหวังในความเมตตาของพระองค์ และพระองค์คือ ปฐมเหตุแห่งความดีทั้งปวง

2) หลักการปฏิบัติ เป็นข้อควรปฏิบัติสำหรับมนุษย์ที่ครอบคลุมทุกด้าน ไม่ว่าจะด้านการปกครอง เศรษฐกิจ หรือนิติศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสงบสุขในการดำเนินชีวิตส่วนตัว และสังคม โดยศาสนาอิสลามสั่งสอนให้มนุษย์อยู่ด้วยกันอย่างเป็นมิตร ละเว้นจากการรบราฆ่าฟัน การทะเลาะเบาะแว้ง การละเมิดและรุกรานสิทธิของผู้อื่น ไม่ลักขโมย ฉ้อฉล หลอกหลวง ไม่ผิดประเวณีหรือทำอนาจาร ไม่ดื่มของมึนเมาหรือรับประทานสิ่งที่เป็นโทษต่อร่างกายและจิตใจ ไม่บ่อนทำลายสังคมในทุกรูปแบบ

3) หลักจริยธรรม เป็นจริยธรรมอันสูงส่งเพื่อการครองตนอย่างมีเกียรติ เน้นความอดกลั้น ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวทิตะ ความสะอาดของกายและใจ ความ

กล้าหาญ การให้อภัย ความเท่าเทียมและความเสมอภาคระหว่างมนุษย์ การเคารพสิทธิของผู้อื่น สั่งสอนให้ ละเว้นความตระหนี่ถี่เหนียว ความอิจฉาริษยา การดิ้นนินทา ความเขลาและความขลาดกลัว การทรยศและ ออกตัญญู การล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น

นอกจากนี้ยังมีบัญญัติข้อห้ามตามหลักนิกายต่างๆ ที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) ห้าม รับประทานเนื้อหมูและสัตว์ตายเองที่มีได้เลือด และเลือดของสัตว์ 2) ห้ามให้เงินกู้คิดดอกเบี้ย (เพราะศาสนา อิสลามสอนให้คนร่ำรวยช่วยเหลือคนยากจน) 3) ห้ามเสพสุรา และสิ่งเสพติดทั้งหลายที่ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย แม้แต่บุหรี่ และ 4) ห้ามเล่นการพนันและการเสี่ยงทายทุกชนิด

จากหลักการของศาสนาหลักในประเทศไทย ทั้ง 3 ศาสนา จะเห็นได้ว่า มีหลักธรรมที่สอดคล้องกัน คือ การไม่สร้างความเป็นปฏิกิริยาให้กัน การทำประโยชน์ต่อกัน การให้ความรัก ความเมตตากรุณาต่อกันและ กัน และการให้ความเสมอภาคในความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน อันจะทำให้มนุษย์มีความดีเป็นพื้นฐาน ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ อย่งไรก็ตาม การที่คนเราจะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุขนั้น อาจจะต้องมีอีกหลายองค์ประกอบที่ทำให้คนเกิดการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์สมบูรณ์ได้

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

คุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

นักวิชาการและผู้รู้ได้กล่าวถึงนิยามหรือคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การพัฒนา มนุษย์ และคุณค่าในความเป็นมนุษย์ ไว้ดังนี้

พระธรรมปิฎก (2541) กล่าวถึงความสุขสมบูรณ์ของชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา โดยให้เข้าถึง ประโยชน์สุข 3 ระดับ ดังนี้

ประโยชน์สุขระดับที่ 1 ด้านรูปธรรม ที่ตามองเห็นหรือเห็นได้กับตา คือ การมีสุขภาพดี การมีทรัพย์สินเงินทอง การมีอาชีพการงานเป็นหลักเป็นฐาน การมียศ ฐานะตำแหน่งเป็นที่ยอมรับในสังคม การมีมิตรสหายบริวารและการมีชีวิตครอบครัวที่ดี

ประโยชน์สุขระดับที่ 2 ด้านนามธรรมที่ลึกล้ำเลยจากตามองเห็น คือเรื่องของคุณธรรม ความดีงาม การมีความสุขที่เกิดจากความมั่นใจในคุณค่าของชีวิต การได้บำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือเกื้อกูล แก่เพื่อนมนุษย์ ความมีศรัทธาในสิ่งที่ดีงาม ที่เป็นหลักของจิตใจ และการมีปัญญาที่ทำให้รู้จักปฏิบัติต่อสิ่ง ทั้งหลายได้ถูกต้องและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้ชีวิตเป็นอยู่ด้วยดี

ประโยชน์สุขระดับที่ 3 ด้านนามธรรมชั้นโลกุตระที่อยู่เหนือกระแสความไหลเวียนของ โลกธรรม คือความเป็นผู้มีจิตใจเป็นอิสระ ด้วยความรู้เท่าทันต่อสิ่งทั้งหลาย รู้โลกและชีวิตตามความเป็น จริง จนกระทั่งว่าโลกธรรมเกิดขึ้นมากระทบกระทั่งก็ไม่หวั่นไหว วางใจและปฏิบัติได้ถูกต้องตามเหตุปัจจัย

ปล่อยให้กฎธรรมชาติทั้งหลายเป็นกฎอยู่ตามธรรมชาติ ความทุกข์ที่มีอยู่ในธรรมชาติ ก็คงเป็นทุกข์ของธรรมชาติไป ไม่เข้ามากระทบกระทั่งบีบคั้นจิตใจของเราได้ เป็นผู้มีสุขอยู่กับตนเอง ตลอดทุกเวลา ได้เท่านี้ชีวิตก็สมบูรณ์แล้ว

รสวลีย์ อักษรวงษ์ (2542) กล่าวถึง คุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามเป้าหมายของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษา ว่า คือเข้าถึงความจริง ความดี ความงาม

พระธรรมปิฎก (2543ข) ได้กล่าวถึงการพัฒนาคนไว้ว่า การพัฒนาคนคือ การพัฒนาระบบของครุรวมแห่งการดำเนินชีวิตของคน ให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา เจริญงอกงามขึ้นอย่างประสานสัมพันธ์สอดคล้องส่งผลเกื้อกูลต่อกันไปด้วยดีทั้งระบบ โดยในพระพุทธศาสนา ให้ดูการพัฒนาของมนุษย์ว่าเป็นไปครบ 4 ด้านหรือไม่ ซึ่งเรียกว่า การพัฒนา 4 ด้าน อันได้แก่ 1) พัฒนากาย 2) พัฒนาศีล 3) พัฒนาจิตใจ 4) พัฒนาปัญญา ทั้งนี้ การมีชีวิตอยู่ด้วยปัญญาเป็นบทพิสูจน์การพัฒนามนุษย์ ชีวิตที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาสูงสุด เรียกว่า “ปัญญาชีวิต” หรือ ปัญญาชีวะ คือ ชีวิตที่อยู่ด้วยปัญญา กล่าวคือ ทำอย่างไรจะให้สังคมมนุษย์นี้ เป็นสังคมของคนที่อยู่ดีด้วยปัญญา เพราะการดำรงอยู่ด้วยดีของมนุษยชาติอาศัยการพัฒนาคนให้สามารถอยู่ดีด้วยปัญญา มีความไม่ประมาทอยู่เสมอด้วยสติปัญญา

ประเวศ วะสี (2552ข) กล่าวถึงความเป็นมนุษย์กับการเข้าถึงสิ่งสูงสุดไว้ 3 ประการ คือ ความจริง ความดี และความงาม การเข้าถึงความจริง ความดี ความงาม ทำให้เกิดความเป็นอิสระ สุขและความรัก อันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์ทั้งหมด ซึ่งเมื่อจิตสงบจากความคิดปรุงแต่ง ก็จะสัมผัสกับความจริงตามที่เป็นจริง อันไม่มีตัวตนของเราไปทำให้เกิดความอยาก จะประสบกับความงามอย่างสิ้นเหลือ เพราะในความจริงมีความงาม มีความรัก ความเมตตากรุณาอันไพศาลซึ่งเป็นความดีที่เกิดจากการเข้าถึงความจริง โดยความเมตตากรุณาอันไพศาลนั้นทำให้เข้าถึงความจริงและความงามได้ในพระสูตรหลายแห่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสถึงการแผ่เมตตาไปทุกทิศทาง ทำให้จิตหลุดพ้นเป็นอิสระ(จากความยึดมั่นในตัวตน) เกิดความสงบและเมื่อเกิดความสงบก็สัมผัสความจริงและความงาม กล่าวได้ว่าเป็นสภาวะที่มีความเป็นมนุษย์ สามารถยุดิวัตถุนิยม บริโภคนิยมลงได้ ตรงกันข้ามกับคนที่พร่องหรือขาดความเป็นมนุษย์ในตัวเองที่ต้องการสิ่งต่างๆ มาเติมเต็มอยู่รำไป ซึ่งก็เติมไม่เคยเต็มและเติมไม่ได้

นอกจากนี้ ประเวศ วะสี (2552ข) ยังได้อธิบายความหมายของความงาม ไว้ว่า ความงามแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ หนึ่ง คือความงามของธรรมชาติ สองคือ ความงามของศิลปะ มนุษย์ใช้ความงามทั้งสองประเภทแรกนี้ทั้งในทางบวกและทางลบ ในทางบวกคือการใช้ความงามของธรรมชาติและ ความงามของศิลปะเป็นเครื่องเข้าถึงความจริงและความดี ทำให้เกิดความรักอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งอันเป็นคุณค่ายิ่ง ส่วนในทางลบคือการใช้ความงามนั้นสนองกิเลสตัณหาของตัวเอง เช่น การครอบครอง การกีดกันผู้อื่น สำหรับความงามประเภทที่สามก็คือ ความงามทางจิตใจ จิตใจที่ดีงาม มีความเมตตากรุณา

เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รับผิดชอบต่อหน้าที่ จิตใจที่สงบ มีสติ ดังนั้นความงามทางจิตจึงเป็นความงามที่สุด และมนุษย์จึงควรเข้าถึงความงามที่สุดนี้

อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2550) ได้กล่าวว่า สิ่งที่มีคุณค่าสำหรับความเป็นมนุษย์ตามหลักสากล มี 5 ประการ ได้แก่ ความรักความเมตตา ความจริง ความสงบสุข ความประพฤติชอบ และอหิงสา ดังนี้

1) ความรัก ความเมตตา ทำให้เป็นผู้ไม่เห็นแก่ตัว ไม่หวังอะไรตอบแทน ปราศจากที่เห็นผู้อื่นมีความสุขและมีมีความสุขเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข เป็นผู้ที่เสียสละเพื่อผู้อื่นและส่วนรวมตลอดเวลา

2) ความจริง ทำให้เป็นคนที่มีความประพฤติดี เข้าใจผู้อื่น เข้าใจความไม่เที่ยงของทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ยึดติดอยู่กับสิ่งที่ไม่เที่ยง ปล่อยวางจากทุกอย่างในโลก มีการหยั่งรู้ด้วยตนเองทำให้เกิดปัญญาและเข้าใจชีวิต

3) ความสงบสุข เป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ และการรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 มี EQ สูง สามารถควบคุมความโกรธ ความโลภ ความหลง ความอิจฉาริษยา การยึดมั่นถือตน การยึดติดกับสิ่งต่างๆ ทำให้มีความสงบสุขในตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4) ความประพฤติชอบ เป็นคนที่มีความประพฤติดี กิริยามารยาทดี ไม่เห็นแก่ตัว คิดถึงผู้อื่น สังคมและประเทศชาติมาก่อนตนเอง รับผิดชอบช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมอยู่เสมอ สิ่งที่ได้เรียนรู้ก็นำมาใช้เพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น

5) อหิงสา หมายถึงความไม่เบียดเบียน ซึ่งเป็นการรวมคุณค่าความเป็นมนุษย์ทั้งสี่ข้อที่กล่าวมาแล้ว โดยความไม่เบียดเบียนนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้นั้นมีความประพฤติชอบ มีความสงบสุข มีความรักความเมตตา และความจริง เคารพกฎเกณฑ์ธรรมชาติ รักทุกคนรวมถึงสัตว์และสิ่งแวดล้อม ผ่านทางความคิด คำพูด และการกระทำ

คุณค่าความเป็นมนุษย์นี้ ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่ง คุณค่าทั้ง 5 ก็จะหายไป กล่าวคือ เมื่อมีความรัก ความเมตตา จิตใจก็จะสงบ เกิดความสงบขึ้น ทำให้ยกระดับจิตใจ ความจริงก็จะปรากฏ การกระทำอันเกิดจากรักความเมตตาก็จะกลายเป็นความประพฤติชอบ เพราะคนที่มีความรักความเมตตาจะเสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่นตลอดเวลา เมื่อมีความรักความเมตตาก็จะไม่เบียดเบียนผู้อื่น รวมถึงสัตว์และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เมื่อขาดความรักความเมตตา คุณค่าข้ออื่นๆก็จะหายไปด้วย

พระพรหมคุณาภรณ์ (2550ก) กล่าวถึงการพัฒนาคนให้เป็นคนเต็มคนว่า คือ การพัฒนาระบบของค์รวมแห่งการดำเนินชีวิตของคน ให้ทั้ง 3 ด้านคือ พฤติกรรม จิตใจและปัญญา เจริญงอกงามขึ้นอย่างประสานสัมพันธ์สอดคล้องส่งผลเกื้อกูลกันต่อไปด้วยดีทั้งระบบ จึงถือว่าเป็นการ บูรณาการที่แท้จริงของการพัฒนาคนทั้งคนให้เป็นคนเต็มคน

ด้านพฤติกรรม คือ ด้านความสัมพันธ์ที่แสดงออกต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ เพื่อนมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมทางวัตถุ เช่น ปัจจัย 4 สิ่งบริ โภค เครื่องใช้ อุปกรณ์เทคโนโลยี และ

ธรรมชาติแวดล้อมทั้งหลาย ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่เราเข้าไปสัมพันธ์ด้วยพฤติกรรมทางกายและวาจา พร้อมทั้งอินทรีย์ คือ หู ตา จมูก ลิ้น และกาย

ด้านจิตใจ คือ ในการมีพฤติกรรมนั้น ถ้าใจเรามีความสุข จิตใจของเราสบาย เราก็มีพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ถ้าใจเราชอบพฤติกรรมก็เป็นอย่างหนึ่ง ถ้าใจเราไม่ชอบ พฤติกรรมก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง ในการทำพฤติกรรมทุกครั้ง เรามีเจตจำนงมีความตั้งใจ ตั้งใจ พฤติกรรมนั้นเป็นไปตามความตั้งใจ และแรงจูงใจ โดยโยงไปถึงสภาพจิตใจที่มีคุณธรรมหรือมีสิ่งที่ตรงข้ามกับคุณธรรม คือมีกิเลส มีความชั่วร้าย ซึ่งพฤติกรรมจะเป็นไปโดยสอดคล้องกัน

ด้านปัญญา ถ้ามีปัญหา มีความรู้ความเข้าใจว่าทำไมเราต้องไม่เบียดเบียนกัน ทำไมเราต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่เบียดเบียนกันจะเป็นผลดีต่อชีวิตของเราอย่างไร เป็นผลดีต่อสังคมอย่างไร พอเราเห็นคุณค่าเห็นประโยชน์และเห็นเหตุผลแล้ว เราก็เกิดความพอใจมากขึ้นในการที่จะแสดงพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียน และมีพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียน เราก็เกิดความพอใจ มีความสุขในการมีพฤติกรรมอย่างนั้น ฉะนั้นความรู้ความเข้าใจเหตุผล คือปัญญา จึงทำให้จิตใจมีความพร้อมและมีความสุขในการที่จะมีพฤติกรรมนั้น

โดยรวมเหล่านี้เรียกว่า เป็นระบบประสานกลมกลืนสามด้านของชีวิต คือ พฤติกรรม สภาพจิตใจ และปัญญา ทั้งสามส่วนนี้สัมพันธ์เป็นปัจจัยต่อกันและดำเนินไปด้วยกันในระบบการดำเนินชีวิต ฉะนั้นในการพัฒนาคนทั้งสามส่วนจึงต้องพัฒนาไปด้วยกัน นอกจากนี้ คนที่พัฒนาตนได้โดยสมบูรณ์ต้องประกอบด้วยการพัฒนา 4 ด้าน คือ

- 1) พัฒนากาย (ความสัมพันธ์ทางกาย)
- 2) พัฒนาศีล (ความสัมพันธ์ทางสังคม)
- 3) พัฒนาจิตใจ (คุณธรรม ความมั่นคง ความสุข)
- 4) พัฒนาปัญญา (ความรู้-คิด-เข้าใจ-หยั่งเห็น)

ด้านที่ 1 พัฒนากาย (ความสัมพันธ์ทางกาย) หมายถึงพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น รู้จักใช้ปัจจัย 4 หรือไม่ กินเป็นบริโภคนิยมหรือไม่ กินแล้วได้คุณภาพชีวิต ได้สุขภาพดีหรือไม่ รู้จักกิน กินไม่เป็น ไม่รู้จักประมาณในการบริโภค ไม่รู้จักพอดีในการกิน กินแล้วได้โทษ ดูโทรทัศน์เป็นหรือไม่ ดูแล้วได้ประโยชน์หรือโทษ ดูแล้วได้คุณภาพชีวิต ได้ความรู้ ได้สติปัญญา หรือได้ความกลม่อม มัวเมา เสียเวลา เสียสุขภาพ เสียการศึกษาเล่าเรียนและได้ตัวอย่างที่ไม่ดี เป็นต้น รวมทั้งความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

ด้านที่ 2 พัฒนาศีล (ความสัมพันธ์ทางสังคม) หมายถึง การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมคือ เพื่อนมนุษย์ว่าอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์ได้ดีขึ้นหรือไม่ มีพฤติกรรมทั่วไปและการประกอบอาชีพที่ก่อความเดือดร้อนเบียดเบียนหรือเป็นไปในทางช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์สังคม

ด้านที่ 3 พัฒนาจิตใจ (คุณธรรม ความมั่นคง ความสุข) เช่นว่า จิตใจมีคุณธรรมหรือไม่ มีเมตตากรุณาหรือไม่ มีความเคารพ มีความกตัญญูกตเวที มีhiri โอตตัปปะ มีคุณธรรมต่างๆที่จะมาเป็นพื้นฐาน

ของพฤติกรรมที่เราเรียกว่า จริยธรรม ที่ทำให้เกิดความมั่นคงและความสอดคล้องในระบบชีวิตทาง จริยธรรม รวมทั้งการที่ว่าจิตใจมีความสุขหรือมีความสุขทุกข์ มีความขุ่นมัวเศร้าหมอง มีความกระวนกระวาย ถ้าพัฒนาในทางที่ดีก็ต้องมีจิตใจที่เบิกบาน ผ่องใส สงบ มีความสุข ถ้าคนยังไม่มีความสุขแต่ยังมีความสุข มาก ก็ถือว่าขาดการพัฒนาเหมือนกัน

ด้านที่ 4 พัฒนาปัญญา (ความรู้-คิด-เข้าใจ-หยั่งเห็น) เช่นว่า มีความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลาย ถูกต้องตามความเป็นจริงไหม เข้าถึงความจริงของสิ่งต่างๆ มีความรับรู้โดยไม่มีอคติ สามารถพิจารณา วิวินิจฉัยปัญหาต่างๆ อย่างไม่เอนเอียง สามารถนำความรู้ความคิดมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและในการ สร้างสรรค์ต่างๆรวมทั้งในการบริหารจัดการดำเนินการต่างๆ ตลอดจนทำจิตใจของตนให้เป็นอิสระเหนือ การกระทบกระทั่งของสิ่งแวดล้อมได้หรือไม่ เป็นต้น

พระพรหมคุณาภรณ์ (2550) กล่าวว่า มนุษย์พึงมีคุณสมบัติ 7 ประการ ซึ่งเป็นหลักประกันของชีวิต ที่จะพัฒนาคนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังนี้

1. กัลยาณมิตรดา (มีกัลยาณมิตร) แสวงหาแหล่งปัญญาและแบบอย่างที่ดี คือ การเข้าร่วม สังคมกับกัลยาณชนที่จะมีอิทธิพลชักนำและชักชวนให้เจริญงอกงามในการพัฒนาพฤติกรรม จิตใจและ ปัญญา โดยเฉพาะให้เรียนรู้และพัฒนาการสื่อสารสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยเมตตา มีศรัทธาที่จะดำเนิน ตามแบบอย่างที่ดี และรู้จักใช้ปัจจัยภายนอกทั้งที่เป็น บุคคล หนังสือ และเครื่องมือสื่อสารทั้งหลาย ให้เป็น ประโยชน์ในการแสวงหาความรู้และความดีงาม เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชีวิต แก้ปัญหาและทำการ สร้างสรรค์

2. ลีลาสัมปทา (ทำดีให้ถึงพร้อม) มีวินัยเป็นฐานของการพัฒนาชีวิต คือ รู้จักจัดระเบียบ ความเป็นอยู่กิจกรรมกิจการและสิ่งแวดล้อมให้อื้อโอกาสแก่การพัฒนาชีวิต อย่างน้อยมีศีลขั้นพื้นฐาน คือมี พฤติกรรมที่ถูกต้องในความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยการอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์อย่างเกื้อกูล ไม่เบียดเบียนกัน

3. จันทสัมปทา (ทำนันทให้ถึงพร้อม) มีจิตใจใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์ คือเป็นผู้มีพลังแห่งความ ใฝ่รู้ ใฝ่ดี ใฝ่ทำ ใฝ่สร้างสรรค์ ใฝ่สัมฤทธิ์ ใฝ่ความเป็นเลิศ อยากช่วยทำทุกสิ่งทุกคนที่ตนประสบเกี่ยวข้องกับ ให้ เข้าถึงสภาวะที่ดีงาม ไม่หลงติดอยู่แค่คิดจะได้เอาและหาความสุขจากการเสพบริโภคที่ทำให้จมอยู่ได้วังวน แห่งความมัวเมาและการแย่งชิง

4. อดดาสัมปทา (ทำตนให้ถึงพร้อม) มุ่งมั่นฝึกตนจนเต็มสุดสภาวะที่ความเป็นคนจะให้ถึงได้ คือ ระลึกอยู่เสมอถึงความจริงแท้แห่งธรรมชาติของมนุษย์ผู้เป็นสัตว์ที่ฝึกได้และต้องฝึก ซึ่งเมื่อฝึกแล้วจะ ประเสริฐเลิศสูงสุด ช่วยพัฒนาสติปัญญาความสามารถ มีจิตสำนึกในการพัฒนาตนยิ่งขึ้น จนเต็มสุดแห่ง ศักยภาพด้วยการพัฒนาที่ถึงพร้อมทุกด้านทั้งพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา

5. ทิฏฐิสัมปทา (ทำทิฏฐิให้ถึงพร้อม) ถือหลักเหตุปัจจัยมองอะไรๆ ตามเหตุและผล คือ ตั้งอยู่ในความคิดความเชื่อที่ดีงาม มีเหตุผล รู้เท่าทันความเป็นไปได้ภายในขอบเขตของเหตุปัจจัยที่มีและที่

ทำ ถึงสำเร็จก็ไม่เหลือ ถึงพลาดก็ไม่หงอย ดำรงจิตผ่องใสเป็นอิสระได้ ไม่วุ่นวายเอาแต่ใจ ตลอดจนไม่ปล่อยตัวเลื่อนไหลไปตามกระแสความตื่นข่าวและค่านิยม

6. อับปรมาทสัมปทา (ทำความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม) ตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท คือ มีจิตสำนึกแห่งความไม่เที่ยง มองเห็นและตระหนักถึงความไม่คงที่ ไม่คงทนและไม่คงตัว ของชีวิตและสิ่งทั้งหลายรอบตัว ซึ่งเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

7. โยนิโสมนสิการสัมปทา (ทำโยนิโสมนสิการให้ถึงพร้อม) ฉลาดคิดแยกคายให้ได้ประโยชน์และความจริง คือ รู้จักคิด รู้จักพิจารณา มองเป็น คิดเป็น เห็นสิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็นไปในระบบความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย โดยใช้ปัญญาพิจารณาสอบสวนสืบค้นวิเคราะห์วิจัย ไม่ว่าจะเพื่อให้เห็นความจริง หรือเพื่อให้เห็นด้านที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์

นอกจากนี้ คนสมบูรณ์แบบหรือมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งเรียกได้ว่า เป็นคนเต็มคน ควรจะมีธรรมหรือคุณสมบัติตามธรรม 7 หรือ สัปปริสธรรม ซึ่งแปลว่า “ธรรมของสัปปริสชน” คือ คนดี หรือคนที่แท้ ซึ่งมีคุณสมบัติของความเป็นคนที่สมบูรณ์ ดังนี้

1. ัมมัญญาตา รู้จักเหตุผล คือ รู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องกับในการดำเนินชีวิต ในการปฏิบัติกิจการหน้าที่และดำเนินกิจการต่างๆ รู้เข้าใจสิ่งที่ตนต้องประพฤติปฏิบัติตามเหตุผล ตลอดจนรู้เท่าทันกฎธรรมดาหรือหลักความจริงของธรรมชาติ เพื่อปฏิบัติตนต่อโลกและชีวิตอย่างถูกต้อง มีจิตเป็นอิสระ ไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิต

2. อัตถัญญาตา รู้ความมุ่งหมายและรู้จักเหตุผล คือ รู้ความหมาย และความมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำ รู้ว่าตนทำอยู่อย่างนั้นๆ ดำเนินชีวิตอย่างนั้นๆ เพื่อประสงค์ประโยชน์อะไรหรือควรจะได้บรรลุถึงผลอะไร ที่ให้มีหน้าที่ ตำแหน่ง ฐานะการงานอย่างนั้นๆ ตลอดจนรู้ความหมายของคติธรรมดา และประโยชน์ที่เป็นจุดหมายที่แท้จริง

3. อัตตัญญาตา รู้ตน คือ รู้ตามความจริงว่า ตัวเรานั้น เป็นอย่างไร แล้วประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม และทำการต่างๆ ให้สอดคล้องถูกต้องที่จะสัมฤทธิ์ผล ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงตนให้เจริญงอกงามถึงความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป

4. มัตตัญญาตา รู้ประมาณ คือ รู้จักพอดี เช่น รู้จักประมาณในการบริโภคในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักความพอเหมาะพอดี ในการพูด การปฏิบัติกิจและทำการต่างๆ ตลอดจนการพักผ่อนนอนหลับและสนุกสนานรื่นเริงทั้งหลาย ด้วยความเข้าใจวัตถุประสงค์เพื่อผลพึงต้องการโดยแท้จริง ไม่ใช่เพียงเพื่อเห็นแก่ความพอใจ ชอบใจ หรือเอาแต่ใจของตน แต่ทำตามความพอดีแห่งเหตุปัจจัย

5. กาลัญญาตา รู้กาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจการทำหน้าที่การงาน ปฏิบัติการต่างๆ และเกี่ยวข้องกับผู้อื่น เช่น รู้ว่าเวลาไหน ควรทำอะไร อย่างไร และทำให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะเวลา ให้ถูกเวลา ตลอดจนรู้จักเวลา และวางแผนการใช้เวลาอย่างได้ผล

6.ปริสัญญุตตา รู้ชุมชน คือ รู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมชนและชุมชน รู้การอันควรประพฤติปฏิบัติในถิ่นชุมชนและต่อชุมชนนั้นว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาควรต้องทำกริยาอย่างนี้ ควรต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้มีระเบียบวินัยอย่างนี้ มีวัฒนธรรมประเพณีอย่างนี้ มีความต้องการอย่างนี้ ควรเกี่ยวข้อง ควรต้องสงเคราะห์ ควรรับใช้ ควรบำเพ็ญประโยชน์ให้อย่างนี้ๆ เป็นต้น

7.บุคคัลัญญุตตา รู้บุคคล คือ รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอชยาศัยความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น ใครๆ ยิ่งหรือหย่อนอย่างไร และรู้จักที่จะปฏิบัติต่อบุคคลอื่นๆ ด้วยดีว่า ควรจะคบหรือไม่ ได้คิดอะไร จะสัมพันธ์เกี่ยวข้อง จะใช้ จะยกย่อง หรือจะแนะนำสั่งสอนอย่างไร จึงจะได้ผลดี เป็นต้น

สุดใจ บุญอารีย์ และคณะ (2553) กล่าวถึงสุขภาวะที่เป็นสุขของมนุษย์ในการดำเนินชีวิตว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ (1) มิติการพัฒนาชีวิต (กาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ) การปฏิบัติงานของกาย จิต สังคม และปัญญา จะเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวม (2) รูปแบบการพัฒนาเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการที่สมดุล เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมของการดำเนินชีวิต (3) ระบอบปฏิบัติ ซึ่งหมายถึง วิธีของการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งเรียกว่า “ไตรสิกขา” ทั้งมิติการพัฒนา รูปแบบการพัฒนา และระบอบปฏิบัติ จะเป็นองค์ประกอบที่เป็นกลไกสำคัญที่มนุษย์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เข้าถึงซึ่ง ความดี ความงาม ความจริง ซึ่งถือว่า เป็นสุขภาวะที่เป็นสุข

พระมหาประสพ สมภาโร (สังฆรัตน์) (2554) กล่าวว่า คนที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย การประพฤติดี มีศีล อย่างน้อยคือศีล 5 ซึ่งเป็นธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ มีสมาธิ ยอมรับความจริงของชีวิต ยอมรับธรรมชาติของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย และมีความรู้เท่าทันกฎของธรรมชาติ

ส่วน กิตติชัย สุทธิโนบล (2555) กล่าวว่า การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ ชีวิตที่มีคุณภาพและมีคุณค่า ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ การเรียนรู้ การดำรงชีวิต และการทำงาน ส่วนเครื่องมือที่ทำให้ชีวิตมีคุณภาพและมีคุณค่าตามแนวพุทธศาสนาก็คือ หลักไตรสิกขา อันได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สัมพันธ์กันสำหรับกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ เรียงลำดับขั้นตอนจากส่วนที่หยาบไปหาส่วนที่ละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศีล คือ การฝึกรบมในด้านความประพฤติ ระเบียบ วินัย ความสุจริตทางกาย วาจา และอาชีพะ ซึ่งนำไปสู่การมีวินัยในตนและความประพฤติที่ถูกต้อง

ส่วนที่ 2 สมาธิ คือ การฝึกรบมทางใจ การปลูกฝังคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพและสมรรถภาพทางจิต ซึ่งจิตที่ดีที่สุด คือ จิตที่เป็นอิสระอยู่เหนือกระแสของความโลภ ความโกรธ ความหลง เข้าถึงความจริงของธรรมชาติ เมื่อจิตตั้งมั่น เราก็จะรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้อย่างแท้จริง นำไปสู่แนวทางแห่งปัญญาที่จะรู้เท่าทันความเป็นจริงของโลกและชีวิต และนำพาตนเองไปสู่วิถีชีวิตที่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ส่วนที่ 3 ปัญญา คือ การศึกษาอบรม การคิด การปฏิบัติให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง โดยไม่อิงความรู้สึกตนเอง ปัญญาเกิดขึ้นได้จากการฟัง พูด อ่าน เขียน และดูให้เป็น ซึ่งเรียกว่า สุตมยปัญญา ส่วนปัญญาที่เกิดจากการคิด เรียกว่า จินตามยปัญญา และปัญญาเกิดจากการปฏิบัติ เรียกว่า ภวานามยปัญญา โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วนคือ 1) ด้านความรู้และความเข้าใจ คือการรู้และเข้าใจตนเอง รู้และเข้าใจเพื่อนมนุษย์ รู้และเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รู้และเข้าใจเทคโนโลยีในปัจจุบันทั้งหลาย และ 2) ด้านการคิด ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดการรับรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆอย่างถูกต้องดีงาม นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้สรรพสิ่งทั้งหลาย

สำหรับในเรื่องไตรสิกขา ซึ่งเป็นหลักธรรมในการพัฒนาความเป็นมนุษย์นั้น สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ไตรสิกขา อันประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญานั้น จะพบว่า ศีล ปรากฏออกไปภายนอกให้คนอื่นเห็นทางกาย และวาจา ส่วนสมาธิ ปรากฏที่จิตใจโดยตรง สำหรับปัญญานั้นปรากฏที่ความรู้ ซึ่งเป็นความรู้ความเห็นอันถูกต้อง

จากการศึกษาแนวคิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสรุปองค์ประกอบของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	รวม
ความดี (ประพฤดีชอบ/มีคุณธรรม จริยธรรม/มีศีล/รักษาศีล/มีความรัก ความเมตตา)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	11
ความจริง		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓			7
ความรู้/ปัญญา	✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
คุณค่าของชีวิต	✓											1
ความงาม		✓	✓					✓				3
ความสงบสุข				✓								1
อหิงสา				✓								1
สมาธิ								✓	✓	✓	✓	4

โดยผู้ที่ให้นิยามหรือคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คุณค่าความเป็นมนุษย์ และการพัฒนาความเป็นมนุษย์ จากตารางที่ 2.1 มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับ	ผู้ให้นิยามหรือคุณลักษณะ
1	พระธรรมปิฎก (2541)
2	รศ.วลีย์ อักษรวงษ์ (2542)
3	ประเวศ วะสี (2552ข)
4	อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2550)
5	พระพรหมคุณาภรณ์ (2550ก)
6	พระพรหมคุณาภรณ์ (2550ข)
7	พระธรรมปิฎก (2543)
8	สุจิตใจ บุญอารีย์ และคณะ (2553)
9	พระมหาประสพ สมาจาโร (2554)
10	กิตติชัย สุชาติ โนนบล (2555)
11	สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (2555)

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหรือคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จากตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทำให้ได้องค์ประกอบหรือคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านความดี
2. ด้านความจริง
3. ด้านความรู้

ดังนั้น ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จึงหมายถึง สภาวะของบุคคลที่มีความเข้าใจตนเอง มีสติ และปัญญาในการใคร่ครวญสรรพสิ่งทั้งหลาย และมีความเข้าใจในธรรมชาติของชีวิต ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ความดี ความจริง และความรู้

เมื่อสรุปองค์ประกอบหรือคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ 3 ด้าน แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดเพิ่มเติมเพื่อนิยามหรืออธิบายคุณลักษณะของทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ ความดี ความจริง และความรู้ ดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับความดี

การศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับความดี ส่วนใหญ่ศึกษาจากหลักหรือผู้รู้ทางศาสนา เนื่องด้วยหลักคำสอนของทุกศาสนามุ่งสอนให้คนเป็นคนดี โดยการกระทำความดีจะทำให้เกิดปิติในผู้กระทำ มีความสงบ และช่วยให้มีความสุขในชีวิตได้ ซึ่งมีแนวคิดที่หลากหลาย ดังนี้

พระธรรมปิฎก (2541) กล่าวถึง คุณธรรมความดีงาม ไว้ว่า เป็นการมีความสุขที่เกิดจากความมั่นใจในคุณค่าของชีวิต การได้บำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เพื่อนมนุษย์ ความมีศรัทธาในสิ่งที่ดีงาม ที่เป็นหลักของจิตใจ และการมีปัญญาที่ทำให้รู้จักปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายได้ถูกต้องและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้ชีวิตเป็นอยู่ด้วยดี

พระธรรมปิฎก (2543ข) กล่าวว่า คนดีที่พึงปรารถนานั้นเป็นผู้ที่รู้เท่าทันความจริง และก็ให้การรู้เท่าทันนั้นมีผลต่อจิตใจ ที่จะทำให้จิตใจนั้น มีความสว่าง มีความเบิกบาน ไม่วุ่นวาย ไม่สับสน ถ้าจิตใจวิงวุ่นด้วยความคิดที่ว่า เราอยากให้เป็นอย่างนี้ มันไม่ยอมเป็น เราก็วุ่นวายสับสน เกิดความคลื่นรบกวน ความบีบคั้นก็จะเกิดขึ้นมาก แต่ถ้ามีความสว่างด้วยความรู้เท่าทันแล้ว ก็จะมีความโปร่งโล่ง มีความเบา ไม่วุ่นวาย ไม่คลื่นรบกวนกระทบกระทั่งบีบคั้น จิตใจก็จะมีความสุข จิตใจที่มีลักษณะอย่างนี้ เป็นจิตใจที่ดีงามมีความสุขแท้จริง และได้กล่าวถึง สິล ไว้ว่า สິล คือ พฤติกรรมที่ดี ซึ่งเป็นความเรียกร่องจากความเป็นจริงของระบบปัจจัยสัมพันธ์ของสิ่งทั้งหลายในธรรมชาติที่จะให้ชีวิตและสังคมมนุษย์เป็นอยู่ด้วยดี

พระพรหมคุณาภรณ์ (2550ก) กล่าวถึง การพัฒนาคนด้านคุณธรรมความดี ไว้ใน การพัฒนาคนให้เป็นคนโดยสมบูรณ์ ไว้ว่า การพัฒนาศีล (ความสัมพันธ์ทางสังคม) หมายถึง การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมคือ เพื่อนมนุษย์ว่าอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์ได้ดีขึ้นหรือไม่ มีพฤติกรรมทั่วไปและการประกอบอาชีพที่ก่อความเดือดร้อนเบียดเบียนหรือเป็น ไปในทางช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์สังคม ส่วนการพัฒนาจิตใจ (คุณธรรม ความมั่นคง ความสุข) เช่น จิตใจมีคุณธรรมหรือไม่ มีเมตตากรุณาหรือไม่ มีความเคารพ มีความกตัญญูกตเวที มีหิริ โศดปละ มีคุณธรรมต่างๆที่จะมาเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมที่เราเรียกว่า จริยธรรม ที่ทำให้เกิดความมั่นคงและความสอดคล้องในระบบชีวิตทางจริยธรรม รวมทั้งการที่ว่าจิตใจมีความสุขหรือมีความสุขทุกข์ มีความขุ่นมัวเศร้าหมอง มีความกระวนกระวาย ถ้าพัฒนาในทางที่ดีก็ต้องมีจิตใจที่เบิกบาน ผ่องใส สงบ มีความสุข ถ้าคนยังไม่มีความสุขแต่ยังมีความสุขมาก ก็ถือว่าขาดการพัฒนาเหมือนกัน

เรื่อนธรรม (2550) กล่าวว่า การกระทำความดี เป็นกิจจำเป็นของเราทุกคน แต่ในการทำความดีนั้น ต้องศึกษาให้เข้าใจเสียก่อนว่า ความดีคืออะไร ซึ่งหลักที่ควรจำง่ายๆในเรื่องความดีก็คือ 1.สิ่งที่ทำประโยชน์แก่ตน 2.สิ่งที่ทำประโยชน์แก่ผู้อื่น 3. ท่านผู้รู้รับรองว่าเป็นความดี

อาจารย์ ชุมสาย ณ อยุธยา (2550) กล่าวถึง คนดี ไว้ว่า คนดี คือ มนุษย์ที่มีคุณค่าความเป็นมนุษย์ปรากฏขึ้นมาในจิตใจและปรากฏในการกระทำ โดยสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับความเป็นมนุษย์ตามหลักสากล มี 5 ประการ ได้แก่ ความรักความเมตตา ความจริง ความสงบสุข ความประพฤติดชอบ และอหิงสา

ประเวศ วะสี (2552ข) กล่าวว่า ความดี คือ การมีความรัก ความเมตตากรุณาอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์

วศิน อินทสระ (2553) กล่าวว่า ความดีตามหลักพระพุทธศาสนา คือ การกระทำ คำพูด หรือความคิดที่เป็นไปเพื่อไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่นให้เดือดร้อน และมีประโยชน์ โดยวิธีทำความดีนั้นสามารถแบ่งได้ 10 วิธี คือ

- 1) การช่วยเหลือผู้อื่นทำความดี
- 2) รักและเคารพทุกคนอย่างเสมอหน้า
- 3) สนับสนุนผู้อื่นให้เป็นผู้มีความดีพร้อม
- 4) ชี้ทางให้ผู้อื่นทำความดี
- 5) ช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในความคับขัน
- 6) กระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ
- 7) อย่าทำตนเป็นปุโสเมฝ้าทรัพย์ ต้องหมั่นบริจาค
- 8) ชำรงไว้ซึ่งความเป็นธรรม
- 9) เคารพผู้อาวุโสกว่า
- 10) รักชีวิตผู้อื่นดุจชีวิตของตน

พระครูเขมบัณฑิต (2555) กล่าวว่า ความดี คือการรักษาศีล ซึ่งเป็นพื้นฐานของการทำความดี อันเป็นลำดับเบื้องต้นของการเกิดสมาธิ และปัญญา

จากการศึกษาแนวคิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสรุปองค์ประกอบของความดีดังตารางที่ 2.2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของความดี

ตารางที่ 2.2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของความดี

องค์ประกอบความดี	1	2	3	4	5	6	7	8	รวม
การรักษาศีล/มศีล		✓	✓		✓		✓	✓	5
ความรัก/ความเมตตา			✓		✓	✓	✓		4
การทำประโยชน์ต่อผู้อื่น	✓			✓			✓		3

องค์ประกอบความดี	1	2	3	4	5	6	7	8	รวม
รู้เท่าทันความจริง		✓			✓				2
มีคุณธรรม			✓						1
มีจริยธรรม			✓						1
การทำประโยชน์ต่อตนเอง				✓			✓		2
ความสงบสุข					✓				1
อหิงสา					✓				1

โดยผู้ที่ให้นิยามหรือคุณลักษณะของความดี จากตารางที่ 2.2 มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับ	ผู้ให้นิยามหรือคุณลักษณะ
1	พระธรรมปิฎก (2541)
2	พระธรรมปิฎก (2543)
3	พระพรหมคุณาภรณ์ (2550ก)
4	เรื่อนธรรม (2550)
5	อาจารย์ ชุมสาย ณ อยุธยา (2550)
6	ประเวศ วะสี (2552ข)
7	วสิน อินทสระ (2553)
8	พระครูเขมบัณฑิต (2555)

จากตารางพอสรุปได้ว่า คุณลักษณะของความดี ได้แก่ การประพฤตินตนเองเป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น มีความรักความเมตตา และไม่ประพฤตินตนเองในอันที่จะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน หรือเบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งหลักพื้นฐานในการประพฤติปฏิบัติตนสำหรับบุคคลทั่วไปหรือฆราวาส ในพระพุทธศาสนา ก็คือ สีล 5 อันได้แก่ 1) การไม่ทำร้าย ทำลายชีวิตผู้อื่นหรือสิ่งอื่น 2) การไม่ลักทรัพย์หรือขโมยของของผู้อื่น 3) การไม่ล่วงละเมิดของรักของหวงของผู้อื่น โดยเฉพาะเรื่องของเพศสัมพันธ์ 4) การไม่พูดปด กล่าวเท็จหรือกล่าวให้ร้ายผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของตน และ 5) การไม่ดื่มสุราหรือเสพยาเสพติดซึ่งจะทำให้ขาดสติสัมปชัญญะ

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นิยามคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความดีไว้ว่า ความดี คือ การรักษาสีล การมีความรัก ความเมตตา

แนวคิดเกี่ยวกับความจริง

ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับความจริง มีผู้นิยามหรืออธิบายคุณลักษณะของความจริงไว้ดังนี้

ประเวศ วะสี (2537) กล่าวถึง ความจริงในชีวิตว่า เป็น ความจริงทางธรรมชาติ ความจริงทางสังคม วัฒนธรรม ความจริงโดยการทำงานและกิจกรรม ความจริงที่เป็นสุนทรียะ และความจริงทางข้อมูลข่าวสาร

พระธรรมปิฎก (2541) กล่าวว่า ผู้มีจิตใจเป็นอิสระ ด้วยความรู้เท่าทันต่อสิ่งทั้งหลาย ฐโลกและชีวิต ตามความเป็นจริง จนกระทั่งว่าโลกธรรมเกิดขึ้นมากระทบกระทั่งก็ไม่หวั่นไหว วางใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง ตามเหตุปัจจัย ปล่อยให้อกุศลธรรมชาติทั้งหลายเป็นกฏอยู่ตามธรรมชาติ ความทุกข์ที่มีอยู่ในธรรมชาติ ก็คงเป็นทุกข์ของธรรมชาติไป ไม่เข้ามากระทบกระทั่งบีบคั้นจิตใจของเราได้ เป็นผู้มีสุขอยู่กับตนเอง ตลอดทุกเวลา

พระธรรมปิฎก (2543) กล่าวว่า มนุษย์ที่เข้าถึงความจริงนั้น จะเป็นผู้ที่ไม่ติดอยู่ภายใต้ครอบงำของสังคัมแห่งกาลเทศะนี้ ที่ว่าไม่ติดอยู่ภายใต้ครอบงำของสังคัมก็หมายความว่า ไม่ถูกกำหนดหล่อหลอมโดยสังคัมอย่างเดียว

ลีปนันท เกตุทัต (2543) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความจริงว่า ชีวิตควรเรียนรู้เรื่องความจริง คือ ธรรมชาติและวิทยาศาสตร์ เพื่อเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนภายในธรรมชาติแวดล้อมและพึ่งพาอาศัยในวิถีชีวิต

พระธรรมปิฎก (2546) กล่าวเกี่ยวกับความจริงของชีวิตว่า ชีวิตนี้ตกอยู่ในอำนาจของกฎธรรมชาติ มีความเป็นไปตามธรรมดาว่า ได้เริ่มต้นขึ้นแล้วด้วยการเกิด เมื่อมีการเริ่มต้นแล้ว ก็จะต้องมีการสิ้นสุด การตายคือการสิ้นสุดของชีวิตที่เกิด ดังนั้น ความตายเป็นความจริงอย่างหนึ่งที่มนุษย์ทุกคนจะต้องเผชิญ เมื่อจะต้องเผชิญอยู่แล้วก็ควรรู้จักปฏิบัติต่อมันอย่างถูกต้อง ให้เกิดผลดีมากที่สุด และเกิดโทษน้อยที่สุด ดังนั้น พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้รู้จักระลึกถึงความตาย การรู้จักระลึกและพิจารณาความตายให้เกิดผลดีนี้เรียกว่า มรณสติ ซึ่งมีแนววิธีดังนี้

ในระดับการมองแบบที่หนึ่ง

1. ให้เห็นความจริงว่า ชีวิตมนุษย์นั้น นอกจากจะสั้น ไม่ยืดยาวแล้ว ยังไม่มีกำหนดแน่นอนอีกด้วย อย่างไรก็ตาม จะตายวันตายพรุ่งไม่รู้ที่ ทำให้เห็นคุณค่าของเวลาแล้วเกิดความไม่ประมาท กระตือรือร้นเร่งทำกิจหน้าที่ บำเพ็ญคุณความดี และฝึกฝนพัฒนาตนในทุกทางให้ชีวิตเป็นอยู่อย่างมีค่า

2. ให้รู้เท่าทันความจริงว่า ทรัพย์สินเงินทอง โภคสมบัติตลอดจนบุคคลที่รักใคร่ยึดถือครองอยู่นั้น หากใช่เป็นของตนแท้จริงไม่ สามารถป้องกันความตายได้ และตายแล้วก็ตามไปไม่ได้ มีไว้สำหรับใช้บริโภคหรือสัมพันธ์กันในโลกนี้เท่านั้น

3. ให้รู้ตระหนักในหลักความจริงว่า ทุกคนมีกรรมเป็นของตนเอง มีแต่กรรมเท่านั้นที่เป็นของตน เป็นสมบัติติดตัวที่แท้จริง ซึ่งจะตามตนไป และตนก็ต้องตามกรรมไป เมื่อรู้อย่างนี้แล้วก็จะได้เลิกและหลีกเลี่ยงกรรมชั่ว ทำแต่กรรมดี ตลอดจนนำทรัพย์สมบัติมาใช้บำเพ็ญความดี ทำการต่างๆที่เป็นประโยชน์

4. ให้ระลึกถึงหลักแห่งธรรมดาคือ ทุกคนหวาดหวั่นต่อการทำร้าย ทุกคนกลัวต่อความตาย ชีวิตเป็นที่รักของทุกคน เราจันใด เขาก็จันนั้น นึกถึงอกเขาอกเราแล้ว ไม่ควรฆ่าฟันบั่นรอนกัน การระลึกได้แบบนี้ จะทำให้เห็นอกเห็นใจกัน ไม่เบียดเบียนกัน หันมาช่วยเหลือสงเคราะห์กัน อยู่ร่วมกันและปฏิบัติต่อกันด้วยดี

ในระดับการมองแบบที่สอง

5. ให้รู้เท่าทันตามคติแห่งธรรมดาคือ ชีวิตนี้ตกอยู่ในอำนาจของกฎธรรมชาติ มีความเป็นไปตามธรรมดาคือ ได้เริ่มต้นขึ้นแล้วด้วยการเกิด เมื่อมีการเริ่มต้นแล้ว ก็จะต้องมีการสิ้นสุด การตายคือการสิ้นสุดของชีวิตที่เกิดแล้วนั้น ดังนั้นเมื่อเกิดแล้วก็ต้องตาย หรือมีเกิดก็ต้องมีตาย ชีวิตมีเกิด (แก่ เจ็บ) ตาย เป็นธรรมดาของชีวิต เป็นเรื่องอนิจจัง อนิจจังทำหน้าที่ของมันแล้ว จึงไม่สมควรและไม่มีเหตุผลใดๆที่จะต้องเศร้าโศกเสียใจ คิดได้แบบนี้แล้วก็จะไม่กลัวและไม่เกิดความทุกข์ หรือถ้าทุกข์เกิดขึ้นแล้ว ก็จะบรรเทาหรือขจัดปลดปล่อยไปได้ ในเวลาอันรวดเร็ว

6. ให้หยั่งรู้สภาวะของสังขาร (ก้าวต่อเลขมรณสติ ไปสู่วิปัสสนา) รู้เท่าทันความจริงทะลุตลอดไปว่า ชีวิตนี้เป็นสังขาร อาศัยองค์ประกอบทั้งหลายมาประชุมกันนี้ เกิดจากปัจจัยต่างๆ ปปรุงแต่งเป็นของไม่เที่ยง เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป การเกิดและการตายเป็นธรรมดาของชีวิตนั้น ไม่ใช่แต่ชีวิตที่มองเห็นเป็นตัวเป็นตนเท่านั้น แม้แต่องค์ประกอบต่างๆทุกส่วนของชีวิต และสิ่งทั้งหลายทั้งปวง ทั้งรูปธรรมและนามธรรม ต่างก็ตกอยู่ภายใต้กฎธรรมดาคือความไม่เที่ยงนี้ทั้งหมด ล้วนเกิดขึ้น ดำรงอยู่แล้วก็ดับสลายไป

เสถียรพงษ์ วรรณปก (2549) อธิบาย มงคลสูตร 38 ประการในข้อที่ 36 คือ อโศก แปลว่า จิตไม่เศร้าโศก ไว้ว่า โดยสภาวะอันเป็นจริงแล้วคนมีกิเลสอยู่ ยังต้องเศร้าโศก เพราะมีเรื่องจะต้องให้เศร้าโศกจนได้ แต่ก็มิได้หมายความว่าต้องร้องไห้ร้องไห้ตลอด 24 ชั่วโมง ยังมีเวลาที่จิตใจได้ผ่องใสเบิกบาน ไม่โศกไม่เศร้าเป็นครั้งคราวหรือหลายครั้งหลายคราว ซึ่งสรุปได้ว่า คนที่เข้าใจชีวิตเขาจะไม่โศกเศร้าฟูมฟายเกินเหตุเมื่อถึงคราวพลัดพราก

ประเวศ วะสี (2552ข) กล่าวว่า ความจริง คือความเชื่อมโยงของสรรพสิ่ง ระหว่างเรากับผู้อื่น ระหว่างเรากับสิ่งอื่น และทั้งหมดเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียว (The Same Oneness) เมื่อเข้าถึงความเป็นหนึ่งเดียวทั้งหมดก็จะประสบอิสรภาพเพราะหลุดพ้นจากความบีบคั้นของความไม่จริงหรือมายาคติ จะประสบความงามอันล้นเหลือ เกิดความรักอันไพศาล

พระมหาประสาธ สมจาโร (สังฆรัตน) (2554) กล่าวว่า ธรรมชาติของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งมนุษย์เกิดมาอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หลายอย่างที่ต้องมีความรู้เท่าทันและยอมรับ เช่น กฎของชีวิต กฎของธรรมชาติ เป็นต้น

อาจารย์ ชุมสาย ณ อยุธยา และคณะ (มปป.) นิยาม ความจริง ไว้ว่า นิยามของความจริง คือ การไม่เปลี่ยนแปลง คงทนตลอดไป โดยความจริงจะเป็นความจริงทั้งในอดีตและในอนาคต ความจริงไม่มีการเริ่มต้นและไม่มีการอวสาน

จากการศึกษาแนวคิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสรุปองค์ประกอบของความจริง ดังตารางที่ 2.3 การสังเคราะห์องค์ประกอบของความจริง

ตารางที่ 2.3 การสังเคราะห์องค์ประกอบของความจริง

องค์ประกอบความจริง	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ความจริงทางธรรมชาติ/กฎธรรมชาติ	✓	✓		✓	✓			✓		5
เข้าใจชีวิต/รู้เท่าทัน/ยอมรับ		✓			✓	✓		✓		4
ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำ			✓							1
การไม่เปลี่ยนแปลง									✓	1
ความเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียว							✓			1

โดยผู้ที่ให้นิยามหรือคุณลักษณะของความจริง จากตารางที่ 2.3 มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับ ผู้ให้นิยามหรือคุณลักษณะ

- 1 ประเวศ วะสี (2537)
- 2 พระธรรมปิฎก (2541)
- 3 พระธรรมปิฎก (2543)
- 4 ลีปพนนท์ เกตุทัต (2543)
- 5 พระธรรมปิฎก (2546)
- 6 เสถียรพงษ์ วรรณปก (2549)
- 7 ประเวศ วะสี (2552ข)
- 8 พระมหาประสาธ สมจาโร (สังฆรัตน) (2554)
- 9 อาจารย์ ชุมสาย ณ อยุธยา และคณะ (มปป.)

จากตารางพอสรุปได้ว่า คุณลักษณะของความจริง ได้แก่ เป็นความจริงตามธรรมชาติ กฎของธรรมชาติ การเข้าใจ รู้เท่าทันและยอมรับความจริง ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นิยามคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความจริงไว้ว่า ความจริง หมายถึง ความจริงของชีวิต ธรรมชาติของชีวิต ความจริงที่พึงปฏิบัติได้ การยอมรับความจริง และการรู้จักตนเองและผู้อื่น

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

องค์ประกอบความดี จากการตั้งแคะระให้คุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ได้แก่ ความรู้ และปัญญา ซึ่งผู้วิจัยศึกษาจากหลายแนวคิดดังนี้

พระธรรมปิฎก (2542) กล่าวว่า ถึงกระบวนการพัฒนาปัญญา คือ การฝึกฝนอบรมทางปัญญาให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงทั้งหลายตามเป็นจริง รู้ความเป็นไปตามเหตุปัจจัยที่ทำให้แก้ไขปัญหาไปตามแนวทางเหตุผล รู้เท่าทันโลกและชีวิตจนสามารถทำให้จิตบริสุทธิ์ หลุดพ้นจากความยึดติดถือมั่นในสิ่งต่างๆดับกิเลสดับทุกข์ได้ เป็นอยู่ด้วยจิตใจ อิศระส่องใสเบิกบาน

พระธรรมปิฎก (2543) กล่าวว่า ปัญญา มีสองด้าน มาบรรจบประสานกันคือ ปัญญาที่เข้าถึงความจริงของชีวิต และปัญญาที่นำความรู้ในความจริงนั้นมาใช้จัดสรรสังคมาให้ดี หน้าที่สำคัญที่ปัญญาทำในตอนนี้ก็คือ เมื่อปัญญารู้ความจริง เช่น รู้ความมุ่งหมายของสิ่งต่างๆแล้ว ปัญญานั้นจะเป็นตัวปรับให้เกิดความพอดี ทั้งนี้การมีชีวิตอยู่ด้วยปัญญาเป็นบทพิสูจน์การพัฒนามนุษย์ ชีวิตที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาสูงสุด จึงเรียกว่า “ปัญญาชีวิต” หรือปัญญาชีวิต คือชีวิตที่อยู่ด้วยปัญญา เมื่อพูดถึงสังคมมนุษย์ ก็คือทำอะไรจะทำให้สังคมมนุษย์นี้ เป็นสังคมของคนที่อยู่ด้วยปัญญา เพราะการดำรงอยู่ด้วยดีของมนุษยชาติอาศัยการพัฒนาคนให้สามารถอยู่ดีด้วยปัญญา

ศุภวรรณ พิพัฒพรณวงศ์ กรีน (2548) กล่าวว่า ความรู้เป็นความเข้าใจจากการเรียนรู้ แต่ความรู้ทั้งหมดในโลกนี้มีมากมาย จึงเป็นไปได้ที่เราจะสามารถเรียนรู้ทุกอย่างได้ จึงต้องเลือกเรียนเฉพาะเรื่องเลือกเรียนรู้เรื่องสำคัญๆ และสิ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ก็เป็นความจริง เป็นสังขธรรมที่พึงเข้าถึงด้วยความรู้จริง

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2550) กล่าวถึง ความรู้รอบ ซึ่งเป็นหนึ่งในคุณธรรมแม่บทที่ทำให้เกิดการประพุดติคือ ความรู้รอบ หมายถึง การสังเกตเห็น หรือการหยั่งรู้ด้วยความเข้าใจอย่างชัดเจนว่าอะไรควรประพุดติ อะไรไม่ควรประพุดติ การแสวงหาความรู้มีส่วนช่วยให้เกิดความรู้รอบ แต่ทว่าความรู้รอบอันลึกซึ้งซึ่งส่วนมากเกิดจากการคิดคำนึงและประสบการณ์การที่นำไปประสบมาก่อน

พระพรหมคุณาภรณ์ (2550ก) กล่าวถึงปัญญาและความรู้ว่า ถ้ามีปัญญา มีความรู้ความเข้าใจรู้ว่าทำไมเราต้องไม่เบียดเบียนกัน ทำไมเราต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่เบียดเบียนกันจะเป็นผลดีต่อชีวิตของเราอย่างไร เป็นผลดีต่อสังคมอย่างไร พอเราเห็นคุณค่าเห็นประโยชน์และเห็นเหตุผลแล้ว เราก็เกิดความพอใจมากขึ้นในการที่จะแสดงพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียน และมีพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนเราก็เกิดความพอใจ มีความสุขในการมีพฤติกรรมอย่างนั้น ฉะนั้นความรู้ความเข้าใจเหตุผล คือปัญญา จึงทำให้จิตใจมีความพร้อมและมีความสุขในการที่จะมีพฤติกรรมนั้น การพัฒนาปัญญา (ความรู้-คิด-เข้าใจ-หยั่งเห็น) เช่น มีความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายถูกต้องตามความเป็นจริงใหม่ เข้าถึงความจริงของสิ่งต่างๆ มีความรับรู้โดยไม่มีอคติ สามารถพิจารณาวินิจฉัยปัญหาต่างๆ อย่างไม่เอนเอียง สามารถนำความรู้ความคิดมาประยุกต์ในการแก้ปัญหาและในการสร้างสรรค์ต่างๆรวมทั้งในการบริหารจัดการดำเนินการต่างๆ ตลอดจนทำจิตใจของตนให้เป็นอิสระเหนือการกระทบกระทั่งของสิ่งแวดล้อมได้หรือไม่ เป็นต้น

กิตติชัย สุชาติโนบล (2555) กล่าวว่า ปัญญา คือ การศึกษาอบรม การคิด การปฏิบัติให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งทั้งหลาย ตามความเป็นจริง โดยไม่อิงความรู้สึกตนเอง ปัญญาเกิดขึ้นได้จากการฟัง พูด อ่าน เขียน และดูให้เป็น ซึ่งเรียกว่า สุตมยปัญญา ส่วนปัญญาที่เกิดจากการคิด เรียกว่า จินตามยปัญญา และปัญญาเกิดจากการปฏิบัติ เรียกว่า ภวานามยปัญญา โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วนคือ 1) ด้านความรู้และความเข้าใจ คือการรู้และเข้าใจตนเอง รู้และเข้าใจเพื่อนมนุษย์ รู้และเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รู้และเข้าใจเทคโนโลยีในปัจจุบันทั้งหลาย และ 2) ด้านการคิด เป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดการรับรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆอย่างถูกต้องดีงาม นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้สรรพสิ่งทั้งหลาย

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (2555) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของความรู้กับปัญญาไว้ว่า ปัญญานั้นปรากฏที่ความรู้ ซึ่งเป็นความรู้ความเห็นอันถูกต้อง

จากการศึกษาแนวคิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสรุปองค์ประกอบของความรู้ ดังตารางที่ 2.4 การสังเคราะห์องค์ประกอบของความรู้

ตารางที่ 2.4 การสังเคราะห์องค์ประกอบของความรู้

องค์ประกอบความรู้	1	2	3	4	5	6	7	รวม
ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง	✓		✓	✓	✓	✓	✓	6
การนำความรู้ไปใช้		✓		✓	✓			3
สิ่งที่ทำให้เกิดปัญญา/การพัฒนาปัญญา	✓	✓			✓	✓		4

โดยผู้ที่ให้นิยามหรือคุณลักษณะของความรู้ จากตารางที่ 2.4 มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับ	ผู้ให้นิยามหรือคุณลักษณะ
1	พระธรรมปิฎก (2542)
2	พระธรรมปิฎก (2543)
3	ศุภวรรณ พิพัฒพรณวงศ์ กรีน (2548)
4	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2550)
5	พระพรหมคุณาภรณ์ (2550)
6	กิตติชัย สุชาติโนบล (2555)
7	สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (2555)

จากตารางพอสรุปได้ว่า คุณลักษณะของความรู้ ก็คือ การมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และการพัฒนาให้เกิดปัญญา ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นิยามคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความรู้ไว้ว่า ความรู้ หมายถึง ความรู้เพื่อให้เกิดปัญญาในเนื้อหาสาระที่จัดการเรียนรู้ โดยในรายวิชา สวัสดิศึกษา หมายถึง การมีความรู้เรื่องสวัสดิศึกษาที่ก่อให้เกิดทัศนคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัย อันได้แก่ เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความปลอดภัยในบ้านและในโรงเรียน ความปลอดภัยในการจราจร การประกอบอาชีพ และภัยธรรมชาติ การจัดโปรแกรมความปลอดภัย และการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาความปลอดภัยของประชาชน ส่วนความรู้ในรายวิชาเพศศึกษา หมายถึง การมีความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ก่อให้เกิดทัศนคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งได้แก่ เนื้อหาสาระการเกิด การพัฒนาการทางเพศ การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน การใช้ชีวิตสมรส การคุมกำเนิด ความผิดปกติทางเพศ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาและการป้องกันปัญหาเรื่องเพศ

กล่าวโดยสรุป ในการวิจัยครั้งนี้ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านความดี
2. ด้านความจริง
3. ด้านความรู้

ด้านความดี ได้แก่ การรักษาศีล การมีความรัก ความเมตตา

ด้านความจริง หมายถึง ความจริงของชีวิต ธรรมชาติของชีวิต ความจริงที่พึงปฏิบัติได้ การยอมรับความจริง และการรู้จักตนเองและผู้อื่น

ด้านความรู้ หมายถึง ความรู้เพื่อให้เกิดปัญญาในเนื้อหาสาระที่จัดการเรียนรู้ โดยในรายวิชาสวัสดิศึกษา หมายถึง การมีความรู้เรื่องสวัสดิศึกษาที่ก่อให้เกิดทัศนคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัย อันได้แก่ เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความปลอดภัยในบ้านและในโรงเรียน ความ

ปลอดภัยในการจราจร การประกอบอาชีพ และภัยธรรมชาติ การจัดโปรแกรมความปลอดภัย และการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาความปลอดภัยของประชาชน ส่วนในรายวิชาเพศศึกษา หมายถึง การมีความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ก่อให้เกิดทัศนคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งได้แก่ เนื้อหาสาระการเกิด การพัฒนาการทางเพศ การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน การใช้ชีวิตสมรส การคุมกำเนิด ความผิดปกติทางเพศ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาและการป้องกันปัญหาเรื่องเพศ

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แนวคิดทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์

ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา พระพุทธศาสนา และการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์เพื่อสังเคราะห์และสรุปกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบความรักเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาต่อไป ซึ่งศึกษาจากหลายแนวคิดดังนี้

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มีผู้นำเสนอกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

ประเวศ วะสี (2552ก) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ดังนี้

- 1) การเข้าถึงโลกทัศน์และชีวิต หากเราเข้าถึงความจริงจะพบความงามอยู่ในนั้นเสมอ เมื่อเราเข้าถึงธรรมชาติก็จะเข้าถึงความเป็นอิสระ
- 2) กิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวกับชุมชน ดนตรี ศิลปะ กิจกรรมอาสาสมัคร สุนทรียสนทนา เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและพัฒนาจิตใจ
- 3) การปลื้มตัวเองไปอยู่ในธรรมชาติ ให้ได้สัมผัสกับธรรมชาติ ได้รู้ใจตนเองและเมื่อจิตสงบเชื่อมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติ ก็จะเกิดปรากฏการณ์ต่างๆขึ้น
- 4) การทำสมาธิ (Meditation)

ชลลดา ทองทวี และคณะ (2551) กล่าวว่า เครื่องมือ กระบวนการและการปฏิบัติเกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษา แบ่งออกเป็น 7 แนวทางหลัก ได้ดังนี้

- 1) การเรียนรู้/ฝึก ผ่านความสงบนิ่ง (stillness practices) มุ่งเน้นความสงบเย็นของร่างกายและจิตใจ ได้แก่ สมถกรรมฐาน การเจริญสติวิปัสสนา การทำสมาธิโดยใช้แสงสว่าง ภาวนาก่อนกรวด และการผ่อนคลายตระหนักรู้

2) การเรียนรู้/ฝึก ผ่านกิจกรรมรังสรรค์ (generative practices) เป็นช่วงขณะแห่งการระลึกถึงพระผู้เป็นเจ้า พระผู้ศักดิ์สิทธิ์ และการร้องขอเพื่อช่วยเหลือให้เพื่อนมนุษย์ได้พ้นทุกข์ ได้แก่ ทองเส้น ภาวนาโพงวา และการอ่านพระคัมภีร์

3) การเรียนรู้/ฝึก ผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ (relational practices) เป็นการเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างกัลยาณมิตรให้สะท้อนซึ่งกันและกัน ได้แก่ การล้อมวงสนทนา สุนทรียสนทนา การเขียนด้วยปัญญาญาณ นพลักษณ์ และการสนทนากับเสียงด้านใน

4) การเรียนรู้/ฝึก ผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ (creation process practices) เป็นการฝึกการสังเกตใคร่ครวญภายใน และพัฒนาญาณทัศนะ (intuition) และความละเอียดอ่อนประณีตผ่านงานสร้างสรรค์ ได้แก่ จิตตศิลป์ และมันดาลา

5) การเรียนรู้/ฝึก ผ่านพลังพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ (ritual practices) อันครอบคลุมถึงพิธีกรรมทางศาสนา หรือพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เป็นการสัมผัสพลัง/จิตวิญญาณของธรรมชาติ เปิดญาณทัศนะ (intuition) และสัมผัสเรียนรู้ตนเอง การปลีกวิเวกสัมผัสธรรมชาติ (retreat) เพื่อพัฒนาความสงบเย็น และละเอียดประณีตภายใน ได้แก่ นิเวศภาวนา และกระโจมไฟ

6) การเรียนรู้/ฝึก ผ่านการเคลื่อนไหว (movement practices) เป็นการฝึกสังเกตและมีสติอยู่กับ การเคลื่อนไหวร่างกายในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การเดินจงกรม การเจริญสติ โดยอาศัยอิริยาบถาปีรินธ์ การเต้นรำแบบซูฟี ยูริทมิ ปัญจลีลา โยคะ และซิงก

7) การเรียนรู้/ฝึก ผ่านการทำกิจกรรมทางสังคม (activist practices) เป็นการสัมผัสเรียนรู้และใคร่ครวญ เห็นความเชื่อมโยงแห่งเหตุปัจจัยของความสุขและทุกข์ในชีวิตจริง ได้แก่ ธรรมยาตรา การจาริกแสวงบุญ การทำงาน และกิจกรรมอาสาสมัคร

รสวลีย์ อักษรวงศ์ (2552) นำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สำคัญดังนี้

- 1) การทำสมาธิ สงบนิ่งอยู่กับตนเอง
- 2) สุนทรียสนทนา
- 3) การฟังอย่างลึกซึ้ง
- 4) การสนทนากับเสียงภายใน
- 5) การเขียนบันทึก
- 6) งานศิลปะ /วาดภาพ
- 7) การถอดบทเรียน การสะท้อนผลการเรียนรู้
- 8) การปฏิบัติจริงเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาตนเอง
- 9) เทคนิคอื่นๆ อาทิ สื่อประเภทเสียงเพลง ดนตรี สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ แผนที่

ความคิด (Mind map)

เรื่องอุไร อมรไชย (2552) ก็ได้ใช้แนวทางการฝึกปฏิบัติทางจิตตปัญญาศึกษาในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้

ขั้นนำ ใช้การเรียนรู้/ฝึก ผ่านความสงบนิ่ง (Stillness Practice) เช่น การทำสมาธิ การอ่าน บทความ กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Gym) กิจกรรมผ่อนคลายตระหนักรู้ เกม เป็นต้น และใช้การเรียนรู้/ฝึก ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ (Generative Practice) เช่น การสวดมนต์ ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มตามวันเกิด ได้มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเรียนให้กับสมาชิกกลุ่มอื่นๆ

ขั้นสอน ใช้การบรรยายความรู้ สื่อที่ใช้ประกอบ คือ Power point เพลง สื่อของจริง สื่อเอกสาร รายงานการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้อง วิดีโอ เน้นการเรียนรู้/ฝึก ผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ (Rational Practice) เช่น สุนทรียสนทนา การฝึกฟังอย่างลึกซึ้ง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เดี่ยวและกลุ่มย่อย เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง การสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่ม ผ่านการพูด และการเขียนสะท้อนผลการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง ช่วยอำนวยความสะดวก (Facilitator)

ขั้นสรุป ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเนื้อหา ผู้เรียนเขียนสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง

ส่วน สุพิชญา โคทวิ (2553) ก็ได้เสนอแนะกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้พัฒนาผู้เรียนในห้องเรียน หรือผู้สนใจที่อยากเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ดังต่อไปนี้

1) การเรียนรู้ผ่านการเคลื่อนไหว (Movement Practices) เป็นการฝึกสังเกตและมีสติอยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกายในรูปแบบต่างๆ ด้วยกิจกรรมเช่น โยคะ ชี่กง ไท้เก๊ก การเดิน เป็นต้น

2) การเรียนรู้ผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ (Creation Process Practices) เป็นการฝึกการสังเกต ไคร่ครวญภายใน และพัฒนาญาณทัศนะ (Intuition) และความละเอียดอ่อนประณีต ผ่านงานสร้างสรรค์ ตัวอย่างกิจกรรมได้แก่ การจัดดอกไม้ การจัดสวนหย่อม และการทำงานศิลปะต่างๆ อาทิ การวาดภาพ

3) การเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมทางสังคม (Activist Practices) เป็นการสัมผัสเรียนรู้ ไคร่ครวญ เห็นความเชื่อมโยงแห่งเหตุปัจจัยของความสุขและทุกข์ในชีวิตจริง กิจกรรมที่สามารถปฏิบัติเช่น การเจริญสติในการทำงานในชีวิตประจำวัน การทำกิจกรรมอาสาสมัคร

4) การเรียนรู้ผ่านพลังพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ (Ritual Practices) เป็นการสัมผัสพลังหรือจิตวิญญาณของธรรมชาติเปิดญาณทัศนะ (Intuition) และสัมผัสเรียนรู้ตนเอง การปลีกวิเวกสัมผัสธรรมชาติ (Retreat) เพื่อพัฒนาความสงบเย็นและละเอียดประณีตภายใน กิจกรรมที่ทำมีดังนี้ การปลีกวิเวก สัมผัสธรรมชาติ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เช่น การทำ Vision Quest พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การสวดมนต์ภาวนา

5) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ (Generative Practices) เป็นการระลึกถึงพระผู้เป็นเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และการร้องขอเพื่อช่วยเหลือให้เพื่อนมนุษย์ได้พ้นทุกข์ ตัวอย่างกิจกรรมได้แก่ การสวดมนต์ การอ่านพระคัมภีร์ เมตตาภาวนา

6) การเรียนรู้ผ่านความสงบนิ่ง (Stillness Practices) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาความสงบเย็น ความตั้งมั่นของร่างกายและจิตใจ กิจกรรมที่น่าสนใจได้แก่ การทำสมาธิ การกำหนดจิตจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เพลง หรือเสียงที่ได้ยิน

7) การเรียนรู้ผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ (Relational Practices) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นกระบวนการฝึกสติ ฝึมองสภาวะภายในสะท้อนตนเอง อาศัยความสัมพันธ์ของกัลยาณมิตรสะท้อนซึ่งกันและกัน กิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ในด้านนี้ได้แก่ สุนทรียสนทนา (Dialogue) การฝึกฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) การสะท้อนความคิด (Reflection) การเขียนบันทึก (Journal) การสนทนากับเสียงภายใน (Voice Dialogue)

เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์ (2553) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการจัดการเรียนรู้วิชามรณศึกษา ดังนี้

- 1) การสวดมนต์
- 2) การฝึกสมาธิ
- 3) การแผ่เมตตา
- 4) การเล่าประสบการณ์
- 5) การอภิปรายกลุ่ม
- 6) การบรรยาย
- 7) การระบายความทุกข์
- 8) การแสดงความรู้สึก/ความคิดเห็น (สมุดบันทึกความรู้สึกเกี่ยวกับความตาย)
- 9) สุนทรียสนทนา

ศศิลักษณ์ ขยันกิจ (2553) ได้นำกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาใช้ในการศึกษา ดังนี้

- 1) การทำสมาธิ – เปิดเพลงบรรเลงพร้อมกับพุดนำสั้นๆ ให้นิสิตตามรู้การรับผ่านผัสสะ และมีสติกับลมหายใจ
- 2) การทำงานศิลปะ – ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านศิลปะในลักษณะต่างๆ เช่น การร้องเพลง ประสานเสียง การเคลื่อนไหวตามจังหวะ
- 3) สุนทรียสนทนา- ล้อมวงสนทนาตามประเด็นที่ตั้งไว้
- 4) การฝึกสังเกต – ฝึกสังเกตสิ่งต่างๆ ได้แก่ ดอกไม้ ใบไม้

5) การฟังเรื่องเล่า/กรณีศึกษา - การชมวิดีโอ การฟังประสบการณ์จากวิทยากร การอ่านหนังสือนอกเวลา

6) การศึกษาค้นคว้าอิสระ/ นำเสนอรายงานตามความสนใจ

7) การฟังบรรยาย

เอ็มอัชมา วัฒนบูรานนท์ (2554ก) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการจัดการเรียนรู้วิชามรณศึกษา ดังนี้

- 1) การอภิปราย
- 2) การบรรยายของอาจารย์และวิทยากร
- 3) การเล่าประสบการณ์
- 4) การระบายความรู้สึก (พูดกับต้นไม้ ลิงรอบตัว)
- 5) การเขียนบันทึกความรู้สึกเกี่ยวกับความตาย
- 6) การจัดสุนทรียสนทนา
- 7) การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีศึกษา
- 8) การศึกษาพิธีกรรมเกี่ยวกับความตาย
- 9) การฝึกสมาธิ
- 10) การสวดมนต์
- 11) การแผ่เมตตา
- 12) การเขียนคำไว้อาลัย
- 13) การฝึกปฏิบัติการสอนมรณศึกษา

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพระพุทธศาสนา

ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพระพุทธศาสนา มีผู้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

สุมน อมรวิวัฒน์ (2533) ได้นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการคิดหรือโยนิโสมนสิการ การตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่เรียน โดยมีกระบวนการเรียนการสอนดังนี้

1) ชำนาญ การสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้สอน วิธีการเรียนและบทเรียน ด้วยการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน พร้อมทั้งเสนอสิ่งเร้าและแรงจูงใจ ได้แก่ การใช้สื่อการสอนหรืออุปกรณ์และวิธีการต่างๆ เพื่อเร้าความสนใจ เช่น การจัดป้ายนิเทศ นิทรรศการ เสนอเอกสาร ภาพ กรณีปัญหา กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง เป็นต้น การจัดกิจกรรมชั้นนำที่สนุกสนาน น่าสนใจ ซึ่งผู้เรียนได้ตรวจสอบความรู้ ความสามารถของตน และได้รับทราบผลทันที

2) ชั้นสอน มีขั้นตอนคือ

2.1) ผู้สอนเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียน หรือเสนอหัวข้อเรื่อง ประเด็นสำคัญของบทเรียนด้วยวิธีการต่างๆ

2.2) ผู้สอนแนะนำแหล่งวิทยาการและแหล่งข้อมูล

2.3) ผู้สอนฝึกการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ และหลักการ โดยใช้ทักษะที่เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ เช่น ทักษะทางวิทยาศาสตร์ และทักษะทางสังคม

2.4) ผู้สอนจัดกิจกรรมที่กระตุ้นผู้เรียนให้คิด ลงมือค้นคว้า คิดวิเคราะห์ และสรุปความคิด

2.5) ผู้สอนฝึกการสรุปประเด็นของข้อมูล ความรู้ และเปรียบเทียบประเมินค่า โดยวิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดลอง ทดสอบ จัดเป็นทางเลือกและทางออกของการแก้ปัญหา

2.6) ผู้เรียนดำเนินการเลือกและตัดสินใจ

2.7) ผู้เรียนทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติเพื่อพิสูจน์ผลการเลือก และการตัดสินใจ

3) ชั้นสรุป

3.1) ผู้สอนและผู้เรียนรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ปฏิบัติทุกขั้นตอน

3.2) ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้

3.3) ผู้สอนและผู้เรียนสรุปผลการปฏิบัติ

3.4) ผู้สอนและผู้เรียนสรุปบทเรียน

3.5) ผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ประเวศ วะสี (2537) ได้เสนอวิธีการเรียนรู้ที่ปรับมาจากแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับปัญญา 3 อันได้แก่ สุตมยปัญญา (ปัญญาที่ได้จากการรับรู้รับฟัง) จินตมยปัญญา (ปัญญาอันเกิดจากการคิด) และ ภาวนามยปัญญา (ปัญญาอันเกิดจากการภาวนา) มาเป็น

1) การศึกษาจากการสัมผัสความจริง ได้แก่ ความจริงทางธรรมชาติ ความจริงทางสังคม วัฒนธรรม ความจริงโดยการทำงานและกิจกรรม ความจริงที่เป็นสุนทรีย์ และความจริงทางข้อมูลข่าวสาร

2) การศึกษาจากการคิด การคิดเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์และต่อเนื่องจากการศึกษาโดยสัมผัสความจริง ประกอบด้วย

2.1 การฝึกสังเกต

2.2 การฝึกบันทึก

2.3 การฝึกการนำเสนอ

2.4 การฝึกการฟัง

- 2.5 การฝึกการป้อน – วิเคราะห์ หรือ ถาม-ตอบ ฝึกการใช้เหตุผลวิเคราะห์
สังเคราะห์ ฯลฯ
- 2.6 การฝึกการตั้งสมมติฐานและการตั้งคำถาม
- 2.7 การฝึกแสวงหาคำตอบต่อคำถามที่ตั้งขึ้น
- 2.8 การวิจัยเพื่อสร้างความรู้ใหม่
- 2.9 การเชื่อมโยง บูรณาการ และการเข้าใจตนเอง เกิดการเรียนรู้ตัวเองตามความเป็น
จริงว่าสัมพันธ์กับคนอื่นและสิ่งอื่นอย่างไร ซึ่งจะทำให้เกิดจริยธรรมขึ้นในตนเอง

3) การศึกษาจากการเจริญสติ การเจริญสติเป็นวิธีการทางปัญญาที่จะช่วยให้การสัมผัส
ความจริงและการคิดมีความตรงและคมชัดมากขึ้น ทำให้เอาปัญญามาใช้ได้ทัน ช่วยป้องกันความผิดพลาด
และสกัดกั้นความไม่ดีงามไม่ให้เข้ามาสู่ตัว ทั้งยังเป็นเครื่องรักษาสุขภาพได้อย่างดีอีกด้วย

กิตติชัย สุชาติ โนบล (2555) นำเสนอการจัดการเรียนการสอนตามแนวพุทธ ซึ่งมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน
ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างศรัทธา เป็นขั้นเตรียมเพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อและความรู้สึกซาบซึ้ง
ซึ่งประกอบด้วย การสวดมนต์ ฝึกสมาธิ และทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ให้ทดลองปฏิบัติจน
ประจักษ์ความรู้จริงด้วยตนเองด้วยการสนทนา อภิปราย ถามคำถาม เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นปัญญาวัชริธรรม เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและกำหนดหลักการ
กฎเกณฑ์ในการเรียน เตรียมกิจกรรมการเรียน แบ่งกลุ่มนักเรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมและจัดเตรียมสื่อ
อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่จะใช้ในการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาปัญญา เป็นขั้นที่ใช้กระบวนการคิดโดยแยกกาย (โยนิโสมนสิการ) ใน
การพัฒนาผ่านกิจกรรมการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง สืบเสาะหาความรู้ โดยใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ
กระบวนการกลุ่ม การศึกษานอกสถานที่ การเก็บรวบรวมข้อมูล การจดบันทึกข้อมูล การแก้ปัญหาตาม
แนวทางอริยสัจ การเรียนรู้อย่างมีความสุขและมีความหมาย พร้อมทั้งอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับความรู้
ข้อคิดเห็น ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนนำเสนอผลงานที่เกิดจากกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ให้นักเรียนปรับปรุงและพัฒนางาน เพื่อนำ
ความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์จำลองหรือชีวิตจริง สู่อุบัติความสำเร็จด้วยความ
พอใจ ความเพียรพยายาม กระตือรือร้น จิตใจจดจ่อและใช้ปัญญาเพื่อพิจารณาใคร่ครวญให้รอบคอบหรือ
จัดทำเป็นแผนผัง แผนที่ความคิด (mind map) หรือโครงงานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินผล เป็นขั้นที่ส่งเสริมให้นักเรียนสรุปความรู้ ประเมินผลงาน
ของตนเองและกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงผลงาน และปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งใน
เชิงเนื้อหาที่เรียนและในเชิงของการเชื่อมโยงกับหลักพุทธธรรม ผ่านกิจกรรมร้องเพลง สรุปบทเรียน
อภิปรายสรุป ประเมินชิ้นงาน ทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบ หรือจัดเก็บผลงานในแฟ้มสะสมผลงาน

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคุณค่าความเป็นมนุษย์

ในด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคุณค่าความเป็นมนุษย์ มีผู้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้คือ

อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2546) ได้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์โดยอิงแนวคิดจากการหยั่งรู้ด้วยตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างคนดีเหนือสิ่งใด เพื่อให้คุณธรรมนำหน้าความรู้และควบคู่ไปด้วยกัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านกาย ใจ และจิตวิญญาณ และเพื่อสร้างอุปนิสัยที่ดีงาม ซึ่งคนดีตามแนวคิดนี้ก็คือ คนที่มีสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับความเป็นมนุษย์ตามหลักสากล มี 5 ประการ ได้แก่ ความรักความเมตตา ความจริง ความสงบสุข ความประพฤติดชอบ และอิหิงสา โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีกระบวนการที่สำคัญคือ

- 1) การสวดมนต์ นั่งสมาธิแบบใช้แสงสว่าง
- 2) การสอน โดยสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน
- 3) การสร้างบรรยากาศที่ดีโดยครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดี
- 4) การดึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ออกมาจากภายในตัวผู้เรียน (Educare)
- 5) การบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ในรายวิชาและกิจกรรมต่างๆ
- 6) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning)

นอกจากนี้ อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2550) ก็ได้นำเสนอกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น เมื่อจิตสงบ ด้วยการใช้กิจกรรมการสวดมนต์ การทำจิตให้สงบนิ่ง การฝึกสมาธิ และการแผ่เมตตา

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แนวคิดทางพระพุทธศาสนาและแนวคิดการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งมาจากแนวคิดพื้นฐานที่แตกต่างกัน จึงทำให้ลักษณะและขั้นตอนแตกต่างกัน โดยผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ผ่านการสังเคราะห์จากแนวคิดการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ตามตารางที่ 2.5 การสังเคราะห์กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แนวคิดทางพระพุทธศาสนาและแนวคิดการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์

ตารางที่ 2.5 การสังเคราะห์กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แนวคิดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์

กิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	รวม
ดนตรี/ร้องเพลง	✓	✓	✓								✓			4
งานศิลปะ/จิตศิลป์	✓		✓	✓			✓							4
อาสาสมัคร	✓	✓		✓										3
สุนทรียสนทนา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓						8
นั่งสมาธิ/ทำสมาธิ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	11
ปฎิบัติอยู่กับธรรมชาติ	✓	✓		✓										3
สนทนากับเสียงภายใน		✓	✓	✓										3
โยคะ/ซึ่กง/ไทเก๊ก		✓		✓										2
เจริญสติ		✓		✓						✓				3
การระลึกถึงพระเจ้า		✓		✓										2
การสะท้อนผลการเรียนรู้			✓	✓	✓									3
สวดมนต์				✓	✓	✓		✓			✓	✓	✓	7
แผ่เมตตา						✓		✓					✓	3
การฟังอย่างลึกซึ้ง			✓	✓	✓					✓				4
การเขียนบันทึก			✓	✓		✓		✓		✓				5
การทำ Mind map			✓								✓			2
การฝึกสังเกต							✓			✓				2
การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น								✓	✓					2
การทดลอง									✓		✓			2
การอภิปราย						✓		✓	✓		✓			4
การคิดวิเคราะห์									✓		✓			2
การตั้งสมมติฐานและคำถาม										✓	✓			2

โดยผู้ที่อธิบายคุณลักษณะหรือกิจกรรม ตามตารางที่ 2.5 มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับ ผู้อธิบายคุณลักษณะหรือกิจกรรม

- 1 ประเวศ วะสี (2552ก)
- 2 ชลดา ทองทวี และคณะ (2551)
- 3 รสวลีย์ อักษรวงศ์ (2552)

- 4 เรื่องอุไร อมรไชย (2552)
- 5 สุพิชญา โภทวี (2553)
- 6 เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์ (2553)
- 7 ศศิลักษณ์ ขยันกิจ (2553)
- 8 เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์ (2554ก)
- 9 สุมณ อมรวิวัฒน์ (2533)
- 10 ประเวศ วะสี (2537)
- 11 กิตติชัย สุชาติ โนบล (2555)
- 12 อาจง ชุมสาย ณ อยุธยา (2546)
- 13 อาจง ชุมสาย ณ อยุธยา (2550)

จากตาราง พอสรุปได้ว่า กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แนวคิดทางพระพุทธศาสนาและแนวคิดการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่มีผู้นำเสนอสอดคล้องกันเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การทำสมาธิ การจัดสุนทรียสนทนา การสวดมนต์ การฟังอย่างลึกซึ้ง การเขียนบันทึก การทำงานศิลปะ/จิตศิลป์ ดนตรี/ร้องเพลง การทำกิจกรรมอาสาสมัคร การปลีกวิเวกอยู่กับธรรมชาติ การสนทนากับเสียงภายใน การเจริญสติ การสะท้อนผลการเรียนรู้ การอภิปราย การระลึกถึงพระเจ้า โยคะ/ซิกง/ไทเก๊ก การแผ่เมตตา การทำแผนที่ความคิด (Mind map) การฝึกสังเกต การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การทดลอง การคิดวิเคราะห์ และการตั้งสมมติฐาน - คำถาม

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจผู้สอนและความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่ผู้สอนต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังนั้นกิจกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษามาจากทั้งการสังเคราะห์กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แนวคิดทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ และพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมอื่นๆ ที่มีต่อเนื้อหาสาระเพศศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วย

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

ความเป็นมาของรูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยเริ่มต้นจากการนำแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชามรณศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคปลาย ปีการศึกษา 2552 ซึ่งเป็นการวิจัยในเรื่อง “การจัดการเรียนรู้

มรณศึกษาเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา” (เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์, 2553) ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาพบว่า ผู้เรียน จำนวน 33 คน มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ก่อนเรียน และหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้เรียนได้เขียนอธิบายไว้อย่างชัดเจนว่าได้เรียนรู้ความคิดจากการปฏิบัติสมาธิ แผ่เมตตา สวดมนต์และการทำในสิ่งที่ดีให้แก่ผู้อื่น ส่วนความจริงในเรื่องความตายนั้นเรียนรู้ว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และได้รับความรู้จากเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับความตายในมุมมองต่างๆ พิธีกรรมทางศาสนา การจัดการอารมณ์เกี่ยวกับความตาย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การสอนมรณศึกษา และการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย ทั้งนี้ผู้เรียนได้ระบุดังความพึงพอใจต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับความรู้และประสบการณ์มากขึ้น ตลอดจนได้มองตนเองในด้านความรู้สึก ความนึกคิด และการแสดงออกผ่านกิจกรรมการเรียนรู้

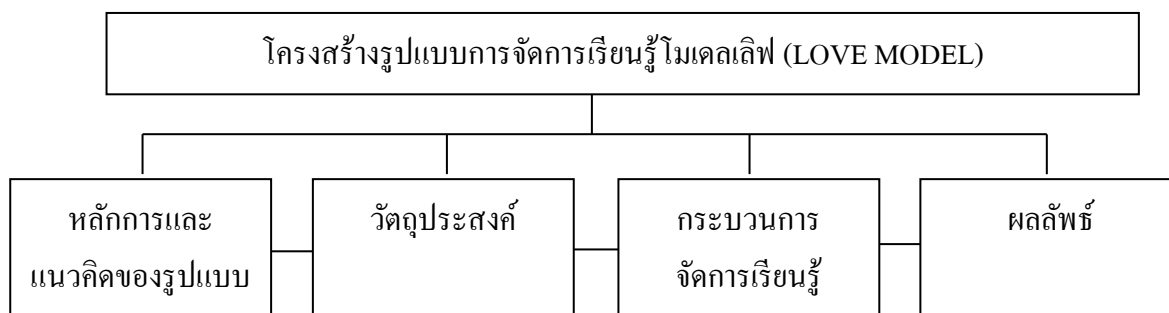
ในปีการศึกษาต่อมา จึงมีการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชามรณศึกษา โดยได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้มรณศึกษาในปีการศึกษา 2552 และปีการศึกษา 2553 ตลอดจนเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้มรณศึกษาตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และกลุ่มที่ไม่ได้เรียนมรณศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาในเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้มรณศึกษาเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา” (เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์, 2554ก) ผลการศึกษาพบว่า นิสิตกลุ่มที่เรียนมรณศึกษาปีการศึกษา 2552 และปีการศึกษา 2553 มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เนื้อหาและความรู้ด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หลังการเรียนสูงกว่ากลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนมรณศึกษาที่เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยอื่นของรัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่นิสิตที่เรียนมรณศึกษาปีการศึกษา 2552 และปีการศึกษา 2553 มีคะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ไม่ได้เรียนและนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยอื่นของรัฐก็มีคะแนนเฉลี่ยที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามนิสิตกลุ่มที่เรียนมรณศึกษาปีการศึกษา 2553 มีคะแนนเฉลี่ยด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สูงกว่านิสิตกลุ่มที่เรียนในปีการศึกษา 2552 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้กลุ่มผู้เรียนมรณศึกษาได้ระบุว่าเรียนรู้ความคิดในด้านความรัก ความเมตตา ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น มองชีวิตมีค่า และรู้จักแผ่เมตตา เรียนรู้ความจริงว่าความตายเป็นเรื่องธรรมชาติ ซึ่งต้องยอมรับ และได้รับความรู้เกี่ยวกับความตายในมุมมองทางด้านต่างๆ พิธีกรรมทางศาสนา กฎหมาย การจัดการอารมณ์เกี่ยวกับความตาย การฝึกปฏิบัติการสอนมรณศึกษา และการรู้จักใช้ชีวิตที่มีคุณค่ามีความหมายโดยไม่ประมาท ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบนี้ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความแตกต่างของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษากับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทั่วไป จึงได้ประมวลแนวคิดจากการวิจัย ซึ่งได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ตระหนักรู้ เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น แสดงความรู้สึก ความคิดเห็น เล่าประสบการณ์ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความเมตตาต่อผู้อื่น ให้มีการทำสมาธิ แผ่เมตตา เขียนบันทึกความรู้สึกของตนเอง มีแนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้บรรลุถึงความดี ความจริง และความรู้ อันจะเป็นการสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่

สมบูรณ์ เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณากลับกรองแล้ว จึงค้นพบด้วยตนเองว่า การใช้คำว่า “ความรัก” หรือ “LOVE” เป็นคำที่มีความหมายและเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งบ่งบอกถึงความรู้สึกทางใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความห่วงใย ความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ความผูกพัน ความรู้สึกของ “การให้” และ ความเมตตา กรุณา ตลอดจนความมี อานุภาพและพลังอันยิ่งใหญ่ที่จะช่วยสร้างให้บุคคลดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้ในสังคม

ความหมายของ “ความรัก” ดังกล่าวนี้นี้ ก็สอดคล้องกับแนวคิดของพระมหาภูติชัย วชิรเมธี (2552) ที่กล่าวไว้ว่า ความรักมีสัดส่วนผสมกันในด้านอารมณ์ และด้านปัญญาหรือเหตุผล ดังเช่นในหลักธรรมชุดหนึ่งที่มีชื่อว่า พรหมวิหารธรรม 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ซึ่งความรักในส่วนของอารมณ์ และเป็นความรักที่มีอยู่ในหมู่มนุษยชาติ ก็คือ เมตตา กรุณา และมุทิตา สำหรับอุเบกขานั้นก็เป็นความรักอีกประเภทหนึ่งที่เป็นความรักต่อธรรม ต่อความเป็นธรรม ต่อความจริง ต่อความถูกต้อง ซึ่งวางรากฐานอยู่บนปัญญา จึงเป็นความรักในระดับเหตุผล พระมหาภูติชัย วชิรเมธี (2552) ยังได้กล่าวถึง กรุณา ซึ่งก็คือ รักแท้ที่เมื่อผลิบานขึ้นมาแล้ว จะทำให้ผู้ที่มีความรักนี้เต็มไปด้วยความสุข เต็มเปี่ยมไปด้วยความรัก และพร้อมที่จะแบ่งปันความสุขและความรักนั้น ให้แก่สรรพสัตว์ทั่วทั้งโลกและจักรวาล ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2542 (2546) ก็ได้ให้ความหมายของความรักไว้ว่า ความรักคือ การมีใจผูกพันด้วยความห่วงใย มีใจผูกพันด้วยความเสน่หา ส่วน Fromm (2006) ก็ได้กล่าวว่า ความรักเป็นพฤติกรรมต่อตนเองหรือผู้อื่นซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความเห็นอกเห็นใจหรือความเสน่หา และ Sternberg (1986) ก็ได้กำหนดทฤษฎีความรักโดยให้เหตุผลว่าความรักประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่างที่แตกต่างกัน ได้แก่ ความใกล้ชิด ความผูกมัด และความหลงใหล

การจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จึงใช้คำว่า “ความรัก” หรือ “LOVE” เป็นชื่อของรูปแบบหรือโมเดล ซึ่งเป็นคำที่สั้น ง่าย และเป็นสื่อสากลที่สามารถใช้ได้ทั่วไป โดยรูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) นี้ประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเรียนรู้ (Learning หรือ L) ขั้นเปิดใจ (Openness หรือ O) ขั้นเห็นคุณค่า (Value หรือ V) และขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence หรือ E) ทั้งนี้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ก็ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องความสอดคล้องและความเหมาะสมของชื่อ โมเดล ตลอดจนกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน

โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีโครงสร้างดังนี้คือ หลักการและแนวคิดของรูปแบบ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และผลลัพธ์ ซึ่งสามารถแสดงด้วยแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2.1 โครงสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

หลักการและแนวคิดของรูปแบบ

การจัดการเรียนรู้ “โมเดลเลิฟ” (LOVE MODEL) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเรียนรู้ (Learning) ขั้นเปิดใจ (Openness) ขั้นเห็นคุณค่า (Value) และ ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น มีความรักความเมตตาต่อบุคคลและสรรพสิ่งรอบข้าง เรียนรู้ที่จะยอมรับความจริงในชีวิต ธรรมชาติของชีวิต และความจริงที่พึงปฏิบัติ ตลอดจนเรียนรู้ในเนื้อหาสาระของศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านจิตใจและปัญญา รวมทั้งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งหมายถึงการสร้างเสริมในด้านความดี ความจริง และความรู้ในตัวบุคคลนั่นเอง ทั้งนี้ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) แนวคิดหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยแนวคิดจิตตปัญญาศึกษานั้นเป็นแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคลรู้จักตัวเอง รู้จักความดี ความงาม ความเข้าใจธรรมชาติ ความมีสติ รอบคอบ รู้จักใคร่ครวญ เพื่อการพัฒนาจิตใจและปัญญา ส่วนแนวคิดหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เป็นแนวคิดที่มุ่งสอนให้คนทำความดี ละเว้นความชั่วและทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์ โดยการรักษาศีล การทำสมาธิ เพื่อให้เกิดปัญญา หรือหลักไตรสิกขานั้นเอง สำหรับแนวคิดด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสถานะของบุคคลที่มีความเข้าใจตนเอง มีสติและปัญญาในการใคร่ครวญสรรพสิ่งทั้งหลาย และมีความเข้าใจในธรรมชาติของชีวิต ซึ่งประกอบด้วย การทำความดี การรู้จักความจริงของชีวิต และการมีความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ เพื่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ (Learning) การเปิดใจ (Openness) การเห็นคุณค่า (Value) และการเห็นคุณงามความดี (Excellence) ซึ่งจะช่วยสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้กับผู้เรียนในด้านความดี ความจริง และความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ทั้งนี้ความดี หมายถึง การรักษาศีล การมีความรักความเมตตา ส่วนความจริง คือ ความจริงของชีวิต ธรรมชาติของชีวิต

ความจริงที่พึงปฏิบัติได้ การยอมรับความจริง และการรู้จักตนเองและผู้อื่น สำหรับความรู้นั้น เป็นความรู้ เพื่อให้เกิดปัญญาในเนื้อหาสาระของศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้โมเดลลิฟ (LOVE MODEL) นั้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่หนึ่งขั้นเรียนรู้ (Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกัน เรียนรู้ที่จะรักตนเองและผู้อื่น รวมทั้งเรียนรู้ในเนื้อหาสาระของศาสตร์สาขาวิชา ขั้นที่สอง ขั้นเปิดใจ (Openness) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น และยอมรับความจริงของชีวิตในเรื่องการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ขั้นที่สามขั้นเห็นคุณค่า (Value) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น คุณค่าของชีวิต คุณค่าของความรู้ และคุณค่าของการมีสุขภาพดี และขั้นที่สี่ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเห็นคุณงามความดี ความจริง ความรู้ และความสุข โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning) ใช้กิจกรรมดังนี้

1) การตั้งคำถาม	2) การตอบคำถาม
3) การทำสมาธิ	4) การสวดมนต์
5) การแสดงความรู้สึก	6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการอภิปราย

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness) ใช้กิจกรรมดังต่อไปนี้

1) การระบายความรู้สึก	2) การเล่าประสบการณ์
3) การแสดงความคิดเห็น	4) การจัดสุนทรียสนทนา
5) การแสดงความรู้สึก	

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value) ใช้กิจกรรมดังนี้

1) การให้น้ำหนักคะแนน	2) การเขียนบันทึก (Journal Writing)
3) การทำสมาธิ	4) การสวดมนต์
5) การแสดงบทบาทสมมติ	

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) ใช้กิจกรรมดังนี้

1) การแผ่เมตตา	2) การทำสมาธิ
3) การสวดมนต์	4) การเขียนบันทึก (Journal Writing)
5) การจัดกิจกรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	
6) การแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับคุณงามความดีของตนเองและผู้อื่น	
7) การแสดงความรักโดยการ ใช้คำพูด การเขียนข้อความ การวาดภาพ การเขียนคำขวัญ	

การทำบัตร (Card) แสดงความรัก

ผลลัพธ์

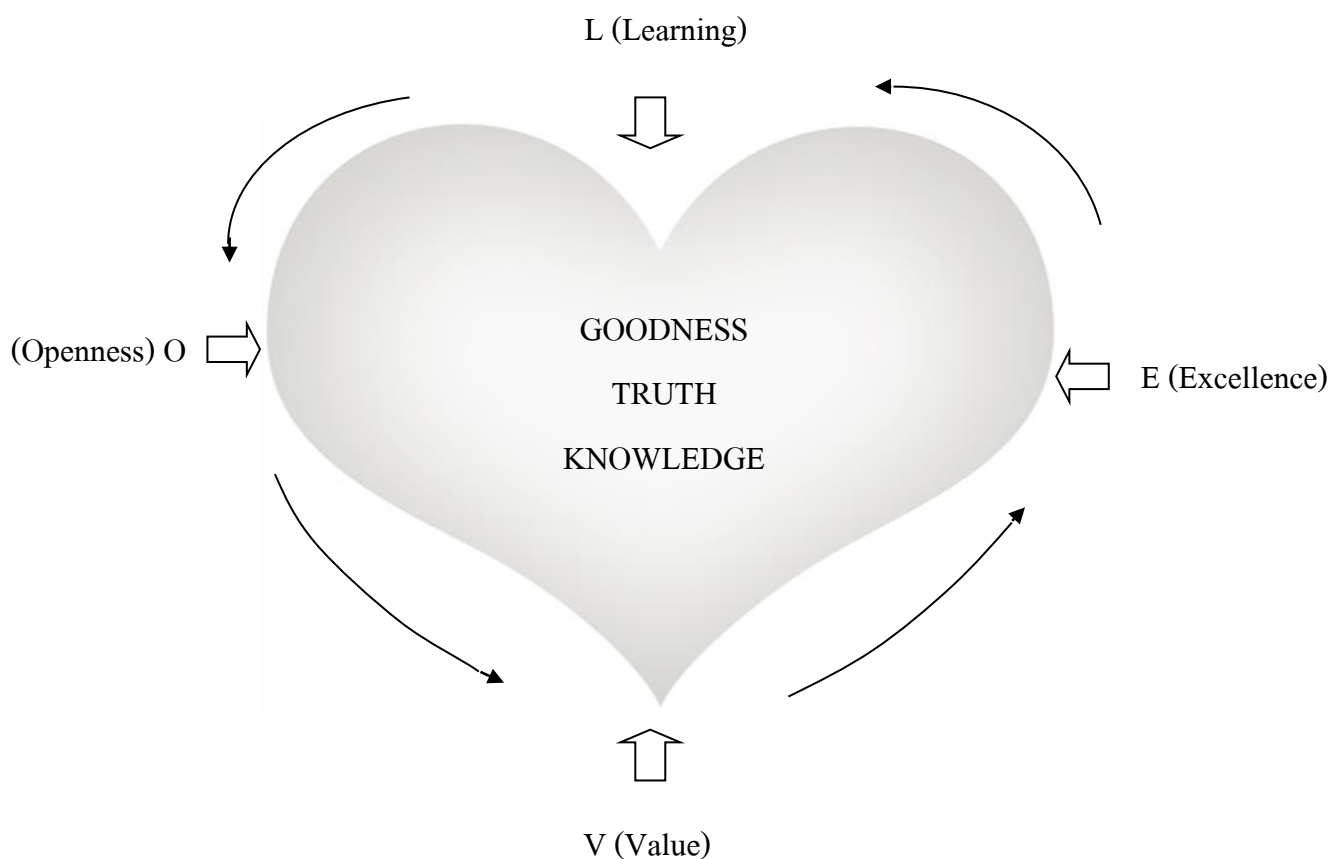
ผลลัพธ์ของการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ไปประยุกต์ใช้มีดังต่อไปนี้

1) **ตัวรูปแบบ หรือ MODEL** สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ สำหรับการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐาน (เช่น สุขศึกษา วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา เป็นต้น)

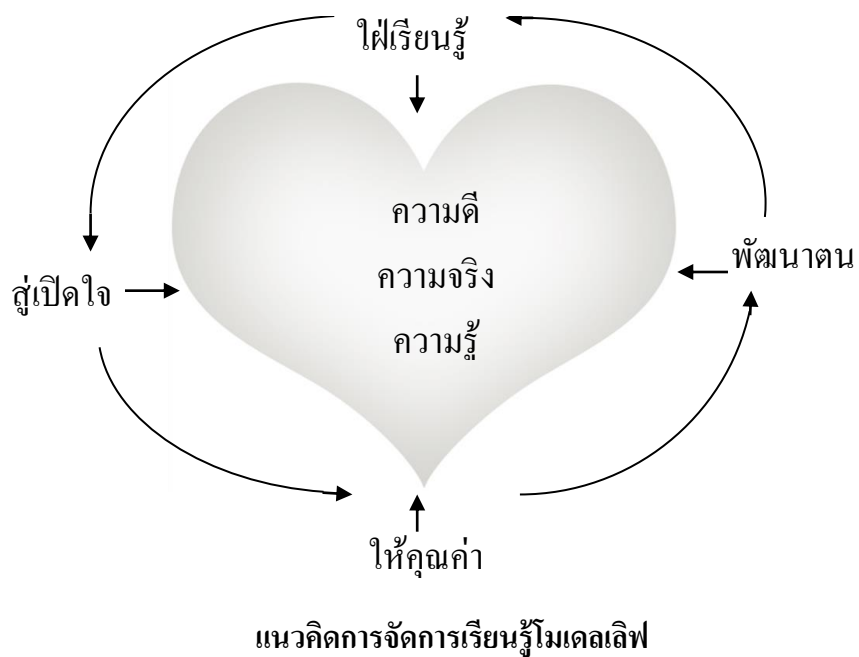
2) **ผู้สอน** ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เพื่อนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม นอกจากนี้ยังสามารถนำกิจกรรมที่ใช้ในโมเดลเลิฟ เช่น การทำสมาธิ การสวดมนต์ การแผ่เมตตา การเขียนบันทึกประจำวัน ฯลฯ ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย

3) **ผู้เรียน** เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความดี ความจริง และความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ด้วยการเรียนรู้จักตนเองและผู้อื่น การมีความรัก ความเมตตาต่อตนเองและผู้อื่น การประพฤติดี (รักษาศีล) การรู้จักและยอมรับความจริงของชีวิต การเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา การฝึกจิตทำให้เกิดปัญญา การฝึกความมีสติและควบคุมอารมณ์ด้วยการทำสมาธิ การเกิดปัญญาจากการมีสติและรู้จักพิจารณา-ชั่ง-ดี การเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น การเห็นคุณค่าของชีวิต ตลอดจนการเห็นคุณงามความดีทั้งของตนเองและผู้อื่นซึ่งจะส่งผลต่อการมีความสุขในชีวิต

4) **สถานศึกษา** ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อเน้นให้ผู้เรียนตระหนักรู้ในตนเอง มีสติและปัญญาในการไตร่ตรอง รู้จักคิด มีคุณธรรมเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีชีวิตที่มีความสุข

“LOVE MODEL LEARNING MANAGEMENT” CONCEPT

แผนภาพที่ 2.2 แนวคิดการจัดการเรียนรู้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL) กับการพัฒนาสุขภาพ

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ให้นิยาม “สุขภาพ” หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล สำหรับองค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ได้ให้ความหมายเมื่อปี พ.ศ.2491 ไว้ว่า (เอ็มอัชมา วัฒนบูรานนท์, 2547) “สุขภาพ” หมายถึง สภาวะแห่งความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ รวมถึงความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดี ดังนั้นคำว่าสุขภาพจึงมิใช่หมายถึงแต่เพียงความปราศจากโรคหรือทุพพลภาพเท่านั้น สุขภาพ เป็นสภาวะแห่งความสมบูรณ์ของบุคคลทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม อันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลที่จะทำให้ชีวิตมีความสุข

โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL) มีส่วนช่วยพัฒนาสุขภาพใน 2 ประเด็น ดังนี้

1) การนำโมเดลเลิฟหรือโมเดลความรักไปใช้จัดการเรียนรู้ ในรายวิชาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยเฉพาะในสาขาวิชาสุขศึกษา ซึ่งเป็นรายวิชาหลักที่ตรงประเด็นทางด้านสุขภาพมากที่สุด เนื่องจากมีเนื้อหาครอบคลุมสุขภาพส่วนบุคคล อาหาร โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ สุขภาพผู้บริโภค สุขภาพจิต การใช้สารเสพติด สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย ความรู้เรื่องเพศ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องความตายหรือมรณศึกษา (Death Education) โดยหลักการทางสุขศึกษานั้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ อันจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ ได้ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โดยการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอน อันได้แก่ การเรียนรู้ (Learning) การเปิดใจ (Openness) การเห็นคุณค่า (Value) และการเห็นคุณงามความดี (Excellence) ตามเนื้อหาวิชาและระดับชั้นของผู้เรียน

2) การนำโมเดลเลิฟหรือโมเดลความรักไปใช้หรือปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยการปฏิบัติตามกิจกรรมและขั้นตอนของโมเดลเลิฟ หรือเลือกใช้ในบางกิจกรรม เช่น การสวดมนต์ การแผ่เมตตา การทำสมาธิ การเขียนบันทึก การระบายความรู้สึก การแสดงความรู้สึก การแสดงความรัก เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาสุขภาพจิตหรือสุขภาพใจโดยตรง ทั้งยังส่งผลทางอ้อมต่อการส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพสังคม อันจะทำให้เกิดการพัฒนาสุขภาพที่สมบูรณ์อย่างสมดุล และเป็นองค์รวมตามนิยามของคำว่าสุขภาพ

การใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรักในการจัดการเรียนรู้และการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จึงช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้นำไปปฏิบัติรู้จักตนเอง ยอมรับความจริงของชีวิตในเรื่องการเกิด แก่ เจ็บ ตายได้ เรียนรู้ และเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เห็นคุณค่าของชีวิตและคุณค่าของการมีสุขภาพที่ดีทั้งทางกาย ใจ และสังคม รวมทั้งช่วยสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความดี ความจริง และความรู้อีกด้วย

ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

1. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง “โรคมะเร็ง”

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนนำภาพเกี่ยวกับคนเป็น โรคมะเร็งมาให้ผู้เรียนดูแล้วซักถามว่า ผู้เรียนรู้จักโรคนั้นหรือไม่

ขั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับโรคมะเร็ง
2. ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคมะเร็ง

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ให้ผู้เรียนเขียนความรู้สึกของตนเองในแผ่นกระดาษในหัวข้อที่ว่า “หากคนที่เรารักป่วยเป็นโรคมะเร็ง เราจะรู้สึกอย่างไร และจะทำอย่างไร”

2. ผู้สอนสุ่มอ่านความรู้สึกของผู้เรียน โดยไม่เปิดเผยชื่อ

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับโรคมะเร็ง โดยใช้ Power Point Media

2. ให้ผู้เรียนจับคู่กันสนทนาเกี่ยวกับ “คุณค่าของการมีสุขภาพดี” แล้วให้อาสาสมัคร

นำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. ให้ผู้เรียนทุกคนสวมหน้ากากพร้อมกัน เพื่อฝึกให้มีจิตใจ มีสมาธิ ซึ่งจะเป็นหนทางหนึ่งในการเยียวยาอาการเจ็บป่วยได้

2. ให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรักต่อผู้ที่ป่วยเป็น โรคมะเร็ง โดยอาจเขียนเป็นคำขวัญจดหมาย หรือทำการ์ด

ขั้นสรุป

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปวิธีการป้องกัน โรคมะเร็ง

2. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง “การเลือกคู่ครอง”

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนตั้งคำถามว่า “ผู้เรียนรักใครบ้าง”

ขั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนบันทึกแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับความรักที่มีต่อบุคคลที่ตนรัก

2. ขออาสาสมัครผู้เรียนมานำเสนอ

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

อาสาสมัครผู้เรียน 4 – 5 คน เปิดเผยความในใจในเรื่องการเลือกคู่ครอง

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ผู้สอนและผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการเลือกคู่ครอง
2. ผู้สอนเชื่อมโยงการเลือกคู่ครองโดยให้คำนึงถึงคุณค่าของตนเองและผู้อื่นด้วย

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

ผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนรู้จักแผ่เมตตาให้กับตนเองและผู้อื่น เพื่อให้เห็นว่าคนเราควรรัก เมตตาตนเองและผู้อื่น จึงจะใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้

ขั้นสรุป

ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปเรื่องการเลือกคู่ครอง โดยใช้ Power Point Media

3. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง “สวัสดิภาพเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ”

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ฝึกสมาธิเพื่อตั้งสติ เตรียมพร้อมที่จะเรียน

ขั้นการจัดการเรียนรู้ โดยใช้โมเดลเลิฟหรือ โมเดลความรัก (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาเกี่ยวกับภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
2. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับชนิดของภัยธรรมชาติและวิเคราะห์สาเหตุ

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ให้ผู้เรียนมาเล่าประสบการณ์ของตนเองหรือของผู้อื่นในเรื่องการประสบภัยธรรมชาติ
2. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสนทนาถึงวิธีการปฏิบัติตนขณะเกิดภัยธรรมชาติ

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ผู้สอนนำสื่อวีดิทัศน์เรื่องการเกิดภัยธรรมชาติ (แผ่นดินไหว/สึนามิ) มาให้ผู้เรียนได้ชม
2. ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเกิดภัยธรรมชาติ
3. ให้ผู้เรียนเขียนคุณค่าของชีวิตลงในใบงาน

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. สมมติสถานการณ์ว่ามีเหตุการณ์แผ่นดินไหวหรือภัยธรรมชาติเกิดขึ้น ทำให้มีผู้เสียชีวิต แล้วให้ผู้เรียนเขียนข้อความส่งสาส์นหรือคำไว้อาลัยแสดงความเสียใจกับผู้เสียชีวิตหรือผู้ประสบภัยธรรมชาติ

2. ผู้สอนสุ่มผู้เรียนออกมากล่าวแสดงความรู้สึกที่ได้เขียนไว้
3. ให้ผู้เรียนสวดมนต์ เพื่อให้คุ้มครองมวลมนุษย

ขั้นสรุป

1. ผู้สอนสรุปเรื่องภัยธรรมชาติ
2. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปถึงภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น เพื่อให้ทุกคนรู้จักระมัดระวังและฟังความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับภัยธรรมชาติอยู่เสมอ

ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษา

ความหมายของเพศศึกษา

ในปี ค.ศ. 1969 สมาคมแพทย์ประเทศสหรัฐอเมริกา (The American Medical Association หรือ AMA อ้างถึงในสุชาติ โสมประยูร, 2546) ได้กล่าวถึงความหมายของเพศศึกษาไว้ว่า การสอนเพศศึกษา หมายถึง การสอนเพื่อช่วยเสริมสร้างชีวิตครอบครัวให้มั่นคงถาวร เพื่อให้เด็กเข้าใจและยอมรับนับถือตัวเองมากขึ้น เพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างมนุษย์สัมพันธ์อันดี เพื่อปลูกฝังความรับผิดชอบในการแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศที่มีต่อสังคม และเพื่อยกมาตรฐานความสามารถของการที่จะเป็นบิดามารดาที่รู้จักหน้าที่ของตนเองในอนาคต โดยการสอนเพศศึกษาที่วันนี้จะต้องไม่หมายถึง การสอนเรื่องเทคนิคเกี่ยวกับการร่วมเพศหรือความผิดปกติทางเพศ ใดๆ ทั้งสิ้น

ส่วน Kelly (2001) ได้กล่าวไว้ว่า เพศศึกษา หมายถึง การให้การศึกษาแก่เยาวชนเกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ การกระตุ้นในเรื่องการเห็นคุณค่าและพัฒนาทักษะกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องเพศ

สุชาติ โสมประยูร (2546) สรุปความหมายของเพศศึกษา ไว้ 3 ข้อ ได้แก่

- 1) เพศศึกษา หมายถึง ความรู้ทั่วไปที่ควรให้เด็กได้ศึกษาเล่าเรียนภายในขอบเขตที่เหมาะสมของแต่ละวัย โดยการศึกษาปัญหาชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศและพฤติกรรมทางเพศในด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดความรับผิดชอบและความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพศ
- 2) เพศศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดประสบการณ์อันเป็นผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ดีเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศได้
- 3) เพศศึกษา หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและปรับตัวทางเพศได้อย่างที่ตนเองพอใจและสังคมยอมรับได้

ดังนั้นเพศศึกษาหมายถึง ความรู้ทั่วไปที่ควรให้บุคคลได้ศึกษาภายในขอบเขตที่เหมาะสมของแต่ละวัย โดยศึกษาปัญหาชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศ และพฤติกรรมทางเพศในด้านความรู้ ทักษะ และการ

ปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดความรับผิดชอบและความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพศ หรือเป็นกระบวนการทางการศึกษาเพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลมีความรับผิดชอบและสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศได้

ความมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษา

สุชาติ โสภประยูร (2546) ได้แบ่งความมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนไว้ 2 ลักษณะ คือ ความมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษาในทัศนะของครู และความมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษาในทัศนะของบุคคลทั่วไป ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษาในทัศนะของครู เป็นความมุ่งหมายที่มีความโน้มเอียงไปในทางการสร้างเสริมคุณภาพและคุณธรรมให้แก่เด็ก โดยเน้นถึงการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุและการป้องกันไว้ก่อนล่วงหน้ามากกว่าที่จะต้องมาแก้ไขที่ปลายเหตุ ความมุ่งหมายเหล่านี้ได้แก่

1.1) เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติหรือค่านิยม และแนวคิดที่ดีงามต่อเรื่องเพศให้แก่เด็ก ซึ่งจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการตัดสินใจอย่างฉลาด

1.2) เพื่อเป็นการสร้างเสริมทักษะนิสัยและความประพฤติทางเพศ รวมทั้งความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการกระทำต่างๆ เหล่านี้ทั้งด้านส่วนตัวและส่วนรวม

1.3) เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องกระบวนการทางด้านกายวิภาค สรีรวิทยา สภาพของจิตใจ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ลักษณะทางสุขวิทยา และบทบาทของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศและชีวิตครอบครัว

1.4) เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและรู้จักใช้คำศัพท์หรือประมวลคำที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ และสามารถนำไปใช้สื่อความหมายกับผู้อื่นในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

1.5) เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนในผลของการปฏิบัติและการแสดง ความประพฤติหรือพฤติกรรมทางเพศในลักษณะต่างๆ ของบุคคลว่าอาจเกิดผลกระทบต่อบุคคลและสังคมได้ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี

1.6) เพื่อช่วยแก้ไขความเชื่อและความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมทั้งแนวความคิดหรืออิทธิพลอื่นๆ ที่อาจจะนำมาซึ่งความวิตกกังวลใจและปมด้อยต่างๆ ให้ลดน้อยหรือหมดสิ้นไป

1.7) เพื่อช่วยเสริมสร้างความสมบูรณ์ของจิตใจและอารมณ์ทางเพศของนักเรียน ให้เจริญงอกงามและพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม โดยมุ่งที่บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เด็กเป็นสมาชิกที่พึงปรารถนายิ่งขึ้นของครอบครัวและเป็นบิดามารดาที่ดีในอนาคต

2. ความมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษาในทัศนะของบุคคลทั่วไป เป็นการเน้นที่การแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญหน้าอยู่ในสังคม และเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุมากกว่าที่ต้นเหตุ หรือเป็นการแก้ไขมากกว่าการป้องกัน โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้

2.1) เพื่อลดปัญหาอาชญากรรมทางเพศ เช่น คดีข่มขืน กระทำชำเรา การจู่จู่คร่าอนาจาร และคดีอันเนื่องมาจากความผิดปกติทางเพศอื่นๆ

2.2) เพื่อลดปัญหาโสเภณี การค้าประเวณี ทร่ปล่อยตัวปล่อยใจให้เป็นสาธารณะ หรือการสำส่อนทางเพศ

2.3) เพื่อลดปัญหาการติดเชื้อ และโรคอื่นๆ ที่เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ รวมทั้งความผิดปกติทางเพศต่างๆ

2.4) เพื่อลดปัญหาการได้เสียกันก่อนแต่งงาน การหนีตามกัน การท้องก่อนแต่งงาน การทำแท้งหรือการรีดลูก และปัญหาลูกไม่มีพ่อ

2.5) เพื่อลดปัญหาการขัดแย้งกันภายในครอบครัว การหึงหวง การแยกกันอยู่ บ้านแตก สาแหรกขาด การมีคู่ การมีภรรยาบ่อย และปัญหาหย่าร้าง

2.6) เพื่อเป็นการวางรากฐานที่ดีสำหรับชีวิตครอบครัวในอนาคตตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ

2.7) เพื่อสร้างคุณภาพของมนุษย์ให้สมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน อันจะช่วยให้มนุษย์มีความสุขอย่างแท้จริงและมีชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบเรียบร้อย

การจัดการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษา

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษา ประกอบด้วย หัวข้อในการสอนเพศศึกษา ลักษณะของผู้สอนเพศศึกษา วิธีการสอนเพศศึกษา และตัวอย่างวิธีการสอนเพศศึกษา

หัวข้อในการสอนเพศศึกษา

สภาข้อมูลและการศึกษาเรื่องเพศของสหรัฐอเมริกา (Sex Information and Education Council of the United States หรือ SIECUS) ได้กำหนดแนวคิดและหัวข้อที่ใช้สอนเพศศึกษาไว้ (Mc Anulty and Burnette, 2001) 6 ประการดังนี้

1. พัฒนาการของมนุษย์

1.1 กายวิภาคและสรีรวิทยาการสืบพันธุ์

1.2 การสืบพันธุ์

1.3 วัยรุ่น

1.4 การคำนึงถึงร่างกายของตนเอง

1.5 ความเป็นเพศ

2. ความสัมพันธ์
 - 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว
 - 2.2 มิตรภาพ
 - 2.3 ความรัก
 - 2.4 การนัดพบ
 - 2.5 การแต่งงานและการใช้ชีวิตที่ยืนยาว (ข้อตกลงร่วมกัน)
 - 2.6 ความเป็นพ่อ – แม่
3. ทักษะส่วนบุคคล
 - 3.1 คุณค่า
 - 3.2 การตัดสินใจ
 - 3.3 การสื่อสาร
 - 3.4 การใช้สิทธิส่วนบุคคล
 - 3.5 การต่อรอง
 - 3.6 การปฏิเสธ
 - 3.7 การขอความช่วยเหลือ
4. พฤติกรรมทางเพศ
 - 4.1 เพศศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีพ
 - 4.2 การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง
 - 4.3 พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ
 - 4.4 การละเว้นการมีเพศสัมพันธ์
5. สุขภาพทางเพศ
 - 5.1 การคุมกำเนิด
 - 5.2 การทำแท้ง
 - 5.3 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
 - 5.4 การข่มขืนทางเพศ
 - 5.5 สุขภาพการเจริญพันธุ์
6. สังคมและวัฒนธรรม
 - 6.1 เพศกับสังคม
 - 6.2 บทบาททางเพศ
 - 6.3 เพศและกฎหมาย
 - 6.4 เพศกับศาสนา
 - 6.5 เพศกับความหลากหลาย

6.6 เพศกับศิลปะ

6.7 เพศกับสื่อ

ลักษณะของผู้สอนเพศศึกษา

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษา ผู้สอนเพศศึกษามีความสำคัญในการดำเนินการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจ มีส่วนร่วม และเกิดการเรียนรู้ (เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์, 2554ข) ซึ่งผู้สอนเพศศึกษา ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) เชื่อมั่นในคุณค่าของวิชาเพศศึกษา (Believe in the Subject Value)
- 2) ใจเย็น (Keep Your Cool)
- 3) มั่นคง เปิดเผยและเจียบขาด (Be Forthright)
- 4) รู้จักวิชาเพศศึกษาดี (Know the Subject)
- 5) เลือกเนื้อหาอย่างฉลาด (Select Topics Wisely)
 - 5.1 สอนจากเรื่องที่ย้ายไปหาเรื่องยาก
 - 5.2 สอนจากเรื่องที่ใกล้ตัว ไปยังเรื่องที่ไกลตัว
 - 5.3 สอนจากเรื่อง que ผู้เรียนรับผิดชอบน้อย ไปสู่เรื่อง que ผู้เรียนรับผิดชอบ
 - 5.4 สอนจากเรื่อง que เกี่ยวกับการ์เดิม ไปสู่การ์ใหม่
- 6) รู้จักผู้เรียนเป็นอย่างดี (Know Your Learners)
- 7) รู้จักใช้ภาษาผู้เรียน (Speak the Learners' Language)

มาก

วิธีการสอนเพศศึกษา

ในการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษา เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์ (2554ข) ได้สรุปวิธีการสอนเพศศึกษาไว้ดังนี้

- 1) สร้างความคุ้นเคยระหว่างครูและนักเรียน
- 2) จัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างทัศนคติและความเข้าใจอันดี
- 3) ใช้กล่องคำถาม (Question Box)
- 4) การอภิปรายเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา ปราศจากอารมณ์
- 5) แนะนำหนังสือที่ควรอ่าน
- 6) โดยทั่วไปควรจัดสอนรวมกันทั้งเพศชายและเพศหญิง
- 7) บทเรียนตรงตามความสนใจ ความต้องการของเด็กและปัญหาทางเพศ
- 8) จัดเตรียมหาคำศัพท์หรือประมวลคำศัพท์ทางด้านวิทยาศาสตร์ทางเพศ รวมทั้ง

คำสุภาพต่างๆ

9) เลือกใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน

10) การประเมินผลตามจุดประสงค์ของแต่ละบทเรียน

ตัวอย่างวิธีการสอนเพศศึกษา

วิธีการสอนเพศศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หรือทำกิจกรรมด้วยตนเอง เช่น การให้สัญญา ทักทายการต่อรอง ทักทายการปฏิเสธ และทักทายชีวิต

1) การให้สัญญา

การให้สัญญา เป็นการกำหนดข้อตกลงกับตัวเองเป็นลายลักษณ์อักษรและให้ผู้รับรู้เป็นพยานเพื่อป้องกันการผิดคำมั่นหรือสัญญากับตัวเอง โดยให้คำมั่นกับตนเองว่าจะปฏิบัติตนอย่างถูกต้องในเรื่องสุขภาพ เพื่อปรับพฤติกรรมทางสุขภาพของตนเองให้ดีขึ้น เช่น การสัญญาว่าจะเลิกดื่มสุราหรือเลิกใช้สารเสพติด เป็นต้น

2) ทักทายการต่อรอง

การฝึกทักทายการต่อรองเป็นการฝึกพูดหรือสื่อสารความรู้สึก หรือความต้องการ ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้พูดและผู้ฟัง โดยพยายามหาทางออกที่ถูกต้อง จะช่วยให้ไม่เสียมิตรภาพหรือสัมพันธ์ภาพที่ดี และปลอดภัยจากพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ช่วยให้เกิดผลดีแก่ฝ่ายที่อาจจะเสียเปรียบและช่วยระยะเวลาที่จะเกิดความเสียหายหรือการขาดความรับผิดชอบซึ่งการต่อรองมักจะใช้ในกรณีที่เกิดปัญหาเฉพาะหน้าแล้วไม่สามารถปฏิเสธได้ ตัวอย่างคำพูดต่อรองเช่น “มันยังไม่ถึงเวลา” “ฉันรู้สึกไม่ค่อยสบาย ปวดท้องมาก” “คุณพ่อคุณแม่คงจะเสียใจมากนะ” เป็นต้น วิธีการต่อรองมีดังนี้

1. ให้ข้อเสนอที่จะเกิดผลดีกับทั้งสองฝ่าย
2. บอกปัญหาและข้อที่วิตกกังวล
3. ถามความรู้สึกของคู่ต่อรอง
4. บอกข้อเสนอที่จะเกิดผลดีต่อคู่ต่อรอง
5. บอกข้อเสนอที่จะเกิดผลเสียต่อผู้ใหญ่ที่เคารพรัก (โดยเฉพาะบิดามารดา)

3) ทักทายการปฏิเสธ

การฝึกทักทายการปฏิเสธเป็นการฝึกการพูดหรือสื่อสารความต้องการที่จะไม่ปฏิบัติตามอีกฝ่ายหนึ่ง ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อผู้ปฏิเสธ ความหนักแน่นและความจริงจังในการปฏิเสธจึงมีความสำคัญมาก วิธีการปฏิเสธ ตัวอย่างการปฏิเสธเช่น “ฉันไม่ชอบ หยุดนะ” “ฉันไม่ต้องการ ฉันยังไม่พร้อม” “หยุดนะอย่าทำแบบนี้” “รู้ไว้เสียด้วย ทุกอย่างจบกันแค่นี้” เป็นต้น สำหรับวิธีการปฏิเสธมีดังนี้

1. แสดงความรู้สึกที่แน่ชัดของตัวเองถึงการไม่ยอมหรือไม่ยอมปฏิบัติตามในสิ่งที่ถูกนำเสนอ
2. ให้เหตุผลของการปฏิเสธและแสดงความรู้สึกอย่างชัดเจนที่จะไม่ปฏิบัติ
3. ปฏิเสธอย่างจริงจังทั้งคำพูด น้ำเสียง และท่าทาง

4. ใช้สายตาโดยจ้องมองไปที่ตาของอีกฝ่ายหนึ่ง
5. ขอฟังความคิดเห็นของฝ่ายชักชวน
6. แสดงความขอบคุณเมื่อผู้ชวนยอมรับ
7. ใช้การต่อรอง การยืดเวลา หรือหากิจกรรมอื่นมาทดแทน
8. ตั้งสติให้มั่น ไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำพูดที่สับสนประมาทหรือการเข้าชี้ คว

ยืนยัน โดยปฏิเสธซ้ำและหาทางเลี่ยงจากเหตุการณ์ไปโดยเร็วที่สุด

4) ทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก(WHO, 1994 อ้างถึงใน เอ็มอัชมา วัฒนบูรานนท์, 2554ข) ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญกับสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเหตุที่ต้องสอนทักษะชีวิตเนื่องมาจากเยาวชนในปัจจุบันต้องตกอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ชักจูงให้เกิดพฤติกรรมที่มีปัญหา ขณะเดียวกันก็มีปัญหาของสถาบันครอบครัว ดังนั้นในการพัฒนาเยาวชนจึงมีความจำเป็นที่ระบบการศึกษาจะต้องช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนส่วนใหญ่ เพื่อที่จะสามารถเผชิญกับปัญหารอบตัวและภูมิคุ้มกันเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างครอบครัวในอนาคตของเยาวชนต่อไป

ในการสอนทักษะชีวิตจะใช้การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือ “การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม” อาจจำแนกออกเป็น การสอนเจตคติ การสอนทักษะ สำหรับกระบวนการการเรียนการสอนผู้เรียนจะได้รับการฝึกความคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และความคิดสร้างสรรค์อยู่ในทุกขั้นตอนของการสอน โดยผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ต้องอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเป็นสำคัญจึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่างกว้างขวางโดยอาศัยการแสดงออกทางภาษาได้แก่ การพูดและการเขียน เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้

ตอนที่ 7 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาสวัสดีศึกษา

ความหมายของสวัสดีภาพ

สวัสดีภาพ หรือ ความปลอดภัย ตามความหมายที่สมาคมสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (American Association for Health, Physical Education and Recreation, 1968 อ้างถึงใน เอ็มอัชมา วัฒนบูรานนท์, 2547) ได้ให้ไว้ก็คือ สวัสดีภาพ หมายถึง ปราศจากภัยอันตรายหรือปราศจากการบาดเจ็บหรือการตาย ทรัพย์สินเสียหาย หรือทำให้เสียเวลาที่มีค่าไป

Strasser (1965) ให้ความหมายไว้ว่า Safety is a condition or state of being resulting from the modification of human behavior and/or designing of the physical environment to reduce the possibility of hazards, thereby reducing accidents.

ส่วน วีรพงษ์ เกลิมจิระรัตน์ และวิฑูรย์ สิมะโชคดี (2535) กล่าวไว้ว่า สวัสดิภาพ หรือความปลอดภัย หมายถึง การปราศจากภัยและอันตรายที่มีโอกาสจะเกิดขึ้น

สรุปได้ว่า ความปลอดภัย หรือ สวัสดิภาพ ไม่เพียงแต่หมายถึงการไม่มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นเท่านั้น แต่ความปลอดภัยยังมีความหมายรวมทั้งการดำรงชีวิตอยู่อย่างสุขกาย สุขใจ ไม่เสี่ยงภัย มีความมั่นใจในการประกอบกิจกรรมต่างๆ และมีการเตรียมป้องกันภัยไว้ล่วงหน้าอย่างถูกต้อง เหมาะสมและสม่ำเสมออีกด้วย

การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาในต่างประเทศ

ด้วยในแต่ละปีมีเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กวัยเรียนเสียชีวิตเนื่องจากอุบัติเหตุเป็นจำนวนมาก และในวงการอุตสาหกรรมก็พบว่า การจะช่วยลดอุบัติเหตุในโรงงานได้นั้น ต้องให้คนงานได้รับความรู้ ให้มีทัศนคติที่ดี และมีนิสัยในการทำงานอย่างปลอดภัย “สภาความปลอดภัยแห่งชาติ” ของประเทศสหรัฐอเมริกาจึงได้เสนอให้โรงเรียนต่างๆ จัด “โครงการความปลอดภัยในโรงเรียน” ขึ้น อย่างไรก็ตาม โรงเรียนต่างๆ ก็ยังไม่สนใจในการจัดสวัสดิศึกษาในโรงเรียนดีเท่าที่ควร ในเวลาต่อมาได้มีผู้นำทางด้านสวัสดิศึกษาซึ่งเป็นชาวอเมริกัน คือ E. George Payne and Albert W. Whitney (เอมอชฌา วัฒนบูรานนท์, 2547) ให้ความสนใจทางด้านนี้ และเป็นผู้ริเริ่มนำโครงการความปลอดภัยเข้ามาในโรงเรียน โดย E. George Payne ได้ทำการสอนเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยด้วยการนำไปสัมพันธ์กับการสอนรายวิชาอื่นๆ เกือบทุกวิชา ซึ่งเป็นผลให้ผู้บริหารหมดภาระในการจ้างครูพิเศษเพิ่มเติมจากที่เคยมีอยู่เดิม โรงเรียนต่างๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา จึงได้นำโครงการสวัสดิศึกษาในโรงเรียนของ E. George Payne ไปใช้ในโรงเรียนของตน ต่อมาในปี พ.ศ. 2462 E. George Payne ได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งชื่อว่า “การศึกษากับการป้องกันอุบัติเหตุ” (Education in Accident Prevention) ซึ่งมีอิทธิพลสำคัญในการช่วยเร่งให้นักศึกษาหันมามองเห็นความสำคัญของการศึกษาที่มีส่วนช่วยป้องกันอุบัติเหตุได้

ต่อมาสมาคมผู้บริหารการศึกษาได้จัดพิมพ์หนังสือและวารสารเกี่ยวกับสวัสดิศึกษา (Safety Education) จำนวนหลายเล่ม นอกจากนี้หน่วยงานและองค์กรต่างๆ เช่น สภากาชาด กระทรวงสาธารณสุข สมาคมการศึกษา และสมาคมครูผู้ปกครองต่างๆ ก็เริ่มสนใจและส่งเสริมให้มีการป้องกันอุบัติเหตุกันมากยิ่งขึ้น

สำหรับ Albert W. Whitney นั้น เป็นผู้หนึ่งในวงการบริษัทประกันภัยที่ช่วยริเริ่มโครงการการสอนสวัสดิศึกษา โดยเน้นด้านคุณประโยชน์หรือด้านบวก มากกว่าด้านหลีกเลี่ยงหรือด้านลบ (ปัญญา

สมบูรณ์ศิลป์, 2527) ซึ่งได้ช่วยหาเงินสนับสนุน โครงการสอนสวัสดิศึกษาเพื่อช่วยพัฒนาอุปกรณ์การเรียนการสอน และการให้บริการคำปรึกษาแนะแนวแก่ผู้สนใจ ปรากฏสำคัญทางด้านสวัสดิภาพของ Albert W. Whitney ก็คือ “การมีสวัสดิภาพก็เพื่อให้คนสามารถผจญภัยได้มากขึ้นและดีขึ้น” (Safety for more and better adventures)

การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาในประเทศไทย

สำหรับในประเทศไทย การจัดการเรียนการสอนด้านสวัสดิศึกษาในสถานศึกษานั้นได้ริเริ่มโดยโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา สังกัดกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นสถาบันที่ผลิตครูพลศึกษาและสุขศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย เนื่องจากการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูพลศึกษาเพื่อให้ก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ โดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญของสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2494 จึงได้มีการนำวิชาสวัสดิศึกษาเข้ามาสอนเป็นครั้งแรกในโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา แต่ในสมัยนั้นใช้ชื่อวิชา “นันทศึกษา”

ในเวลาต่อมา วิชาสวัสดิศึกษา จึงได้รับการบรรจุเข้าในหลักสูตรการเรียนการสอนของวิทยาลัยครูและมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ผลิตครูพลศึกษาและครูสุขศึกษาในระดับปริญญา นอกจากนั้นในการปรับปรุงหลักสูตรวิชาสุขศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการก็ได้มีการนำเนื้อหาเกี่ยวกับสวัสดิศึกษาเข้าไปอยู่ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในระดับชั้นประถมศึกษาและในวิชาสุขศึกษาของระดับชั้นมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาด้วย

ปัจจุบัน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเกือบทุกสถาบันได้บรรจุวิชาการเกี่ยวกับ “ความปลอดภัย” “สวัสดิศึกษา” “วิทยาศาสตร์ความปลอดภัย” และ “ความปลอดภัยในการทำงาน” หรือ “การป้องกันอุบัติเหตุและอันตรายจากการทำงาน” เข้าเป็นหลักสูตรการศึกษาแล้ว โดยเฉพาะหลักสูตรทางวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการบริหารงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรอาชีวอนามัยที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีอีกด้วย

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตตปัญญาศึกษา

ธนา นิลชัยโกวิทย์และคณะ (2550) ได้ดำเนินการวิจัยโครงการเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้การอบรมและกระบวนการด้านจิตตปัญญาศึกษาและสังเคราะห์หลักการพื้นฐานในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวจิตตปัญญาศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยอาศัยแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ของผู้ให้ความสะดวกในการจัด (Facilitator) ที่ทำงานด้านจิตสำนึกและจิตวิญญาณในสังคมไทย และผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการอบรมและ

การพัฒนามนุษย์ ด้วยการร่วมกันวิจัยถอดบทเรียนหลังจากได้เข้าร่วมการอบรมในแนวคิดปัญญาศึกษา 9 กระบวนการเป็นประจำทุกเดือนรวม 9 เดือน การอบรมประกอบด้วย การเจริญสติวิปัสสนา การทำงานเชิงอาสาสมัคร จิตศิลป์ งาน พลังกลุ่ม และความสุข ลักษณะเพื่อการพัฒนาตน ชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงร่วม วิธีคิดกระบวนการระบบ การเผชิญความตายอย่างสงบ และนิเวศน์ภาวนา เมื่อผ่านกระบวนการร่วมทำงานเชิงปฏิบัติแล้ว สามารถสังเคราะห์หลักจิตตปัญญาศึกษาออกมาเป็น หลักจิตตปัญญาศึกษา 7 หรือเรียกในชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า 7 C's ที่แสดงถึงหลักการพื้นฐานของการจัดกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา 7หลัก ดังนี้ 1. หลักการพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) 2.หลักความรักความเมตตา (Compassion) 3.หลักการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (Connection) 4.หลักการเผชิญหน้า (Confrontation) 5.หลักความต่อเนื่อง (Continuity) 6.หลักความมุ่งมั่น (Commitment) 7.หลักชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ร่วมกระบวนการเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพภายในอย่างสังเกตเห็นได้และมีความพร้อมจะเป็นกระบวนการ(Facilitator)ในการเผยแพร่แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาให้แพร่หลายยิ่งขึ้นในวงการศึกษ สร้างการเคลื่อนไหว และผลักดันระบบการเรียนรู้นี้ให้เกิดขึ้นในสังคมทุกระดับ นำไปสู่การแก้วิกฤตทางปัญญาและคุณธรรมแก่สังคมได้

จิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ประมวล วิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ดำเนินการอยู่ และ 2) เพื่อวิจัยและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ฐานจิตตปัญญาในมหาวิทยาลัยมหิดล ผลจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง พบว่าการดำเนินการของทั้ง 4 มหาวิทยาลัยมีปัจจัยร่วมได้แก่ ปัจจัยภายใน คือความรักความเมตตา ความตระหนักรู้ ประสบการณ์ตรง คิดใคร่ครวญ เห็นเชื่อมโยง การคิดเชิงวิพากษ์ และวิจารณ์ญาณ ปัจจัยภายนอก คือ การเรียนรู้แบบองค์รวม กัลยาณมิตรแบบอย่างผู้สอน ปัจจัยเกื้อหนุน คือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เนื้อหา หลักสูตร วัฒนธรรมองค์กรและการจัดแหล่งเรียนรู้ ส่วนการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่ามหาวิทยาลัยได้เริ่มจากการเตรียมตัวผู้สอนโดยจัดให้ได้มีประสบการณ์ผ่านกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา และผู้สอนร่วมกับผู้วิจัยได้นำเอาแนวทางเหล่านั้นมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เช่น เพิ่มกิจกรรมภายในชั้นเรียน ให้มีการทำสมาธิ สุนทรียสนทนา เป็นต้น รวมถึงมีการประเมินผลที่ดูการเปลี่ยนแปลงภายในตัวผู้เรียน ซึ่งผลวิจัยพบว่าปัจจัยภายใน ได้แก่ ความตระหนักรู้ และการใคร่ครวญ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ กัลยาณมิตรแบบอย่างของผู้สอน และการเรียนรู้แบบองค์รวม ปัจจัยเกื้อหนุน คือ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผล

เรืองูไร อมรไชย (2552) ทำการศึกษาเรื่องผลการจัดกระบวนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษา ในรายวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ 1) เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษา ในรายวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา 2) เพื่อศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชา

ภายหลังการจัดกระบวนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษา ในรายวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงของผู้สอนภายหลังการจัดกระบวนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษา ในรายวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา กลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 รายวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา (หมวดวิชาเฉพาะด้านบังคับ) จำนวน 2 กลุ่ม คือ 1) นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ (ค.บ.2.2) จำนวน 45 คน และ 2) นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษารัฐมว (ค.บ.2.8) จำนวน 38 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้พบว่ารายวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับความหมาย หลักการและบทบาทของการวัดและประเมินผลทางการศึกษา เทคนิควิธีการและเครื่องมือวัดผลประเมินผล การประเมินตามสภาพจริง การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน การประเมินภาคปฏิบัติ การสร้างเครื่องมือวัดผล การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการประเมิน การนำผลการประเมินไปใช้ และการปฏิบัติการพัฒนาเครื่องมือและประเมินผลผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการฝึกปฏิบัติทางจิตตปัญญาศึกษาในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 2 สาขาวิชา ดังนี้

ขั้นนำ ใช้การเรียนรู้ฝึกผ่านความสงบนิ่ง (Stillness Practice) เช่น การทำสมาธิ การอ่านบทความ กิจกรรมบริหารสมอง (Brain Gym) กิจกรรมผ่อนคลายตระหนักรู้ เกม เป็นต้น และใช้การเรียนรู้ฝึกผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ (Generative Practice) เช่น การสวดมนต์ ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มตามวันเกิด ได้มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเรียนให้กับสมาชิกกลุ่มอื่นๆ

ขั้นสอน ใช้การบรรยายความรู้ สื่อที่ใช้ประกอบคือ Power point เพลง สื่อของจริง สื่อเอกสาร รายงานการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้อง วิดีโอ เน้นการเรียนรู้ฝึกผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ (Rational Practice) เช่น สุนทรียสนทนา การฝึกฟังอย่างลึกซึ้ง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เดี่ยวและกลุ่มย่อย เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง การสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่ม ผ่านการพูด และการเขียนสะท้อนผลการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง ช่วยอำนวยความสะดวก (Facilitator)

ขั้นสรุป ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเนื้อหา ผู้เรียนเขียนสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง

2. ผลการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน จากการประเมินตนเองของผู้เรียนพบว่าการเปลี่ยนแปลงซึ่งแสดงถึงการพัฒนาสรุปออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้คือ 1) ด้านความรู้ พบว่าสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับกับประสบการณ์จริงของตน มองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้ และเชื่อมโยงกับการเรียนรายวิชาอื่น การออกฝึกประสบการณ์ การทำวิจัย และการทำงานในอนาคต 2) การเปลี่ยนความคิดและมุมมองต่อตนเองและผู้อื่น พบว่า มีความสามารถ ความประพฤติดูอยู่ในระดับดี รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง รู้จักแนวทางการแก้ไขด้วยตนเอง รู้ว่าต้องขยันมากขึ้นกว่าเดิม มีการพัฒนาทางด้านอารมณ์ที่ดีขึ้น ใจเย็น การมองโลกในแง่ดี ด้านบวกมากขึ้น คิดรอบคอบ ไตร่ตรองก่อนตัดสินใจทำหรือพูด กล้าเผชิญอุปสรรคเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีความ

เมตตาต่อสัตว์โลก การอภัยแก่ผู้ที่เคยทำผิดต่อตน การรู้จักให้แต่สิ่งดี ๆ แก่ผู้อื่น พึงเหตุผลคนอื่นมากขึ้น ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีทัศนคติที่ดีต่อคนอื่น รู้คุณค่าของตนเองและผู้อื่นในด้านต่าง ๆ ให้เห็น ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น และ 3) การเปลี่ยนพฤติกรรม พบว่า ขยันมากขึ้น มีความสนใจ มุ่งมั่น ตั้งใจจดจ่อกับเรื่องที่อาจารย์สอน และพยายามที่จะศึกษาค้นคว้าในงานที่อาจารย์มอบหมายจากแหล่ง ต่าง ๆ มากขึ้น เช่น ห้องสมุด และ อินเทอร์เน็ต และต้องใช้การคิดวิเคราะห์อย่างมาก เพื่อให้เข้าใจในเนื้อหา รายวิชาที่เรียนมากขึ้น มีวินัยในตนเอง เข้าเรียนทุกครั้ง ตรงต่อเวลา และยังสามารถพัฒนาทั้งพฤติกรรมทั้ง ภายในและภายนอกให้อยู่ในกฎระเบียบตลอดเวลา มีสมาธิมากขึ้นทั้งในวิชาเรียนและวิชาอื่น เพราะได้นั่ง สมาธิทุกครั้งก่อนเรียนทำให้จิตใจแจ่มใส บริสุทธิ์ อ่อนโยน และมีสมาธิกับการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน มากขึ้น ใฝ่รู้ และมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น กระตือรือร้นที่อยากจะทำวิจัย พุดเพราะขึ้น แต่งกาย เรียบร้อย สุภาพ เหมาะสมมากขึ้น ทำงานเรียบร้อย ยึดกฎเกณฑ์มากขึ้น คือ คิดก่อนทำ มีเหตุผล มีบุคลิกภาพ เหมาะสมกับความเป็นครู มีความรับผิดชอบมากขึ้นกว่าเดิม และพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และอดทน

จากการประเมินผู้เรียน โดยผู้สอน พบการเปลี่ยนแปลงดังนี้คือ 1) นักศึกษาหมู่เรียน ค.บ.2.2 นักศึกษาส่วนใหญ่ประมาณ 2 ใน 3 ของห้อง มีความเป็นผู้นำ มีความเป็นตัวของตัวเองสูง มีความมุ่งมั่น พยายาม และความรับผิดชอบในการเรียน ประเมินได้จากการเข้าห้องเรียน ตรงเวลา ตั้งใจทำงานตามที่ได้รับ มอบหมาย มีความกระตือรือร้นในการทำงานเดี่ยวและงานกลุ่ม ต้องการปรับปรุงผลงานและขอ โอกาสแก้ไขงาน เพื่อให้ดีขึ้น กล่าวแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา ส่งงานครบ ทำคะแนนจากแบบทดสอบกลางภาคและ ปลายภาคได้ในระดับดี ส่วนทักษะที่นักศึกษายังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร ประการแรก คือ ทักษะการฟัง แม้ว่าส่วน ใหญ่ จะตั้งใจเรียน แต่ก็อดไม่ได้ที่จะพูดคุยกันเสียงดัง ทำให้รบกวนเพื่อนเวลาเรียน ประการที่สอง คือ กระบวนการทำงานกลุ่ม หากเป็นการเลือกสมาชิกกลุ่มแบบสุ่ม เมื่อนำเสนอผลงานจะพบว่ามีสมาชิกบางคนไม่ เข้าใจในงานของกลุ่ม นั้นแสดงให้เห็นว่าไม่ได้มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มอย่างแท้จริงเพียงแต่มีชื่อปรากฏ เท่านั้น 2) นักศึกษาหมู่เรียน ค.บ.2.8 นักศึกษา ส่วนใหญ่ประมาณ 2 ใน 3 ของห้อง มีบุคลิกภาพเรียบร้อย มี ความรับผิดชอบในการเรียน ตั้งใจทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย การทำงานเดี่ยวและการทำงานกลุ่มทำได้ใน ระดับดี มีความสามัคคีกันภายในกลุ่ม สังเกตได้จากการจัดกลุ่มของนักศึกษา ไม่ว่าจะจัดกลุ่มโดยสมัครใจหรือ แบบสุ่ม พบว่า สมาชิกในกลุ่มทำงานด้วยกันได้ดี ไม่มีปัญหา มีความพึงพอใจในผลงานของตนเอง ส่งงานครบ ทำคะแนนจากแบบทดสอบกลางภาคและปลายภาคได้ในระดับพอใช้ถึงดี ส่วนทักษะที่นักศึกษายังทำได้ไม่ดี เท่าที่ควร คือ ไม่ค่อยกล้าถามและไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

3. ผลการเปลี่ยนแปลงของผู้สอน จากการประเมินตนเองของผู้สอนพบว่า ได้ศึกษาและเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษาที่มีความลึกซึ้งมากขึ้น ได้ พัฒนามิตติด้านในของตนเอง รู้จักตนเองมากขึ้น เข้าใจความจริงของตนเองและรับรู้ความเป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ ได้ ดีขึ้น โดยเฉพาะความเป็นจริงของผู้เรียน สามารถเชื่อมโยงความรู้ในรายวิชากับประสบการณ์ที่พบเห็นใน ชีวิตประจำวัน มีความสุขในการสอน และจากการประเมินผู้สอน โดยผู้เรียน พบว่า ด้านบุคลิกภาพ เป็นผู้สอนที่ ใจดี รักนักศึกษาเท่ากัน สงบ นิ่ง ใจเย็น อดทน ด้านการสอน ผู้สอนมีความรับผิดชอบในการสอน แต่ก็ยังมีสิ่งที่

ควรแก้ไข คือ พุดเบา บางครั้งสั่งงานววน กำกวม สอนไม่สนุก ทำให้นักศึกษาบางคนเบื่อ และง่วงนอน ได้มีการปรับการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ ตามความจำเป็น เช่น ใช้กิจกรรมผ่อนคลายพักตระหนักรู้บ้างเป็นบางครั้ง เนื่องจากการสอนเป็นช่วงบ่าย ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนหายง่วงได้บ้าง ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายมากขึ้น เช่น เกม รวมทั้งใช้สื่อวิดีโอที่น่าสนใจมาใช้ประกอบการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

เอ็มอัชมา วัฒนบูรานนท์ (2553) ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้มรณศึกษาเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา โดยศึกษาผู้เรียนรายวิชามรณศึกษา ปีการศึกษา 2552 จำนวน 33 คน ได้ผลการศึกษาคือ 1) คะแนนเฉลี่ยความรู้ของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ผู้เรียนได้เขียนอธิบายอย่างชัดเจนว่าได้เรียนรู้ความดีจากการปฏิบัติสมาธิ แม่เมตตา สวดมนต์ และการทำในสิ่งที่ดีให้แก่ผู้อื่น ส่วนความจริงในเรื่องความตายนั้นเรียนรู้ว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และได้รับความรู้จากเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับความตายในมุมมองต่างๆ พิธีกรรมทางศาสนา การจัดการอารมณ์เกี่ยวกับความตาย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การสอนมรณศึกษา และการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย และ 2) ผู้ให้ข้อมูลได้ระบุถึงความพึงพอใจที่ได้รับความรู้และประสบการณ์มากขึ้น ตลอดจนได้มองตนเองในด้านความรู้สึก ความนึกคิด และการแสดงออกผ่านกิจกรรมการเรียนรู้

กรกฏา นักรัก (2553) ศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะจิตตปัญญาและการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตในรายวิชาจิตวิทยาการศึกษา โดยศึกษานิสิตเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษา (01166211) ภาคปลาย ปีการศึกษา 2552 จำนวน 6 คน ผลการศึกษพบว่า 1) คุณลักษณะจิตตปัญญาที่ปรากฏเด่นชัดคือ การรู้จัก เข้าใจ และเห็นศักยภาพและคุณค่าในตนเอง ตระหนักถึงความสำคัญของการรับฟังผู้อื่น คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล พร้อมเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ตระหนักถึงความสำคัญของการมีเมตตา ความเข้าใจซึ่งกันและกันจะเป็นพลังสร้างสรรค์ให้สังคมสงบสุข เรียนรู้ที่จะมีความสุขจากการให้ความสุขแก่ผู้อื่น เรียนรู้วิธีการทำงานกลุ่ม และเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันทำงานเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ เห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้เรียนรู้ธรรมชาติของมนุษย์ เรียนรู้คุณค่าของการมีชีวิตอยู่ พร้อมทั้งเรียนรู้ที่จะสร้างกุศล และฝึกสติ เพื่อการดำเนินชีวิต เรียนรู้ว่าคุณค่าที่แท้จริงคือ ความสงบของจิตใจ และสามารถสร้างได้ด้วยตนเอง รู้สึกมีความสุข และอิมเอิบใจเมื่อได้ทำความดี 2) การเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนและหลัง แต่มีนิสิต 1 คนซึ่งบันทึกอนุทินสม่ำเสมอและเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม 3) กิจกรรมที่นิสิตพึงพอใจมากที่สุด คือ การใช้เพลงให้กำลังใจและสุนทรียสนทนา

เอ็มอัชมา วัฒนบูรานนท์ (2554ก) ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มรณศึกษาเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา โดยศึกษาผู้เรียนรายวิชา มรณศึกษาในปีการศึกษา 2552 และปีการศึกษา 2553 ได้ผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มรณศึกษาเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ทำให้ได้รูปแบบการเรียนรู้ “รูปแบบความรัก” (Love Model) ซึ่งประกอบด้วยขั้นเรียนรู้ (Learning) ขั้นเปิดใจ (Openness) ขั้นเห็นคุณค่า (Value) และขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

2. ผลการใช้รูปแบบความรัก(Love Model)ในการจัดการเรียนรู้มรณศึกษาตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา พบว่า 2.1) นิสิตกลุ่มที่เรียนมรณศึกษาปีการศึกษา 2552 และปีการศึกษา 2553 มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เนื้อหาและความรู้ด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หลังการเรียน สูงกว่ากลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนมรณศึกษาที่เป็นนิติตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนิติตนักศึกษามหาวิทยาลัยอื่นของรัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่นิสิตที่เรียนมรณศึกษาปีการศึกษา 2552 และปีการศึกษา 2553 มีคะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน รวมทั้งนิติตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ไม่ได้เรียนและนิติตนักศึกษามหาวิทยาลัยอื่นของรัฐก็มีคะแนนเฉลี่ยที่ไม่แตกต่างเช่นเดียวกัน 2.2) นิสิตกลุ่มที่เรียนมรณศึกษาปีการศึกษา 2553 มีคะแนนเฉลี่ยด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สูงกว่านิติตกลุ่มที่เรียนในปีการศึกษา 2552 ทั้งนี้กลุ่มผู้เรียนมรณศึกษาได้ระบุว่าเรียนรู้ความดีในด้านความรักความเมตตา ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น มองชีวิตมีค่า และรู้จักแผ่เมตตา เรียนรู้ความจริงว่าความตายเป็นเรื่องธรรมชาติ ซึ่งต้องยอมรับ และได้รับความรู้เกี่ยวกับความตายในมุมมองทางด้านต่างๆ พิธีกรรมทางศาสนา กฎหมาย การจัดการอารมณ์เกี่ยวกับความตาย การฝึกปฏิบัติการสอนมรณศึกษา และการรู้จักใช้ชีวิตที่มีคุณค่ามีความหมายโดยไม่ประมาท

3. นิสิตกลุ่มที่เรียนมรณศึกษาทั้งในปีการศึกษา 2552 และปีการศึกษา 2553 ได้ระบุถึงความพึงพอใจที่ได้รับความรู้และประสบการณ์ จากการอภิปราย การบรรยายของอาจารย์และวิทยากร การแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับความรัก การรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้นจากการสะท้อนความรู้สึก การเล่าประสบการณ์ การระบายความรู้สึก การเขียนความรู้สึกเกี่ยวกับความตาย การจัดสุนทรียสนทนา กิจกรรมการฝึกสมาธิ การสวดมนต์ การแผ่เมตตา การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีศึกษา การศึกษาพิธีกรรมเกี่ยวกับความตาย การเขียนคำไว้อาลัย การฝึกปฏิบัติการสอนมรณศึกษา สำหรับในปีการศึกษา 2553 มีการบันทึกเทประหว่างการสอนมรณศึกษาและมีการใช้เอกสารคำสอนซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยกับการบันทึกเทประหว่างการสอนมรณศึกษาและเห็นว่าเอกสารคำสอนเป็นเอกสารที่ดีด้วย

อัคพงษ์ สุขมาตย์ และคณะ (2554) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ทำการศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองปัตตานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 2 ห้องเรียนๆ ละ 35 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณลักษณะความตระหนักรู้ในตนเอง ความเมตตากรุณา และจิตสาธารณะ เปลี่ยนไปจากหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าหลักสูตรมีประสิทธิผล และจากการประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรพบว่า ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้อง แต่

หลังการทดลองใช้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักสูตร โดยปรับเวลาในการจัดกิจกรรม และปรับปรุงภาษาที่ใช้ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

Karsemeyer (2000) ศึกษาเรื่อง Moved by the Spirit: A Narrative Inquiry ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้หลักการเรียนรู้แบบองค์รวมและจิตปัญญาศึกษาในการสอนนาฏศิลป์ โดยพบว่า แนวปฏิบัติของจิตปัญญาศึกษาทำให้เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์มีสมาธิในการเรียนนาฏศิลป์ดีขึ้น เกิดการประสานงานหรือหลอมรวมกันระหว่างร่างกายกับจิตใจ มีการยอมรับตนเองและบุคคลรอบข้างได้ดีขึ้น ตลอดจนช่วยในการดึงศักยภาพที่ซ่อนอยู่ภายในตัวเด็กเหล่านี้ออกมาด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอว่าควรมีการนำหลักจิตปัญญาศึกษาและการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมไปใช้ในการจัดหลักสูตรให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มากขึ้น

Nozawa (2004) ศึกษาเรื่อง A Way to Awakening: Five Educator's Experiences of Integrating Contemplative Practices into their Live (Ontario) ซึ่งเป็นการศึกษาการพัฒนาตนแบบองค์รวมของนักศึกษาคณะจำนวน 5 คน ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาในการฝึกปฏิบัติ ได้แก่ การทำสมาธิ โยคะ และไทเก๊ก ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการปฏิบัติตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาที่ใช้ส่งผลต่อการพัฒนาครูเหล่านี้เป็นอย่างดีในทั้งด้านคุณภาพชีวิตและคุณภาพการสอน สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นธรรมชาติ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมมากขึ้นด้วย ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะให้มีการนำแนวปฏิบัติตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาบรรจุในหลักสูตรฝึกหัดครูด้วย

Jossey (2008) ศึกษาเรื่อง จิตปัญญาศึกษากับการพัฒนาเยาวชน (Contemplative Education and Youth Development) พบว่า จิตปัญญาศึกษาประกอบด้วยการฝึกปฏิบัติ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลตระหนักรู้อย่างมีสติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตระหนักรู้ในตนเองและการรู้ในตนเองเชื่อมโยงกับโลกภายนอก ซึ่งการฝึกปฏิบัติ ได้แก่ การฝึกสมาธิ การเคลื่อนไหวและการไตร่ตรองหรือพิจารณาเกี่ยวกับธรรมชาติ ทั้งนี้การฝึกปฏิบัติดังกล่าวจะช่วยส่งผลให้เยาวชนได้พัฒนาตลอดไปจนถึงวัยผู้ใหญ่

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตปัญญาศึกษาพบว่า ในประเทศไทยมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้การอบรมและกระบวนการด้านจิตปัญญาศึกษาและสังเคราะห์หลักการพื้นฐานในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา การวิจัยและพัฒนาจิตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทำให้ได้รูปแบบและชุดการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ส่วนการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาที่มีต่อผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในรายวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา รายวิชามรณศึกษา และรายวิชาจิตวิทยาการศึกษา และมีการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดจิตปัญญาศึกษา ซึ่งผลการศึกษาพบว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการพัฒนาตาม

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย สำหรับการศึกษาในต่างประเทศพบการศึกษาเรื่องจิตตปัญญาศึกษากับการพัฒนาเยาวชน เด็กพิเศษ และครูผู้สอน ซึ่งผลการศึกษาก็พบว่า การใช้กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการพัฒนาขึ้นเช่นเดียวกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

เท็ดค็อกซ์ ผลจันทร์ (2550) ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในการพัฒนานิสิตแพทย์สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาให้นิสิตแพทย์สามารถพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า การให้โอกาสผู้เรียน ได้สัมผัสประสบการณ์ที่เอื้อให้เกิดการพัฒนา โดยเฉพาะ ได้สัมผัสชีวิตผู้คนที่มีความทุกข์ยากในชุมชน ให้เข้าใจตั้งแต่ต้นก่อนการศึกษาเนื้อหาวิชาทางการแพทย์ว่ามีมิติอื่นของชีวิต ชีวิตเรามีความเชื่อมโยงกับผู้คนอื่นๆ สังคม สิ่งแวดล้อมอย่างแยกกัน ไม่ออก การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ความสำคัญทั้งประสบการณ์ในหลักสูตร และนอกหลักสูตรทุกอย่าง เช่นการทำกิจกรรมสโมสรมนสิต การรับน้อง ไม่เว้นแม้กระทั่งกิจกรรมสามัญในชีวิตนักเรียนแพทย์ เช่นการอยู่ร่วมกันในหอพัก เป็นต้น

กิจกรรมในหลักสูตรที่เกี่ยวกับการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ควร ได้รับการจัดสรรไว้ชัดเจนทั้งเวลา เนื้อหา และการวัดประเมินผล ทั้งนี้เวลาในหลักสูตรไม่ควรมีแต่เวลาเรียนวิชาความรู้จนแน่นเกินไปจนไม่มีเวลาให้ผู้เรียนมีชีวิตด้านอื่นของมนุษย์ การจัดการศึกษาทั่วไป ควรจัดให้สัมพันธ์กับชีวิตและไปให้ถึงการปฏิบัติและพัฒนาสติปัญญาได้จริง ควรใช้กลยุทธ์ความเป็นชุมชนให้เพื่อนได้มีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนควรเน้นการได้สัมผัสประสบการณ์จริงกับสิ่งที่มีอิทธิพลกระตุ้นความรู้สึกด้านดีหรือปัญญาซึ่งรวมไปถึงได้สัมผัสประสบการณ์สำคัญคือการเป็นแบบอย่างที่ดีของครู เน้นให้จัดการเรียนให้ผู้เรียนได้รู้จักการ Reflection ด้วยวิธีการต่างๆ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยให้เกิด Reflection ครุ่นคิดใคร่ครวญ ได้ดีควรเน้นรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนเป็นกลุ่มย่อยได้แลกเปลี่ยน และเรียนจากปัญหาแบบ Problem based Learning การวัดและประเมินผลควรเน้นการชี้แนะแบบ Interactive Feedback อย่าง Active ต่อเนื่องทั้งในชั้นเรียนรวมและแบบส่วนตัว การประเมินควรทำในลักษณะที่เป็น Formative และควรเน้น Self Evaluation นักเรียนแพทย์รู้สึกว่าการประเมินแบบอิงกลุ่มทำให้เกิดความเครียด และทำให้ผู้เรียนแก่งแย่งแข่งขัน ถ้าเป็นไปได้ควรประเมินแบบ Summative ในลักษณะผ่าน-ไม่ผ่าน ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนควรมีตามข้อกำหนดขององค์กรวิชาชีพ และควรประเมินครบทุกด้านทั้งกาย จิต สังคมและปัญญา โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม เช่น Portfolio สังเกตพฤติกรรมโดยตรง 360 องศา และ Authentic Assessment รูปแบบต่างๆซึ่งรวมถึงการประเมินโดยชุมชนมีส่วนร่วมด้วย

พรทิพย์ ไชยโส และคณะ (2553) ศึกษาเรื่องการพัฒนา KASET โมเดลเพื่อเพิ่มขีดความสามารถคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์สู่การเป็นสถาบันพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาคณาจารย์และบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ให้มีความสามารถในการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้บัณฑิตมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ 2) พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการ พัฒนานิสิตให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีสุขภาพที่ดีทั้งกาย ใจ เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น และ3) ส่งเสริมให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างบัณฑิตให้มีหัวใจของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และกำหนดเป็นนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการพัฒนานิสิต อาจารย์ บุคลากร ของคณะศึกษาศาสตร์

ผลการศึกษาดำเนินงานที่ได้คือ คณะศึกษาศาสตร์ได้พัฒนา KASET Model ซึ่งประกอบด้วย

K = Knowledge Management: การจัดการความรู้ให้คณาจารย์ บุคลากร นิสิต และบุคลากรทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นถึงคุณค่าในการพัฒนาตน เพื่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

A = Actions Research: การทำวิจัยในชั้นเรียน โดยคณาจารย์ทุกภาควิชาของคณะศึกษาศาสตร์ ในปีการศึกษา 2552

S = Social Guidance: การชี้นำสังคมโดยบูรณาการนำแนวคิดจิตตปัญญาการพัฒนาแบบองค์รวมให้คณะศึกษาศาสตร์เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และเป็นสถาบันต้นแบบในการพัฒนาทางการศึกษาที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

E = Empowerment: การสร้างศักยภาพบุคลากรในการเป็นฐานข้อมูลทางด้านจิตตปัญญาศึกษาโดยมีความเชื่อในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่จะส่งผลในการพัฒนาในด้านอื่น ๆ

T = Training: การฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคณาจารย์ นิสิต บุคลากรในคณะ บุคลากรเครือข่าย สู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เช่นการจัดทำ “หลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนานิสิตให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์”

สำหรับข้อสรุปจากการดำเนินการศึกษาประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร และนิสิตในคณะศึกษาศาสตร์ ได้มีโอกาสที่จะพัฒนา หรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตนเอง และมองเห็นคุณค่าในตัวผู้อื่น อันที่จะนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์มาเพื่อสืบทอดปณิธาน และเจตนารมณ์ของคณะศึกษาศาสตร์ และ2) คณะศึกษาศาสตร์ได้สร้างแหล่งเรียนรู้ และเผยแพร่แนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร และนิสิตทั้งในสถาบัน และนอกสถาบัน (สถาบันเครือข่าย 25 สถาบัน) ในการพัฒนานิสิตให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์

Todres, et al (2009) ทำการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ (The Humanization of Healthcare: A Value Framework for Qualitative Research) โดยได้เสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับมิติของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ 8 มิติ ดังนี้

1. รู้จักตนเอง (Insiderness) ความเป็นมนุษย์ คือการมีชีวิตอยู่ในโลกที่มีความเป็นตัวของตัวเอง บุคคลเป็นผู้กำหนดหรือกำกับตนเอง ซึ่งเป็นความรู้สึกจากภายในบุคคล เป็นเรื่องความรู้สึก อารมณ์ จิตใจ ซึ่งทำให้บุคคลให้คุณค่าของสิ่งต่างๆ ตลอดจนเป็นความรู้สึกหยั่งรู้หรือรู้จักตนเอง

2. ความมีศักดิ์ศรี (Agency) ความมีอิสรภาพและปฏิบัติภายในขอบเขตจำกัด ซึ่งเป็นความรู้สึกของควมมีศักดิ์ศรีในตนเอง (Human Sense of Dignity) เป็นการรู้จักรับผิดชอบในการดูแลตนเอง ทำอะไรด้วยตัวเอง หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

3. ความเป็นอัตลักษณ์ (Uniqueness) ความเป็นอัตลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะในตัวบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับช่องว่างและเวลา (Space and Time) เฉพาะของแต่ละบุคคล ความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

4. การอยู่ร่วมกัน (Together) ความเป็นมนุษย์คือ การอยู่ในสังคมร่วมกัน ซึ่งเชื่อมโยงกับความ เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง (Uniqueness) กับความสัมพันธ์กับผู้อื่น การสนทนากันอย่างเป็นมิตรไมตรีต่อกัน หรือสุนทรียสนทนา (Dialogue) หรือการ “เล่น” การร่วมกิจกรรมกัน จะทำให้แต่ละบุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้ ประสบการณ์หรือปัญหาของกันและกัน เป็นการแสดงความรู้สึกที่จะแสดงความเอื้ออาทรต่อกัน (Empathy) และดูแลเอาใจใส่กัน (Care) มีความรู้สึกที่เป็นเจ้าของร่วมกันกับผู้อื่น (Sense of Believe with Others)

5. การสร้างความรู้สึก (Sense-Making) เป็นความรู้สึกเข้าใจในความหมายของสิ่งต่างๆ เหตุการณ์และประสบการณ์ในชีวิตของแต่ละบุคคล เป็นความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการมีความรู้สึกเห็น ความสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่มีความหมายและมีการดูแลมากกว่าความจริงทางตัวเลขหรือสถิติ

6. การเดินทางชีวิตของบุคคล (Personal Journey) ความเป็นมนุษย์คือการเดินทาง จากอดีต ปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงเกี่ยวกับความรู้สึกของความต่อเนื่อง (Sense of Continuity) ในตัว บุคคล การศึกษาเรื่องราวหรือประสบการณ์ในอดีต ช่วยเชื่อมโยงเหตุการณ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และ เหตุการณ์ที่ไม่คุ้นเคยในอนาคตได้ ซึ่งหากมีเหตุการณ์ที่บุคคลไม่อาจคาดเดาได้หรือไม่เคยประสบ อาจทำให้ ตกใจ วิดกกังวลหรือหันเหจากการเคยมีประสบการณ์มาก่อนได้ ดังนั้นการเดินทางชีวิตของแต่ละบุคคลย่อม ต้องมีความหมาย

7. ความรู้สึกของการมีที่อยู่อาศัยของตน หรือความรู้สึกของการรู้จักสถานะของตนเอง (Sense of Place) ความเป็นมนุษย์คือ การมีที่อยู่หรือพื้นที่เฉพาะของตน ซึ่งสถานที่เฉพาะนี้คือ ความรู้สึกของการมี บ้านที่มีความหมาย มีคุณค่า ได้แก่ ความรู้สึกของการเป็นเจ้าของ ในเรื่องความมั่นคง ความสะดวกสบาย ความคุ้นเคยและความต่อเนื่อง อาจกล่าวได้ว่า การมีความรู้สึกถึงการมีพื้นที่จำเพาะของตนเองเป็นการรู้จัก สถานะของตนเองนั่นเอง

8. การสร้างความเป็นตัวตน (Embodiment) การสร้างความเป็นตัวตนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างบุคคล การเอาใจใส่ในตัวบุคคล สถานที่ และชีวิตการงาน การสร้างความเป็น ตัวตนประกอบด้วย กายและจิต ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน การสัมผัสทางกายช่วยสื่อสาร “สถานะของตนเอง” (State of Self) แทนคำพูดได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พบว่า ในประเทศไทยมีการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในการพัฒนานิสิตแพทย์สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทำให้ได้แนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาให้นิสิตแพทย์สามารถพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และศึกษาการพัฒนา KASET โมเดลเพื่อเพิ่มขีดความสามารถคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์สู่การเป็นสถาบันพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทำให้ได้โมเดลในการพัฒนาองค์กร อันจะนำไปสู่การพัฒนาคนในองค์กรให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ขึ้น แต่ก็ยังไม่มีการระบุถึงลักษณะหรือองค์ประกอบของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อย่างชัดเจน ส่วนการวิจัยในต่างประเทศเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยได้เสนอคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ใน 8 มิติด้วยกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา

จักรกฤษณ์ พิญญาพงษ์ (2544) ศึกษาเรื่องการรับรู้บทบาทหญิงชายและการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ของนักศึกษาชายและหญิงระดับอุดมศึกษา จังหวัดอุดรธานี โดยข้อมูลศึกษาเชิงปริมาณจากนักเรียนระดับอุดมศึกษา 4 สถาบัน จำนวน 600 คน และข้อมูลเชิงคุณภาพ 15 คน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นักศึกษาชายรับรู้อย่างไร้จะมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามนั้น เนื่องจากนักศึกษาชายเป็นฝ่ายได้เปรียบและได้รับผลประโยชน์ในพฤติกรรมนั้น ส่วนนักศึกษาหญิงมีการรับรู้ตามกรอบวัฒนธรรมแต่มีแนวโน้มที่จะไม่ปฏิบัติตามนั้น อีกทั้งนักศึกษาชายยังไม่ยอมรับหรือไม่ชอบให้นักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมเหมือนตนแสดงให้เห็นถึงการใช้มาตรฐานเชิงซ้อนในการตัดสินพฤติกรรมเดียวกันของผู้ชายและผู้หญิง อันเป็นความไม่เสมอภาคระหว่างผู้ชายและผู้หญิงที่พบในกลุ่มนักศึกษา ในส่วนของความสัมพันธ์เชิงอำนาจกล่าวได้ว่าเกือบทุกกระบวนการของอนามัยเจริญพันธุ์ตั้งแต่เริ่มมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย นักศึกษาหญิงจะมีอำนาจในการต่อรองและอำนาจในการตัดสินใจเป็นรองนักศึกษาชาย โดยนักศึกษาชายจะเป็นผู้กุมอำนาจทั้งหมด ซึ่งเป็นการแบกภาระของนักศึกษาหญิง ยกเว้นกรณีที่มีเพศสัมพันธ์แบบฉาบฉวยที่นักศึกษาหญิงจะมีอำนาจในการต่อรองและอำนาจในการตัดสินใจเท่าเทียมหรืออาจมากกว่านักศึกษาชาย

ณัฐยา รัตนตรียานนท์ (2546) ศึกษาเรื่องเจตคติต่อการสอนเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 600 คน พบว่า 1) นักเรียนที่ให้ข้อมูลมีเจตคติที่ดีต่อการสอนเพศศึกษา และ 2) นักเรียนจำแนกตามเพศ ระดับของชั้นเรียน สถานภาพสมรสของบิดามารดา ลักษณะการอยู่ร่วมกันของครอบครัว และรายได้ของครอบครัว มีเจตคติต่อการสอนเพศศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จักรกฤษณ์ พิญาพวงษ์ (2547) ศึกษาเรื่องความต้องการเนื้อหาวิชาเพศศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จังหวัดอุดรธานี โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 327 คน และนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 292 คน พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและนักศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความต้องการเนื้อหาวิชาเพศศึกษาแตกต่างกันทุกด้าน ดังนั้นการจัดเนื้อหาการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษาควรสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน นักศึกษา โดยมีการประเมินก่อนการเรียนการสอน และผู้สอนควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนเพศศึกษา เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารเรื่องเพศ อีกทั้งควรมีการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาควบคู่ไปกับบทบาทหญิงชาย เพราะการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้องและเหมาะสมจะทำให้วัยรุ่นสามารถเตรียมความพร้อมด้านอนามัยการเจริญพันธุ์อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต

จารุวรรณ บุญแสง (2548) ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษา และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 542 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง 2) ครูที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนเพศศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ไม่แตกต่างกัน 3) ครูและนักเรียนเพศชายเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ไม่แตกต่างกัน และ 4) ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนปัญหาไม่มีความแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

สกลพร พิชัยกมล (2549) ศึกษาเรื่องผลของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา จำนวน 96 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีความรู้เรื่องเพศศึกษาดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีทักษะชีวิตในด้านความภูมิใจในตัวเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะการปฏิเสธและทักษะการตัดสินใจดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุจนา คีรีวัลย์ (2550) ศึกษาเรื่องความรู้และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์ จากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา 600 คน คิดเป็นเพศชายร้อยละ 32.3 เพศหญิง ร้อยละ 67.7 ได้ผลการศึกษาดังนี้ 1) นักศึกษาส่วนมากมีด้านความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาระดับปานกลาง และ ร้อยละ 27.3 มีประสบการณ์หรือเคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อน ส่วนมากใช้เวลาว่างในการดูทีวีหรือวิดีโอ 2) ด้าน การปฏิบัติตนเกี่ยวกับประสบการณ์ทางเพศ ส่วนมากมีเพศสัมพันธ์เพราะความรัก แต่ไม่ได้ป้องกันการ ตั้งครรภ์ เพราะไม่ได้เตรียมการ ส่วนวิธีป้องกันจะใช้ถุงยางอนามัย 3) ความรู้เรื่องเพศศึกษามีความสัมพันธ์ กับสถานที่พักอาศัยของนักศึกษาและแหล่งความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา 4) ความรู้เรื่องเพศศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ สถานภาพสมรสของบิดามารดาและใช้เวลาว่างของนักศึกษา 5) เพศมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเพศศึกษา โดยสาเหตุของการไม่มีเพศสัมพันธ์ของเพศหญิงมาจาก ความไม่พร้อม กลัวพ่อแม่เสียใจ หรือกลัวการตั้งครรภ์ ส่วนเพศชายเกิดจากการไม่มีความพร้อมหรือไม่มี โอกาส 6) เพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับเหตุผลของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก โดยนักศึกษาชายมี เพศสัมพันธ์ครั้งแรกเพราะความรัก เมาสุรา หรือต้องการเปิดบริสุทธิ์ ส่วนเพศหญิงมีความสัมพันธ์ครั้งแรก เพราะความรัก 7) เพศมีความสัมพันธ์กับการใช้ถุงยางอนามัย โดยเพศชายจะใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมี เพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการหรือกับคนรักหรือเพื่อนสนิท 8) เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันการ ตั้งครรภ์ 9) สถานที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ทางเพศ นักศึกษาที่พักอาศัยในหอพักของ สถาบันจะมีเพศสัมพันธ์น้อยกว่านักศึกษาที่ไม่ได้อาศัยในหอพักของสถาบัน 10) กิจกรรมในเวลาว่างมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ทางเพศ นักศึกษาที่เคยมีเพศสัมพันธ์ส่วนมากจะใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์ วิดีโอและเล่นกีฬา ส่วนนักศึกษาที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางเพศส่วนมากจะอ่านหนังสือและดูโทรทัศน์ วิดีโอ และ 11) สถานภาพของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ทางเพศ การป้องกันการ ตั้งครรภ์ การขอคำปรึกษา และการมีสัมพันธ์ครั้งแรก

พุด อภัยศิลา (2550) ศึกษาเรื่องผลการเรียนรู้เพศศึกษาไทยในชนบทด้วยบทเรียนมัลติมีเดียของ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการจัดกลุ่มการเรียนรู้ต่างกัน โดยศึกษานักเรียนจำนวน 5 กลุ่ม แบ่งเป็น กลุ่มเรียนแบบเดี่ยวชาย แบบเดี่ยวหญิง แบบคู่ชาย – ชาย แบบคู่หญิง – หญิง และแบบคู่ชาย – หญิง กลุ่มละ 20 คน รวม 100 คน พบว่า

1) ผู้ที่เรียนโดยใช้วิธีการจัดกลุ่มการเรียนรู้ต่างกันด้วยบทเรียนมัลติมีเดียเรื่องเพศศึกษาไทย ในชนบท มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 กล่าวคือ กลุ่มเรียนแบบเดี่ยว ชายแตกต่างกับกลุ่มเรียนแบบเดี่ยวหญิง โดยกลุ่มการเรียนรู้แบบเดี่ยวหญิงมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่ากลุ่มการเรียนรู้แบบเดี่ยวชาย กลุ่มการเรียนรู้แบบเดี่ยวชายแตกต่างกับกลุ่มการเรียนรู้แบบคู่หญิง – หญิง โดยกลุ่มการเรียนรู้แบบคู่หญิง – หญิงมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มการเรียนรู้แบบเดี่ยวชาย และกลุ่มการเรียนรู้แบบเดี่ยวหญิงแตกต่างกับกลุ่มการเรียนรู้แบบคู่ชาย – ชาย โดยกลุ่มการเรียนรู้แบบเดี่ยวหญิง มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มการเรียนรู้แบบคู่ชาย – ชาย

2) ผู้เรียนที่เรียนโดยวิธีการจัดกลุ่มการเรียนรู้ต่างกันด้วยบทเรียนมัลติมีเดียเรื่องเพศศึกษาไทยในชนบทมีทัศนคติต่อบทเรียนแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 กล่าวคือ กลุ่มการเรียนรู้แบบเดี่ยวชายแตกต่างกับกลุ่มการเรียนรู้แบบคู่หญิง – หญิง โดยกลุ่มการเรียนรู้แบบหญิง – หญิงมีค่าเฉลี่ยทัศนคติที่มีต่อบทเรียนสูงกว่ากลุ่มการเรียนรู้แบบเดี่ยวชาย กลุ่มการเรียนรู้แบบเดี่ยวหญิงแตกต่างกับกลุ่มการเรียนรู้แบบคู่ชาย – ชาย โดยกลุ่มการเรียนรู้แบบเดี่ยวหญิงมีค่าเฉลี่ยทัศนคติที่มีต่อบทเรียนสูงกว่ากลุ่มการเรียนรู้แบบชาย – ชาย และกลุ่มการเรียนรู้แบบคู่ชาย – ชายแตกต่างกับกลุ่มการเรียนรู้แบบคู่หญิง – หญิง โดยกลุ่มการเรียนรู้แบบคู่หญิง – หญิง มีค่าเฉลี่ยทัศนคติที่มีต่อบทเรียนสูงกว่ากลุ่มการเรียนรู้แบบคู่ชาย – ชาย

สรรัชช์ หนองตรุด (2550) ศึกษาเรื่องการนำเสนอรูปแบบรายการโทรทัศน์การศึกษาเรื่องเพศศึกษาสำหรับเยาวชน โดยศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 ท่าน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านโทรทัศน์การศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมวัยรุ่น และผู้เชี่ยวชาญด้านการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา ผลการศึกษามีดังนี้

1. เนื้อหาสาระเรื่องเพศศึกษาสำหรับเยาวชนที่เหมาะสมต่อการนำเสนอในรายการโทรทัศน์ การศึกษาสามารถนำเสนอได้ทั้ง 7 หัวข้อตามหลักสูตร คือ พัฒนาการทางเพศ (Sexual Development) สุขอนามัยทางเพศ (Sexual Health) สัมพันธภาพ (Relationships) พฤติกรรมทางเพศ (Sexual Behaviors) ทักษะส่วนบุคคล (Personal Skills) สังคมและวัฒนธรรม (Society and Culture) และบทบาททางเพศ (Gender Roles)

2. รูปแบบรายการโทรทัศน์ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่นำเสนอ ประกอบด้วยด้านต่างๆ 7 ด้านคือ 2.1) ประเภทรายการโทรทัศน์ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่นำเสนอ โดยประเภทรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมมากที่สุดคือ รายการประเภทละคร การ์ตูน สารคดี และอภิปราย ตามลำดับ 2.2) การนำเสนอรายการ รายการสร้างความเข้าใจในเรื่องเพศอย่างชัดเจนแก่กลุ่มเป้าหมายควรสร้างบรรยากาศสบายๆ แก่ผู้ชม สร้างการสนใจให้ปฏิบัติตาม และชี้ความเป็นเหตุเป็นผลเชิงวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับเพศศึกษาอย่างเข้าใจ 2.3) การนำเสนอเนื้อหา นำเสนอสาระเรื่องเพศศึกษาทั้งในทางบวกและลบ ซึ่งทั้งผลดีและผลไม่ดีที่จะเกิดตามมา มีความน่าเชื่อถือทางด้านเนื้อหา มีการนำเสนอเนื้อหา 1 ประเด็นหลักต่อการออกอากาศ 1 ตอน 2.4) เทคนิคการนำเสนอ นำเสนอส่วนสำคัญของเรื่องให้เด่นชัดด้วยภาพ เสียงหรือตัวอักษรประกอบกราฟฟิกที่โดดเด่น นำเสนอส่วนสำคัญของเรื่องให้เด่นชัดด้วยเสียงประกอบ 2.5) การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย รายการควรเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตรายการ และจัดกิจกรรมตามมาหลังจากออกอากาศ 2.6) พิธีกรรายการ เป็นผู้มีความสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องเพศศึกษา อยู่ในวัยเดียวกันกับกลุ่มผู้ชม คือวัยรุ่น พิธีกรรายการไม่จำเป็นต้องเป็นดารานักร้องที่มีชื่อเสียงหรือคนดัง และ 2.7) ด้านความยาวในการนำเสนอรายการ คือ 30 นาที ส่วนช่วงเวลาในการนำเสนอรายการ คือ 18.00 – 20.00 น. สำหรับการจัดเรตติ้งรายการ ควรจัดอยู่ในประเภทรายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำแก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี

ทิพย์สิริ กาญจนวาสิ (2550) ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการสอนเรื่องเพศศึกษาของครูสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาครูสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 240 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามครบถ้วนจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 77.50 ผลการศึกษามีดังนี้

1. สภาพของการสอนเรื่องเพศศึกษาพบว่า ครูส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาวิชาเอกพลศึกษาถึงร้อยละ 60.60 ขณะที่ครูวิชาเอกสุขศึกษา มีเพียงร้อยละ 25.95 ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 63.93 ได้รับการอบรมเรื่องเพศศึกษา สำหรับหัวข้อที่ได้รับการอบรมได้แก่ การจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาร้อยละ 45.30 กิจกรรมการเรียนการสอนร้อยละ 23.90 ส่วนเนื้อหาความรู้เรื่องเพศศึกษาร้อยละ 20.50 ครูสุขศึกษาใช้วิธีสอนโดยการบรรยายและการคิดแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก จุดมุ่งหมายในการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถแก้ปัญหาได้ ครูสุขศึกษาได้ศึกษาหลักสูตรเพศศึกษาจากหนังสือหลักสูตรและหนังสือแบบเรียน วิธีส่งเสริมการเรียนการสอนเพศศึกษาส่วนใหญ่ ครูใช้วิธีจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับเพศศึกษา มีการถามตอบเกี่ยวกับเพศศึกษาและสุขภาพรวมทั้ง จัดแนะแนวสุขภาพทางเพศให้กับนักเรียน

2. ส่วนหัวข้อบรรยายที่สำคัญแต่ครูยังสอนในระดับปานกลาง ได้แก่ (1)ความแตกต่างระหว่างหญิงและชาย (2)รายละเอียดส่วนต่างๆ ของอวัยวะเพศ (3)วิธีการรักษาความสะอาดของอวัยวะเพศ (4)ผลเสียของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร (5)เหตุการณ์ที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ (6)พฤติกรรมที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ (7)การแพร่กระจายเชื้อ โรคขณะมีเพศสัมพันธ์ (8)ทักษะชีวิต (9)ทักษะการปฏิเสธ และ 3. ครูผู้สอนเรื่องเพศศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการสอนในด้านต่อไปนี้ คือ (1) ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน มีเวลาเรียนไม่พอในการใช้เกมส์ประกอบการสอน การแสดงบทบาทสมมติทำได้ยาก เนื่องจากนักเรียนแสดงไม่เป็น (=2.5) (2) ปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนเพศศึกษา พบว่าขาดงบประมาณในการผลิตสื่อขาดความรู้ในการนำวัสดุในท้องถิ่นมาผลิตสื่อการสอน (3) ปัญหาการเรียนการสอนด้านอื่นๆ ได้แก่ ครูต้องสอนหลายวิชา ครูมีงานอื่นต้องทำนอกเหนือจากงานสอน

สิงหา จันทน์ขาว (2550) ศึกษาเรื่องผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีอริยสัจสี่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยวิธีอริยสัจสี่ จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีปกติ จำนวน 30 คน ผลการศึกษามีดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธี อริยสัจสี่พบว่า หลังการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านการปฏิบัติสูงขึ้น และเมื่อนำมาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาก่อนและหลังการเรียนด้วยวิธีอริยสัจสี่ก็พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านการปฏิบัติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีอริยสัจสี่กับการสอน ด้วยวิธีปกติพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ และด้านเจตคติของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีอริยสัจสี่หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติ ส่วนในด้านการปฏิบัติมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติ แต่ก็มีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน และเมื่อนำมาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีอริยสัจสี่กับนักเรียน ที่เรียนด้วยวิธีปกติก็พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติ และด้านการปฏิบัติ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 และ 3) นักเรียนที่เรียนเรื่องเพศศึกษาด้วยวิธีอริยสัจสี่ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีอริยสัจสี่ โดย รวมอยู่ในระดับดีมาก

วโรชา คล้ายแจ้ (2552) ศึกษาเรื่องผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้ทักษะชีวิตและกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีปกติ ผลการศึกษามีดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้ทักษะชีวิตหลังการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น ซึ่งพบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ และด้านเจตคติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยทักษะชีวิตกับการเรียนด้วยวิธีปกติพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการใช้ทักษะชีวิตหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติ ซึ่งพบว่าผลการเรียนด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Kohler, et al (2008) ศึกษาเรื่องการสอนเพศศึกษาแบบ “การงดเว้นมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น” และการสอนเพศศึกษาแบบรวบยอดหรือผสมผสานความรู้กับการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกและการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น (Abstinence – Only and Comprehensive Sex Education and the Initiation of Sexual Activity and Teen Pregnancy) ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของการสอนเพศศึกษาแบบ “การงดเว้นมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น” (Abstinence – Only Sex Education) และแบบรวบยอดหรือผสมผสานความรู้ (Comprehensive Sex Education) กับการมีความสัมพันธ์ทางเพศครั้งแรกและการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชาวอเมริกัน อายุ 15 – 19 ปีที่ยังไม่เคยแต่งงาน จำนวน 1,719 คน คิดเป็นเพศชายร้อยละ 52.6 และเพศหญิงร้อยละ 47.4 ส่วนใหญ่เป็นคนผิวขาวอาศัยอยู่ในใจกลางเมือง ครอบครัวมีรายได้ต่อปีเท่ากับ 47,000 – 74,999 เหรียญสหรัฐ

ผลการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการสอนเพศศึกษาแบบรวบยอดหรือผสมผสานความรู้ (Comprehensive Sex Education) มีอัตราการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนเพศศึกษา (Formal Sex Education) และไม่มีผลแตกต่างกันกับกลุ่มที่เรียนโดยใช้แบบ “การงดเว้นมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น” (Abstinence – Only) ซึ่งการเรียนแบบ “การงดเว้นมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น” ไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์ในการลดการมีความสัมพันธ์ทางเพศของวัยรุ่นเลย แต่การเรียนเพศศึกษาแบบผสมผสานความรู้มีความสัมพันธ์กับการมีความสัมพันธ์ทางเพศน้อยกว่ากลุ่มที่เรียนเพศศึกษาแบบ “การงดเว้นมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น” นอกจากนี้การเรียนเพศศึกษาแบบ “การงดเว้นมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น” กับการเรียนเพศศึกษาแบบผสมผสานความรู้ก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กล่าวโดยสรุปการสอนการคุมกำเนิดไม่มีความสัมพันธ์กับการเสี่ยงที่สูงของการมีเพศสัมพันธ์ทางเพศหรือการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ วัยรุ่นที่ได้เรียนเพศศึกษาแบบผสมผสานความรู้ (Comprehensive Sex Education) มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์น้อยกว่าวัยรุ่นที่เรียนแบบ “การงดเว้นมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น” หรือวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนเพศศึกษาเลย

Yun, et al (2011) ศึกษาเรื่องปัญหาและความคืบหน้าของการใช้รูปแบบการสอนเพศศึกษาตามกระแสวัฒนธรรมตะวันตก (The Practical Problems and Progress of Western Mainstream Sex Education Models) โดยรูปแบบการสอนเพศศึกษาในสังคมตะวันตกร่วมสมัย ได้แก่ รูปแบบการสอนเพศศึกษาแบบ “การงดการมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น” (Abstinence – Only Sex Education) และรูปแบบการสอนเพศศึกษาแบบรวบยอดหรือผสมผสานความรู้เรื่องเพศและจิตวิทยาเรื่องเพศ (Comprehensive Sex Education) จากการศึกษาพบว่า การใช้รูปแบบการสอนเพศศึกษาทั้งสองรูปแบบในประเทศจีนนั้น รูปแบบ “การงดการมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น” ซึ่งเชื่อมโยงในด้านคุณธรรมเป็นการสกัดกั้นหรือเก็บกอดความต้องการทางเพศของวัยรุ่น ส่วนการสอนเพศศึกษาแบบรวบยอดเป็นการกระตุ้นให้วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมทางเพศตามอำเภอใจ คณะผู้วิจัยจึงได้นำเสนอรูปแบบการสอนเพศศึกษาใหม่ คือ รูปแบบการสอนเพศศึกษาแบบ “คุณธรรม” (Moral Sex Education) ซึ่งนำจุดเด่นของรูปแบบเดิม 2 รูปแบบมาใช้ โดยเน้นที่คุณธรรมศึกษาในทางบวก เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมหรือธรรมะ (dharma) ให้กับผู้เรียน เป็นการศึกษาเรื่องเพศและชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจความหมายของชีวิต การอยู่ร่วมกัน การเลือกคู่ การมีความสัมพันธ์ทางเพศ การรู้จักคิดรู้จักยับยั้งชั่งใจ และรู้จักตัดสินใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศ ตลอดจนการเรียนรู้การพัฒนาบุคลิกภาพและวัฒนธรรมของสังคมด้วย

Rijsdijk, et al (2011) ศึกษาเรื่องโลกเริ่มที่ตัวเรา: การประเมินผลพหุระดับ โปรแกรมการสอนเพศศึกษาแบบผสมผสาน ใน กลุ่ม วัยรุ่น ของ ยูกันดา (The World Starts With Me: A Multilevel Evaluation of a Comprehensive Sex Education Programme targeting Adolescents in Uganda) เป็น การ ประเมิน ผล การ ใช้ โปรแกรมการสอนเพศศึกษาแบบผสมผสานที่ชื่อว่า “โลกเริ่มที่ตัวเรา” (The World Starts With Me หรือ WSWM) ใน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ประเทศยูกันดา โดยศึกษาตัวชี้วัดด้านสังคมและความรู้ของการมีพฤติกรรมทางเพศในเรื่องการชะลอการมีเพศสัมพันธ์ การใช้ถุงยางอนามัยและการมีเพศสัมพันธ์แบบสมัครใจ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกลุ่มทดลองมีจำนวน 853 คน ขณะที่กลุ่มควบคุมมีจำนวน 1,011 คน ผลการศึกษาพบว่า การใช้โปรแกรม WSWM ทำให้กลุ่มทดลองมีความเชื่อในสิ่งที่สามารถหรือไม่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้ บรรทัดฐานทางสังคมที่มีต่อการชะลอการมีเพศสัมพันธ์และความตั้งใจที่จะชะลอการมีเพศสัมพันธ์ รวมทั้งทัศนคติ ความสามารถในตนเอง และความตั้งใจเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัย ตลอดจนความสามารถในตนเองในการจัดการกับความรุนแรงทางเพศ และคะแนนความรู้ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการไม่ติดเชื้อ HIV (การเสิร์สโลม การจูบอย่างตื้นตื้น) สำหรับข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ก็คือ โปรแกรม WSWM ควรมีการปรับปรุงให้เป็นระบบมากขึ้น ส่วนการนำไปใช้จะต้องให้เป็นระบบและคำนึงถึงการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาพบว่า การวิจัยในประเทศมีการศึกษาข้อมูลเชิงสำรวจในเรื่องความต้องการเนื้อหาวิชาเพศศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและนักศึกษาระดับอุดมศึกษา การรับรู้บทบาทหญิงชายและการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ของนักศึกษา เจตคติต่อการสอนเพศศึกษาของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ความรู้และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน ซึ่งผลจากการศึกษาเป็นข้อเสนอแนะนำไปสู่การดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป และมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาได้แก่ ผลของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการเรียนรู้เพศศึกษาไทยในชนบทด้วยบทเรียนมัลติมีเดียของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการจัดกลุ่มการเรียนรู้ต่างกันผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีอริยสัจสี่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผลการศึกษาทำให้ได้รูปแบบหรือแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาวิจัยโดยศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 ท่านเพื่อนำเสนอรูปแบบรายการโทรทัศน์การศึกษาเรื่องเพศศึกษาสำหรับเยาวชน ทำให้ได้นวัตกรรมรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย ส่วนในต่างประเทศพบว่า มีการศึกษาผลของการสอนเพศศึกษาในรูปแบบต่างๆ ทำให้สามารถนำผลของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาไปประยุกต์ใช้หรือทำการศึกษาค้นคว้าต่อไปได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา

สาขันธ์ ละออเอี่ยม (2546) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา การจัดและบริหารงานสวัสดิภาพในโรงเรียนทั้งรายด้านและรวม ทุกด้าน โดยจำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษาตำแหน่งทางการบริหาร ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการบริหาร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 จำนวน 332 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหาร โรงเรียนมีการรับรู้ปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย ด้านการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา ด้านการจัดและบริหารงานสวัสดิภาพในโรงเรียน ทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อรวมทุกด้านแล้วผู้บริหาร โรงเรียนมีการรับรู้ปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีเพศต่างกันรับรู้ปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย

ด้านการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน และด้านการจัดและบริหารงานสวัสดิภาพในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางการบริหารขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน การรับรู้ปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนในแต่ละด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ -) ปัญหาในการจัดการเกี่ยวกับปัญหางานสวัสดิภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 เรื่องการจัดสรรงบประมาณ ขาดการสนับสนุนจากรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคลากรไม่เพียงพอ และขาดความรู้ บุคลากรไม่ให้ความสำคัญ ขาดสื่อและอุปกรณ์สำหรับสอนนักเรียนขาดแนวทางและการวางแผนเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารงานสวัสดิภาพ และขาดการร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน

พิมพ์พร ติธรรมเจริญ (2548) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์หัวข้ออุปถัมภ์ในนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสวัสดิศึกษา (สข 412) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์หัวข้ออุปถัมภ์ในนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสวัสดิศึกษา (สข 412) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ตามตัวแปรเพศ อายุ สาขาที่เรียนในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย คะแนนเฉลี่ยสะสม สาขาวิชาที่เรียนในมหาวิทยาลัย เจตคติเกี่ยวกับสวัสดิศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตจำนวน 119 คน เป็นชาย 55 คน หญิง 64 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบทดสอบและแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

ผลการศึกษาพบว่า 1) นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสวัสดิศึกษาส่วนใหญ่ มีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์หัวข้ออุปถัมภ์ อยู่ในระดับดี 2) นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสวัสดิศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสวัสดิศึกษาและเจตคติเกี่ยวกับสวัสดิศึกษาอยู่ในระดับดี และ 3) นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสวัสดิศึกษาที่เรียนจากสาขาวิชาเอกแตกต่างกันมีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์หัวข้ออุปถัมภ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนิสิตที่เรียนสาขาวิชาเภสัชศาสตร์ และสาขาวิชาสัตนศาสตร์ มีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์หัวข้ออุปถัมภ์มากกว่านิสิตสาขาวิชาสุขศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศรัณยา บุญประกอบ (2549) ศึกษาการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบการจัดบริการความปลอดภัย ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ด้านบริการความปลอดภัย และด้านสวัสดิศึกษา ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร 2) ศึกษาทัศนคติต่อโรงเรียน และความรู้เกี่ยวกับการจัดความปลอดภัยของครู และผู้บริหารใน

โรงเรียนอนุบาลเอกชน 3) เปรียบเทียบการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง จำแนกตามระดับการศึกษา 4) หาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อโรงเรียนและความรู้เกี่ยวกับการจัดบริการความปลอดภัยกับการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูจำนวน 94 คน และผู้ปกครองจำนวน 267 คน ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้าน ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) ครูและผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน และความรู้เกี่ยวกับการจัดความปลอดภัยของครูและผู้ปกครอง อยู่ในระดับมีความรู้ ความเข้าใจ อธิบายได้อย่างดี 3) การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชนตามความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลโดยรวม ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านบริการความปลอดภัย และด้านสวัสดิศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ไม่แตกต่างกัน 5) ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อโรงเรียนของครูและผู้ปกครองกับการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .711, .466$ ตามลำดับ) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการจัดความปลอดภัยของครูและผู้ปกครองกับการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .345, .462$ ตามลำดับ) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ และนพเก้า ฅ พัทลุง (2552) ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดสวัสดิศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ให้ข้อมูลผ่านแบบสอบถาม จำนวน 80 คน และให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพการจัดสวัสดิศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า 1.1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ความปลอดภัย รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมที่ครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดให้เด็กปฐมวัย นั้น ในห้องเรียนได้แก่ จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เหมือนบ้าน และแนะนำการใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆอย่างปลอดภัย จัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้เหมาะสมกับวัย ปลอดภัยและคงทน

และมีการปฐมนิเทศในเรื่องความปลอดภัย สำหรับนอกห้องเรียน ได้แก่ จัดป้ายนิเทศเรื่องความปลอดภัย จัดเครื่องเล่น-ของเล่นกลางแจ้งให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ และแนะนำวิธีการเล่นที่ถูกต้องวิธี และปลอดภัย และจัดศูนย์การเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัย 1.2) เนื้อหาด้านความปลอดภัยที่ครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้จัดให้เด็กปฐมวัย ครูส่วนใหญ่สอดคล้องเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ มากกว่ากำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษา และเนื้อหาที่ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยมากที่สุด คือเนื้อหาด้านสวัสดิภาพในห้องเรียน เนื้อหาที่ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยน้อยที่สุด คือเนื้อหาด้านสวัสดิภาพเกี่ยวกับการโดยสารรถโรงเรียน 1.3) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านความปลอดภัยที่ครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้จัดให้เด็กปฐมวัยมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเล่าเรื่อง-เล่านิทาน และน้อยที่สุด คือ การใช้โสตทัศนูปกรณ์ 1.4) การประเมินผลการเรียนรู้ด้านความปลอดภัยที่ครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้จัดให้เด็กปฐมวัยมากที่สุด คือ การสัมภาษณ์ และน้อยที่สุดคือ การทดสอบ 2. ปัญหาการจัดสวัสดิศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.93 โดย 2.1) ปัญหาการจัดสวัสดิศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ความปลอดภัย อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.97 2.2) ปัญหาการจัดสวัสดิศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับความปลอดภัย อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 2.3) ปัญหาการจัดสวัสดิศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95 และ 2.4) ปัญหาการจัดสวัสดิศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91

Buller, et al (2008) ศึกษาเรื่องการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนเรื่องความปลอดภัยเกี่ยวกับแสงแดดโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนในนักเรียนระดับประถมศึกษา (Randomized Trial Evaluating Computer-Based Sun Safety Education for Children in Elementary School) ซึ่งเป็นการวิจัยประเมินผลการจัดหลักสูตรความปลอดภัยเกี่ยวกับแสงแดดโดยใช้โปรแกรมสื่อผสมที่ชื่อว่า Sunny Days, Health Ways (SDHW) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุ 5-13 ปี จำนวน 871 คน จาก 12 โรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาฝั่งตะวันตก โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามลำพัง การใช้คอมพิวเตอร์โดยมีครูเป็นผู้ทำการสอน และใช้ทั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์กับครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ควบคู่กับการมีครูช่วยนำการสอนช่วยปรับปรุงความรู้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ ($P = .001$) การผสมผสานระหว่างการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และครูผู้สอนจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ดีกว่าใช้ครูสอนโดยลำพัง ($P = .005$)

Johnson and Adebayo (2011) ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาที่มีต่อความรู้และการปฏิบัติตามสัญญาณความปลอดภัยบนท้องถนนของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์รับจ้างในเมืองยูโย ประเทศไนจีเรียตอนใต้ (Effects of Safety Education on Knowledge of and Compliance with Road Safety Signs Among Commercial Motorcyclists in Uyo, Southern Nigeria) มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาและประเมินผลความรู้และการปฏิบัติตามสัญญาณความปลอดภัยบนท้องถนนของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์รับจ้างเพศชาย ในเมืองยูโย ประเทศไนจีเรียตอนใต้ ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในปี ค.ศ. 2008 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการสอนให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามสัญญาณความปลอดภัยบนท้องถนน มีการเก็บข้อมูลหลังการสอนทันทีและติดตามผลหลังการสอน 3 เดือน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS Version 11

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง 100 คน มีคะแนนความรู้สูงขึ้น จากก่อนเรียนจำนวนร้อยละ 21 เป็นจำนวนร้อยละ 82 หลังเรียนไปแล้ว 3 เดือน ($p < .05$) ส่วนกลุ่มควบคุม 100 คน ก็มีคะแนนความรู้จากเดิมร้อยละ 19 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนร้อยละ 21 ในช่วงหลังเรียน 3 เดือน สำหรับการปฏิบัติตามสัญญาณความปลอดภัยบนท้องถนนก่อนเรียนมีจำนวนร้อยละ 15 และหลังเรียนมีจำนวนร้อยละ 70 ($p < .05$) ในกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมมีจำนวนร้อยละ 12 และจำนวนร้อยละ 18 ตามลำดับ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการสอนสวัสดิศึกษาจะช่วยให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์รับจ้างปรับปรุงในการยินยอมปฏิบัติตามสัญญาณความปลอดภัยบนท้องถนนดีขึ้นซึ่งจะมีผลต่อการใช้รถใช้ถนนได้อย่างปลอดภัย

การศึกษานานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษาพบว่า การวิจัยในประเทศมีการศึกษาข้อมูลเชิงสำรวจในเรื่องการศึกษาปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ข่าวอุบัติเหตุในนิสิต ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิภาพและความปลอดภัยในมุมมองของบุคคลต่างๆ อาทิ ผู้บริหาร โรงเรียน นิสิตนักศึกษา ครูอาจารย์ และมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร และสภาพและปัญหาการจัดการสวัสดิศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยหรือสวัสดิภาพในโรงเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนอนุบาล ส่วนการวิจัยต่างประเทศพบว่ามีการศึกษาผลของการสวัสดิศึกษาในรูปแบบต่างๆ ทำให้สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือผลของการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาไปประยุกต์ใช้ได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยศึกษาประเด็นที่สำคัญ คือ การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาและ สวัสดิศึกษา และประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านการตระหนักรู้ต่อตนเองด้านความดี ความจริง และความรู้เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) คือ มีตัวอย่างแบ่งเป็น กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบความรัก และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี ปกติ ทั้งในรายวิชาเพศศึกษาและรายวิชาสวัสดิศึกษา รวม 4 กลุ่ม และมีการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการ ทดลอง

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาบัณฑิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 2723250 สวัสดิศึกษา คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคต้น ปีการศึกษา 2555 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน และนิสิตที่ลงทะเบียนรายวิชา 2723256 เพศศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหวิทยาลัย ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2554 จำนวน 80 คน แยกเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 40 คน รวมทั้งสิ้น 140 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากในการคัดเลือก เข้ากลุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สำหรับการสอนสุขศึกษา: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิชา เพศศึกษาและวิชาสวัสดิศึกษา ประกอบด้วย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ รายวิชาละ 16 แผน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ได้แก่ แบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แบบประเมินความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา และแบบประเมินความรู้ ซึ่งประกอบด้วย แบบประเมินความรู้ แบบประเมินทัศนคติ และแบบประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา รวมถึงแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ใช้แนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัยที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาจิตใจและปัญญาเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยอาศัยหลักพื้นฐาน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความดี (การรักษาศีล การมีความรัก ความเมตตา การรู้จักตนเองและผู้อื่น) ด้านความจริง (การรู้จักและยอมรับความจริงของชีวิต ธรรมชาติของการเกิด และความจริงเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา) และด้านความรู้ (การมีความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศและสวัสดิศึกษา โดยในเรื่องเพศศึกษาได้แก่ เนื้อหาเรื่องการเกิด การพัฒนาการทางเพศ การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน การใช้ชีวิตสมรส การคุมกำเนิด ความผิดปกติทางเพศ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาและการป้องกันปัญหาเรื่องเพศ) ส่วนในเรื่องสวัสดิศึกษาได้แก่ เนื้อหาหลักความปลอดภัยในบ้าน โรงเรียนและชุมชน การจัดโปรแกรมความปลอดภัยในบ้าน ชุมชน โรงเรียน สถานที่ทำงาน สวัสดิภาพเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ และการส่งเสริมและแก้ไขปัญหามความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งใช้รูปแบบการเรียนรู้ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) อันประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเรียนรู้ (Learning) ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness) ขั้นตอนที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value) และขั้นตอนที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแบบประเมิน (ตัวอย่างของเครื่องมือวิจัยปรากฏในภาคผนวก ข กง และ จ) โดยมีวิธีการเนื้อหา ดังนี้

3.1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบความรักจำนวน 16 แผน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) เนื้อหาสาระ สำหรับในรายวิชาเพศศึกษาได้แก่เนื้อหาสาระในเรื่อง ความหมายของเพศ อวัยวะเพศชายและเพศหญิง ธรรมชาติของการเกิด พัฒนาการทางเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม การเลือกคู่ครอง และการแต่งงาน การคุมกำเนิด ความเชื่อเกี่ยวกับเพศ ความผิดปกติทางเพศ โรคติดต่อทาง

เพศสัมพันธ์ ปัญหาเรื่องเพศ ความหมายและความสำคัญของเพศศึกษา การสอนเพศศึกษา และบทบาทของโรงเรียน บ้านและชุมชนที่มีต่อเพศศึกษา ส่วนในรายวิชาสวัสดิศึกษาได้แก่ เนื้อหาสาระในเรื่อง ความหมาย ความสำคัญ และหลักความปลอดภัยในโรงเรียนและชุมชน แนวคิดทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย สวัสดิภาพในบ้าน การจัดโปรแกรมความปลอดภัยในบ้าน สวัสดิภาพในการจราจร การจัดโปรแกรมความปลอดภัยในการจราจร สวัสดิภาพในโรงเรียน การจัดโปรแกรมสวัสดิภาพในโรงเรียน สวัสดิภาพในการประกอบอาชีพ การจัดโปรแกรมความปลอดภัยในการทำงาน สวัสดิภาพเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ และการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาความปลอดภัยของประชาชน

2) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเรียนรู้ (Learning) ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness) ขั้นตอนที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value) และขั้นตอนที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

3) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ LOVE MODEL ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เน้นกิจกรรมที่ปฏิบัติง่าย ดังนี้

3.1) การแสดงความรู้สึก ให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับเรื่อง/ประเด็นที่กำหนดให้ผ่านการเขียน การบรรยายการพูด การเล่า ตัวอย่างเช่น

3.1.1) ให้ผู้เรียนจับคู่กันแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าของการเรียนการสอนเพศศึกษา แล้วให้อาสาสมัคร 1 – 2 คู่ มาแสดงความรู้สึกเหล่านั้น

3.1.2) ให้ผู้เรียนเขียนความรู้สึกของตนเองในแผ่นกระดาษในหัวข้อที่ว่า “หากคนที่เรารักป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เราจะรู้สึกอย่างไร และจะทำอย่างไร”

3.1.3) ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับโรคติดต่อที่ผู้เรียนกลัวที่สุด

3.1.4) ขออาสาสมัครผู้เรียน 3 – 4 คน มาแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในครอบครัวในประเด็นที่เกี่ยวกับความสุข

3.1.5) ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึก และความพึงพอใจ/การยอมรับสภาพการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของตัวเอง

3.1.6) สนทนากับผู้เรียนในเรื่องเกี่ยวกับการเกิด และถามผู้เรียนว่า “ใครอยากมีลูกบ้าง” แล้วให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกโดยให้เห็นความจริงเชิงประจักษ์ในเรื่องการเกิด ตระหนักและเห็นความสำคัญของการกำเนิดชีวิต

3.1.7) ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเกิด จากการทำได้อู่วิษิตี โดยเขียนลงในกระดาษ A4

3.1.8) ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของชีวิต

3.1.9) ให้นิสิตแต่ละคนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับผลกระทบจากการเกิดอุบัติเหตุในบ้านของตนเอง

3.1.10) ให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรู้สึกว่า “ทำไมจึงต้องช่วยเหลือบ้านอื่นๆ”
เมื่อเกิดอุบัติเหตุภายในบ้าน

3.1.11) ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของตนเอง

3.1.12) ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนความรู้สึกเกี่ยวกับกรณีตกรน้ำหรือจมน้ำ

3.1.13) ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเกิดภัยธรรมชาติ

3.1.14) ให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการที่ผู้เรียนได้รับบาดเจ็บ แล้ว
บันทึกลงในกระดาษที่เตรียมไว้

3.2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ประสบการณ์ และความรู้สึก
ในประเด็นที่กำหนดให้ภายในกลุ่มย่อย หรือกลุ่มใหญ่ทั้งชั้นเรียน ตัวอย่างเช่น

3.2.1) ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียน และหน่วยงานที่มีส่วนใน
การแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ

3.2.2) ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ

3.2.3) แบ่งกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 5 คน โดยให้แต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ
ความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศตามความเชื่อในภาคต่างๆ ของประเทศไทย

3.2.4) ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการเจริญเติบโตและพัฒนาการทาง
เพศของตัวเอง

3.2.5) ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ “คุณค่าของชีวิต” โดยให้มองเห็น
ความสำคัญของ “การเกิดมาเป็นมนุษย์”

3.2.6) ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญของอุบัติเหตุ
และสวัสดิศึกษา

3.2.7) จับคู่กันให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับประสบการณ์การเกิด
อุบัติเหตุในบ้าน

3.2.8) ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์การตกรน้ำหรือจมน้ำ
ของตนเองหรือคนรู้จัก

3.3) การแผ่เมตตา ให้ผู้เรียนแผ่เมตตาแก่ตนเอง และผู้อื่น ทำให้มีจิตนิ่ง นึกถึงคนอื่น และ
เข้าใจตนเอง โดยบทแผ่เมตตามีดังนี้

บทแผ่เมตตาแก่ตนเอง : ขอให้ข้าพเจ้า มีความสุข ขอให้ข้าพเจ้า ปราศจากความทุกข์
ขอให้ข้าพเจ้า ปราศจากเวร ขอให้ข้าพเจ้า ปราศจากอุปสรรคอันตรายทั้งปวง ขอให้ข้าพเจ้า ปราศจากความ
ทุกข์กายทุกข์ใจ ขอให้ข้าพเจ้า มีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเทอญฯ

บทแผ่เมตตาแก่สรรพสัตว์: สัพเพ สัตตา สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย
ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น อะเวรา โหนตุ จงเป็นสุขๆเถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย

อัฒนาบ้ชมา โหนตุ จงเป็นสุขๆ เถิด อย่าได้พยาบาทเบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย อะนัมา โหนตุ จงเป็นสุขๆ เถิด อย่าได้มีความทุกข์กาย ทุกข์ใจเลย สุขี อัถตนาัง ประหะรันตุฯ จงมีความสุขกาย สุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นนี้เทอญฯ

ตัวอย่างของกิจกรรมการแผ่เมตตาโดยเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้มีดังนี้

3.3.1) ให้ผู้เรียนแผ่เมตตาให้กับตนเองและสรรพสัตว์ เพื่อแสดงความรักความเมตตาต่อกัน การมีคู่รักไม่จำเป็นต้องแก่งแย่งกัน ต้องใช้ความรักและเหตุผลประกอบ

3.3.2) ให้ผู้เรียนทุกคนแผ่เมตตาให้กับสรรพสัตว์ทั้งหลาย เพื่อแสดงความรักความเมตตาต่อผู้อื่น มองโลกในแง่ดีของผู้อื่น

3.3.3) ให้ผู้เรียนแผ่เมตตาให้กับตนเองและผู้อื่น เพื่อให้เห็นว่าคนเราควรรัก เมตตาตนเองและผู้อื่น จึงจะใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้

3.3.4) ให้ผู้เรียนฝึกแผ่เมตตา เพื่อให้รู้จักมีความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนคนอื่น

3.4) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียน 1 คน แสดงการสะคุดล้มนำชั้นเรียน โดยไม่มีผู้ช่วยเหลือ แล้วขออาสาสมัครผู้เรียน 2- 3 คน เพื่อช่วยกันประคองผู้เรียนที่แสดงการสะคุดล้มนำชั้นเรียนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสำคัญในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเปรียบเทียบเหตุการณ์ระหว่างการ ไม่มีคนช่วยเหลือตอนสะคุดล้มนำ กับตอนที่มีคนช่วยเหลือในเหตุการณ์เดียวกัน

การจัดกิจกรรมนี้เพื่อเชื่อมโยงในเรื่องการอยู่ร่วมกัน และการช่วยเหลือกัน ตัวอย่างเช่น

3.4.1) จัดกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อประสบอันตราย เพื่อเชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตคู่ที่ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยขออาสาสมัคร 5 – 7 คน มาแสดงกิจกรรม

3.4.2) จัดกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยให้อาสาสมัคร 1 บ้านมาสาธิตการจัดกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งกิจกรรมนี้จะสมมติว่า หากสมาชิกในบ้าน 1 คนจะหกล้ม โดยอยู่ตามลำพัง ก็มีโอกาสล้มลงได้ แต่ถ้ามีสมาชิก 2-3 คนขึ้นไป มาช่วยเหลือ โอกาสที่จะล้มก็น้อยลง เพราะมีการช่วยเหลือกันไม่ให้ล้ม

3.5) การเล่าประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์ของตนเองหรือประสบการณ์ของผู้อื่นตามที่ได้ยิน ได้ฟัง หรือได้รู้มา ให้เพื่อนในกลุ่มหรือในชั้นเรียนได้รับฟัง ตัวอย่างเช่น

3.5.1) ขออาสาสมัครผู้เรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องความผิดปกติทางเพศ

3.5.2) ให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์การไปงานแต่งงาน

3.5.3) ให้ผู้เรียนมาเล่าประสบการณ์ของตนเองหรือของผู้อื่นก็ได้ในเรื่องการประสบภัยธรรมชาติ

3.5.4) อาสาสมัครผู้เรียนเล่าประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุและการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น

3.6). การแสดงความคิดเห็น เป็นกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองตามหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดให้ผ่านการเขียนใบงาน การทำแบบประเมิน การบรรยาย การพูด เช่น

3.6.1) ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนเพศศึกษา

3.6.2) ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลการเรียนเพศศึกษา

3.6.3) ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลการเรียนสวัสดีศึกษา

3.6.4) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า “ผู้ที่ว่ายน้ำเป็น หรือผู้ที่ว่ายน้ำไม่เป็นควรเดินทางโดยทางน้ำหรือไม่ อย่างไร” เป็นต้น

3.7) การจัดสุนทรียสนทนา เป็นกิจกรรมกลุ่มที่ให้ผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มได้พูดแสดงความรู้สึก หรือความคิดเห็นในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดให้ มีเลขานุการกลุ่มทำหน้าที่จดบันทึก โดยในขณะที่สมาชิกแต่ละคนกำลังพูด จะมีการแสดงสัญลักษณ์หรือลักษณะที่บ่งบอกให้ทราบว่าตนเองเป็นผู้พูด เช่น การถือปากกา หรืออุปกรณ์อื่นแทนไมโครโฟน ส่วนสมาชิกคนอื่นในกลุ่มต้องฟังอย่างมีมารยาท ไม่พูดแทรก ตัวอย่างกิจกรรมการจัดสุนทรียสนทนา เช่น

3.7.1) จัดกิจกรรมสุนทรียสนทนา แบ่งเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 8 คน ฝึกการเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี โดยให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นเพศของตนเองและความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงในส่วนของความพึงพอใจ แล้วให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปผลการสนทนา

3.7.2) จัดกิจกรรมกลุ่มสุนทรียสนทนา กลุ่มละ 5 คน เพื่อให้สมาชิกแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ การป้องกันและแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับเรื่องความผิดปกติทางเพศ

3.7.3) จัดกิจกรรมสุนทรียสนทนา โดยแบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 7 – 8 คน ให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว แล้วจดบันทึกไว้เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน

3.7.4) จัดกิจกรรมกลุ่มสุนทรียสนทนา กลุ่มละ 5 – 7 คน โดยให้ผู้เรียนสนทนาเกี่ยวกับข่าวเกี่ยวกับเรื่องเพศหรือปัญหาเรื่องเพศที่ผู้เรียนได้คัดเลือก แล้วแสดงความรู้สึกและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

3.7.5) จัดกิจกรรมสุนทรียสนทนา แบ่งเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 8 คน ฝึกการเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี โดยให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับบทสนทนาและหลักความปลอดภัย แล้วให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปผลการสนทนา

3.7.6) จัดกิจกรรมสุนทรียสนทนา ให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลที่มีความเอนเอียงในการเกิดอุบัติเหตุและบุคคลที่มีความเอนเอียงที่จะไม่เกิดอุบัติเหตุ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปผลการสนทนา

3.7.7) จัดกิจกรรมสุนทรียสนทนาโดยแบ่งเป็น 7 กลุ่มบ้าน ดังนี้ บ้านที่ 1 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุจากการพลัดตกหกล้ม บ้านที่ 2 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุจากไฟไหม้ บ้านที่ 3 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุ

จากการถูกของแหลมคม บ้านที่ 4 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุจากการได้รับสารพิษ บ้านที่ 5 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุจากแก๊สหุงต้มรั่ว บ้านที่ 6 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุจากทางเดินหายใจอุดตันในเด็ก บ้านที่ 7 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุจากการจมน้ำ ให้แต่ละกลุ่มสนทนาในปัญหาต่างๆ เพื่อเสนอแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดปัญหาเหล่านั้นขึ้น โดยเขียนสรุปและแสดงความรู้สึกประกอบด้วย

3.8) การเขียนบันทึก (Journal Writing) ให้ผู้เรียนเขียนบันทึกความรู้สึกเกี่ยวกับหัวข้อที่กำหนดให้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจตนเอง รู้จักตนเอง และมีอิสระในการเขียนความรู้สึกของตนเองต่อประเด็นหรือหัวข้อที่กำหนดให้ดังนี้ เช่น

3.8.1) ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนบันทึกแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับความรักที่มีต่อบุคคลที่ตนรัก

3.8.2) ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนความรู้สึกเห็นคุณค่าความเป็นหญิงความเป็นชายของเพศตนเอง เน้นในทางบวกลงในกระดาษ

3.8.3) ให้ผู้เรียนเขียนบันทึกเรื่องราวหรือเหตุการณ์เกี่ยวกับเพศศึกษา สัปดาห์ละ 2 วัน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยจัดทำเป็นสมุดบันทึกพร้อมออกแบบตามใจชอบ

3.8.4) ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนบันทึกความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าของตนเองและคุณค่าของผู้อื่น

3.8.5) ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนบันทึกความรู้สึกเกี่ยวกับการเคยประสบอุบัติเหตุในบ้าน โดยระบุประเด็นดังนี้

- ผู้เรียนเคยเกิดอุบัติเหตุบริเวณที่คนในบ้านมักเกิดอุบัติเหตุหรือไม่ (หากไม่เคยเกิดอุบัติเหตุบริเวณนั้น ให้ระบุว่าผู้เรียนเคยประสบอุบัติเหตุที่บริเวณใด)

- ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุครั้งนั้น

3.8.6) ให้ผู้เรียนเขียนบันทึกเรื่องราวหรือเหตุการณ์เกี่ยวกับสวัสดิศึกษาและความปลอดภัย สัปดาห์ละ 2 วัน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยจัดทำเป็นสมุดบันทึกพร้อมออกแบบตามใจชอบ

3.9) การตั้งคำถาม เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนรู้จักการคิดเพื่อนำไปสู่การตั้งคำถาม สามารถกระทำได้ทั้งการเขียนและการพูด ดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้

3.9.1) ขออาสาสมัคร 3 กลุ่มๆ ละ 3 คน โดยจัดเป็นสถานการณ์จำลองให้กลุ่มที่ 1 เป็นตัวแทนโรงเรียน กลุ่มที่ 2 เป็นตัวแทนบ้าน และกลุ่มที่ 3 เป็นตัวแทนชุมชน ส่วนผู้เรียนที่เหลือในชั้นเรียนจะเป็นสมาชิกที่เข้าร่วมในการตั้งกระทู้ถามบทบาทของโรงเรียน บ้าน และชุมชนที่มีต่อเพศศึกษา ทั้งนี้ให้จัดเก้าอี้สำหรับตัวแทนทั้ง 3 กลุ่ม มานั่งด้านหน้าของชั้นเรียน แล้วให้สมาชิกในห้องเรียนตั้งคำถามและให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเป็นผู้ตอบคำถาม

3.9.2) ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนคำถามเกี่ยวกับเรื่องเพศหรือเพศศึกษาคนละ 1 คำถามใส่กล่องคำถามโดยไม่ต้องระบุชื่อผู้เขียน

3.10) การแสดงบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติตามที่ผู้สอนกำหนด เพื่อฝึกให้เกิดความเข้าใจ ความชำนาญหรือมีทักษะทั้งในตนเอง และสื่อให้ผู้ชมได้เข้าใจ ตัวอย่างเช่น

3.10.1) แบ่งกลุ่มผู้เรียน แล้วจับสลากเพื่อแสดงบทบาทสมมติในหัวข้อ การวางตัวต่อเพศตรงข้ามในสังคมไทย การวางตัวต่อเพศตรงข้ามในต่างประเทศ การวางตัวต่อเพศตรงข้ามในเมือง และการวางตัวต่อเพศตรงข้ามในชนบท

3.10.2) ขอลาสาสมัครผู้เรียนผู้ชาย- หญิง จำนวน 3-4 คู่ แสดงความรักกับเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมหน้าชั้นเรียน

3.10.3) แบ่งผู้เรียนเป็น 4 กลุ่ม หรือ 6 กลุ่ม เพื่อแสดงบทบาทสมมติในหัวข้อ “กรณีเพื่อนชวนมีเพศสัมพันธ์” โดย 2 หรือ 3 กลุ่มแรกแสดงบทบาทสมมติ “ทักษะการต่อรอง” ส่วนอีก 2 หรือ 3 กลุ่มหลังให้แสดงบทบาทสมมติ “ทักษะการปฏิเสธ” ทั้งนี้ให้แต่ละกลุ่มเตรียมฝึกการพูดและแสดงตามบทบาทที่กำหนดให้

3.10.4) กำหนดสถานการณ์ว่ามีเหตุการณ์แผ่นดินไหวหรือภัยธรรมชาติเกิดขึ้น ทำให้มีผู้เสียชีวิตแล้วให้ผู้เรียนเขียนข้อความส่งสาส์นหรือคำไว้อาลัยแสดงความเสียใจกับผู้เสียชีวิตหรือผู้ประสบภัยธรรมชาติ

3.11) การอภิปราย ให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล หรือมีเหตุผลประกอบความคิดเห็น ซึ่งแตกต่างจากการแสดงความคิดเห็นทั่วไปที่อาจเป็นความรู้สึกส่วนบุคคล ไม่ต้องมีเหตุผลที่น่าเชื่อถือ ตัวอย่างการจัดกิจกรรมมีดังนี้

3.11.1) ผู้สอนตั้งคำถามว่า “วิธีการสอนเพศศึกษาวิธีใดดีที่สุด” แล้วอภิปรายร่วมกันกับผู้เรียน ซึ่งคำตอบก็คือ “ไม่มีวิธีการสอนใดดีที่สุด แต่วิธีการสอนเพศศึกษาที่ดีที่สุดคือ การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุดและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม”

3.11.2) ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับความสำคัญของการสอนเพศศึกษา

3.11.3) ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายกันเกี่ยวกับเรื่องความผิดปกติทางเพศ

3.11.4) ผู้เรียนและผู้สอนอภิปรายร่วมกันถึงการวางแผนครอบครัว

3.11.5) ให้ผู้เรียนอภิปราย ซักถามเกี่ยวกับคุณค่าของชีวิต เพื่อแสดงให้เห็นถึงความจริงของชีวิตที่สอดคล้องกับความปลอดภัย

3.11.6) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นเพื่อเชื่อมโยงถึงความปลอดภัยและการเห็นใจผู้ประสบภัย

3.11.7) ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับความเอนเอียงในการอุบัติเหตุของผู้ที่มีความเชื่อมั่นตัวเองสูง

3.11.8) ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายประโยชน์หรือความสำคัญของการนำแนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อลดปัญหาการเกิด อุบัติเหตุ

3.11.9) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุใน การจราจรทางบก

3.11.10) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายถึงคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เพื่อให้ รู้จักระมัดระวังในการเดินทางให้ปลอดภัย ไม่ทำให้เกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต

3.11.11) ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับชนิดของภัยธรรมชาติและ วิเคราะห์สาเหตุ

3.11.12) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปถึงภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น เพื่อให้ทุก คนรู้จักระมัดระวังและฟังความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับภัยธรรมชาติอยู่เสมอ

3.12) การทำสมาธิ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนทำสมาธิเพื่อฝึกจิตใจให้สงบ จิตนิ่ง เป็นการ ตั้งสติให้มีความพร้อมในการเรียนหรือการร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียน ช่วยระงับอารมณ์ที่อาจเป็น อุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถทำได้ทั้งช่วงก่อนเริ่มเรียน ระหว่างการเรียน และหลังการเรียน โดยให้ผู้เรียนหลับตานิ่ง ไม่ต้องคิดอะไร ประมาณ 2- 5 นาที หลังจากนั้นถามผู้เรียนว่า รู้สึกอย่างไร คิด อะไรบ้าง แล้วนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ในลำดับต่อไป ตัวอย่างเช่น

3.12.1) ให้ผู้เรียนฝึกสมาธิเพื่อให้เห็นคุณค่าของการมีสมาธิกับการลดการเกิด อุบัติเหตุ

3.12.2) ให้ผู้เรียนนั่งเป็นวงกลม แล้วให้หลับตานิ่งเพื่อฝึกจิต ทำสมาธิ (3-5 นาที)

3.12.3) ให้ผู้เรียนทุกคนทำสมาธิ เพื่อให้จิตนิ่ง มีสติ สามารถยอมรับความจริงที่ เกิดขึ้นได้ เพื่อให้เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะมีผลให้รู้จักระมัดระวังในการขับขี่รถยนต์

3.12.4) ให้ทุกคนทำสมาธิ เพื่อฝึกให้จิตนิ่ง มีสติในการเดินทาง ฝึกสมาธิเพื่อตั้งสติ เตรียมพร้อมที่จะเรียน

3.13) การสวดมนต์ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้สวมนนต์ เพื่อให้จิตใจสงบนิ่ง มีสติ มี สมาธิ โดยใช้บทสวดมนต์ตามศาสนาที่ผู้เรียนนับถือ เช่น ศาสนาพุทธ ใช้บทสวดบูชาพระรัตนตรัย ดังนี้

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ (กราบ)

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ (กราบ)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ (กราบ)

หรือ ใช้บทนมัสการพระพุทธเจ้า ดังนี้

นะโมตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ

นะโมตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ

นะโมตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ

ส่วนผู้เรียนที่นับถือศาสนาอื่น ก็ให้ใช้บทสวดมนต์ของศาสนานั้นๆ นอกจากนี้กิจกรรมการสวดมนต์ยังสามารถเชื่อมโยงเข้ากับหัวข้อการจัดการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น ให้ผู้เรียนสวดมนต์บูชา เพื่อให้มีจิตใจสงบนิ่ง มีสติพร้อมที่จะป้องกันและลดปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ ให้ผู้เรียนทุกคนสวดมนต์พร้อมกัน เพื่อฝึกให้มีจิตนิ่ง มีสมาธิ ซึ่งจะเป็นหนทางหนึ่งในการเยียวยาอาการเจ็บป่วยได้ เป็นต้น

3.14) การให้น้ำหนักคะแนน ให้ผู้เรียนได้ให้ค่าในประเด็นหรือหัวข้อต่างๆ โดยให้น้ำหนักหรือให้ค่าเป็นระดับความรู้สึก ตัวอย่างเช่น ให้ผู้เรียนจับคู่กันสนทนากเกี่ยวกับ “คุณค่าของการมีสุขภาพดี” แล้วให้อาสาสมัครนำเสนอหน้าชั้นเรียน ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการให้ค่าหรือน้ำหนักของความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศว่าผู้เรียนมีความเชื่อมาก- น้อยเพียงใด

3.15) การระบายความรู้สึก ให้ผู้เรียนระบายความในใจหรือความรู้สึกของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ใคร่ครวญจากภายใน รับรู้ความรู้สึกของตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง ผ่านการเขียนบรรยาย การพูดคุยกับสิ่งแวดล้อมหรือวัตถุใกล้ตัว เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ รูปปั้น อากาศ เป็นต้น

3.16) การแสดงความรัก เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรัก ความหวังดี ผ่านการกระทำ การเขียน การพูด ตัวอย่างเช่น ให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรักต่อผู้ที่ป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยอาจเขียนเป็นคำขวัญ จดหมาย หรือทำการ์ด ให้ผู้เรียนออกแบบโปสการ์ดหรือวาดภาพที่แสดงความรักพ่อ รักแม่ที่ทำให้ตนมีชีวิตเกิดมาและอยู่รอดถึงปัจจุบันนี้ เป็นต้น

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแบบประเมิน ได้แก่ แบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ความดี ความจริง ความรู้) และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 แบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ความดี ความจริง ความรู้) ประกอบด้วย

1) แบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา จำนวนรายวิชาละ 20 ข้อ โดยให้ผู้เรียนประเมินการปฏิบัติตนซึ่งมีระดับการปฏิบัติตนดังนี้

ประจำ	หมายถึง	ผู้เรียนมีการปฏิบัติในข้อคำถามนั้น 5-7 ครั้ง/สัปดาห์
บางครั้ง	หมายถึง	ผู้เรียนมีการปฏิบัติในข้อคำถามนั้น 3-4 ครั้ง/สัปดาห์
นานๆ ครั้ง	หมายถึง	ผู้เรียนมีการปฏิบัติในข้อคำถามนั้น 1-2 ครั้ง/สัปดาห์
ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย

2) แบบประเมินความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา จำนวนรายวิชาละ 20 ข้อ วัตถุประสงค์ของแบบประเมินความจริงคือ เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับข้อความคำถามความเป็นจริงที่พึงปฏิบัติในเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา โดยให้ผู้เรียนประเมินตามความคิดเห็นที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งมีระดับความคิดเห็นดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	ผู้เรียนมีความคิดเห็นตรงกับข้อความคำถามนั้นมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ผู้เรียนมีความคิดเห็นตรงกับข้อความคำถามนั้น
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ผู้เรียนมีความคิดเห็นไม่เห็นด้วยกับข้อความคำถามนั้น
ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	ผู้เรียนมีความคิดเห็นไม่เห็นด้วยกับข้อความคำถามนั้นมากที่สุด

3) แบบประเมินความรู้ ประกอบด้วย แบบประเมินความรู้ แบบประเมินทัศนคติ และแบบประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษาดังต่อไปนี้

3.1) แบบประเมินความรู้เรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา จำนวนรายวิชาละ 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) แบบ 4 ตัวเลือก โดยสร้างแบบทดสอบความรู้เพศศึกษาที่ครอบคลุมในเรื่องการเกิด การพัฒนาการทางเพศ การเลือกคู่อุปการ การแต่งงาน การใช้ชีวิตสมรส การคุมกำเนิด ความผิดปกติทางเพศ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาและการป้องกันปัญหาเรื่องเพศ ส่วนแบบทดสอบความรู้สวัสดิศึกษาครอบคลุมในเรื่อง ความปลอดภัยในบ้านและในโรงเรียน ความปลอดภัยในการจราจร การประกอบอาชีพ และภัยธรรมชาติ การจัดโปรแกรมความปลอดภัย และการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาความปลอดภัยของประชาชน

3.2) แบบประเมินทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา จำนวนรายวิชาละ 20 ข้อ โดยให้ผู้เรียนประเมินตามความคิดเห็นที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งมีระดับความคิดเห็นดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	ผู้เรียนมีความคิดเห็นตรงกับข้อความคำถามนั้นมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ผู้เรียนมีความคิดเห็นตรงกับข้อความคำถามนั้น
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ผู้เรียนมีความคิดเห็นไม่เห็นด้วยกับข้อความคำถามนั้น

ไม่เห็นด้วยมากที่สุด หมายถึง ผู้เรียนมีความคิดเห็นไม่เห็นด้วยกับ
ข้อคำถามนั้นมากที่สุด

3.3) แบบประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา จำนวนรายละเอียด 15 ข้อ โดยให้ผู้เรียนประเมินการปฏิบัติตน ซึ่งมีระดับการปฏิบัติตนดังนี้

ประจำ	หมายถึง	ผู้เรียนมีการปฏิบัติในข้อคำถามนั้น 5-7 ครั้ง/สัปดาห์
บางครั้ง	หมายถึง	ผู้เรียนมีการปฏิบัติในข้อคำถามนั้น 3-4 ครั้ง/สัปดาห์
นานๆ ครั้ง	หมายถึง	ผู้เรียนมีการปฏิบัติในข้อคำถามนั้น 1-2 ครั้ง/สัปดาห์
ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย

3.2.2 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ จำนวน 16 กิจกรรม ให้ผู้เรียนประเมินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาตามความพึงพอใจของตนเอง โดยมีระดับความพึงพอใจดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจต่อ กิจกรรมในข้อนี้มากที่สุด
มาก	หมายถึง	ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจต่อ กิจกรรมในข้อนี้มาก
น้อย	หมายถึง	ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจต่อ กิจกรรมในข้อนี้น้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจต่อ กิจกรรมในข้อนี้น้อยที่สุด

นอกจากนี้ ยังมีช่องให้ผู้เรียนเขียนแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาในแต่ละข้อด้วย

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ แบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบ

ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาข้อความให้ชัดเจนและเหมาะสม แล้วหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยกำหนดคะแนนการพิจารณาเป็น +1, 0, -1 ซึ่งมีความหมายดังนี้

+1 หมายถึง เห็นด้วยว่าข้อความนั้นมีความชัดเจนเหมาะสม/สอดคล้องกับนิยาม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นมีความชัดเจนเหมาะสม/สอดคล้องกับนิยาม

-1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยว่าข้อความนั้นมีความชัดเจนเหมาะสม/สอดคล้องกับนิยาม

ผลการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยแสดงไว้ในภาคผนวก ฉ และ ภาคผนวก ช

5. ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ“ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนการนำไปใช้จัดการเรียนรู้

6. ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แบบประเมินความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา แบบประเมิน ทักษะคิดและแบบประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา โดยการให้ผู้เรียนในรายวิชาอื่นจำนวน 40 คน ทำแบบประเมิน แล้วหาค่าความเที่ยงด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์ของ Cronbach ส่วนแบบประเมินความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา ใช้วิธีของ Kuder-Richardson 20 หรือ KR 20 (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลศรี, 2552) ได้ค่าความเที่ยงดังตารางที่ 3.1 สำหรับแบบประเมินความรู้ในเนื้อหาซึ่งเป็นข้อสอบนั้น มีการวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อหาค่าความยาก (p) และอำนาจจำแนก (r) โดยแสดงผลในภาคผนวก ช

ตารางที่ 3.1 แสดงค่าความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย

รายการเครื่องมือวิจัย	รายวิชาเพศศึกษา	รายวิชาสวัสดิศึกษา
1. แบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	0.72	0.77
2. แบบประเมินความจริงของชีวิต	0.73	0.75
3. แบบประเมินความรู้ในเนื้อหา	0.76	0.71
4. แบบประเมินทักษะคิด	0.70	0.83
5. แบบประเมินการปฏิบัติ	0.81	0.79

ทั้งนี้ ในการตรวจให้คะแนนมีการกำหนดค่าของคะแนนดังนี้

แบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

	การปฏิบัติทางบวก	การปฏิบัติทางลบ
ปฏิบัติเป็นประจำ	4 คะแนน	1 คะแนน
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	3 คะแนน	2 คะแนน
ปฏิบัตินานๆ ครั้ง	2 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	1 คะแนน	4 คะแนน

แบบประเมินความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา/สวัสดิศึกษา

	ความคิดเห็นทางบวก	ความคิดเห็นทางลบ
เห็นด้วยมากที่สุด	4 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	3 คะแนน	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	1 คะแนน	4 คะแนน

แบบประเมินทัศนคติเรื่องเพศศึกษา/สวัสดิศึกษา

	ความคิดเห็นทางบวก	ความคิดเห็นทางลบ
เห็นด้วยมากที่สุด	4 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	3 คะแนน	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	1 คะแนน	4 คะแนน

แบบประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา/สวัสดิศึกษา

	การปฏิบัติทางบวก	การปฏิบัติทางลบ
ปฏิบัติเป็นประจำ	4 คะแนน	1 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	3 คะแนน	2 คะแนน
ปฏิบัตินานๆ ครั้ง	2 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	1 คะแนน	4 คะแนน

แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา/สวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

มากที่สุด	4 คะแนน
มาก	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

7. ปรับปรุงแบบประเมินและแบบทดสอบอีกครั้งให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก่อนการนำไปใช้กับกลุ่มผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษา/สวัสดิศึกษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผลการสะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียน โดยการสัมภาษณ์ การทำแบบทดสอบอัตนัยก่อนจัดการเรียนรู้และหลังจัดการเรียนรู้ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้งสองรายวิชา
2. ผลการประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) โดยแบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีจำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ แบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แบบประเมินความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา และแบบประเมินความรู้ ซึ่งประกอบด้วย แบบประเมินความรู้ แบบประเมินทัศนคติ และแบบประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งก่อนจัดการเรียนรู้และหลังจัดการเรียนรู้ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้งสองรายวิชา ส่วนการประเมินผลความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ ใช้แบบประเมินผลความพึงพอใจ หลังการจัดการเรียนรู้หรือการทดลองในกลุ่มทดลองทั้งสองรายวิชา

สำหรับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา 2723256 เพศศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา 2723250 สวัสดิศึกษา แบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และแบบประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
3. ตรวจสอบความถูกต้องและคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. ดำเนินการวิจัย โดยจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา จำนวน 16 ครั้ง ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2554 โดยกลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ ซึ่งกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) มี 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 “ขั้นเรียนรู้” (Learning) ใช้กิจกรรมการตั้งคำถาม การตอบคำถาม การทำสมาธิ การสวดมนต์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการอภิปราย การแสดงความรู้สึก ชั้นที่ 2 “ขั้นเปิดใจ” (Openness) ใช้กิจกรรมการระบายความรู้สึก การเล่าประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็น การจัดสุนทรียสนทนา และการแสดงความรู้สึก ชั้นที่ 3 “ขั้นเห็นคุณค่า” (Value) ใช้กิจกรรม การเขียนบันทึก (Journal Writing) การให้น้ำหนักคะแนน การทำสมาธิ การสวดมนต์ และการแสดงบทบาทสมมติ และชั้นที่ 4 “ขั้นเห็นคุณงามความดี” (Excellence) ใช้กิจกรรมการแสดงความรักโดยใช้คำพูด การเขียนข้อความ การวาดภาพ การเขียนคำขวัญ การทำบัตร (Card) แสดงความรัก การจัดกิจกรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแผ่เมตตา การทำสมาธิ การสวดมนต์ การแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับคุณงามความดีของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการเขียนบันทึก (Journal Writing) ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาแบบปกติ

จำนวน 16 ครั้ง โดยใช้กิจกรรมจัดการเรียนรู้ด้วยการบรรยาย แบ่งกลุ่มอภิปราย ศึกษาข่าวและกรณีศึกษา และการทำใบงาน สำหรับเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษานั้น ใช้หัวข้อเดียวกันทั้งกลุ่มทดลองและควบคุมดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 หัวข้อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา

ครั้งที่	หัวข้อการจัดการเรียนรู้
1	ปฐมนิเทศ/ทดสอบก่อนเรียน
2	ความหมายของเพศ ระบบสืบพันธุ์ของเพศชายและเพศหญิง
3	ธรรมชาติของการเกิด
4	การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ
5	การวางตัวต่อเพศตรงข้าม
6	การเลือกคู่ครอง
7	การแต่งงาน/ชีวิตสมรส
8	การวางแผนครอบครัว/การคุมกำเนิด
9	ความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ
10	ความผิดปกติทางเพศ
11	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
12	ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและแนวทางแก้ไข
13	เพศศึกษา: ความหมาย/ ความสำคัญ
14	การสอนเพศศึกษา
15	บทบาทของโรงเรียน/ บ้าน/ ชุมชนที่มีต่อเพศศึกษา
16	ทดสอบหลังเรียน/ ประเมินการจัดกิจกรรม

ในรายวิชาสวัสดิศึกษานั้น ได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 16 ครั้ง ในภาคต้น ปีการศึกษา 2555 โดยกลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ“ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ ซึ่งกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบ“ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) มี 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 “ชั้นเรียนรู้” (Learning) ใช้กิจกรรมการตั้งคำถาม การตอบคำถาม การทำสมาธิ การสวดมนต์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการอภิปราย การแสดงความรู้สึก ชั้นที่ 2 “ชั้นเปิดใจ” (Openness) ใช้กิจกรรมการระบายความรู้สึก การเล่าประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็น การจัดสุนทรียสนทนา และการแสดงความรู้สึก ชั้นที่ 3 “ชั้นเห็นคุณค่า”(Value) ใช้กิจกรรม การเขียนบันทึก (Journal Writing) การให้น้ำหนักคะแนน การทำสมาธิ การสวดมนต์ และการแสดงบทบาทสมมติ และชั้นที่ 4 “ชั้นเห็นคุณงามความดี” (Excellence) ใช้กิจกรรมการแสดงความรักโดยการใช้คำพูด การเขียนข้อความ การวาดภาพ การเขียนคำ

ขวัญ การทำบัตร (Card) แสดงความรัก การจัดกิจกรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแผ่เมตตา การทำสมาธิ การสวดมนต์ การแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับคุณงามความดีของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการเขียนบันทึก ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้สวัสดีศึกษาแบบปกติ จำนวน 16 ครั้งโดยใช้กิจกรรมจัดการเรียนรู้ด้วยการบรรยาย แบ่งกลุ่มอภิปราย ศึกษาข่าวและกรณีศึกษา และการทำใบงาน สำหรับเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนรู้สวัสดีศึกษานั้นใช้หัวข้อเดียวกันทั้งกลุ่มทดลองและควบคุมดังแสดงในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 หัวข้อการจัดการเรียนรู้สวัสดีศึกษา

ครั้งที่	หัวข้อการจัดการเรียนรู้
1	ปฐมนิเทศ/ทดสอบก่อนเรียน
2	ความหมายและความสำคัญของสวัสดีศึกษา มโนทัศน์และหลักความปลอดภัย
3	แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย
4	สวัสดีภาพในบ้าน (ปัญหาและการป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน)
5	ความปลอดภัยที่บ้าน
6	สวัสดีภาพในการจราจรทางบก
7	สวัสดีภาพในการจราจรทางน้ำ
8	สวัสดีภาพในการจราจรทางอากาศ
9	สวัสดีภาพในโรงเรียน
10	การจัดโปรแกรมความปลอดภัยในโรงเรียน
11	สวัสดีภาพในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
12	สวัสดีภาพในการประกอบอาชีพอุตสาหกรรม
13	สวัสดีภาพเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ (วาตภัย อุทกภัย)
14	สวัสดีภาพเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ (แผ่นดินไหว สึนามิ)
15	การส่งเสริมและแก้ไขปัญหาความปลอดภัยของประชาชน
16	ทดสอบหลังเรียน/ บันทึกตกผลึก/ ประเมินการจัดการกิจกรรม

แผนการดำเนินงานวิจัย

ใช้ระยะเวลา 19 เดือน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.4 แผนการดำเนินงานวิจัยรายวิชาเพศศึกษา และตารางที่ 3.5 แผนการดำเนินงานวิจัยรายวิชาสวัสดีศึกษา

ตารางที่ 3.4 แผนการดำเนินงานวิจัยรายวิชาแพศศึกษา

กิจกรรม	ช่วงเวลา	ผลผลิต
1. วางแผนการดำเนินการวิจัย	กันยายน 2554	แบบ RP เสนอขอรับทุนสนับสนุนการวิจัย
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	กันยายน – ตุลาคม 2554	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ตุลาคม – พฤศจิกายน 2554	เครื่องมือในการวิจัย
4. ดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล	พฤศจิกายน 2554 – กุมภาพันธ์ 2555	การทดลองและเก็บข้อมูล
5. ถอดบทเรียน รวบรวมข้อมูล ผลงานนิสิตและแบบประเมิน	กุมภาพันธ์ 2555	ข้อมูลผลการทดลอง
6. สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูล	มีนาคม– พฤษภาคม 2555	ผลการวิจัย
7. สรุปและจัดทำรายงานการวิจัย	พฤษภาคม 2555	รูปเล่มรายงานการวิจัย

ตารางที่ 3.5 แผนการดำเนินงานวิจัยรายวิชาสวัสดิศึกษา

กิจกรรม	ช่วงเวลา	ผลผลิต
1. วางแผนการดำเนินการวิจัย	เมษายน 2555	แบบ RP เสนอขอรับทุนสนับสนุนการวิจัย
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	เมษายน – พฤษภาคม 2555	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	พฤษภาคม 2555	เครื่องมือในการวิจัย
4. ดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล	มิถุนายน 2555	การทดลองและเก็บข้อมูล
5. ถอดบทเรียน รวบรวมข้อมูล ผลงานนิสิตและแบบประเมิน	ตุลาคม 2555	ข้อมูลผลการทดลอง
6. สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูล	ธันวาคม 2555	ผลการวิจัย
7. สรุปและจัดทำรายงานการวิจัย	มีนาคม 2556	รูปเล่มรายงานการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

5.1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science for Window Version 11.0) โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

5.1.1) หาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนจาก แบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แบบประเมินความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา และแบบประเมินความรู้ ซึ่งประกอบด้วย แบบประเมินความรู้ แบบประเมินทัศนคติ และแบบประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ

5.1.2) วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แบบประเมินความจริงของชีวิต และแบบประเมินความรู้ ซึ่งประกอบด้วย แบบประเมินความรู้ แบบประเมินทัศนคติ และแบบประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระหว่างกลุ่ม โดยการทดสอบค่าที่ (t – test) One Way MANOVA และ One Way MANCOVA

5.1.3) หาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนจากแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาจัดระดับความคิดเห็น ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจ
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.00		หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49		หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49		หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49		หมายถึง	น้อยที่สุด

5.1.4) วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) โดยการทดสอบค่าที่ (t – test)

5.2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ สัจเคราะห์ ดีความและประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และผลการสะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียน ในรูปของบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สำหรับการสอนสุขศึกษา: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิชาเพศศึกษาและวิชาสวัสดิศึกษา” ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟในการจัดการเรียนรู้ระหว่างวิชาสวัสดิศึกษาและเพศศึกษา

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาและเพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ตอนที่ 1 ผลการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ในการวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนจากแบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

- 1) แบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
- 2) แบบประเมินความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา
- 3) แบบประเมินความรู้ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ในเนื้อหา ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับ

เรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา

หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แบบประเมินความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา และแบบประเมินความรู้ ซึ่งประกอบด้วย แบบประเมินความรู้ แบบประเมินทัศนคติ และแบบประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษาก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระหว่างกลุ่ม โดยการทดสอบค่าที (t - test) และ One way MANOVA

นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์ สัจเคราะห์ ดีความและประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และผลการสะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียนในรูปของความเรียง รายละเอียดมีดังนี้

ตอนที่ 1.1 ผลการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา

ข้อมูลเชิงปริมาณ

ตารางที่ 4.1 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา ความรู้ (ความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษา ทักษะคิดเรื่องเพศศึกษา และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา) ก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=40)

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
		M	SD	M	SD
1. ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	80	61.20	5.02	60.83	3.40
2. ด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา	80	66.08	4.61	66.08	4.82
3. ด้านความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษา	20	12.57	2.18	11.92	2.14
4. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเพศ	80	61.65	6.18	61.65	6.21
5. ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ	60	43.35	6.15	42.75	6.11

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นถึงคะแนนเฉลี่ยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษา ทักษะคิดเรื่องเพศศึกษา และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา) ก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยตามลำดับดังนี้คือ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เท่ากับ 61.20 และ 60.83 ในด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษามีค่าเท่ากับ 66.08 เท่ากันทั้งสองกลุ่ม ส่วนในด้านความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษามีค่าเท่ากับ 12.57 และ 11.92 ด้านทัศนคติเรื่องเพศศึกษามีค่าเท่ากับ 61.65 เท่ากันทั้งสองกลุ่ม สำหรับด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 43.35 และ 42.75

ตารางที่ 4.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) ก่อนเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way MANOVA (n=40))

	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	p
group	Pillai's Trace	.03	3879.66	5.00	74.00	.842
	Wilks' Lambda	.97	3879.66	5.00	74.00	.842
	Hotelling's Trace	.03	3879.66	5.00	74.00	.842
	Roy's Largest Root	.03	3879.66	5.00	74.00	.842

*p < .05

จากตารางที่ 4.2 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) ของคะแนนก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way MANOVA) ซึ่งมีตัวแปรต้น 1 ตัว คือ การจัดการเรียนรู้วิชาเพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) และตัวแปรตาม 5 ตัว ได้แก่ ความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา ความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษา ทักษะคิดเรื่องเพศศึกษา และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา โดยมีคะแนนเต็มเรียงตามลำดับดังนี้ 80, 80, 20, 80 และ 60 คะแนน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.1 ผลการทดสอบพบว่า การทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ Pillai's Trace, Wilks' Lambda, Hotelling's Trace และ Roy's Largest Root ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าคะแนนก่อนเรียนของตัวแปรตามทุกด้าน ได้แก่ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง (n=40)

รายการประเมิน	คะแนน เต็ม	ก่อนเรียน M	SD	หลังเรียน M	SD	t (dependent t-test)
1. ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	80	61.20	5.02	66.64	3.83	-7.67*
2. ด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา	80	66.08	4.61	70.86	4.18	-6.99*
3. ด้านความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษา	20	12.58	2.18	15.25	2.44	-5.83*
4. ด้านทักษะคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ	80	61.65	6.18	67.72	4.22	-5.75*
5. ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ	60	43.35	6.15	48.19	4.05	-5.10*

*p < .05

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) หลังเรียนสูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนตามลำดับ ได้แก่ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เท่ากับ 61.20 และ 66.64 ในด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 66.08 และ 70.86 ส่วนด้านความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษาค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 12.58 และ 15.25 ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังเรียนด้านทักษะคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศเท่ากับ 61.65 และ 67.72 สำหรับด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังเรียนเท่ากับ 43.35 และ 48.19 ตามลำดับ

เมื่อนำค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) มาทดสอบความแตกต่างก่อนเรียนและหลังเรียนก็พบว่า กลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่ดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สูงกว่าก่อนเรียนในด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.4 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) หลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=40)

รายการประเมิน	คะแนน	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	เต็ม	M	SD	M	SD
1. ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	80	66.64	3.83	60.78	3.42
2. ด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา	80	70.86	4.18	65.36	3.47
3. ด้านความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษา	20	15.25	2.44	12.90	2.45
4. ด้านทักษะคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ	80	67.72	4.22	62.06	5.84
5. ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ	60	48.19	4.05	42.15	5.55

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) หลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยตามลำดับดังนี้คือ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เท่ากับ 66.64 และ 60.78 ในด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา มีค่าเท่ากับ 70.86 และ 65.36 ส่วนในด้านความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษามีค่าเท่ากับ 15.25 และ 12.90 ด้านทักษะคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศมีค่าเท่ากับ 67.72 และ 62.06 สำหรับด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 48.19 และ 42.15

ตารางที่ 4.5 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหาทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) หลังเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิเคราะห์ One Way MANOVA (n=40)

	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	p
group	Pillai's Trace	.64	15.97	8.00	71.00	.00*
	Wilks' Lambda	.36	15.97	8.00	71.00	.00*
	Hotelling's Trace	1.80	15.97	8.00	71.00	.00*
	Roy's Largest Root	1.80	15.97	8.00	71.00	.00*

*p < .05

จากตารางที่ 4.5 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหาทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) ของคะแนนหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way MANOVA ซึ่งพบว่า การทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ Pillai's Trace, Wilks' Lambda, Hotelling's Trace และ Roy's Largest Root มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างน้อยหนึ่งด้าน จากทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา ความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษา ทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเพศ และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=40)

รายการประเมิน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	1	1.62	1.62	49.12	.00*
2. ด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา	1	1.44	1.44	40.38	.00*
3. ด้านความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษา	1	110.45	110.45	18.44	.00*
4. ด้านทักษะคิดเรื่องเพศศึกษา	1	1.51	1.51	23.39	.00*
5. ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา	1	3.04	3.04	29.09	.00*

*p < .05

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่า คะแนนการประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้านความดี ในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 4.4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) หลังเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมซึ่งพบว่าคะแนนเฉลี่ยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ดังนั้น การเปรียบเทียบในตารางที่ 4.6 นี้ จึงกล่าวได้ว่า คะแนนการประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ) หลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ดีความและประมวลผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และผลการสะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียน ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

ความดีที่ได้เรียนรู้

ผู้เรียนระบุถึงความดีที่ได้เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ“ความรัก” หรือโมเดล เลิฟ (LOVE MODEL) ได้แก่ มีศีลธรรม มีคุณธรรม ปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น ได้อย่างเหมาะสม ให้เกียรติผู้อื่น เห็นคุณค่าของชีวิต เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มองโลกในแง่ดี มีสติ รอบคอบ รู้จักแยกแยะสิ่งที่ดีกับสิ่งที่ไม่ดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความรักและความเมตตา รู้จักการให้ การแบ่งปัน รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ตลอดจนช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ตัวอย่างคำตอบที่ผู้เรียน ได้สะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียน ในด้านความดี (ใช้นามสมมติ) มีดังต่อไปนี้

“เพศศึกษาทำให้เราเข้าใจและปฏิบัติตัวต่อตนเองและผู้อื่น ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่ประพฤตินิด เพราะเราทราบข้อดีและข้อเสียของการกระทำต่างๆ ทำให้เรามองโลกในแง่ดี และเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น เพราะเราเข้าใจถึงพัฒนาการทางเพศต่างๆ และเห็นคุณค่าของชีวิตและการใช้ชีวิตมากขึ้น” (นายมะพร้าว)

“ไม่คิดแย่งแฟนคนอื่น เพราะแฟนใครใครก็รัก ไม่อิจฉาคนที่มีคู่รัก เพราะรู้จักปลงและปล่อยวาง ไม่ประพฤตินิดไม่เหมาะสมก่อนถึงวัยอันควร ให้เกียรติเพื่อนต่างเพศมากขึ้น มองโลกในแง่ดี” (นางสาวส้ม)

“ช่วยให้เรารู้จักที่จะมองเห็นคุณค่าของชีวิตทุกชีวิต เป็นคนมองโลกในแง่ดี มีความคิดที่มีสติ รอบคอบ ในการกระทำสิ่งต่างๆ สามารถทราบและรู้จักแยกแยะได้ว่าสิ่งไหนดีหรือไม่ดี ส่งผลให้เราสามารถควบคุมความคิดและอารมณ์ได้ อีกทั้งยังช่วยให้เรารู้จักที่จะรัก และช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนอีกด้วย” (นายแดงกาว)

“เป็นผู้มีคุณธรรม รู้จักการให้เกียรติต่อเพศตรงข้าม วางตัวอย่างถูกต้องแก่เพศตรงข้าม เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ไม่มองเพศตรงข้ามเป็นเครื่องมือระบายอารมณ์ทางเพศ เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ มีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคมได้” (นางสาวกล้วย)

“เมื่อเราทราบถึงสิ่งที่ควรทำ สิ่งที่ไม่ควรทำ การป้องกัน การรู้จักคุมกำเนิด การควบคุมและระบายอารมณ์ เข้าใจในเพศศึกษาก็จะทำให้เราไม่กระทำในสิ่งที่ผิด ไม่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน อีกทั้งหากเรา รู้จักควบคุมอารมณ์ก็จะถือเป็นการฝึกสติ สติ สมาธิ ไปในตัว นอกจากนี้ ในเรื่องความรักก็ยังตรงกับหลักธรรม เรื่องตัณหา ราคะ ที่เราสามารถนำมาพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีได้อีกด้วย” (นายมะขม)

“ช่วยส่งเสริมให้เราอยู่ในศีลธรรม จรรยาบรรณที่พึงมี เช่น การให้เกียรติผู้อื่น ไม่ทำร้ายเพศที่อ่อนแอ กว่า รู้จักคุณค่าของบุคคลอื่น และปฏิบัติตัวอยู่ในกรอบจริยธรรมของสังคม เป็นคนดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่น” (นาย มิ่งคุณ)

“ช่วยทำให้คนแต่ละคนรู้จักการให้เกียรติคนอื่น รู้จักคุณค่าของชีวิตทั้งตนเองและผู้อื่น รู้จักความเอื้อเฟื้อ เวลาจะทำอะไรก็คิดถึงผลเสียที่จะตามมา รวมถึงผลที่จะไปกระทบต่อคนอื่นด้วย โดยจะเน้นในด้าน ความมีสติและความเมตตาต่อผู้อื่นเป็นหลัก ไม่ใช่อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล” (นางสาวแดงโม)

“ช่วยให้เราว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด สิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ เช่น การรู้จักวางตัวต่อเพศตรงข้าม และในการเรียนวิชานี้ยังสอดแทรกคุณธรรมด้วย เช่น บทสวดแผ่เมตตา ทำให้จิตใจปลอดโปร่ง ฝึกตนเองให้มีจิตใจที่ คิงาม รู้จักการให้ การแบ่งปัน” (นายคะน้ำ)

“นอกจากความรู้ทางวิชาการที่ได้รับแล้ว การเรียนเพศศึกษายังสอนให้คิดเป็น รับผิดชอบต่อตนเองคน รอบข้าง และสังคม ทั้งการช่วยเหลือเพศตรงข้ามซึ่งอาจจะมีความสามารถหรือกำลังบางอย่างแตกต่างกัน การ เรียนเพศศึกษาครั้งนี้ได้ฝึกนั่งสมาธิ สวดมนต์ แผ่เมตตา ทำให้จิตสงบและเป็นจุดเริ่มต้นให้ทำสิ่งต่างๆ โดยมีสติ คิครอบคอบ ใจเย็น และเข้าใจถึงปัญหาทุกอย่าง” (นางสาวกวางตุ้ง)

“ช่วยให้เรารู้จักยอมรับคนอื่น ๆ ในสังคม ไม่คิดสิ่งเสพติด เช่น สุรา ให้เรารู้ผิดชอบชั่วดีในเรื่องเพศ เช่น รู้จักปฏิบัติตนอย่างไรต่อเพศตรงข้าม ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ให้รู้จักเข้าวัด สวดมนต์ ทำบุญทำ ทาน มีสติ มีสมาธิก่อนจะทำการณ์อะไรต่างๆ” (นายละมุด)

“ช่วยส่งเสริมให้ทุกคนอยู่ในศีลธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม ในการที่จะรู้จักวางตัวต่อเพศตรงข้าม การ รู้จักยับยั้งชั่งใจ แค่นี้เราก็ประพฤติปฏิบัติเป็นคนดีไปอีกก้าวหนึ่งในสังคม ในการที่จะช่วยลดปัญหาทางเพศที่ เกิดขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งต้องขอบคุณกิจกรรมที่ดีๆ ที่ส่งเสริมให้เราเป็นคนดีด้วยอย่างการแผ่เมตตา สวดมนต์ ไหว้พระ เป็นต้น” (นางสาวลิ้นจี่)

“การเรียนเพศศึกษาทำให้เราเห็นถึงความมีศีลธรรมทางเพศ โดยการสอนให้เรารักษาศีลข้อ 3 นั่นคือรัก เดียวใจเดียว ให้ความรักความใส่ใจกับคนในครอบครัวและคนรอบข้าง ทำให้มองโลกในแง่ดี อยากให้เกียรติและ เคารพผู้อื่น อยากช่วยเหลือ เห็นคุณค่าของคนรอบข้าง” (นางสาวชมพู)

ความจริงที่ได้เรียนรู้

ผู้เรียนระบุถึงความจริงที่ได้เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ“ความรัก” หรือโมเดล เลิฟ (LOVE MODEL) ได้แก่ เข้าใจธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ เข้าใจธรรมชาติในเรื่องเพศและการสืบพันธุ์ ยอมรับความจริงของชีวิต ฟังพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่และเป็นอยู่ ภาควุฒิใจในตนเอง เห็นคุณค่าของชีวิต เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ยอมรับความจริงในเรื่องการรักเพศเดียวกันและพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม

ตัวอย่างคำตอบที่ผู้เรียนได้สะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียนในด้านความจริง (ใช้นามสมมติ) มีดังต่อไปนี้

“เห็นความเป็นจริงของมนุษย์ทั้งชายและหญิง เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ เห็นคุณค่าของตนเอง เห็นคุณค่าของชีวิต” (นายพุทรา)

“การภูมิใจในเพศของตนเอง ธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องมีการสืบพันธุ์ คนที่รักเพศเดียวกันหรือคนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศสามารถเป็นคนดีในสังคมได้” (นางสาวโบหม่อน)

“ทำให้เราได้เห็นถึงการเปลี่ยนไปเกี่ยวกับเรื่องเพศ และรูปแบบความสัมพันธ์ของสังคมปัจจุบันมากขึ้น ช่วยให้เราเกิดความเข้าใจและสามารถยอมรับได้ว่า การที่คนเราจะรักเพศเดียวกัน ไม่ใช่เรื่องที่ผิดหรือน่าละอาย ถ้าหากมีความรัก ความจริงใจต่อกัน และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน การคิดแบบนี้จะช่วยลดปัญหาทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคมได้ เพราะเรารู้จักที่จะเคารพและเห็นคุณค่าของผู้อื่น” (นายกิติ)

“ทำให้เรารู้สึกฟังพอใจในสิ่งที่ตนมีและเป็น รู้จักภูมิใจในตนเอง เข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงของชีวิตที่จะเกิดขึ้น รู้จักคิด รู้จักทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยอาศัยพื้นฐานของความเป็นจริง รวมถึงเข้าใจธรรมชาติของเพศของตนและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม” (นางสาวมะนาว)

“ได้เห็นถึงสถานการณ์ในปัจจุบัน จากครูที่นำข่าวมาแล้วให้ฟังทุกเช้าก่อนเข้าเรียน ได้ความรู้ในเรื่องการปรับตัวให้อยู่และใช้ชีวิตในสังคมได้ คนเราเลือกเกิดไม่ได้เราต้องพอใจกับสิ่งที่ตนมีอยู่ การรักเพศเดียวกันก็สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้” (นายมะขาม)

“ทำให้รู้ว่าความเป็นคนไม่ได้วัดกันที่พฤติกรรมทางเพศที่เบี่ยงเบนไป คนที่รักร่วมเพศก็เป็นคนดีของสังคมได้ การควบคุมอารมณ์ทางเพศทำได้ไม่ยากและมีหลายวิธี เช่น สวดมนต์ เล่นกีฬา หากิจกรรมทำ หลีกเลี้ยงสื่อลามกซึ่งการสืบพันธุ์เป็นธรรมชาติของมนุษย์แต่ต้องรู้จักการปฏิบัติวางตัวที่ถูกต้องเหมาะสม หากไม่

ต้องการให้เกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ เช่น ด้งครรภัก์ ติดโรค ก็ควรรู้จักป้องกันหรือหลีกเลี่ยง และการสำเร็จความใคร่ ไม่ใช่เรื่องผิดอะไร” (นางสาวมะปราง)

“รู้และเข้าใจความจริงในปัจจุบันถึงปัญหาเรื่องเพศ เช่น ปัญหาเรื่องท้องก่อนแต่ง ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร ทำให้สามารถประยุกต์ใช้ปรับให้เหมาะสมกับความเป็นจริง แก้ปัญหาได้ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข รู้จักควบคุมอารมณ์ และรักตนเองมากขึ้น ให้คุณค่าตนเองและผู้อื่น” (นายคำลิ่ง)

“ทำให้เราตระหนักถึงความจริงที่ว่า คนเราเลือกเกิดไม่ได้แต่เลือกที่จะเป็นคนดีในสังคมได้ เราจึงควรภูมิใจในสิ่งที่เราเป็น รู้จักเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น รู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับเพศของเรา รวมถึงการมองเห็นความเป็นจริงของชีวิต” (นางสาวกุน)

“ช่วยให้ยอมรับความเป็นไปของมนุษย์ เช่น คนที่เบี่ยงเบนทางเพศ ให้เราเห็นคุณค่าของเพศตนเอง รู้จักรักตนเองและรักผู้อื่น รู้จักปฏิบัติตนอย่างถูกวิธี ให้เรารู้ถึงการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น การมีครอบครัว การเลือกคู่ครองต่างๆ ยอมรับว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์” (นายสัปปะรด)

“ทำให้มนุษย์เข้าใจถึงพฤติกรรมทางเพศที่เกิดขึ้น ทั้งจากตนเองและผู้อื่นก็ดี ทั้งเป็นเรื่องทางเพศปกติหรือผิดปกติ หรือความเบี่ยงเบนทางเพศ ทำให้เราพร้อมที่จะเข้าใจและแก้ไข ยอมรับกับสิ่งเหล่านี้ และอยู่ร่วมกันได้ในสังคม วางแผนชีวิตคู่ได้ดี” (นางสาวขุน)

ความรู้ที่ได้รับ

ผู้เรียนระบุดังความรู้ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ“ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) คือ ความรู้ในเนื้อหาสาระเพศศึกษา ได้แก่ พัฒนาการทางเพศ การเลือกคู่ครอง การวางตัวต่อเพศตรงข้าม การวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิด ความเชื่อที่ผิดในเรื่องเพศ ความผิดปกติทางเพศ พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทักษะชีวิต และการสอนเพศศึกษา

ตัวอย่างคำตอบที่ผู้เรียนได้สะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียนในด้านความรู้ (ใช้นามสมมติ) มีดังต่อไปนี้

“ความรู้ที่ได้จากการเรียนวิชานี้ คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับเพศศึกษา ความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเพศศึกษา การเลือกคู่ครอง การวางตัวให้เหมาะสมกับเพศตรงข้าม สวดมนต์ นั่งสมาธิสามารถช่วยควบคุมอารมณ์ทางเพศได้ การเห็นคุณค่าของผู้อื่นที่จะช่วยลดปัญหาทางเพศในสังคมได้” (นายน้อยหน้า)

“มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ สรีรวิทยาทางเพศ การรู้จักวางตัวให้เกียรติเพศตรงข้ามอย่างเหมาะสม รู้จักการใช้ชีวิตคู่ การเลือกคู่ครอง การวางแผนครอบครัวตลอดจน

วิธีการคุมกำเนิด มีความรู้เรื่อง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงการฝึกให้มีความรู้ในการเจรจาต่อรอง และปฏิบัติ ซึ่งความรู้เหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน” (นางสาวปาล์ม)

“ได้รู้ว่าเพศศึกษาคือการส่งเสริมให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ รู้จักวางตัวต่อเพศตรงข้าม เรียนรู้กระบวนการทำงานของระบบสืบพันธุ์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน เช่น การนับวันตกไข่/รอบเดือน ได้รู้วิธีการคุมกำเนิดที่ถูกต้อง การปฏิบัติตนหากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เช่น รู้จักปฏิเสธ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร หากตั้งครรถ้องทำอย่างไร หากเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต้องทำอย่างไร ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร ควรสอนเพศศึกษาอย่างไรจึงจะได้ผลดี” (นายต้นสน)

“ช่วยให้เรามีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศภายในขอบเขตที่เหมาะสมของแต่ละวัย รวมถึงสามารถปรับตัวและปฏิบัติตนต่อเพศตรงข้าม ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังทำให้เราได้รู้จักวิเคราะห์การใช้ชีวิตในอนาคตเรื่องการมีครอบครัว การป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องเพศ ทักษะชีวิตตลอดจนการมีความนับถือตนเอง” (นางสาวกะทิ)

“ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาของร่างกาย ทำให้เรารู้และเข้าใจในการเปลี่ยนแปลง และสามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ รวมถึงการป้องกันปัญหาต่างๆทางเพศ เช่น การใช้ถุงยางอนามัย การไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น” (นายใบข้าว)

“ทำให้เข้าใจพัฒนาการความแตกต่างเกี่ยวกับทั้งชายและหญิง ทั้งในด้านอารมณ์ ความคิด การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย การวางตัวที่ดีต่อเพศตรงข้าม การมีทัศนคติที่ดีในเรื่องเพศ รู้จักรักษาอนามัยของตนเอง การวางแผนครอบครัวและวางแผนชีวิต การป้องกันและแก้ไขปัญหาในเรื่องเพศที่ถูกต้อง” (นางสาวเคย)

“ทำให้เรามีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยรุ่น การมีเพศสัมพันธ์ การป้องกัน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ช่วยให้เราสามารถที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาทางเพศได้ รวมทั้งเป็นการป้องกันปัญหาทางเพศที่อาจเกิดขึ้นด้วย” (นางสาวกอหญ้า)

“วัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจและอารมณ์มากกว่าวัยอื่นๆ ก่อนแต่งงานคู่รักควรศึกษานิสัยใจคอกันให้มากๆ เพื่อความมั่นคงของชีวิตหลังการแต่งงาน การเรียนเพศศึกษาผู้เรียนควรมีความรู้ ทักษะดี และการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องเพศได้” (นายกะเพรา)

“ช่วยให้เรามีความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับเรื่องเพศ ไม่คิดว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องไม่ดี เรื่องลามก คิดว่าการศึกษารื่องนี้ทำให้เราไม่ทำอะไรผิดพลาด ให้เรารู้เรื่องเพศอย่างถูกต้อง และนำไปสอนไปปฏิบัติได้อย่างถูกวิธี ให้เราเห็นคุณค่าของตัวเอง” (นางสาวโหระพา)

ตอนที่ 1.2 ผลการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษา

ข้อมูลเชิงปริมาณ

ตารางที่ 4.7 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา ความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา สวัสดิศึกษา ทักษะคดีเรื่องสวัสดิศึกษา และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) ก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=30)

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
		M	SD	M	SD
1. ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	80	65.20	4.36	61.10	10.42
2. ด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา	80	56.10	3.95	56.40	4.43
3. ด้านความรู้ในเนื้อหาสวัสดิศึกษา	20	11.46	2.44	12.43	3.60
4. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา	80	59.86	3.91	58.00	6.25
5. ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา	60	45.90	4.75	46.43	5.06

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นถึงคะแนนเฉลี่ยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา ความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา สวัสดิศึกษา ทักษะคดีเรื่องสวัสดิศึกษา และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) ก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยตามลำดับดังนี้คือ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เท่ากับ 65.20 และ 61.10 ในด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษามีค่าเท่ากับ 56.10 และ 56.40 ส่วนในด้านความรู้ในเนื้อหา สวัสดิศึกษามีค่าเท่ากับ 11.46 และ 12.43 ด้านทัศนคติเรื่องสวัสดิศึกษามีค่าเท่ากับ 59.86 และ 58.00 สำหรับด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษาคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 45.90 และ 46.43

ตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) ก่อนเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ One way MANOVA (n=30)

	Effect (ผลการทดสอบโดยใช้สถิติต่างๆ)	Value	F	Hypothesis df	Error df	p
group	Pillai's Trace	.213	1.728	8.000	51.000	.114
	Wilks' Lambda	.787	1.728	8.000	51.000	.114
	Hotelling's Trace	.271	1.728	8.000	51.000	.114
	Roy's Largest Root	.271	1.728	8.000	51.000	.114

จากตารางที่ 4.8 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) ของคะแนนก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยการวิเคราะห์ One Way MANOVA ซึ่งมีตัวแปรต้น 1 ตัว คือ การจัดการเรียนรู้วิชาเพศศึกษา โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) และตัวแปรตาม 5 ตัว ได้แก่ ความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา ความรู้ในเนื้อหาเพศศึกษา ทักษะคิดเรื่องเพศศึกษา และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา โดยมีคะแนนเต็มเรียงตามลำดับดังนี้ 80, 80, 20, 80 และ 60 คะแนน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.7 ผลการทดสอบพบว่า การทดสอบด้วยสถิติต่างๆ ได้แก่ Pillai's Trace, Wilks' Lambda, Hotelling's Trace และ Roy's Largest Root ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าคะแนนก่อนเรียนทุกด้าน ได้แก่ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง (n=30)

รายการประเมิน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t (dependent t-test)
	M	SD	M	SD	
1. ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	65.20	4.36	68.16	5.71	6.96*
2. ด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา	56.10	3.95	64.83	3.79	5.87*
3. ด้านความรู้ในเนื้อหาสวัสดิศึกษา	11.46	2.44	13.93	2.14	5.75*
4. ด้านทักษะคิดเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา	59.86	3.91	67.46	4.86	5.98*
5. ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา	45.90	4.75	56.36	8.12	6.26*

*p < .05

จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) หลังเรียนสูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนตามลำดับได้แก่ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เท่ากับ 65.20 และ 68.16 ในด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 56.10 และ 64.83 ส่วนด้านความรู้ในเนื้อหาสวัสดิศึกษาค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 11.46 และ 13.93 ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังเรียนด้านทักษะคิดเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษาเท่ากับ 59.86 และ 67.46 สำหรับด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษาค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังเรียนเท่ากับ 45.90 และ 56.36 ตามลำดับ

เมื่อนำค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) มาทดสอบความแตกต่างก่อนเรียนและหลังเรียนก็พบว่ากลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่ดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สูงกว่าก่อนเรียนในด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.10 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) หลังเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=30)

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
		M	SD	M	SD
1. ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	80	68.16	5.71	62.86	5.21
2. ด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา	80	64.83	3.79	57.66	4.03
3. ด้านความรู้ในเนื้อหาสวัสดิศึกษา	20	13.93	2.14	12.73	1.96
4. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา	80	67.46	4.86	62.96	5.34
5. ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา	60	56.36	8.12	54.73	4.57

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) หลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยตามลำดับดังนี้คือ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เท่ากับ 68.16 และ 62.86 ในด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา มีค่าเท่ากับ 64.83 และ 57.66 ส่วนในด้านความรู้ในเนื้อหาสวัสดิศึกษามีค่าเท่ากับ 13.93 และ 12.73 ด้านทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษามีค่าเท่ากับ 67.46 และ 62.96 สำหรับด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษาคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 56.36 และ 54.73

ตารางที่ 4.11 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) หลังเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ One way MANOVA (n=30)

	Effect (ผลการทดสอบโดยใช้สถิติต่างๆ)	Value	F	Hypothesis df	Error df	p
group	Pillai's Trace	.543	7.576	8.000	51.000	.000*
	Wilks' Lambda	.457	7.576	8.000	51.000	.000*
	Hotelling's Trace	1.188	7.576	8.000	51.000	.000*
	Roy's Largest Root	1.188	7.576	8.000	51.000	.000*

*p < .05

จากตารางที่ 4.11 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) ของคะแนนหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยการวิเคราะห์ One way MANOVA ซึ่งพบว่า การทดสอบโดยใช้สถิติต่างๆ ได้แก่ Pillai's Trace Wilks' Lambda Hotelling's Trace และ Roy's Largest Root มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างน้อยหนึ่งด้าน จากทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา ความรู้ในเนื้อหาสวัสดิศึกษา ทักษะคิดเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=30)

รายการประเมิน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	1	421.350	421.350	14.080	.000*
2. ด้านความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา	1	770.417	770.417	50.160	.000*
3. ด้านความรู้ในเนื้อหาสวัสดิศึกษา	1	21.600	21.600	5.098	.028*
4. ด้านทักษะคิดเรื่องสวัสดิศึกษา	1	303.750	303.750	11.618	.001*
5. ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา	1	874.017	874.017	20.094	.000*

*p < .05

จากตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นว่า คะแนนการประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้านความดี ในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 4.10 พบว่า คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) หลังเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมซึ่งพบว่าคะแนนเฉลี่ยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ดังนั้นการเปรียบเทียบในตารางที่ 4.12 นี้ จึงกล่าวได้ว่า คะแนนการประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา) หลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความและประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และผลการสะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียน ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

ความดีที่ได้เรียนรู้

ผู้เรียนระบุถึงความดีที่ได้เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ“ความรัก” หรือ โมเดล เลิฟ (LOVE MODEL) ได้แก่ มีสติ มีสมาธิ ไม่ประมาท รู้จักระมัดระวัง เป็นคนดีของสังคม ช่วยเหลือผู้อื่นได้ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และรับผิดชอบต่อสังคม

ตัวอย่างคำตอบที่ผู้เรียนได้สะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียน ในด้านความดี (ใช้นามสมมติ) มีดังต่อไปนี้

“ช่วยให้เราสามารถช่วยเหลือคนอื่นได้ อย่างเช่น เรามีสติ รู้วิธีแก้ไขเมื่อเราเห็นว่ามีคนจะประสบอุบัติเหตุเราก็สามารถตักเตือนป้องกันได้ หรือถ้าเรารู้ว่าเพื่อนเราจะต้องเข้าไปในที่อันตราย เราก็สามารถพูดเตือนเพื่อให้เพื่อนเราได้รู้วิธีการจัดการ รู้ว่าควรมีสติระมัดระวังไว้ตลอดเวลา” (นายไบไฟ)

“การเรียนสวัสดิศึกษานั้นช่วยเสริมสร้างความดีโดยการให้นิสิตที่ลงเรียนวิชาสวัสดิศึกษานั้น สวดมนต์ และทำสมาธิ เพื่อให้นิสิตเหล่านี้มีจิตใจที่สงบ ไม่ฟุ้งซ่าน และมีสมาธิ ส่งผลทำให้มีสติในการใช้ชีวิตประจำวันอย่างดี อีกทั้งการสวดมนต์หรือแผ่เมตตาทำให้นิสิตมีจิตใจเป็นกุศล คือ ไม่พยายาทำเบียดเบียนผู้อื่น และมองโลกในแง่ดีอยู่เสมอ” (นางสาวยอดหญ้า)

“ได้ฝึกการใช้ชีวิตอย่างสมบูรณ์ ไม่ว่าจะ ไม่ประมาท มีสมาธิ คิครอบคอบ จากการสวดมนต์แผ่เมตตา ให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว และการนั่งสมาธิ ได้ความรับผิดชอบในตัวเองมากขึ้น” (นายพิททอง)

“สร้างเสริมให้ข้าพเจ้ามีจิตใจที่ดี มีเมตตา กรุณา คอยช่วยเหลือผู้อื่น คอยเตือนผู้อื่นเวลาประมาท ข้าพเจ้าก็จะเตือนสติผู้ที่ประมาท การเรียนวิชาสวัสดิศึกษาช่วงเสริมเสริมทางด้านการระมัดระวังไม่ให้เกิดอุบัติเหตุในการใช้ชีวิตประจำวันและยังช่วยส่งเสริมทางด้านคุณธรรมความดีให้กับตัวข้าพเจ้าอีกด้วย” (นางสาวขี้หრა)

“เป็นคนที่มีสติ โดยวิธีการนั่งสมาธิในชั้นเรียน การทบทวนตนเอง ใช้เวลาอยู่กับตนเอง การเรียนวิชานี้สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ การช่วยเหลือผู้อื่นเบื้องต้น โดยสิ่งที่เราทำนั้น ไม่ก่อความเดือดร้อนหรือเอาเปรียบใคร ด้านความรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น และสังคม” (นายไบวาน)

“การเรียนสวัสดีศึกษาช่วยส่งเสริมความเป็นมนุษย์ด้านความดีคือ เราสามารถช่วยคนที่เกิดอุบัติเหตุได้ เช่น เราอาจจะเห็นบ้านคนที่ถูกน้ำท่วม เราก็ช่วยบริจาคสิ่งของหรือ ไปช่วยแจกจ่ายของ เราเห็นคนแก่กำลังเดินข้ามถนนเราก็ช่วยพาคนแก่เดินข้าม และยังสอนให้เราเป็นคนที่มีสติ ใช้ชีวิตอย่างปลอดภัยและคุ้มค่า ไม่ประมาท และเสริมสร้างให้เราเป็นคนมีน้ำใจ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น” (นางสาวต้นหอม)

“การเรียนสวัสดีศึกษา ช่วยทำให้เราเป็นคนดีของสังคม มีจิตใจที่จะมุ่งทำประโยชน์ให้แก่สังคม คนรอบข้าง ทำให้รู้ว่าสิ่งไหนดี ไม่ดี ต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้สังคมมีความปลอดภัย เนื่องจากการเรียนวิชานี้ทำให้เรารู้สึกว่า ชีวิตเป็นสิ่งมีค่าและควรค่าแก่การปกป้องดูแล” (นายเงาะ)

“จากการเรียนสวัสดีศึกษา ช่วยสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความดีหลายอย่าง ที่เห็นได้ชัดคือ “ความดีในการเป็นพลเมืองที่ดี” มีความรับผิดชอบต่อสังคม ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ทำตามกฎระเบียบของสังคม เพื่อให้สังคมอยู่ได้อย่างสงบสุข เต็มไปด้วยความสุข ความดีสันติภาพ วิชาที่สอนว่า หากเราเป็นคนดี ไม่สร้างความเดือดร้อน ใช้ชีวิตให้ปลอดภัย ช่วยเหลือผู้อื่นสิ่งเหล่านี้ก็จะส่งผลให้สังคมปลอดภัยสงบสุข เมื่อเราดำเนินชีวิตด้วย “สติ” ก็จะทำให้ชีวิตสมบูรณ์ได้” (นางสาวจมิน)

“การเรียนสวัสดีศึกษาทำให้เราเห็นถึงคุณค่าของตนเองและเห็นถึงคุณค่าของชีวิตผู้อื่น ทำให้เรารู้จักที่จะป้องกันตัวเองเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ ซึ่งก็จะไม่ทำให้ตัวเองและผู้อื่นเดือดร้อน รวมถึงเมื่อเกิดอุบัติเหตุเราสามารถที่จะช่วยเหลือผู้อื่นได้” (นายกัมป)

“ช่วยในการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในเรื่องความปลอดภัย เมื่อเรามีความไม่ประมาทและระมัดระวังทุกอย่างที่กระทำได้ เราก็จะไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและเราสามารถนำความรู้ไปสอนและช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความปลอดภัยในชีวิตได้” (นางสาวชงโค)

“การเรียนสวัสดีศึกษาส่งเสริมให้เราเห็นคุณค่าในชีวิต รู้จักใช้ชีวิตอย่างมีสติ ไม่ประมาท คำนึงถึงความปลอดภัยก่อนเสมอ ช่วยให้เรารู้จักระมัดระวังในขณะปฏิบัติสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเดินทางโดยวิธีต่างๆ ขณะเกิดภัยธรรมชาติ รวมไปถึงการปฏิบัติตนอยู่ในสถานที่ต่างๆก็ต้องระมัดระวัง” (นายกระฉิน)

ความจริงที่ได้เรียนรู้

ผู้เรียนระบุถึงความจริงที่ได้เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้อิสระด้วยรูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ได้แก่ อุบัติเหตุเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ ต้องรู้จักยอมรับ รู้จักระมัดระวัง ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาท มีความรอบคอบ เพื่อให้ชีวิตมีความปลอดภัย และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้

ตัวอย่างคำตอบที่ผู้เรียนได้สะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียนในด้านความจริง (ใช้นามสมมติ) มีดังต่อไปนี้

“เราสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เราจะรับรู้ด้วยตนเองเมื่อเราต้องตกอยู่ในภาวะการณ์ที่แย่มากหรือประสบอุบัติเหตุ เราสามารถใช้สิ่งที่เรียนมาช่วยชีวิตเราได้ ถ้าเราต้องตกอยู่ในเหตุการณ์ร้ายเราก็จะมีสติและคิดหาทางแก้ไขว่าตอนนี้เราควรทำอะไร ปฏิบัติตนอย่างไร” (นางสาวกฤษณา)

“อุบัติเหตุเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาเกิดโดยไม่ได้คาดคิด แต่ถึงอย่างไรอุบัติเหตุบางอย่างเราก็สามารถป้องกันได้ ถ้าเราไม่ประมาทต่อชีวิต แต่ถ้าเกิดจากภัยธรรมชาติเราก็ต้องยอมรับมัน เราหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นอุบัติเหตุทุกอย่างที่เกิดขึ้น ถ้าเราได้ประสบการณ์เราก็ต้องยอมรับมันและเอาประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น” (นางสาวกมล)

“สิ่งหนึ่งที่เราได้เรียนรู้ในวิชานี้ คือ ความจริงของชีวิต เพราะคงไม่มีใครปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงความตายได้ แต่สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีสติ อยู่บนความไม่ประมาท เพราะเนื้อหาในรายวิชานั้น ไปที่การทำทุกสิ่งทุกอย่างอย่างมีสติ ยกตัวอย่างเช่น ก่อนเริ่มเรียนจะให้นิสิตสวดมนต์และแผ่เมตตา ก่อนเพื่อเรียกสติให้มาสนใจสิ่งที่เรียน ให้เราได้รับรู้ว่า อุบัติเหตุหรือภัยธรรมชาติต่างๆเป็นสิ่งที่เราต้องเจอ แต่เราก็สามารถป้องกันได้” (นายจำปา)

“อุบัติเหตุสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ถ้าเรามีความประมาทหรือขาดสติก็จะทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้โดยง่าย และไม่ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจะร้ายแรงหรือไม่ มันก็ล้วนแต่ทำให้เกิดความเสียหายขึ้นทั้งนั้น ดังนั้นเราจึงเข้าใจความจริงนี้ด้วยว่า อุบัติเหตุเกิดจากความประมาท ขาดสติ ถ้าเราสามารถปฏิบัติตนให้ดี เราก็จะสามารถลดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นได้และการใช้ชีวิตของเราก็จะมีความสุข” (นางสาวสายบัว)

“ทำให้เราเห็นความจริงของชีวิตว่า ชีวิตของมนุษย์เรามีทั้งความปลอดภัยและไม่ปลอดภัยในชีวิต การเรียนสวดสติกศึกษาทำให้เราเห็นคุณค่าของชีวิตมากขึ้น ทำให้เราดำเนินชีวิตอยู่บนความไม่ประมาทและทำให้ชีวิตของเรามีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น” (นางสาวชบา)

“วิชานี้สอนให้รู้ว่าความจริงก็คือ ชีวิตของเรานั้นไม่เที่ยง เราไม่สามารถทราบได้ว่า ชีวิตเรานี้จะสิ้นสุดเมื่อไหร่ วันไหน เราจึงต้องใช้ชีวิตอย่างมีสติ ดำเนินชีวิตด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง ไม่ประมาทอย่างที่อาจารย์ให้นิสิตในห้องแผ่เมตตา สวดมนต์ ก็ทำให้ทราบว่ามีคนมากมายที่ต้องสูญเสียชีวิตไปเพราะอุบัติเหตุที่ไม่คาดการณ์ได้ ฉะนั้น เราจึงต้องขออนุคุณตัวเองและใช้ชีวิตอย่างมี “สติ” เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและสวัสดิภาพที่จะเกิดขึ้นต่อตัวเรานั้นเอง” (นางสาวดาวเรือง)

“การเรียนสวัสดีศึกษาทำให้เรารู้จักป้องกันอุบัติเหตุซึ่งจะเป็นส่วนช่วยให้สติการเกิดอุบัติเหตุลดน้อยลง และทำให้เรามีสติ ใช้ชีวิตอย่างรอบคอบ ไม่ประมาทในทุกๆวัน” (นายต๋อยตั้ง)

“สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียน ไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างไม่ประมาท มีความรอบคอบในการทำสิ่งต่างๆ มากขึ้น ระวังระมัดระวังในการใช้ชีวิตและสามารถช่วยเหลือให้ความรู้แก่ผู้อื่นได้” (นายตะไกร)

ความรู้ที่ได้รับ

ผู้เรียนระบุถึงความรู้ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้สวัสดีศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดล เลิฟ (LOVE MODEL) คือ ได้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิต สาเหตุและการป้องกันภัยและอุบัติเหตุในสถานที่ต่างๆ ข้อปฏิบัติเมื่อเกิดอันตรายเพื่อช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น ให้มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุและภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะในเรื่องการมีสติ มีความระมัดระวัง รอบคอบ ไม่ประมาท เพื่อการมีชีวิตที่ปลอดภัย และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตัวอย่างคำตอบที่ผู้เรียนได้สะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียนในด้านความรู้ (ใช้นามสมมติ) มีดังต่อไปนี้

“การเรียนวิชานี้ทำให้ได้ความรู้ในหลายด้าน ทั้งสติ การระมัดระวัง การป้องกัน ฯลฯ อย่างการเรียนเมื่อเราเคยเสี่ยงคง ไม่ฟังอาจารย์ วิชานี้ก็ให้ความรู้ที่ว่า ให้ทำสมาธิแค่หน้าที่เดียว แค่ทำตัวเองให้นิ่ง จิตนิ่ง แค่นี้ก็ช่วยให้เรารู้ว่าจะทำอะไร จะมีสติมากขึ้น” (นายถั่วแปบ)

“ได้รับความรู้ด้านสวัสดีศึกษา การแก้ไขปัญหาเมื่อพบเจอปัญหา สามารถนำไปแนะนำผู้อื่นได้ การฝึกจิตใจให้สงบจากการนั่งสมาธิ การฝึกความกล้าแสดงออกจากการนำเสนอหน้าชั้นเรียน” (นางสาวทับทิม)

“การเรียนสวัสดีศึกษา ทำให้เรามีความรู้รอบด้านเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิต รู้ว่าการป้องกันตนเองและผู้อื่นให้มีความเสี่ยงน้อยที่สุดต่อการเกิดอันตรายในชีวิตควรทำเช่นไร ทำให้เราสามารถเป็นบุคคลที่นำความรู้ที่ได้ไปช่วยเหลือผู้อื่นได้ และทำให้เราสามารถนำความรู้ที่ได้มาทำให้สังคมมีความปลอดภัยและอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัยได้” (นางสาวผักนึ่ง)

“ทำให้เราเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติ มีจิตสำนึกและปฏิบัติตนให้พ้นภัย สามารถแก้ปัญหา กับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและถูกวิธี” (นายถั่วแขก)

“ได้รับความรู้ที่จะสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการจราจรบนท้องถนน ทางน้ำ ทางอากาศ ความปลอดภัยในบ้าน ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทำให้หนีศัตรูวิธี สาเหตุ และการป้องกันในการระมัดระวังอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้และสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปลอดภัย ไม่ประมาท จึงถือว่าความรู้จากวิชานี้ช่วยให้ชีวิตสมบูรณ์ยิ่งขึ้น” (นางสาวฝ่าย)

“การเรียนสวัสดิศึกษา ทำให้เราได้รับความรู้ในเรื่องของสาเหตุและการป้องกันอุบัติเหตุต่างๆที่ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเรา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องในบ้าน การใช้ชีวิตบนท้องถนน การทำงาน รวมถึงภัยธรรมชาติต่างๆที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งถ้าเรานำความรู้ที่ได้เรียนไปปฏิบัติจะทำให้ชีวิตเราปลอดภัยรวมถึงสังคมจะสงบสุข” (นายพุดตาน)

“ได้ความรู้สวัสดิศึกษาซึ่งช่วยให้เรามีความปลอดภัยในการดำรงชีวิตของตนเอง การรู้จักไม่ประมาท มีสติ ช่วยเหลืออุบัติเหตุได้ รวมถึงการได้ความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันตัวก่อนเกิดอุบัติเหตุหรือวิธีการประพัตตัวหลังจากที่อุบัติเหตุเกิดขึ้นแล้วก็ตาม ได้เรียนรู้วิธีการใช้ชีวิตให้ปลอดภัยภายในบ้านของตนเอง ในอาชีพการงาน ในโรงเรียน รวมถึงเมื่อมีภัยธรรมชาติ” (นางสาวพลับพลึง)

“ความรู้ในเรื่องของความปลอดภัยเป็นเรื่องที่หลายๆคนมองข้ามแต่จริงๆแล้วนั้น ความรู้เรื่องความปลอดภัยเป็นความรู้พื้นฐานที่ทุกคนควรจะศึกษาและเรียนรู้เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นความรู้ในด้านความปลอดภัยใน โรงเรียน ความปลอดภัยในบ้าน ความปลอดภัยในการเดินทาง รวมไปถึงความปลอดภัยหากเกิดภัยธรรมชาติ ความรู้ต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้เราสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีสติและความปลอดภัย” (นางสาวพิกุล)

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟในการจัดการเรียนรู้ระหว่างวิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา

ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟในการจัดการเรียนรู้ระหว่างวิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษานี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนจากแบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

- 1) แบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
- 2) แบบประเมินความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา
- 3) แบบประเมินความรู้ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ในเนื้อหา ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา

หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนในรายวิชาเพศศึกษา และสวัสดิศึกษาจากแบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แบบประเมินความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา และแบบประเมินความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา และสวัสดิศึกษา ซึ่งประกอบด้วย แบบประเมินความรู้ แบบประเมินทัศนคติ และแบบประเมิน การปฏิบัติ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระหว่างกลุ่ม โดยการทดสอบค่าที (t - test) One way MANOVA และ One way MANCOVA

ตารางที่ 4.13 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต ความรู้ ก่อนเรียนของผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาและผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษา

รายการประเมิน	คะแนน เต็ม	เพศศึกษา		สวัสดิศึกษา	
		M	SD	M	SD
1. ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	80	61.30	5.04	65.20	4.36
2. ด้านความจริงของชีวิต	80	66.05	4.66	56.10	3.95
3. ด้านความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา 20 คะแนน + ทัศนคติ 80 คะแนน+การปฏิบัติ 60 คะแนน)	160	117.67	11.95	114.73	6.99

จากตารางที่ 4.13 แสดงให้เห็นถึงคะแนนเฉลี่ยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา ความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา) ก่อนเรียนของผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาและผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษาโดยคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาและผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษาในแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยตามลำดับดังนี้คือ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เท่ากับ 61.30 และ 65.20 ในด้านความจริงของชีวิตมีค่าเท่ากับ 66.05 และ 56.10 ส่วนในด้านความรู้ ซึ่งเป็นคะแนนรวมของความรู้ในเนื้อหา ทัศนคติ และการปฏิบัติของทั้งสองรายวิชา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 117.67 และ 114.73 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) ก่อนเรียน ระหว่างผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษา (n=40) และผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษา (n=30) โดยการวิเคราะห์ One way MANOVA

	Effect (ผลการทดสอบโดยใช้สถิติต่างๆ)	Value	F	Hypothesis df	Error df	p
subject	Pillai's Trace	.692	49.487	3.00	66.00	.000*
	Wilks' Lambda	.308	49.487	3.00	66.00	.000*
	Hotelling's Trace	2.249	49.487	3.00	66.00	.000*
	Roy's Largest Root	2.249	49.487	3.00	66.00	.000*

*p < .05

จากตารางที่ 4.14 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) ของคะแนนก่อนเรียนระหว่างผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาและผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษาโดยการวิเคราะห์ One Way MANOVA ซึ่งพบว่า การทดสอบด้วยสถิติต่างๆ ได้แก่ Pillai's Trace Wilks' Lambda Hotelling's Trace และ Roy's Largest Root มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนระหว่างผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาและผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษา แตกต่างกันอย่างน้อยหนึ่งด้าน จากทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ)

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) ก่อนเรียนระหว่างผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษา (n=40) และผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษา (n=30)

รายการประเมิน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	1	260.74	260.74	11.46	.001*
2. ด้านความจริงของชีวิต	1	1697.18	1697.18	88.46	.000*
3. ด้านความรู้	1	148.34	148.34	1.44	.234

*p < .05

จากตารางที่ 4.15 แสดงให้เห็นว่า คะแนนการประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) ก่อนเรียนระหว่างผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาและผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษามีนัยสำคัญทางสถิติในด้านความจริงของชีวิต และด้านความดี จึงกล่าวได้ว่า คะแนนการประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในสองด้านคือ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และด้านความจริงของชีวิต จึงได้นำคะแนนก่อนเรียนเป็นตัวแปรร่วม (Covariate variables) ในการวิเคราะห์ One Way MANCOVA ในตารางที่ 4.17 และ ตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.16 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต ความรู้ หลังเรียนของผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษา และผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษา

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	เพศศึกษา		สวัสดิศึกษา	
		M	SD	M	SD
1. ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	80	66.52	3.89	68.16	5.71
2. ด้านความจริงของชีวิต	80	70.80	4.10	64.83	3.79
3. ด้านความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา 20 คะแนน + ทักษะ 80 คะแนน+การปฏิบัติ 60 คะแนน)	160	130.80	7.45	131.30	8.04

จากตารางที่ 4.16 แสดงให้เห็นถึงคะแนนเฉลี่ยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาและ สวัสดิศึกษา ความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา) หลังเรียนของผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาและผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษาโดยคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาและผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษาในแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยตามลำดับดังนี้คือ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เท่ากับ 66.52 และ 68.16 ในด้านความจริงของชีวิตมีค่าเท่ากับ 70.80 และ 64.83 ส่วนในด้านความรู้ ซึ่งเป็นคะแนนรวมของความรู้ในเนื้อหา ทักษะ และการปฏิบัติของทั้งสองรายวิชา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 130.80 และ 131.30

ตารางที่ 4.17 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) หลังเรียน ระหว่างผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษา (n=40) และผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษา (n=30) โดยการวิเคราะห์ One Way MANCOVA ที่มีคะแนนก่อนเรียนเป็นตัวแปรร่วม (Covariate variables)

	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	p
	(ผลการทดสอบโดยใช้สถิติต่างๆ)					
subject	Pillai's Trace	.072	1.635	3.00	63.00	.190
	Wilks' Lambda	.928	1.635	3.00	63.00	.190
	Hotelling's Trace	.078	1.635	3.00	63.00	.190
	Roy's Largest Root	.078	1.635	3.00	63.00	.190

*p < .05

จากตารางที่ 4.17 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) ของคะแนนหลังเรียนระหว่างผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาและผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษา โดยใช้ One Way MANCOVA ที่มีคะแนนก่อนเรียนเป็นตัวแปรร่วม (Covariate variables) จากตารางที่ 4.15 ซึ่งพบว่าการทดสอบด้วยสถิติต่างๆ ได้แก่ Pillai's Trace Wilks' Lambda Hotelling's Trace และ Roy's Largest Root ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนระหว่างผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาและผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) หลังเรียนระหว่างผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษา (n=40) และผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษา (n=30) ที่มีคะแนนก่อนเรียนเป็นตัวแปรร่วม (Covariate variables)

รายการประเมิน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	1	8.81	8.81	.51	.476
2. ด้านความจริงของชีวิต	1	36.85	36.85	.27	.104
3. ด้านความรู้	1	35.24	35.24	.67	.415

*p < .05

จากตารางที่ 4.18 แสดงให้เห็นว่า คะแนนการประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) ของคะแนนหลังเรียนระหว่างผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาและผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษาโดยมีคะแนนก่อนเรียนเป็นตัวแปรร่วม (Covariate variables) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้านความจริงของชีวิต และด้านความรู้ จึงกล่าวได้ว่า คะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) หลังเรียนระหว่างผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาและผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ในการวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนจากแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาจัดระดับความพึงพอใจดังนี้

		ระดับความพึงพอใจ	
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ระหว่างรายวิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษาด้วยการทดสอบค่าที (t - test)

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (n=40)

กิจกรรม	M	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. การแสดงความรัก	3.82	0.38	มากที่สุด
2. การจัดสุนทรียสนทนา	3.75	0.49	มากที่สุด
3. การเล่าประสบการณ์	3.59	0.50	มากที่สุด
4. การทำสมาธิ	3.55	0.55	มากที่สุด
5. การแผ่เมตตา	3.53	0.50	มากที่สุด
6. การแสดงบทบาทสมมติ	3.53	0.55	มากที่สุด
7. การแสดงความคิดเห็น	3.52	0.64	มากที่สุด
8. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.51	0.55	มากที่สุด
9. การให้น้ำหนักคะแนน	3.51	0.50	มากที่สุด
10. การสวดมนต์	3.49	0.71	มาก
11. การแสดงความรู้สึก	3.45	0.49	มาก
12. การเขียนบันทึก (Journal Writing)	3.42	0.53	มาก
13. การอภิปราย	3.42	0.62	มาก
14. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3.38	0.53	มาก
15. การตั้งคำถาม	3.35	0.66	มาก
16. การระบายความในใจ	3.33	0.62	มาก
รวม	3.51	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.19 แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวมต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายกิจกรรมพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดโดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ กิจกรรมการแสดงความรัก (M= 3.82) การจัดสุนทรียสนทนา (M= 3.75) การเล่าประสบการณ์ (M= 3.59) การทำสมาธิ (M= 3.55) การแผ่เมตตา และการแสดงบทบาทสมมติ (M= 3.53) การแสดงความคิดเห็น (M= 3.52) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการให้น้ำหนักคะแนน (M= 3.51) ตามลำดับ ส่วนความพึงพอใจในระดับมาก พบในกิจกรรม การสวดมนต์ (M= 3.49) การแสดงความรู้สึก (M= 3.45) การเขียนบันทึก และการอภิปราย (M= 3.42) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (M= 3.38) การตั้งคำถาม (M= 3.35) การระบายความในใจ (M= 3.33) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
 สวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) “ความรัก” หรือโมเดล
 เลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (n=30)

กิจกรรม	M	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3.80	0.48	มากที่สุด
2. การจัดสุนทรียสนทนา	3.73	0.45	มากที่สุด
3. การแสดงความรัก	3.67	0.47	มากที่สุด
4. การแสดงความรู้สึก	3.63	0.49	มากที่สุด
5. การทำสมาธิ	3.63	0.55	มากที่สุด
6. การเล่าประสบการณ์	3.60	0.49	มากที่สุด
7. การสวดมนต์	3.60	0.56	มากที่สุด
8. การแสดงบทบาทสมมติ	3.57	0.50	มากที่สุด
9. การแสดงความคิดเห็น	3.57	0.56	มากที่สุด
10. การแผ่เมตตา	3.53	0.57	มากที่สุด
11. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.50	0.50	มากที่สุด
12. การเขียนบันทึก (Journal Writing)	3.50	0.57	มากที่สุด
13. การให้น้ำหนักคะแนน	3.37	0.49	มาก
14. การตั้งคำถาม	3.33	0.56	มาก
15. การระบายความในใจ	3.33	0.47	มาก
16. การอภิปราย	3.20	0.61	มาก
รวม	3.51	0.27	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.20 แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวมต่อการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษา
 โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อยู่ใน
 ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายกิจกรรมพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดโดยเรียงคะแนน
 เฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (M= 3.80) การจัดสุนทรียสนทนา (M= 3.73)
 การแสดงความรัก (M= 3.67) การแสดงความรู้สึกและการทำสมาธิ (M= 3.63) การเล่าประสบการณ์และ
 การสวดมนต์ (M= 3.60) การแสดงบทบาทสมมติและการแสดงความคิดเห็น (M= 3.57) การแผ่เมตตา
 (M= 3.53) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเขียนบันทึก (M= 3.50) ตามลำดับ ส่วนความพึงพอใจใน
 ระดับมาก พบในกิจกรรม การให้น้ำหนักคะแนน (M= 3.37) การตั้งคำถามและการระบายความในใจ (M=
 3.33) และการอภิปราย (M= 3.20) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ระหว่างผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษา (n=40)และผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษา (n=30)

กิจกรรม	รายวิชาเพศศึกษา		รายวิชาสวัสดิศึกษา		t (independent t-test)
	M	SD	M	SD	
1. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3.38	0.53	3.80	0.48	-3.362*
2. การจัดสุนทรียสนทนา	3.75	0.49	3.73	0.45	.287
3. การแสดงความรัก	3.82	0.38	3.67	0.47	.986
4. การแสดงความรู้สึก	3.45	0.49	3.63	0.49	-1.684
5. การทำสมาธิ	3.55	0.55	3.63	0.55	-.194
6. การเล่าประสบการณ์	3.59	0.50	3.60	0.49	-.468
7. การสวดมนต์	3.49	0.71	3.60	0.56	-.576
8. การแสดงบทบาทสมมติ	3.53	0.55	3.57	0.50	.365
9. การแสดงความคิดเห็น	3.52	0.64	3.57	0.56	-.392
10. การแผ่เมตตา	3.53	0.50	3.53	0.57	.135
11. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.51	0.55	3.50	0.50	-.169
12. การเขียนบันทึก (Journal Writing)	3.42	0.53	3.50	0.57	-.653
13. การให้น้ำหนักคะแนน	3.51	0.50	3.37	0.49	1.033
14. การตั้งคำถาม	3.35	0.66	3.33	0.56	.276
15. การระบายความในใจ	3.33	0.62	3.33	0.47	.189
16. การอภิปราย	3.42	0.62	3.20	0.61	2.015*
รวม	3.51	0.32	3.51	0.27	.164

*p < .05

จากตารางที่ 4.21 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจโดยรวมของผู้เรียนจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ระหว่างรายวิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษาไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณารายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีคะแนนความพึงพอใจของผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษามีคะแนนสูงกว่า และกิจกรรมการอภิปรายซึ่งผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษามีคะแนนสูงกว่า

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สำหรับการสอนสุขศึกษา: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิชาเพศศึกษาและวิชาสวัสดิศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้วิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL: Learning, Openness, Value, Excellence) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตลอดจนเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 2723250 สวัสดิศึกษา ภาคต้น ปีการศึกษา 2555 จำนวน 60 คน และรายวิชา 2723256 เพศศึกษา ภาคปลาย ปีการศึกษา 2554 จำนวน 80 คน รวมทั้งสิ้น 140 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ แบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ความดี ความจริง ความรู้) และแบบประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) One Way MANOVA และ One Way MANCOVA ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สามารถสรุปผลได้ใน 3 ประเด็นหลักตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา พบว่า หลังเรียน กลุ่มทดลองมีพัฒนาการดีขึ้นและดีกว่ากลุ่มควบคุมในด้านความดี ความจริง และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ในการจัดการเรียนรู้ระหว่างวิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติ) หลังเรียนระหว่างผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาและผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษา ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีคะแนนก่อนเรียนที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เป็นตัวแปรร่วม (Covariate variables)

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษา โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษา โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดล เลิฟ (LOVE MODEL) ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสองรายวิชา เมื่อพิจารณารายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีคะแนนความพึงพอใจของผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษามีคะแนนสูงกว่า และกิจกรรมการอภิปรายซึ่งผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษามีคะแนนสูงกว่า

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ในรายวิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา ช่วยสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไม่แตกต่างกัน ทั้งในด้านความคิด ความจริง และความรู้ ดังนั้นรูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) จึงสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขศึกษาและรายวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและความจริงตามวิถีจักรของชีวิตมนุษย์

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สำหรับการสอนสุขศึกษา: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิชาเพศศึกษาและวิชาสวัสดิศึกษา มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พบว่า

1.1) หลังเรียน กลุ่มทดลอง มีพัฒนาการดีขึ้นกว่าก่อนเรียน ในด้านความคิด ความจริง และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากกลุ่มผู้เรียน ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่ง Orlich, et al. (2010) ได้กล่าวไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นหัวใจของการจัดการเรียนรู้ การวางแผนการจัดการเรียนรู้นับว่าเป็นเป้าหมายสำคัญที่จะทำให้มั่นใจว่ากิจกรรมและกระบวนการที่จัดทั้งหมดช่วยสนับสนุนการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟยังได้มีการพัฒนาให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสภาพการณ์ของผู้เรียนอีกด้วย

การดำเนินการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาด้วยรูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟตามแผนการจัดการเรียนรู้นั้น เป็นรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาจากการศึกษาและพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้

มรณศึกษาตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของผู้วิจัย (เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์, 2554ก) ซึ่งได้รูปแบบการเรียนรู้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) อันประกอบด้วย ชั้นเรียนรู้ (Learning) ชั้นเปิดใจ (Openness) ชั้นเห็นคุณค่า (Value) และชั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) โดยผลจากการใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ทำให้พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แตกต่างกับกลุ่มที่ไม่ได้เรียนมรณศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งผู้เรียนจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีการฝึกสมาธิ การสวดมนต์เพื่อให้เรียนรู้สติ การแสดงความรักด้วยการแผ่เมตตา ซึ่งจะช่วยให้เห็นความสำคัญของการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า และหลีกเลี่ยงการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและความไม่ปลอดภัยได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น เห็นคุณค่าของชีวิต คุณค่าของตนเองและผู้อื่น ดังที่สุมน อมรวิวัฒน์ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า จิตตปัญญาศึกษานำมาซึ่งการปลูกฝังความตระหนักรู้ ความเมตตา จิตสำนึกต่อส่วนรวม การนำปรัชญาแนวพุทธมาพัฒนาจิตและฝึกปฏิบัติจนผู้เรียนเกิดปัญญา ส่วน Jossey (2008) ก็ได้ทำการวิจัยเรื่องจิตตปัญญาศึกษาและการพัฒนาเยาวชน ซึ่งพบว่า จิตตปัญญาศึกษาประกอบด้วย การฝึกปฏิบัติ ที่มีจุดมุ่งหมายให้บุคคลตระหนักรู้อย่างมีสติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตระหนักรู้ในตนเองและการรู้ในตนเองเชื่อมโยงกับโลกภายนอก โดยจะต้องฝึกปฏิบัติในเรื่องการฝึกสมาธิ การเคลื่อนไหวและการไตร่ตรองหรือพิจารณาเกี่ยวกับธรรมชาติ ซึ่งการฝึกปฏิบัติดังกล่าวจะช่วยส่งผลให้เยาวชนได้พัฒนาตลอดไป จนถึงวัยผู้ใหญ่ นอกจากนี้ Roeser and Peck (2009) ก็ยังได้อธิบายจิตตปัญญาศึกษาไว้ว่า เป็นการบ่มเพาะสติสัมปชัญญะและการเรียนรู้ที่เต็มรูปแบบของผู้เรียนอีกด้วย

1.2) หลังเรียน กลุ่มทดลองมีพัฒนาการดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม ในด้านความดี ความจริง และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้เรียนในกลุ่มควบคุมนั้นได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการบรรยาย อภิปราย แสดงความคิดเห็นและกิจกรรมการสอนโดยปกติทั่วไป ซึ่งแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จึงทำให้ไม่ได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงตลอดจนการไม่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติ โดยเฉพาะในเรื่องของการใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เช่น การฝึกสมาธิ การสวดมนต์ การแผ่เมตตา การเขียนบันทึกความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา/ความปลอดภัย สุนทรียสนทนา เป็นต้น ส่วนกลุ่มทดลองนั้นได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ที่เน้นการแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับความรัก ความเมตตา การฝึกคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยการพูด การเขียน และการสนทนา รวมทั้งการฝึกสมาธิ การสวดมนต์ และการแผ่เมตตา ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีสติ มองเห็นคุณค่าของชีวิต คุณค่าของตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้ผู้เรียนมีแนวทางในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในเรื่องความดี ความจริง และ

ความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะ และ การปฏิบัติ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ) ในอันที่จะช่วยลดปัญหาพฤติกรรมทางเพศได้

ผลการสะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียนซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพยังพบว่า ผู้เรียนระดับถึงความรู้ที่ได้เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดล เลิฟ (LOVE MODEL) ได้แก่ มีสติ มีสมาธิ ไม่ประมาท รู้จักระมัดระวัง เป็นคนดีของสังคม ช่วยเหลือผู้อื่นได้ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า ความเจริญงอกงามของจิตใจ สามารถปฏิบัติได้อย่างง่ายๆ คือ การรักษาศีล การฝึกสมาธิและการฝึกคิด การสำรวมกายวาจาให้อยู่ในสุจริตหรือความประพฤติที่ดีงาม นั่นคือ การรักษา “ศีล” ด้วยการปฏิบัติกาย วาจา ใจ ให้เป็นปกติร่วมกับผู้อื่น ไม่เบียดเบียนและก่อความเดือดร้อนให้ผู้อื่น การฝึกหัดใจให้มีสมาธิจะช่วยให้เกิด “ปัญญา” ขึ้นได้ ซึ่งจะทำให้มีความรู้ตามความเป็นจริง ดังที่พระพุทธภาษิต (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก, 2551) ตรัสสอนไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงอบรมสมาธิ เพราะว่าผู้ที่มีจิตตั้งมั่นเป็นสมาธิแล้วย่อมรู้ตามความเป็นจริง” ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเรื่องอุไร อมรไชย (2552) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องผลการจัดกระบวนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ในรายวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา โดยพบว่า ผู้เรียนมองโลกในแง่ดีมากขึ้น มีความเมตตา ให้อภัย ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น รู้คุณค่าของตนเองและผู้อื่น และมีสมาธิมากขึ้น และงานวิจัยของเอมอชฌา วัฒนบูรานนท์ (2553) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้มรรคศึกษาเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ก็พบว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้ความดีจากการปฏิบัติสมาธิ การสวดมนต์ การแผ่เมตตา และการทำสิ่งที่ดีให้แก่ผู้อื่น รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มรรคศึกษาตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของเอมอชฌา วัฒนบูรานนท์ (2554ก) ที่พบว่า ผู้เรียนเรียนรู้ความดีในด้านความรักความเมตตา ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น มองชีวิตมีค่า และรู้จักแผ่เมตตา

นอกจากนี้ผลการสะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียนซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพยังพบว่า ผู้เรียนระดับถึงความรู้ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดล เลิฟ (LOVE MODEL) คือ ได้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิต สาเหตุและการป้องกันภัยและอุบัติเหตุในสถานที่ต่างๆ ข้อปฏิบัติเมื่อเกิดอันตรายเพื่อช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นให้มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุและภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะในเรื่องการมีสติ มีความระมัดระวัง รอบคอบ ไม่ประมาท เพื่อการมีชีวิตที่ปลอดภัย และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟในการจัดการเรียนรู้ระหว่างวิชาเพศศึกษาและ สวัสดิศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความจริงของชีวิต และความรู้ (ความรู้ในเนื้อหา ทักษะ และ การปฏิบัติ) หลังเรียนระหว่างรายวิชาสวัสดิศึกษา และรายวิชาเพศศึกษาโดยมีคะแนนก่อนเรียนเป็นตัวแปรร่วม (Covariate variables) ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้งสองรายวิชา ทั้งนี้

อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ทั้งรายวิชาเพศศึกษาและสวัสดีศึกษาใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเดียวกัน โดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟนี้เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากการศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้มัธยมศึกษา ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของผู้วิจัย (เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์, 2554ก) ซึ่งเป็นผลการวิจัยที่ผ่านมาและได้รูปแบบการเรียนรู้ “รูปแบบความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) อันประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเรียนรู้ (Learning) 2) ขั้นเปิดใจ (Openness) 3) ขั้นเห็นคุณค่า (Value) และ 4) ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) และได้พัฒนาให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพการณ์ของผู้เรียน

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ดีความและประเมินผลข้อมูลเชิงคุณภาพของทั้งสองรายวิชา ก็พบว่า ผู้เรียนทั้งสองรายวิชาได้สะท้อนผลการเรียนรู้ในด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ความดี ความจริง และความรู้) ใกล้เคียงกัน ดังนี้ ในด้านความดี อันหมายถึง หมายถึง การรักษาศีล การมีความรัก ความเมตตา ผู้เรียนในรายวิชาเพศศึกษาได้ระบุถึงความดีที่ได้เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ได้แก่ มีศีลธรรม มีคุณธรรม ปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น ได้อย่างเหมาะสม ให้เกียรติผู้อื่น เห็นคุณค่าของชีวิต เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มองโลกในแง่ดี มีสติ รอบคอบ รู้จักแยกแยะสิ่งที่ ดีกับสิ่งที่ไม่ดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความรักและความเมตตา รู้จักการให้ การแบ่งปัน รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ตลอดจนช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ส่วนผู้เรียนในรายวิชาสวัสดีศึกษาระบุถึงความดีที่ได้เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบความรัก ได้แก่ มีสติ มีสมาธิ ไม่ประมาท รู้จักระมัดระวัง เป็นคนดี ของสังคม ช่วยเหลือผู้อื่นได้ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และรับผิดชอบต่อสังคม

ในด้านความจริง อันหมายถึง ความจริงของชีวิต ธรรมชาติของชีวิต ความจริงที่พึงปฏิบัติได้ การยอมรับความจริง และการรู้จักตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนในรายวิชาเพศศึกษาได้ระบุถึงความจริงที่ได้เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ได้แก่ เข้าใจธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ เข้าใจธรรมชาติในเรื่องเพศและการสืบพันธุ์ ยอมรับความจริงของชีวิต พึ่งพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ และเป็นอยู่ ภาควิมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าของชีวิต เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ยอมรับความจริงในเรื่องการรักเพศเดียวกันและพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม ส่วนผู้เรียนในรายวิชาสวัสดีศึกษาระบุถึงความจริงที่ได้เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบความรัก ได้แก่ อุบัติเหตุเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ ต้องรู้จักยอมรับ รู้จักระมัดระวัง ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาท มีความรอบคอบ เพื่อให้ชีวิตมีความปลอดภัย และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้

สำหรับในด้านความรู้ ซึ่งหมายถึง ความรู้เพื่อให้เกิดปัญญาในเนื้อหาสาระที่จัดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนในรายวิชาเพศศึกษาได้ระบุถึงความรู้ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) คือ ความรู้ในเนื้อหาสาระเพศศึกษา ได้แก่ พัฒนาการทางเพศ การเลือกคู่ครอง การวางตัวต่อเพศตรงข้าม การวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิด ความเชื่อที่ผิดในเรื่องเพศ ความผิดปกติกามทางเพศ พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทักษะชีวิต และการสอนเพศศึกษา ส่วนผู้เรียนในรายวิชา

สวัสดิศึกษาระบุถึงความรู้ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบความรัก คือ *ได้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิต สาเหตุและการป้องกันภัยและอุบัติเหตุในสถานที่ต่างๆ ข้อปฏิบัติเมื่อเกิดอันตรายเพื่อช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นให้มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุและภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะในเรื่องการมีสติ มีความระมัดระวัง รอบคอบ ไม่ประมาท เพื่อการมีชีวิตที่ปลอดภัย และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้*

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พบว่า

3.1) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษาและสวัสดิศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) โดยรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ มีรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน จำนวน 16 กิจกรรม อันได้แก่ กิจกรรมการแสดงความรู้สึก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแผ่เมตตา กิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเล่าประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็น การเขียนบันทึก (Journal Writing) การจัดสุนทรียสนทนา การระบายความในใจ การตั้งคำถาม การทำสมาธิ การสวดมนต์ การให้น้ำหนักคะแนน การอภิปราย การแสดงความรัก และการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งได้มีการพัฒนาให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสภาพการณ์ของผู้เรียน และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทั้ง 16 กิจกรรมนี้ก็อยู่ในขั้นการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้น คือ 1) ขั้นเรียนรู้ (Learning) 2) ขั้นเปิดใจ (Openness) 3) ขั้นเห็นคุณค่า (Value) และ 4) ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) ซึ่งผู้สอนเป็นผู้เลือกกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับหัวข้อการเรียนการสอนและขั้นการจัดการเรียนรู้แต่ละขั้นด้วย ประกอบกับรายวิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษานั้น เป็นรายวิชาในสาขาวิชาสุขศึกษาซึ่งมีหลักการเดียวกันคือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพตามเนื้อหาของแต่ละรายวิชา จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) มีความคล้ายคลึงกัน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายกิจกรรมพบว่า มีกิจกรรมที่คะแนนความพึงพอใจของผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และกิจกรรมการอภิปราย โดยผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าในกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วนผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าในกิจกรรมการอภิปราย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพียงแผนการจัดการเรียนรู้เดียว โดยในรายวิชาเพศศึกษาได้จัดกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อประสบอันตราย เพื่อเชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตคู่ที่ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งให้อิสระผู้เรียนในการเลือกเข้ากลุ่มเล็กๆ 3-5 คนในการทำกิจกรรม ส่วนในรายวิชาสวัสดิศึกษานั้นผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างการมอบหมายงานกลุ่มให้ผู้เรียนจัดกลุ่มเป็นกลุ่มบ้าน ทำกิจกรรมอื่นๆ ในชั้นเรียน แล้วสอดแทรกกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกัน โดยให้อาสาสมัคร 1 กลุ่มบ้านมาสาธิตการจัดกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หลังจากนั้นให้ทุกกลุ่มทำตามแล้วจึงทำงานกลุ่มตามที่ได้รับ

มอบหมายต่อไป อาจทำให้ผู้เรียนในรายวิชาสวัสดิศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มตามงานที่ได้รับมอบหมายอยู่ก่อนแล้ว ได้มีกิจกรรมร่วมกันอีกหนึ่งกิจกรรมรู้สึกชื่นชอบการจัดกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากกว่าผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษา ซึ่งได้ร่วมกิจกรรมกลุ่มแบบเฉพาะกิจแล้วนั่งประจำที่ของตนเองเพื่อเรียนต่อ

สำหรับกิจกรรมการอภิปรายที่มีคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนรายวิชาเพศศึกษาสูงกว่าผู้เรียนรายวิชาสวัสดิศึกษานั้น อาจเนื่องมาจากเนื้อหาในรายวิชาเพศศึกษาเป็นประเด็นปัญหาที่ใกล้ตัวผู้เรียนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นและเป็นวัยแห่งการเจริญพันธุ์ โดย Kelly (2001) ได้ให้ความหมายของเพศศึกษาไว้ว่า เพศศึกษา หมายถึง การให้การศึกษากับเยาวชนเกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ การกระตุ้นในเรื่องการเห็นคุณค่าและพัฒนาทักษะกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องเพศ ส่วน สุขชาติ โสภประยูร (2546) ก็ได้สรุปความหมายของเพศศึกษา ไว้ 3 ข้อ ได้แก่ 1) เพศศึกษา หมายถึง ความรู้ทั่วไปที่ควรให้เด็กได้ศึกษาเล่าเรียนภายในขอบเขตที่เหมาะสมของแต่ละวัย โดยการศึกษาปัญหาชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศและพฤติกรรมทางเพศในด้านความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดความรับผิดชอบและความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพศ 2) เพศศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดประสบการณ์อันเป็นผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ดีเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศได้ และ 3) เพศศึกษา หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและปรับตัวทางเพศได้อย่างที่ตนเองพอใจและสังคมยอมรับได้ จึงทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจในการแสดงความคิดเห็นเพื่ออภิปรายต่อประเด็นปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับเพศและเพศศึกษามากกว่าเรื่องความปลอดภัยหรือสวัสดิศึกษา

3.2) ค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสองรายวิชา (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 เท่ากันทั้งสองรายวิชา) ซึ่งผู้เรียนได้สะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้เรียนระบุว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้รับความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนเข้าใจและตระหนักรู้ในตนเองมากขึ้น ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากว่า ผลการสะท้อนความคิดและความรู้สึกจากจิตใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นตนเองในด้านความรู้สึกนึกคิด ซึ่งอาจเป็นผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ใคร่ครวญจากภายในด้วยตนเอง ดังที่จุมพล พูลภัทรชีวิน (2552) ได้กล่าวว่า จิตตปัญญาศึกษาเป็นการศึกษาที่เน้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาความตระหนักรู้และการเรียนรู้มิติ/โลกด้านในของตนเอง ให้คุณค่าในเรื่องการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ซึ่งเป็นการสังเกตอย่างมีสติต่อการเปลี่ยนแปลงภายในของตนเองที่เกิดขึ้นจากการเผชิญกับผู้อื่นและโลกภายนอก ผ่านกระบวนการ/วิธีการและกิจกรรมที่หลากหลาย มีเป้าหมายก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานอย่างลึกซึ้งทางความคิดและจิตสำนึกใหม่เกี่ยวกับตนเองและโลก ส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติและการดำเนินชีวิตอย่างมีสติและปัญญา มีความรักความเมตตาต่อตนเองและสรรพสิ่งทั้งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งและเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ และจากการศึกษาของ กรรกฎ นักคัม (2553) ในเรื่องการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะจิตตปัญญาและการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตในรายวิชา

จิตวิทยาการศึกษา ก็พบว่า ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าในตนเอง ตระหนักถึงความสำคัญของการมีเมตตา เรียนรู้ที่จะมีความสุขจากการให้ความสุขแก่ผู้อื่น เรียนรู้ธรรมชาติของมนุษย์ เรียนรู้คุณค่าของการมีชีวิตอยู่ พร้อมทั้งเรียนรู้ที่จะสร้างกุศล และฝึกสติ เพื่อการดำเนินชีวิต รู้สึกมีความสุข และอึดอึดใจเมื่อได้ทำความดี

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของเอมอชฌา วัฒนบูรานนท์ (2554ก) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มรรคศึกษาตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งพบว่า นิติกรกลุ่มที่เรียนมรรคศึกษาทั้งในปีการศึกษา 2552 และ 2553 ได้ระบุถึงความพึงพอใจที่ได้รับความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้นจากการสะท้อนความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการสวดมนต์ การฝึกสมาธิ การแผ่เมตตา การเล่าประสบการณ์ การอภิปราย การบรรยายของอาจารย์และวิทยากร การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีศึกษา การจัดสุนทรียสนทนา การระบายความรู้สึก การเขียนความรู้สึกเกี่ยวกับความตาย การศึกษาพิธีกรรมเกี่ยวกับความตาย การเขียนคำไว้อาลัย และการฝึกปฏิบัติการสอนมรรคศึกษาอีกด้วย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติดังนี้

1. เชิงนโยบาย

กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดนโยบายให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (รวมทั้งระดับอนุบาลศึกษา) และระดับอุดมศึกษา ให้มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในรายวิชาต่างๆ ทุกรายวิชา โดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับสุขศึกษา สุขภาพและชีวิต เนื่องจากเป็นรายวิชาที่สอดคล้องกับลักษณะและธรรมชาติของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ตระหนักในตนเอง มีความรักความเมตตาต่อสรรพสิ่งรอบข้าง ทั้งนี้เพื่อเน้นให้ผู้เรียนเกิด “คุณธรรมนำความรู้” อันจะนำไปสู่การมีสติและปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 – 2561)

2. เชิงปฏิบัติ

2.1 สถานศึกษาควรดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยจัดให้มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อเน้นให้ผู้เรียนตระหนักในตนเอง มีสติและปัญญาในการไตร่ตรอง รู้จักคิด มีคุณธรรมเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีชีวิตที่มีความสุข

2.2 ในสถาบันการผลิตครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ควรจัดให้มีการเรียนการสอนโดยนำรูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) ไปใช้เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ในทุกรายวิชา โดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับสุขศึกษา สุขภาพและชีวิต เพื่อให้เกิด “สังคมคุณธรรมนำความรู้” และ “การมีสุขภาพดี” อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

2.3 ควรมีการประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้ผู้เรียนได้ประเมินผลการเรียนของตนเองและของเพื่อนด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรรีศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขศึกษา สุขภาพ สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย ชีวิตและครอบครัว เนื่องจากเป็นรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและความจริงตามวิถีจักรของชีวิตมนุษย์

2. ควรรีศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในทุกระดับชั้น ทั้งในระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ทั้งนี้ผู้สอนต้องศึกษากระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างถูกต้อง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรณานักกัฒม. 2553. “การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะจิตตปัญญาและการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตในรายวิชาจิตวิทยาการศึกษา,” วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 26 ฉบับที่ 1. 1 – 11.
- กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สำนักงาน (สสส). 2554. พบวัยรุ่น 5 ล้านคนเสี่ยงมีเพศสัมพันธ์ 1.25 ล้านคน. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.thaihealth.or.th/healthcontent/special_report/20227 [25 กันยายน 2554]
- กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สำนักงาน (สสส). 2554. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิง. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.thaihealth.or.th/healthcontent/special_report/20712 [25 กันยายน 2554]
- กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สำนักงาน (สสส). 2554. สถิติวิกฤตเด็กไทย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.thaihealth.or.th/healthcontent/special_report/18154 [25 กันยายน 2554]
- การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย. 2552. “จิตตปัญญาศึกษา การศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์,” วารสารสื่อพลัง. ปีที่ 17 ฉบับที่ 1. มกราคม – มีนาคม: 18 – 24.
- กิจการพิเศษ, สำนัก. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2552. นโยบายสถานศึกษา 3D เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสถานศึกษา 3D และเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3D. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย
- กิตติชัย สุชาติโนบล. 2555. การจัดการเรียนการสอนตามแนวพุทธ ก้าวสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทพรหวนกราฟฟิค จำกัด.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,สำนักงาน. 2555. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จักรกฤษณ์ พิญาพวงษ์. 2544. รายงานการวิจัยเรื่องการรับรู้บทบาทหญิงชายและการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ของนักศึกษาชายและหญิงระดับอุดมศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์. อุดรดิตถ์: สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์.
- จักรกฤษณ์ พิญาพวงษ์. 2547. รายงานวิจัยเรื่องความต้องการเนื้อหาวิชาเพศศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

- จาวรวัฒน บุญแสง. 2548. **สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร. 2550. **การวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชา โยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุมพล พุฒภัทรชีวิน. 2552. **ปฏิรูปการศึกษาครั้งใหม่ ขอหัวใจให้จิตตปัญญาศึกษา.คอลัมน์จิตวิวัฒน์** มติชนรายวัน. วันเสาร์ที่ 31 มกราคม 2552: 9.
- ชลลดา ทองทวี และคณะ. 2551. **จิตตปัญญาศึกษา: การสำรวจและสังเคราะห์ความรู้จิตตปัญญาศึกษาเบื้องต้น.** โครงการวิจัยและจัดการความรู้จิตตปัญญาศึกษาโดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ และองอาจ นัยพัฒน์. 2551. **แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองและสถิติวิเคราะห์: แนวคิดพื้นฐานและวิธีการ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐยา รัตนตรียานนท์. 2546. **เจตคติต่อการสอนเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและประเมินผล มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คุณเดือน พันธุมนาวิน. 2551. **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.
- ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ และนพเก้า ณ พัทลุง. ๒๕๕๑. **รายงานวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดสวัสดิศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้.**[online].
<http://doc2.clib.psu.ac.th/home/porntip.t/public14/south3/304860.pdf> [๑ สิงหาคม ๒๕๕๕]
- ทิพย์สิริ กาญจนวาสี. 2550. “**สภาพและปัญหาการสอนเรื่องเพศศึกษาของครู สุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.**” **วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.** ปีที่ 37 ฉบับที่ 1. กรกฎาคม – ตุลาคม: 183 – 198.
- ทิสนา แคมมณี. 2550. **การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.** นนทบุรี: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ทิสนา แคมมณี. 2552. **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทิดศักดิ์ ผลจันทร์. 2550. **แนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในการพัฒนานิสิตแพทย์สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาแพทยศาสตรศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ธนา นิลชัยโกวิทย์และคณะ. 2550. **โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้การอบรมและกระบวนการด้านจิตตปัญญาศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม), สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- ธรรมสภา. 2542. **ความตายที่ท่านยังไม่รู้จัก รวมพระธรรมเทศนาของพระธรรมอาจารย์**. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย ศจีมาจ ณ นคร และพิศสมัย อรทัย. 2551. **การสำรวจและตั้งเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม
- บุญชม ศรีสะอาด. 2546. **การวิจัยสำหรับครู**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเวศ วะสี. 2537. **ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิปัญญาร่วมกับสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย.
- ประเวศ วะสี. 2552ก. **แนวคิดเกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษา**. [online]. ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. <http://www.ec.mahidol.ac.th/aboutus.htm> [1 สิงหาคม 2552]
- ประเวศ วะสี. 2552ข. **ความเป็นมนุษย์กับการเข้าถึงสิ่งสูงสุด ความจริง ความดี ความงาม**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล.
- ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์. 2527. **เอกสารประกอบการสอนวิชาสวัสดิศึกษา**. (อัดสำเนา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. 2546. กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น จำกัด. , น. 938.
- พรทิพย์ ไชยโส และคณะ. 2553. **การพัฒนา KASET โมเดลเพื่อเพิ่มขีดความสามารถคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์สู่การเป็นสถาบันพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.rdi.ku.ac.th/kasetresearch53/group05/pornthip/kaset_model.html [27 มกราคม 2555]
- พระครูเขมบัณฑิต. 2555. **วัดดวงแข ปทุมวัน กทม. สัมภาษณ์**. (9 มกราคม 2555).
- พระครูปลัดสุวัฒนธีรคุณ (เทิด ญาณวชิโร). 2553. **สมาธิเบื้องต้นสำหรับชาวบ้าน**. กรุงเทพฯ: แม่บ้านบุค.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). 2539. **เรื่องที่คุณคนไทยควรเข้าใจให้ถูก**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). 2541. **ชีวิตที่สมบูรณ์**. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). 2542. **วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 6**. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). 2543. **คติธรรมแห่งชีวิต**. กรุงเทพฯ: พิมพ์อำไพ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). 2543. **ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก หมวดศึกษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). 2546. **คู่มือชีวิต**. กรุงเทพฯ : บริษัทธนรัชการพิมพ์ จำกัด.

- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). 2550ข. **ฐานที่มั่นคงของชีวิตและสังคม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). 2550ก. **การศึกษาเพื่อสร้างบัณฑิต หรือการศึกษาเพื่อเพิ่มผลผลิต**.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน.
- พระมหาประสาธ สมภาโร (สังขรัตน์). 2554. **วัดสวนพลู เจริญกรุง เขตบางรัก กทม. สัมภาษณ์**. (16 ธันวาคม
2554)
- พระมหาวิเชียร วชิรเมธี. 2552. **Love Analysis มหัศจรรย์แห่งรัก vol.1**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัทเทน้ำ
เทท่า จำกัด.
- พิมพ์พร ติรธรรมเจริญ. 2548. “ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ห้ชาวอุบัติภยในนิติตที่
ลงทะเบียนเรียนวิชาส่วติศึกษา (สข 412) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547,” **วารสารคณะ
พลศึกษา**. ปีที่ 8 เล่มที่ 1-2 มกราคม – ธันวาคม: 15-36.
- พุด อภัยศิลา. 2550. **ผลการเรียนรู้เพศศึกษาไทยในชนบทด้วยบทเรียนมัลติมีเดียของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการจัดกลุ่มการเรียนรู้ต่างกัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลศรี. 2552. **การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รสวลีย์ อักษรวงศ์. 2552. **ผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษารายวิชาการจัดการชีวิต
และการทำงาน.. เอกสารเผยแพร่ในการประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัย งาน“ราช
ภัฏวิชาการเฉลิมพระเกียรติและสัปดาห์ วิทยาศาสตร์แห่งชาติ” วันที่ 19 สิงหาคม 2553 ณ ห้องบงกช
อาคาร 6 (MBA) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**
- เรื่องอุไร อมรไชย. 2552. **ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษา
ในรายวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา**. เอกสารเผยแพร่ในการประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อ
นำเสนอผลงานวิจัย งาน“ราชภัฏวิชาการเฉลิมพระเกียรติและสัปดาห์ วิทยาศาสตร์แห่งชาติ” วันที่ 19
สิงหาคม 2553 ณ ห้องบงกช อาคาร 6 (MBA) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- เรือนธรรม. 2550. **ทางสายกลาง วิถีพุทธสู่การดับทุกข์ ปัญญานันทภิกขุ**. กรุงเทพฯ : เอดิชั่น เพรสโปรดักส์.
- ว.วชิรเมธี. 2552. **มหัศจรรย์แห่งรัก เล่ม ๑**. กรุงเทพฯ: เทน้ำเทท่า.
- วริยา ชินวรรโณ และคณะ. 2548. **สมาธิในพระไตรปิฎก วิวัฒนาการตีความคำสอนเรื่องสมาธิใน
พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- วโรชา คล้ายแจ้. 2552. ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วสิน อินทสระ. 2553. วิธีสร้างความดีและความมีเงื่อนไขของกรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เมื่อดทราย.
- วิจักขณ์ พานิช. 2548. การเรียนรู้ด้วยใจอย่างไร้ครวญ. ใน จิตผลิบาน. โครงการจิตวิวัฒน์. มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์ สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.), กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- วิรัช พัฒนาภรณ์. 2554. แร้งบันดาลใจจากสุนทรียสนทนา. เชียงใหม่: หจก.เชียงใหม่พิมพ์นิยม.
- วิระพงษ์ เกลิมจิระรัตน์ และวิฑูรย์ สิมะ โชคดี. 2535. วิทวกรรมและการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน. กรุงเทพฯ: เอเชียเพรส.
- ศรัณยา บุญประกอบ. 2549. การศึกษาการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศศิลักษณ์ ขยันกิจ. 2553. “การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา,” วารสารครุศาสตร์ (ฉบับจิตตปัญญาศึกษา). ปีที่ 38 ฉบับที่ 3. มีนาคม – มิถุนายน: 58-60.
- ศุภวรรณ พิพัฒพรณวงศ์ กรีน. 2548. โครงสร้างของชีวิต ความรู้หยิบมือหนึ่งที่จะช่วยให้คุณไม่เสียชาติเกิด. กรุงเทพฯ: หอรัตนชัยการพิมพ์.
- สกลพร พิชัยกมล. 2549. ผลของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิตของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนันทบุรีวิทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สมชาย ปรารังัน วรรณ. 2549. ธรรมะ 3 อริยสงฆ์ อรหันต์กลางกรุงแห่งวัดเทพศิรินทราวาส ราชวรวิหาร. กรุงเทพฯ : ป. สัมพันธ์พานิชย์.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. 2555. จิตตภาวนา. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์สวย จำกัด
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก. 2551. หลักการทำสมาธิเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักงานมูลนิธิจิตอัมบุญบานมี.
- สมเด็จพระพุทธาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ). 2550. สมาธิหลักของใจ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อนันตะ.
- สรรชัย หนองตรุด. 2550. การนำเสนอรูปแบบรายการโทรทัศน์การศึกษาเรื่องเพศศึกษาสำหรับเยาวชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สายันท์ ลอเอี่ยม. 2546. “การศึกษาปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12,”
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มิถุนายน – ตุลาคม: 73-84.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 2550. **สอนคุณธรรมอย่างไรให้ธำรงสามัคคี**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สิงหา จันทน์ขาว. 2550. **ผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีอริยสัจสี่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง
เพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสุศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตีปนันท เกตุทัศน์. 2543. **แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ: ปรัชญาหลัก กรอบ
ความคิดและเจตนารมณ์**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. เอกสาร
เย็บเล่ม
- สุจนา ศิริวัลย์. 2550. **ความรู้และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในจังหวัด
อุตรดิตถ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สุชาติ โสมประยูร. 2546. **เพศศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศุคใจ บุญอริย์ ประชุม ผงผ่าน อารี หลวงนา รสวลีย์ อักษรวงษ์ และเรืองอุไร อมรไชย. 2553. **โครงการเพิ่ม
ขีดความสามารถของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผู้การเป็นสถาบันพัฒนา
บุคลากรทางการศึกษาที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์**. เอกสารเผยแพร่ในการประชุมสัมมนาทาง
วิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัย งาน“ราชภัฏวิชาการเฉลิมพระเกียรติและสัปดาห์ วิทยาศาสตร์
แห่งชาติ” วันที่ 19 สิงหาคม 2553 ณ ห้องบงกช อาคาร 6 (MBA) มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี
- สุพิชญา โคทวิ. 2553 “จิตตปัญญาศึกษาทางเลือกใหม่การศึกษาไทย,” **วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุตรดิตถ์** ปีที่ 8 ฉบับที่ 2. ก.พ.-ก.ค.: 41 – 52.
- สุมน อมรวิวัฒน์. 2533. **สมบัติทิพย์ของการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมน อมรวิวัฒน์. 2548. **คุณภาพของการเรียนรู้**. [online]. โครงการจิตวิวัฒน์ มุลินิธศศิ-ศฤงศ์วงศ์
สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.),แหล่งที่มา
http://www.jitwivat.org/docs/articles/050806_sumon.htm [1 สิงหาคม 2552]

- สุมน อมรวิวัฒน์. 2552. “หาทางออกให้สังคมไทย ด้วยจิตตปัญญาศึกษา,” เอกสารประกอบการประชุมลงนามความร่วมมือ (MOU) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ชุดโครงการเพิ่มขีดความสามารถของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ผู้การเป็นสถาบันพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) วันที่ 3 - 5 กุมภาพันธ์ 2552 ณ โรงแรมไอบีฮอค 2 กรุงเทพมหานคร: 10 – 13.
- เสถียรพงษ์ วรรณปก. 2549. *สูตรสำเร็จแห่งชีวิต*. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
- อัศพงษ์ สุขมาตย์ และคณะ. 2554. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา,” *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. ปีที่ 22 ฉบับที่ 1. มกราคม – เมษายน: 111 – 130.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, ชีรเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ และสุภาพร ตีรภักดี. มปป. *การศึกษาเรื่องคุณค่าความเป็นมนุษย์*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสัตยาไส.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. 2546. *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยอิงแนวคิดการเรียนรู้จากการหยั่งรู้ด้วยตนเอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตดุฎีบัณฑิตภาควิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. 2550. *คุณธรรมนำความรู้: รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์. 2547. *ความปลอดภัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์. 2553. “การจัดการเรียนรู้มรณศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา,” *วารสารครุศาสตร์ (ฉบับจิตตปัญญาศึกษา)* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปีที่ 38 ฉบับที่ 3. มีนาคม – มิถุนายน: 16 – 29.
- เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์. 2554ก. *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มรณศึกษาเพื่อสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา*, เอกสารอัดสำเนา. กรุงเทพฯ: คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์. 2554ข. *เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 2723256 เพศศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์. 2555. *การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบความรักเพื่อสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์* กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

- Blonna, R. and Levitan J. 2005. **Healthy Sexuality**. Belmont: Thomson Wadsworth.
- Buller, M. K., Kane, I. L., Martin, R. C. Giese, A. J., Cutter, G. R., Saba, L. M. and Buller D. B. 2008. “Randomized Trial Evaluating Computer-Based Sun Safety Education for Children in Elementary School”. **Journal of Cancer Education**, 23: 74-79.
- Carroll, J. L. 2005. **Sexuality Now Embracing Diversity**. Belmont: Wadsworth/Thomson Learning, Inc.
- Fromm, E. 2006. **The Art of Loving**. New York: HarperCollins, Harper Perennial Classics (50th anniversary edition).
- Hales, D. 2006. **An Invitation to Health Brief**. (Fourth Edition). Belmont: Thomson Wadsworth.
- Hart, T. 2004. “Opening the Contemplative Mind in the Classroom.” **Journal of Transformative Education 2** (January 2004); 29-30.
- Haynes, D. J. 2005. **Contemplative Practice and the Education of the Whole Person**. [online]. Available from :<http://www.contemplativemind.org/programs/academic/Haynes.pdf>
- James, W. 1980. **Principles of Psychology**. New York: H. Holt and Company.
- Johnson, O. E. and Adebayo, A. M. 2011. “Effects of Safety Education on Knowledge of and Compliance with Road Safety Signs Among Commercial Motorcyclists in Uyo, Southern Nigeria.” **Ghana Medical Journal**. 45:3 (September 2011); 89-96.
- Jossey, B. 2008. **Contemplative Education and Youth Development**. New Directions for Youth Development. p 101 – 105.
- Karsemeyer, J. A. 2000. **Moved by spirit: A narrative inquiry**. Doctoral dissertation, University of Toronto.
- Kelly, G. F. 2001. **Sexuality Today: The Human Perspective**. (Seventh edition). Boston: McGraw-Hill.
- Kohler, P. K., et al. 2008. “Abstinence – Only and Comprehensive Sex Education and the Initiation of Sexual Activity and Teen Pregnancy,” **Journal of Adolescent Health** 42 (2008); 344 – 351.
- Mc Anulty R. D. and Burnette, M. M. 2001. **Exploring Human Sexuality Making Healthy Decision**. Boston: Allyn & Bacon.
- Nozawa, A. 2004. **A way to awakening: Five educator’s experiences of integrating contemplative practices into their live (Ontario)**. Doctoral dissertation, University of Toronto.
- Olen J., Barry V., Van Camp J. C. 2008. **Applying Ethics: A Text with Readings**. Thomson Learning Ince: Belmont USA.
- Orlich, D. C., et al. 2010. **Teaching Strategies: A Guide to Effective Instruction**. Boston : Wadsworth.

- Rijsdijk, L. E., et al. 2011. "The World Starts With Me: A Multilevel Evaluation of a Comprehensive Sex Education Programme targeting Adolescents in Uganda," **BMC Public Health** 2011, 11: 334.
- Roeser and Peck. 2009. "An Education in awareness: Self, motivation, and Self-regulated learning in Contemplative," **Educational Psychologist**, 48: 119-136.
- Salmela-Aro, K. and Tuominen-Soini, H. 2010. "Adolescents' Life Satisfaction During the Transition to Post- Comprehensive Education: Antecedents and Consequences." **J Happiness Stud** (2010) 11: 683 – 701 DOI 10.1007/s10902-009-9-9156-3.
- Strasser, M. K., et al. 1965. **Fundamentals of Safety Education**. New York: The McMillan.
- Sternberg, R. L., 1986. "A Triangular Theory of Love," **Psychological Review**. 93(2): 119-135
- Todres, L., Galvin K. T., and Holloway, I. 2009."The humanization of healthcare: A value framework for qualitative research," **International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being**. 4: 68-77.
- Yun, L., et al. 2011. "The Practical Problems and Progress of Western Mainstream Sex Education Models," **Studies in Sociology of Science** 2(1); 1 – 5.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับรูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เทพวาทิ หอมสนิท
2. รองศาสตราจารย์ ดร.รัชณี ขวัญบุญจัน
3. รองศาสตราจารย์วรัณนี โสสมประยูร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน
5. อาจารย์ ดร.ประสิทธิ์ สาระสันต์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุชาติ โสสมประยูร
2. ศาสตราจารย์ ดร.สมจิตต์ สุพรรณทัศน์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.เทพวาทิ หอมสนิท
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สุกมาส อังศุโชติ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน

ภาคผนวก ข

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องการปฐมนิเทศ

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

การอธิบายและแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การแนะนำหนังสือ สื่อ การเรียนการสอนและเว็บไซต์ ตลอดจนการทำความตกลงในเรื่องการเรียนการสอนและประเมินผลก่อนเรียนด้วย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องเนื้อหาเพศศึกษาได้
2. แสดงความรู้สึกและอภิปรายร่วมกันในเรื่องการเรียนการสอนและการเห็นคุณค่าของ

ชีวิต

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนและผู้เรียนแนะนำตัว

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

ผู้สอนและผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเนื้อหาเพศศึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลการเรียนเพศศึกษา

2. ผู้สอนทำความตกลงเรื่องการเรียนการสอนกับผู้เรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของชีวิต

2. ผู้สอนสุ่มเลือกข้อความแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของชีวิตแล้ว

นำเสนอในชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

ให้ผู้เรียนอภิปราย ชักถามเกี่ยวกับคุณค่าของชีวิต เพื่อแสดงให้เห็นถึงความจริง
ของชีวิต

ขั้นสรุป

1. ผู้สอนสรุปเนื้อหาทั้งหมด
2. ให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลก่อนเรียน

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. หนังสือเพศศึกษา
2. เอกสารประมวลรายวิชาเพศศึกษา
3. แบบประเมินผลก่อนเรียน

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องเนื้อหาเพศศึกษา
2. การแสดงความรู้สึกและอภิปรายร่วมกันของผู้เรียน
3. การทำแบบประเมินผลก่อนเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องความหมายของเพศ/ระบบสืบพันธุ์ของเพศชายและเพศหญิง

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

เพศ หมายถึง รูปที่แสดงให้ทราบว่า เป็นหญิงหรือชาย ซึ่งทุกคนเกิดมาพร้อมด้วยเพศ มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ระบบสืบพันธุ์ของเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกัน โดยระบบสืบพันธุ์เพศชายที่สำคัญประกอบด้วย อัณฑะ ถุงอัณฑะ ท่ออสุจิ ถุงเก็บอสุจิ ต่อมลูกหมาก และองคชาติ ส่วนระบบสืบพันธุ์ของเพศหญิงที่สำคัญประกอบด้วย ช่องคลอด มดลูก ปีกมดลูกหรือท่อนำไข่ รังไข่ และต่อมน้ำนม

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. อธิบายความหมายของเพศได้
2. ระบุความแตกต่างของระบบสืบพันธุ์เพศชายและเพศหญิงได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของเพศ
2. ระบบสืบพันธุ์เพศชายและเพศหญิง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาเรื่องข่าวปัจจุบันเกี่ยวกับเรื่องเพศ

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความหมายของเพศ
2. ผู้สอนสรุปความหมายของเพศ

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. จัดกิจกรรมสุนทรียสนทนา แบ่งเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 8 คน ฝึกการเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี โดยให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นเพศของตนเองและความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงในส่วนของความพึงพอใจ แล้วให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปผลการสนทนา

2. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการจัดสุนทรียสนทนา

3. ผู้สอนสรุปผลการจัดสุนทรียสนทนา

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนความรู้สึกเห็นคุณค่าความเป็นหญิงความเป็นชายของเพศตนเอง เน้นในทางบวกลงในกระดาษ แล้วส่งผู้สอน

2. ผู้สอนสุ่มเลือกอ่านข้อความแสดงความรู้สึกของผู้เรียน โดยไม่ระบุชื่อผู้เขียน

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องเพศเพื่อแสดงถึงความรักในความเป็นเพศของตัวเอง

ขั้นสรุป

ผู้สอนสรุปเรื่อง ความหมายของเพศ/ระบบสืบพันธุ์ของเพศชายและเพศหญิง โดยใช้

Power Point Media

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media เรื่อง ความหมายของเพศ/ระบบสืบพันธุ์ของเพศชายและเพศหญิง

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การแสดงความรู้สึกและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. การอธิบายความหมายของเพศ และระบุความแตกต่างของระบบสืบพันธุ์เพศชายและเพศหญิง
3. การเขียนความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าของความเป็นเพศของตัวเอง

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องธรรมชาติของการเกิด

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอมอัสมา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

การปฏิสนธิ คือการที่อสุจิของเพศชายเข้าไปผสมพันธุ์กับไข่ของเพศหญิงในบริเวณท่อนำไข่ ซึ่งไข่ที่ได้รับการผสมพันธุ์แล้วจะเคลื่อนตัวลงมาตามปีกมดลูก แล้วมาฝังตัวที่เยื่อมดลูกที่มีความหนานุ่ม

การเจริญเติบโตของทารกในครรภ์แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะ Ovum เป็นระยะแรกของการรวมกันระหว่างเซลล์เพศชายกับเซลล์เพศหญิงจนถึง 2 สัปดาห์ ซึ่งมีขนาดเล็กมากเส้นผ่านศูนย์กลางเพียง 1 มิลลิเมตรเท่านั้น ระยะที่ 2 ระยะ Embryo เป็นระยะที่ Ovum ฝังตัวในมดลูกตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 ถึงปลายเดือนที่ 2 จะยาวประมาณ $1^{1/2}$ - 2 นิ้ว มีน้ำหนักราว 2 กรัม ซึ่งระยะนี้มีการแบ่งตัวและแยกเซลล์เป็นส่วนต่างๆ ของร่างกายขึ้นเป็นชั้นนอกสุด ชั้นกลาง และชั้นในสุด ระยะที่ 3 ระยะ Fetus เริ่มประมาณต้นเดือนที่ 3 จนถึงเดือนที่ 10 มีความยาวตั้งแต่ 7 เซนติเมตรถึง 50 เซนติเมตร มีน้ำหนักราว 3,000 กรัม ส่วนระยะที่ 4 ระยะ Birth เป็นระยะที่เด็กครบกำหนด 10 เดือนพร้อมที่จะคลอดออกมาสู่โลกภายนอก

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. อธิบายความหมายของการปฏิสนธิได้
2. อธิบายลำดับขั้นของการเจริญเติบโตของทารกในครรภ์ได้

สาระการเรียนรู้

1. การปฏิสนธิ
2. การเจริญเติบโตของทารกในครรภ์

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนถามผู้เรียนว่า “คนเราเกิดมาจากไหน ?”

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

ให้ผู้เรียนชมวีซีดีเรื่องกำเนิดชีวิต แสดงการปฏิสนธิ การเจริญเติบโตของทารกในครรภ์ และการคลอดลูกตามธรรมชาติ

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเกิด จากการที่ได้ดูวีซีดี โดยเขียนลงในกระดาษ A4

2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาเกี่ยวกับการเกิด และถามผู้เรียนว่า “ใครอยากมีลูกบ้าง” ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกให้เห็นความจริงเชิงประจักษ์ในเรื่องการเกิด ให้ตระหนัก/เห็นความสำคัญของการกำเนิดชีวิต

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ “คุณค่าของชีวิต” โดยให้มองเห็นความสำคัญของ “การเกิดมาเป็นมนุษย์”

2. ผู้สอนถามผู้เรียนว่า “ใครเป็นผู้ทำให้คนเราเกิดมา”

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. ผู้สอนตั้งคำถามว่า “ผู้เรียนควรจะรักคุณพ่อคุณแม่ใช่หรือไม่”
2. ให้ผู้เรียนออกแบบโปสการ์ดหรือวาดภาพที่แสดงความรักพ่อ รักแม่ที่ทำให้ตนมีชีวิตเกิดมาและอยู่รอดถึงปัจจุบันนี้

ขั้นสรุป

ผู้สอนสรุปเรื่องการปฏิสนธิและการเจริญเติบโตของทารกในครรภ์ โดยใช้ Power Point Media

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. วีซีดีเรื่อง กำเนิดของชีวิต
2. Power Point Media เรื่อง ธรรมชาติของการเกิด

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การแสดงความรู้สึกและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. การอธิบายความหมายของการปฏิสนธิและลำดับขั้นของการเจริญเติบโตของทารกในครรภ์
3. การเขียนออกแบบโปสการ์ดหรือวาดภาพที่แสดงความรักพ่อ รักแม่

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศเกิดขึ้นโดยการผลิตฮอร์โมนหรือสารเคมีจากต่อมไร้ท่อ ซึ่งต่อมไร้ท่อที่สำคัญคือ 1) ต่อมใต้สมอง ทำหน้าที่ควบคุมการผลิตเซลล์เพศ คือ ตัวอสุจิและไข่ รวมทั้งควบคุมการทำงานของอวัยวะของต่อมเพศชาย (อัณฑะ) และต่อมเพศหญิง (รังไข่) และผลิตฮอร์โมน 4 ชนิด ได้แก่ FSH ทำหน้าที่เร่งให้ไข่สุก LH ทำหน้าที่ควบคุมรังไข่ในการผลิตฮอร์โมนเพศหญิง ICSH ทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการผลิตฮอร์โมนเพศชาย LTH ทำหน้าที่กระตุ้นการผลิตน้ำนม 2) อัณฑะ เป็นต่อมเพศของชายทำหน้าที่ผลิตฮอร์โมนเทสโทสเตอโรน พัฒนาและรักษาลักษณะของเพศชาย และ 3) รังไข่ เป็นต่อมเพศของหญิง ทำหน้าที่ผลิตฮอร์โมนเพศหญิงคือ เอสโตรเจน และโปรเจสเตอโรน

การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจเกี่ยวกับเพศแตกต่างกันออกไป ในวัยต่างๆ ได้แก่ วัยทารกและวัยเด็ก วัยก่อนวัยรุ่นหรือวัยแรกรุ่น วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. อธิบายลำดับขั้นของการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศได้
2. แสดงความรู้สึก และความพึงพอใจ/การยอมรับสภาพการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของตนเองได้

สาระการเรียนรู้

การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนให้ผู้เรียนดูภาพเด็กชายและเด็กหญิง แล้วสนทนากันเกี่ยวกับรูปภาพ

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศของตัวเอง

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

ให้ผู้เรียนชมวิทัศน์เกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มประเมินคุณค่าของการเจริญเติบโตและ

พัฒนาการทางเพศ

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. ให้ผู้เรียนฝึกสมาธิเพื่อฝึกให้จิตใจสงบ

2. ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึก และความพึงพอใจ/การยอมรับสภาพการเจริญเติบโต

และพัฒนาการทางเพศของตัวเอง

ขั้นสรุป

ผู้สอนสรุปเรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ โดยใช้ Power Point Media

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. วิทัศน์เกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ
2. Power Point Media เรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ
3. รูปภาพเด็กชายและเด็กหญิง

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การอธิบายลำดับขั้นของการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ
2. การแสดงความรู้สึกและความพึงพอใจ/การยอมรับสภาพการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ
ของตัวเอง
3. การประเมินคุณค่าของการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องการวางตัวต่อเพศตรงข้าม

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

การวางตัวต่อเพศตรงข้ามเป็นเรื่องสำคัญที่ชายและหญิงพึงปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี ถึงแม้จะต้องมีการอดกลั้นไม่ให้ตกเป็นทาสของกามารมณ์หรือแรงขับเคลื่อนทางเพศ แต่ก็เป็นเรื่องที่คนทั่วไปปฏิบัติกัน วิธีการหนึ่งที่ช่วยให้ชายหญิงสามารถควบคุมสัญชาตญาณทางเพศคือการเบี่ยงเบนความสัมพันธ์ระหว่างเพศในรูปของกิจกรรมทางกาย เช่น การเล่นกีฬา งานอดิเรก นันทนาการ เป็นต้น สำหรับเพศหญิงนั้นจะต้องทำตัวให้เพศชายยกย่องและให้เกียรติ และต้องเข้าใจว่าผู้ชายที่ดีนั้นจะต้องไม่ล่วงเกินผู้หญิงที่วางตัวเป็นสุภาพสตรี แม้ผู้ชายส่วนมากมักจะชอบผู้หญิงที่ปล่อยตัวหรือใจง่าย แต่พวกเขากลับรักผู้หญิงที่รู้จักวางตัวได้เหมาะสมและปรารถนาที่จะแต่งงานด้วย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. อธิบายความสำคัญของการวางตัวต่อเพศตรงข้ามได้
2. ปฏิบัติตนในการวางตัวต่อเพศตรงข้ามได้อย่างเหมาะสม

สาระการเรียนรู้

การวางตัวต่อเพศตรงข้าม

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาเกี่ยวกับวัยรุ่นปัจจุบัน (การแสดงออก/การวางตัว)

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึเกี่ยวกับการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม แล้วจับสลากเพื่อแสดงบทบาทสมมติในหัวข้อ การวางตัวต่อเพศตรงข้ามในสังคมไทย การวางตัวต่อเพศตรงข้ามในต่างประเทศ การวางตัวต่อเพศตรงข้ามในเมือง และการวางตัวต่อเพศตรงข้ามในชนบท

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นให้มองเห็นว่าทุกชีวิตมีคุณค่า การวางตัวต่อเพศตรงข้ามต้องรู้จักให้เกียรติตัวเองและคนอื่น วางตัวให้เหมาะสม

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

ขออาสาสมัครผู้เรียนผู้ชาย – หญิง 3 – 4 คู่ แสดงความรักกับเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม

ขั้นสรุป

ผู้สอนสรุปเรื่อง การวางตัวต่อเพศตรงข้าม โดยใช้ Power Point Media

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media เรื่องการวางตัวต่อเพศตรงข้าม

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การอธิบายความสำคัญของการวางตัวต่อเพศตรงข้าม
2. การแสดงบทบาทสมมติในการวางตัวต่อเพศตรงข้าม
3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องการเลือกคู่ครอง

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

การเลือกคู่ครองนับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการใช้ชีวิตสมรส เพราะเป็นการตัดสินใจเลือกคนที่ จะมาใช้ชีวิตคู่ร่วมกันตลอดชีวิต ผลจากการตัดสินใจนี้ทำให้เกิดความสุขหรือความทุกข์ในชีวิตสมรสได้ ดังนั้นในการเลือกคู่ครองจึงต้องพิจารณาคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ที่จะเลือกมาเป็นคู่ครอง จากคุณสมบัติใน ด้านเชื้อชาติ ศาสนา การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ บุคลิกภาพ วุฒิภาวะทางอารมณ์ และสุขภาพ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. อธิบายความสำคัญของการเลือกคู่ครองได้
2. เสนอวิธีการหรือแนวทางในการเลือกคู่ครองได้

สาระการเรียนรู้

1. การเลือกคู่ครอง

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนตั้งคำถามว่า “ผู้เรียนรักใครบ้าง”

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนบันทึกแสดงความรู้สึกลึกซึ้งของตนเองเกี่ยวกับความรักที่มี

ต่อบุคคลที่ตนรัก

2. ขออาสาสมัครผู้เรียนมานำเสนอ

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

อาสาสมัครผู้เรียน 4 – 5 คน เปิดเผยความสนใจในเรื่องการเลือกคู่ครอง

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ผู้สอนและผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการเลือกคู่ครอง
2. ผู้สอนเชื่อมโยงการเลือกคู่ครองโดยให้คำนึงถึงคุณค่าของตนเองและผู้อื่นด้วย

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

ผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนรู้จักแผ่เมตตาให้กับตนเองและผู้อื่น เพื่อให้เห็นว่าคนเราควรรักเมตตาตนเองและผู้อื่น จึงจะใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้

ขั้นสรุป

ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปเรื่องการเลือกคู่ครอง โดยใช้ Power Point Media

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media เรื่องการเลือกคู่ครอง
2. บทแผ่เมตตา

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การอธิบายความสำคัญของการเลือกคู่ครอง
2. การเสนอวิธีการหรือแนวทางในการเลือกคู่ครอง
3. การเขียนบันทึกความรู้สึกเกี่ยวกับความรักที่มีต่อบุคคลที่ตนรัก
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการเลือกคู่ครอง

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องการแต่งงาน/ ชีวิตสมรส

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอมอชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

การแต่งงาน เป็นการตกลงใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างชายและหญิง เพื่อช่วยกันสร้างเสริมฐานของครอบครัวใหม่ให้มั่นคงและมีทายาทสืบวงศ์ตระกูลต่อไป ดังนั้นการแต่งงานจึงเป็นเรื่องสำคัญของคนสองคนที่พร้อมจะเริ่มต้นชีวิตครอบครัวร่วมกัน โดยอาจพิจารณาข้อสำคัญด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ และด้านสุขภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมในการแต่งงาน

การเข้าพิธีการแต่งงานเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของชีวิตคู่ คู่สามีภรรยาต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันตลอดชีวิต จึงต้องมีการปรับตัวในการใช้ชีวิตคู่ เพื่อให้เกิดความราบรื่นและลดปัญหาหลังการแต่งงานที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจกัน โดยประเด็นเบื้องต้นในการปรับตัวหลังการแต่งงาน ได้แก่ การปรับตัวทางเพศ การปรับตัวทางอารมณ์ และการปรับตัวทางเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. อธิบายความสำคัญของการแต่งงานได้
2. อธิบายความสำคัญของการใช้ชีวิตสมรสได้
3. เสนอวิธีในการปรับตัวในชีวิตสมรสได้

สาระการเรียนรู้

1. การแต่งงาน
2. การใช้ชีวิตสมรส

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนขออาสาสมัครมาเล่าประสบการณ์การเคยช่วยเหลือผู้อื่น

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. จัดกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อประสบอันตราย เพื่อเชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตคู่ที่ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยขออาสาสมัคร 5 – 7 คน มาแสดงกิจกรรม

2. แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ เพื่อให้แต่ละกลุ่มลองทำกิจกรรมช่วยเหลือกัน
ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับกิจกรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตคู่

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์การไปงานแต่งงาน
2. ให้ผู้เรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่อง “การแต่งงานมีความสัมพันธ์กับคุณค่าของชีวิตอย่างไร”

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการแต่งงาน การใช้ชีวิตสมรสในส่วนของความจริงของชีวิต

2. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องการแต่งงานและการปรับตัวในชีวิต

สมรส

ขั้นสรุป

1. ให้ผู้เรียนเขียนว่า ในอนาคตจะแต่งงานหรือไม่ เพราะเหตุใด โดยเขียนลงกระดาษแล้วส่งผลงาน

2. ผู้สอนสรุปเรื่องการแต่งงานและการปรับตัวในชีวิตสมรส โดยใช้ Power Point Media

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media เรื่องการแต่งงาน/ ชีวิตสมรส

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การอธิบายความสำคัญของการแต่งงานและการใช้ชีวิตสมรส
2. บันทึกการเขียน เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแต่งงาน
3. การอภิปรายเรื่องการแต่งงานและการปรับตัวในชีวิตสมรส

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องการวางแผนครอบครัว/การคุมกำเนิด

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

การวางแผนครอบครัวเป็นการควบคุมจำนวนประชากร โดยคู่สมรสได้คิดล่วงหน้าว่าจะมีลูกเมื่อใด จำนวนเท่าใด โดยใช้วิธีป้องกันการตั้งครรภ์ในช่วงที่ไม่ต้องการมีลูกหรือการคุมกำเนิด ซึ่งวิธีการคุมกำเนิด มีให้เลือกหลายรูปแบบ สามารถเลือกทำได้ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง โดยฝ่ายชายกระทำได้โดยการผ่าตัดทำหมัน และการใช้ถุงยางอนามัย ส่วนฝ่ายหญิง กระทำได้โดยการผ่าตัดทำหมัน การใช้ห่วงอนามัย การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด การนับวัน เป็นต้น ซึ่งแต่ละวิธีล้วนมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกัน จึงต้องพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสม

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. อธิบายความสำคัญของการวางแผนครอบครัวได้
2. บอกความหมายของการคุมกำเนิดได้
3. วิเคราะห์ผลดีผลเสียของการคุมกำเนิดได้

สาระการเรียนรู้

1. การวางแผนครอบครัว
2. การคุมกำเนิด

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนสุ่มถามผู้เรียนเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ขออาสาสมัครผู้เรียน 3 – 4 คนมาแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในครอบครัวในประเด็นที่เกี่ยวกับความสุข

2. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข
ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. จัดกิจกรรมสุนทรียสนทนา โดยแบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 7 – 8 คน ให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว แล้วจับบันทึกไว้เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. ผู้สอนสรุปผลการนำเสนอของผู้เรียน
ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ให้ผู้เรียนฝึกสมาธิเพื่อฝึกจิตใจให้สงบ
2. ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียน “การวางแผนชีวิต” ของตัวเอง
3. ผู้สอนสุ่มผลงานการเขียน “การวางแผนชีวิต”

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. ผู้เรียนและผู้สอนอภิปรายร่วมกันถึงการวางแผนครอบครัว
2. ผู้สอนซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้เรื่องการคุมกำเนิด
3. ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ผลดีผลเสียของการคุมกำเนิด

ขั้นสรุป

ผู้สอนสรุปเรื่องการวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิด โดยใช้ Power Point Media

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media เรื่องการวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิด

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การอธิบายความสำคัญของการวางแผนครอบครัว
2. การบอกความหมายของการคุมกำเนิดและวิเคราะห์ผลดีผลเสีย
3. บันทึกผลการจัดสุนทรียสนทนา “ความรู้สึกเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว”
4. ผลงานการเขียน “การวางแผนชีวิต”

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอมอัสมา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

ความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ เป็นความเชื่อและความเข้าใจที่เกิดจากแนวคิดหรือความรู้ที่มาจากประสบการณ์หรือความรู้ในข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้อง ไม่มีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์มารองรับ อาจแบ่งความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะทางด้านชีววิทยาและ สุขวิทยา ซึ่งเกี่ยวกับลักษณะทางร่างกายและการดูแลรักษา และลักษณะทางด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยา อันเกี่ยวกับลักษณะทางความคิด ความเชื่อ และด้านจิตใจ โดยความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศเหล่านี้ อาจจะทำให้เกิดโทษหรือเป็นอันตรายต่อผู้ที่มีความเชื่อและความเข้าใจผิดในเรื่องเหล่านั้นมากน้อยตามลักษณะทางธรรมชาติ ตามจังหวะหรือโอกาสและตามระดับหรือความมากน้อยของความเชื่อนั้นๆ จึงต้องมีการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกิดความเชื่อที่ถูกต้องในเรื่องเพศ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. บอกได้ว่าความเชื่อในเรื่องเพศเรื่องใดเป็นความเชื่อที่ผิดและสามารถอธิบายเหตุผลได้
2. เสนอวิธีการให้คนเรามีความเชื่อที่ถูกต้องในเรื่องเพศได้

สาระการเรียนรู้

1. ความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. แบ่งกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 5 คน โดยให้แต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศตามความเชื่อในภาคต่างๆ ของประเทศไทย

2. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการประชุมกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ผู้สอนสุ่มเลือก 1 กลุ่ม ให้มาอภิปรายหน้าชั้นเรียน โดยกำหนดให้มีผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน และสมาชิกอีก 4 คน เป็นผู้ทำหน้าที่อภิปรายในประเด็นความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศในภาคต่างๆ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อนั้นๆ และข้อเสนอแนะต่างๆ

2. ผู้สอนสรุปผลการอภิปราย

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการให้ค่าหรือน้ำหนักของความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศว่าผู้เรียนมีความเชื่อมาก – น้อยเพียงใด

2. ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายซักถามร่วมกันเกี่ยวกับการเสนอวิธีการให้คนเรามีความเชื่อที่ถูกต้องในเรื่องเพศ

ขั้นสรุป

ผู้สอนสรุปอันตรายจากการมีความเชื่อที่ผิดในเรื่องเพศและวิธีการนำความเชื่อที่ถูกต้องในเรื่องเพศไปเผยแพร่

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media เรื่องความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การระบุนความเชื่อที่ผิดในเรื่องเพศและอธิบายเหตุผลประกอบ
2. การอภิปรายกลุ่มประเด็นความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ
3. การแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการให้ค่าหรือน้ำหนักของความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ
4. การเสนอวิธีการทำให้คนมีความเชื่อที่ถูกต้องในเรื่องเพศ

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องความผิดปกติทางเพศ

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัสมา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

ความผิดปกติทางเพศเป็นบุคลิกภาพที่เกี่ยวกับเรื่องเพศที่บิดเบือน อันเนื่องมาจากสาเหตุทางด้านจิตใจเป็นส่วนใหญ่ แต่มิได้หมายความว่า เป็นโรคจิตตามที่หลายคนเข้าใจ เพราะผู้ที่มีความผิดปกติทางเพศยังสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ รู้จักหน้าที่และมีความรับผิดชอบ และสามารถปรับปรุงตัวเองได้ เช่นเดียวกับคนปกติ โดยความผิดปกติทางเพศแบ่งได้เป็น 1 ประเภท ได้แก่ 1) ความวิปริตทางเพศ ซึ่งเป็นความผิดปกติในด้านความรู้สึกทางเพศที่บิดเบือนไปจากปกติทั่วไป แบ่งเป็นชนิดย่อยๆ ได้คือ พวกกามตายด้าน พวกค้นหาจัด พวกหลงรักตัวเอง และพวกรักร่วมเพศ 2) ความวิตถารทางเพศ เป็นความผิดปกติทางเพศที่ค่อนข้างรุนแรง เป็นภัยต่อสวัสดิภาพของสังคม และก่อให้เกิดความรุนแรงทางเพศได้มากกว่าพวกวิปริตทางเพศ เช่น พวกชอบทรมาน พวกชอบสมสู่กับสัตว์ พวกชอบสมสู่กับเด็ก พวกชอบสมสู่กับศพ พวกมีความไคร่กับวัตถุสิ่งของของเพศตรงข้าม พวกชอบอวดอวัยวะเพศ พวกชอบแอบดู

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. อธิบายความผิดปกติทางเพศต่างๆ ได้
2. เสนอแนะแนวทางในการอยู่ร่วมกับคนที่มีความผิดปกติทางเพศได้

สาระการเรียนรู้

1. ความผิดปกติทางเพศ

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาข่าวเกี่ยวกับเรื่องความผิดปกติทางเพศ

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ขออาสาสมัครผู้เรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องความผิดปกติทางเพศ
2. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายกันเกี่ยวกับเรื่องความผิดปกติทางเพศ

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

เพศ

1. ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนบันทึกเปิดใจเรื่องความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องความผิดปกติทางเพศ
2. ผู้สอนสุ่มเลือกอ่านบันทึกเปิดใจของผู้เรียน โดยไม่เปิดเผยชื่อผู้เขียน

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. จัดกิจกรรมกลุ่มสนทนาทริยสนทนา กลุ่มละ 5 คน เพื่อให้สมาชิกแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ การป้องกันและแก้ไขปัญหเกี่ยวกับเรื่องความผิดปกติทางเพศ
2. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการจัดสนทนาทริยสนทนา

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. ผู้สอนอธิบายความผิดปกติทางเพศต่างๆ โดยใช้ Power Point Media
2. ผู้สอนและผู้เรียนแสดงความรู้สึกที่ดีกับผู้ที่มีความเมตตาบนทางเพศ
3. ให้ผู้เรียนทุกคนแผ่เมตตาให้กับสรรพสัตว์ทั้งหลาย เพื่อแสดงความรักความเมตตาต่อผู้อื่น มองโลกในแง่ดีของผู้อื่น

ขั้นสรุป

ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปว่า ทุกคนต้องมีความรัก ความเมตตา ความเข้าใจ ความเห็นใจ สำหรับผู้ที่มีความผิดปกติทางเพศ ทั้งนี้หากเขาเหล่านั้นไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น ก็ต้องยอมรับในความเป็นจริงของเขา

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media เรื่องความผิดปกติทางเพศ

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การอธิบายความผิดปกติทางเพศต่างๆ
2. การเขียนบันทึกเปิดใจเรื่องความรู้สึกเกี่ยวกับความผิดปกติทางเพศ
3. การบันทึกสนทนาทริยสนทนาเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ การป้องกันและแก้ไขปัญหเกี่ยวกับเรื่องความผิดปกติทางเพศ
4. การเสนอแนะแนวทางในการอยู่ร่วมกับคนที่มีความผิดปกติทางเพศได้

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นโรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นกับคนทุกเพศทุกวัย ซึ่งติดต่อกันโดยการมีเพศสัมพันธ์ การสัมผัสกับอวัยวะเพศหรือเชื้อโรค โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น โรคซิฟิลิส โรคหนองในแท้ โรคหนองในเทียม โรคแผลริมอ่อน โรคฝีมะม่วง โรคต่อมน้ำเหลืองอักเสบเรื้อรัง โรคทางเดินปัสสาวะอักเสบ โรคเอดส์ เป็นต้น เมื่อเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต้องได้รับการรักษา ซึ่งอาจทำให้เสียเวลา เสียเงิน เสียสุขภาพ ดังนั้นจึงต้องรู้จักหลีกเลี่ยงและป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. อธิบายสาเหตุและอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้
2. เสนอวิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้

สาระการเรียนรู้

1. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนนำภาพเกี่ยวกับคนเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มาให้ผู้เรียนดูแล้วซักถามว่า ผู้เรียนรู้จักโรคนี้หรือไม่

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับโรคติดต่อที่ผู้เรียนกลัวที่สุด
2. ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ให้ผู้เรียนเขียนความรู้สึกของตนเองในแผ่นกระดาษในหัวข้อที่ว่า “หากคนที่เรารักป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เราจะรู้สึกอย่างไร และจะอย่างไร”

2. ผู้สอนสุ่มอ่านความรู้สึกของผู้เรียน โดยไม่เปิดเผยชื่อ

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยใช้ Power Point Media

2. ให้ผู้เรียนจับคู่กันสนทนาเกี่ยวกับ “คุณค่าของการมีสุขภาพดี” แล้วให้

อาสาสมัครนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. ให้ผู้เรียนทุกคนสวมคมนตรีพร้อมกัน เพื่อฝึกให้มีจิตหนึ่ง มีสมาธิ ซึ่งจะเป็นหนทางหนึ่งในการเยียวยาอาการเจ็บป่วยได้

2. ให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรักต่อผู้ที่ป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยอาจเขียนเป็นคำขวัญ จดหมาย หรือทำการ์ด

ขั้นสรุป

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปวิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. ภาพผู้ที่ป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
2. Power Point Media เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การอธิบายสาเหตุและอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
2. การเสนอวิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
3. ผลงานการแสดงความรักต่อผู้ที่ป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

หมายเหตุ

ให้ผู้เรียนค้นคว้าหาข่าวเกี่ยวกับเรื่องเพศ คนละ 1 ข่าว เพื่อนำเสนอครั้งต่อไป

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและแนวทางแก้ไข

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ เป็นปัญหาอันเนื่องมาจากการแสดงพฤติกรรมทางเพศในทางลบ ก่อให้เกิดปัญหา หรือความเดือนร้อนทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น ในการหาแนวทางป้องกันหรือแก้ไขปัญหเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศนั้น จึงต้องมีการวิเคราะห์หาสาเหตุหรือตัวต้นเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาหรือพฤติกรรมดังกล่าว จึงจะเป็นการแก้ไขปัญหได้ถูกทาง

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. ประเมินปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศได้
2. เสนอแนวทางแก้ไขปัญหเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศได้

สาระการเรียนรู้

1. ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ
2. แนวทางแก้ไขปัญหเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนตั้งประเด็นคำถามและอภิปราย “วัยรุ่นแย่งชิงแฟนกันจริงหรือไม่ อย่างไร”

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

ให้ผู้เรียนแผ่เมตตาให้กับตนเองและสรรพสัตว์ เพื่อแสดงความรักความเมตตาต่อกัน การมีคู่รักไม่จำเป็นต้องแก่งแย่งกัน ต้องใช้ความรักและเหตุผลประกอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. จัดกิจกรรมกลุ่มสนทริยสนทนา กลุ่มละ 5 – 7 คน โดยให้ผู้เรียนนำข้อมูลข่าวเกี่ยวกับเรื่องเพศ/ ปัญหาเรื่องเพศที่ผู้เรียนได้นำมา (ผู้สอนมอบหมายเมื่อสัปดาห์ที่แล้ว) แล้วสนทนาเกี่ยวกับข่าวนั้น แสดงความรู้สึกและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

2. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสนทนากลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนประเมินปัญหาพฤติกรรมทางเพศและเสนอวิธีป้องกันปัญหาดังกล่าว โดยเชื่อมโยงกับคุณค่าของชีวิต

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

ให้ผู้เรียนสวมมติบุชาพระรัตนตรัย เพื่อให้มีจิตใจสงบนิ่ง มีสติพร้อมที่จะป้องกันและลดปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ

ขั้นสรุป

ผู้สอนและผู้เรียนสรุปปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและแนวทางแก้ไข โดยใช้ Power Point Media

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. ข่าวเกี่ยวกับเรื่องเพศ/ ปัญหาเรื่องเพศ
2. Power Point Media เรื่องปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและแนวทางแก้ไข

การประเมินผลการเรียนรู้

1. ผลงานการบันทึกสนทริยสนทนากลุ่มเกี่ยวกับข้อมูลข่าวเกี่ยวกับเรื่องเพศ/ ปัญหาเรื่องเพศ โดยการแสดงความรู้สึกและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
2. ผลงานการเขียนประเมินปัญหาพฤติกรรมทางเพศและเสนอวิธีป้องกัน
3. การเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องเพศศึกษา: ความหมาย/ ความสำคัญ

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

เพศศึกษา คือ ความรู้ทั่วไปที่ควรให้บุคคลได้ศึกษาภายในขอบเขตที่เหมาะสมของแต่ละวัย โดยศึกษาปัญหาชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศ และพฤติกรรมทางเพศในด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดความรับผิดชอบและความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพศ หรือเป็นกระบวนการทางการศึกษาเพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี และการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลมีความรับผิดชอบและสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศได้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. บอกความหมายของเพศศึกษาได้
2. อธิบายความสำคัญของการสอนเพศศึกษาได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของเพศศึกษา
2. ความสำคัญของเพศศึกษา

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนขออาสาสมัครผู้เรียน 2 – 3 คน เล่าประสบการณ์การเรียนรู้เพศศึกษาในโรงเรียน

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนความหมายของคำว่า “เพศศึกษา” ลงในกระดาษ A4
2. ผู้สอนสุ่มเลือกอ่านความหมายของเพศศึกษา พร้อมทั้งสรุปความหมายของ

เพศศึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. จัดให้มีการโต้วาที่ 2 กลุ่มๆ ละ 4 – 5 คน (ใช้วิธีจับสลากหรือสุ่มเรียกชื่อกลุ่ม) โดยให้กลุ่มที่ 1 เป็นฝ่ายเสนอและกลุ่มที่ 2 เป็นฝ่ายค้าน ในญัตติที่ว่า “สอนเพศศึกษาเป็นคาบสองคมจริงหรือไม่”

2. ให้ผู้เรียนที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มโต้วาที่ เขียนสรุปผลการโต้วาที่

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

ให้ผู้เรียนจับคู่กันแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าของการเรียนการสอนเพศศึกษา แล้วให้อาสาสมัคร 1 – 2 คู่ มาแสดงความรู้สึกเหล่านั้น

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. ให้ผู้เรียน 1 – 2 คน นำเสนอผลการสัมภาษณ์ครูหรืออาจารย์เกี่ยวกับวิธีการสอนเพศศึกษา

2. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับความสำคัญของการสอนเพศศึกษา

ขั้นสรุป

ผู้สอนสรุปความหมายและความสำคัญของเพศศึกษา โดยใช้ Power Point Media

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media เรื่อง ความหมายและความสำคัญของเพศศึกษา

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การบอกความหมายของเพศศึกษาและอธิบายความสำคัญของการสอนเพศศึกษา
2. การโต้วาที่และผลสรุปการโต้วาที่ของผู้เรียน
3. ผลงานการแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าของการเรียนการสอนเพศศึกษา

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องการสอนเพศศึกษา

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

วิธีการสอนเพศศึกษาที่ดีที่สุดคือ การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุดและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยวิธีการสอนเพศศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หรือทำกิจกรรมด้วยตนเอง เช่น การให้สัญญา ทักษะการต่อรอง ทักษะการปฏิเสธ และทักษะชีวิต

การฝึกทักษะการต่อรองเป็นการฝึกพูดหรือสื่อสารความรู้สึก หรือความต้องการในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อผู้พูดและผู้ฟัง โดยพยายามหาทางออกที่ถูกวิธี จะช่วยให้ไม่เสียมิตรภาพหรือสัมพันธ์ภาพที่ดี และปลอดภัยจากพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ช่วยให้เกิดผลดีแก่ฝ่ายที่อาจจะเสียเปรียบและช่วยประวิงเวลาที่จะเกิดความเสียหายหรือการขาดความรับผิดชอบซึ่งการต่อรองมักจะใช้ในกรณีที่เกิดปัญหาเฉพาะหน้าแล้วไม่สามารถปฏิเสธได้ ตัวอย่างคำพูดต่อรองเช่น “มันยังไม่ถึงเวลา” “ฉันรู้สึกไม่ค่อยสบาย ปวดท้องมาก”

การฝึกทักษะการปฏิเสธเป็นการฝึกการพูดหรือสื่อสารความต้องการที่จะไม่ปฏิบัติตามอีกฝ่ายหนึ่งในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อผู้ปฏิเสธ ความหนักแน่นและความจริงจังในการปฏิเสธจึงมีความสำคัญมาก วิธีการปฏิเสธ ตัวอย่างการปฏิเสธเช่น “ฉันไม่ชอบ หยุดนะ” “ฉันไม่ต้องการ ฉันยังไม่พร้อม”

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. เสนอวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรได้
2. สาธิตใช้ทักษะการต่อรองได้
3. สาธิตใช้ทักษะการปฏิเสธได้

สาระการเรียนรู้

1. การสอนเพศศึกษา
2. ทักษะการต่อรอง
3. ทักษะปฏิเสธ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนคำถามเกี่ยวกับเรื่องเพศหรือเพศศึกษาคนละ 1 คำถามใส่กล่องคำถามโดยไม่ต้องระบุชื่อผู้เขียน

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ผู้สอนสุ่มเลือกคำถาม 3 – 4 คำถาม เพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ

2. ผู้สอนตอบคำถามที่สุ่มเลือกมา

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ผู้สอนตั้งคำถามว่า “วิธีการสอนเพศศึกษาวิธีใดดีที่สุด” แล้วอภิปรายร่วมกันกับผู้เรียน ซึ่งคำตอบก็คือ “ไม่มีวิธีการสอนใดดีที่สุด แต่วิธีการสอนเพศศึกษาที่ดีที่สุดคือ การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุดและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม”

2. ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนเพศศึกษา

3. แบ่งผู้เรียนเป็น 4 กลุ่ม หรือ 6 กลุ่ม เพื่อแสดงบทบาทสมมติในหัวข้อ “กรณีเพื่อนชนมีเพศสัมพันธ์” โดย 2 หรือ 3 กลุ่มแรกแสดงบทบาทสมมติ “ทักษะการต่อรอง” ส่วนอีก 2 หรือ 3 กลุ่มหลังให้แสดงบทบาทสมมติ “ทักษะการปฏิเสธ” ทั้งนี้ให้แต่ละกลุ่มเตรียมฝึกการพูดและแสดงตามบทบาทที่กำหนดให้ (ให้เวลา 20 นาที)

4. ให้แต่ละกลุ่มมาแสดงบทบาทสมมติ แล้วให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึก

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินความจำเป็นหรือความสำคัญของการฝึกทักษะการต่อรองและทักษะการปฏิเสธ

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

ให้ผู้เรียนแต่ละคนเสนอวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยเขียนลงในกระดาษ A4

ขั้นสรุป

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปเรื่องการสอนเพศศึกษาโดยใช้ Power Point Media ว่า ทุกคนทั้งชายและหญิงควรรักและให้เกียรติกัน

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. กล้องคำถาม
2. Power Point Media เรื่องการสอนเพศศึกษา

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ
2. การอภิปรายตอบคำถาม“วิธีการสอนเพศศึกษาวิธีใดดีที่สุด”
3. ผลงานการเสนอวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยใช้ทักษะการต่อรองและทักษะการปฏิเสธ

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องบทบาทของโรงเรียน/บ้าน/ชุมชนที่มีต่อเพศศึกษา

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัสมา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

การสอนเพศศึกษาเพื่อให้เด็กเกิดประสบการณ์การเรียนรู้และเกิดพฤติกรรมทางเพศในทางที่ถูกต้องนั้น ต้องได้รับอิทธิพลจากแหล่งหรือสถานที่ที่เด็กมีความสัมพันธ์ด้วย ได้แก่ บ้าน โรงเรียน และชุมชน เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพ โดยบ้านหรือครอบครัว เป็นสถาบันแห่งแรกในการอบรมสั่งสอนเพศศึกษาแก่เด็ก ต่อมาคือ โรงเรียน ซึ่งจัดการสอนเพศศึกษาขึ้นเพื่อเสริมประสบการณ์ทางการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศที่เด็กพึงได้รับมาแล้วจากการสอนเพศศึกษาที่บ้าน และสุดท้ายคือชุมชน ซึ่งเป็นสังคมที่กว้างขึ้น มีส่วนช่วยอบรมสั่งสอนเพศศึกษาให้แก่เด็กโดยการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยผ่านแหล่งต่างๆ เช่น สถาบันทางราชการ ทางศาสนา ทางขนบธรรมเนียมประเพณี และทางเอกชน เป็นต้น

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. ประเมินคุณค่าบทบาทของโรงเรียนที่มีต่อเพศศึกษาได้
2. ประเมินคุณค่าบทบาทของบ้านที่มีต่อเพศศึกษาได้
3. ประเมินคุณค่าบทบาทของชุมชนที่มีต่อเพศศึกษาได้

สาระการเรียนรู้

1. บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อเพศศึกษา
2. บทบาทของ บ้านที่มีต่อเพศศึกษา
3. บทบาทของ ชุมชนที่มีต่อเพศศึกษา

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนตั้งคำถามว่า “ผู้เรียนมีบทบาทในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างไร”

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียน และหน่วยงานที่มีส่วนในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ขออาสาสมัคร 3 กลุ่มๆ ละ 3 คน โดยจัดเป็นสถานการณ์จำลองให้กลุ่มที่ 1 เป็นตัวแทนโรงเรียน กลุ่มที่ 2 เป็นตัวแทนบ้าน และกลุ่มที่ 3 เป็นตัวแทนชุมชน ส่วนผู้เรียนที่เหลือในชั้นเรียนจะเป็นสมาชิกที่เข้าร่วมในการตั้งคำถามบทบาทของโรงเรียน บ้าน และชุมชนที่มีต่อเพศศึกษา ทั้งนี้ให้จัดเก้าอี้สำหรับตัวแทนทั้ง 3 กลุ่ม มานั่งด้านหน้าของชั้นเรียน

2. ให้สมาชิกในห้องเรียนตั้งคำถามและให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเป็นผู้ตอบคำถาม

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินคุณค่าของโรงเรียน บ้าน และชุมชนที่มีต่อเพศศึกษา

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันแผ่เมตตา เพื่อให้มีความรู้สึกว่าคุณหน่วยงาน ไม่ว่าจะ เป็นโรงเรียน บ้าน และชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเรื่องเพศ

ขั้นสรุป

ผู้สอนสรุปบทบาทของโรงเรียน บ้าน และชุมชนที่มีต่อเพศศึกษา โดยใช้ Power Point Media

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media เรื่อง บทบาทของโรงเรียน บ้าน และชุมชนที่มีต่อเพศศึกษา

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียน และหน่วยงานที่มีส่วนในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ
2. การตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียน บ้าน และชุมชนที่มีต่อเพศศึกษา
3. ผลการประเมินคุณค่าของโรงเรียน บ้าน และชุมชนที่มีต่อเพศศึกษา

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องการประเมินผลการเรียนการสอนเพศศึกษา

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

จัดให้มีการประเมินผลการเรียนการสอนเพศศึกษาโดยใช้แบบประเมินดังนี้

1. แบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
2. แบบประเมินความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา
3. แบบประเมินความรู้เรื่องเพศศึกษา
4. แบบประเมินทัศนคติเรื่องเพศศึกษา
5. แบบประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา
6. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบความรัก

ภาคผนวก ค

เครื่องมือวิจัยในการวัดและประเมินการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา
โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

แบบประเมิน “ความดี” ในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางที่ตรงกับกรปฏิบัติของท่านเพียงช่องเดียว โดยมี
ความถี่ของการปฏิบัติดังนี้

ประจำ หมายถึง 5-7 ครั้ง/สัปดาห์ บางครั้ง หมายถึง 3-4 ครั้ง/สัปดาห์
นานๆ ครั้ง หมายถึง 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติ
1	ฉันให้เกียรติเพื่อนต่างเพศและเพศเดียวกัน				
2	ฉันรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
3	ฉันหยิบของใช้ของเพื่อนโดยไม่บอก				
4	ฉันชวนเพื่อนไปเที่ยวบาร์/คลับ				
5	ฉันดื่มสุรา				
6	ฉันตบยุงตาย				
7	ฉันควบคุมอารมณ์ได้				
8	ฉันแกล้งเพื่อน				
9	ฉันมองโลกในแง่ดี				
10	ฉันสวดมนต์				
11	ฉันทำบุญทำทาน (ทำบุญสุนทาน)				
12	ฉันแผ่เมตตา				
13	ฉันมีสติรอบคอบในการทำกิจกรรมต่างๆ				
14	ฉันมีสมาธิในการเรียนหรือทำกิจกรรม				
15	ฉันเชื่อฟังพ่อแม่				
16	ฉันช่วยเหลือเพื่อน				
17	ฉันอิจฉาคนที่มีคู่รัก				
18	ฉันเื้ออาหารต่อผู้อื่น				
19	ฉันเห็นคุณค่าของตัวเอง				
20	ฉันเห็นคุณค่าของชีวิต				

แบบประเมิน “ความจริง” ของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางที่ตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริงของท่านเพียงช่องเดียว

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
1	การสืบเผ่าพันธุ์ เป็นธรรมชาติของมนุษย์				
2	คนเราเลือกเกิดไม่ได้ ต้องพอใจกับเพศของตนเอง				
3	การทำศัลยกรรมตกแต่งเครื่องเพศทำให้ชีวิตมีคุณค่า				
4	การภูมิใจในความเป็นเพศของตนเองเป็นสิ่งที่ถูกต้อง				
5	การวางตัวให้เหมาะสมกับเพศของตัวเองเป็นสิ่งที่พึงกระทำ				
6	การเลือกคู่ครองควรใช้เวลาในการศึกษาลักษณะนิสัยใจคอซึ่งกันและกัน				
7	การคุมกำเนิดถือว่าเป็นการทำลายชีวิต				
8	คนที่รักเพศเดียวกันเป็นคนดีในสังคมได้				
9	คนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ถ้าไม่ทำร้ายหรือทำให้คนอื่นเดือดร้อน สังคมก็ยอมรับได้				
10	คนที่ข่มขืนคนอื่นควรได้รับการลงโทษให้ประหารชีวิต				
11	การเห็นคุณค่าของผู้อื่นช่วยลดปัญหาทางเพศได้				
12	การเรียนรู้เพศศึกษาทำให้นักคลมมองเห็นความจริงของชีวิต				
13	ผู้ชายที่มีภรรยาหลายคน ทำให้มีคนช่วยกันทำมาหากินมากขึ้น				
14	ปัญหาเรื่องเพศจะลดลงได้ หากใช้กฎหมายอย่างจริงจัง				
15	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานเป็นเรื่องปกติในสังคมไทย				
16	คนที่รักผู้อื่นมักทำให้ตนเองเดือดร้อนเสมอ				
17	คนเราต้องรู้จักรักตนเอง จึงจะรักคนอื่นได้				
18	การสวมมณฑลช่วยควบคุมอารมณ์เพศได้				
19	การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองไม่เป็นเรื่องผิดปกติ				
20	การรู้จักยับยั้งชั่งใจเรื่องการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก				

แบบประเมินความรู้เรื่องเพศศึกษา

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. เพศศึกษา หมายถึงข้อใด

- ก. การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเพศและความสัมพันธ์ระหว่างเพศ
- ข. การศึกษาเกี่ยวกับความต้องการทางเพศและการควบคุมอารมณ์ทางเพศ
- ค. กระบวนการที่ก่อให้เกิดบุคคลมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ สามารถปรับตัวและปฏิบัติตนต่อเพศตรงข้ามได้เหมาะสม
- ง. กระบวนการที่ก่อให้เกิดบุคคลมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบและแก้ปัญหาเรื่องเพศได้

2. การที่ชายและหญิงปฏิบัติตนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในสถานภาพต่างๆ ภายใต้สภาพแวดล้อม ขนบธรรมเนียมและประเพณีของสังคม ย่อมแสดงให้เห็นว่าชายและหญิงมีการปฏิบัติอย่างไร

- ก. รู้จักสร้างมนุษยสัมพันธ์ ข. รู้จักปรับปรุงพฤติกรรม
- ค. รู้จักวางตัวต่อเพศตรงข้าม ง. รู้จักยอมรับความแตกต่างระหว่างเพศ

3. ข้อความใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางร่างกายในช่วงเข้าสู่วัยรุ่น

- ก. วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมมากกว่าวัยอื่นๆ
- ข. วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางเพศที่พร้อมในการสืบพันธุ์
- ค. เพศชายจะเริ่มมีพัฒนาการทางด้านร่างกายเร็วกว่าเพศหญิงประมาณ 2 ปี
- ง. เพศหญิงจะเริ่มมีพัฒนาการทางด้านร่างกายเร็วกว่าเพศชาย อยู่ประมาณ 2 ปี

4. ฮอว์โมนใดที่ควบคุมรังไข่ในการผลิตและใช้ฮอว์โมนเอสโตรเจนและโปรเจสเตอโรน

- ก. FSH (Follicle Stimulating Hormone)
- ข. LH (Luteinizing Hormone)
- ค. ICSH (Interstitial Cell – Stimulating Hormone)
- ง. LTH (Luteotropic Hormone)

5. การมีเพศสัมพันธ์ช่วงเวลาใดที่มีโอกาสตั้งครรภ์ได้ง่ายที่สุด

- ก. ช่วงวันแรกของการมีประจำเดือน ข. ช่วงวันสุดท้ายของการมีประจำเดือน
- ค. ช่วงกลางของรอบประจำเดือน ง. ทุกช่วงมีโอกาสตั้งครรภ์ได้เท่ากัน

6. ภาวะในข้อใดหมายถึง “การปฏิสนธิ”

- ก. การที่ไข่ของผู้หญิงเริ่มแบ่งตัวเพื่อสร้างรกรอการผสมเชื้ออสุจิของฝ่ายชาย
- ข. การที่ไข่ของฝ่ายหญิงเริ่มแบ่งตัวเพื่อรอกการผสมจากเชื้ออสุจิของฝ่ายชาย
- ค. การที่เชื้ออสุจิของฝ่ายชายเข้าไปผสมกับไข่ของฝ่ายหญิง
- ง. การที่เชื้ออสุจิของฝ่ายชายเข้าไปฝังตัวในมดลูกของฝ่ายหญิง

7. ชายและหญิงในข้อใดพึงปฏิบัติก่อนการแต่งงานเพื่อให้การใช้ชีวิตสมรสมีความสุขและมั่นคง

- ก. ใหม่และไ้ตรวจเลือดก่อนการแต่งงานเพื่อป้องกันโรค
- ข. ชนกะกับดาวอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานเพื่อพิสูจน์ความรัก
- ค. ทรงแปลกับสมหญิงรักกันและช่วยกันหาเงินมากๆ เพื่อแต่งงาน
- ง. รุ่งศรีกับอำพลเรียนรู้อัฒณะนิสัยซึ่งกันและกัน รักกัน และทำงานหาเงินซื้อบ้าน

8. การคุมกำเนิดแบบใดที่ไข่และอสุจิไม่ได้ผสมกัน

- ก. ห่วงอนามัย
- ข. ยาเม็ดคุมกำเนิด
- ค. ขาน้ำคุมกำเนิด
- ง. วงแหวนคุมกำเนิด

9. การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบฉุกเฉินมีผลอย่างไร

- ก. ทำให้แห้ง
- ข. ทำให้มีอาการหอบได้
- ค. ไม่มีผลยับยั้งการตั้งครรภ์
- ง. ไม่มีผลยับยั้งการตกไข่

10. หากร่างกายได้รับเชื้อซิฟิลิสในสัปดาห์แรกจะปรากฏอาการของโรคได้อย่างไร

- ก. มีอาการเจ็บที่อวัยวะเพศ
- ข. มีการอักเสบที่อวัยวะเพศ
- ค. มีตุ่มที่อวัยวะเพศ
- ง. มีผื่นขึ้นทั่วตัว

11. ข้อใดเป็นสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์มากที่สุด

- ก. การเดินในที่เปลี่ยว
- ข. การนุ่งกระโปรงสั้น
- ค. การพูดจาเย้ายวน
- ง. การเที่ยวกลางคืนและดื่มของมึนเมา

12. เมื่ออยู่ในวัยเรียน หากนักเรียนหญิงตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ วิธีการแก้ปัญหาต้องปฏิบัติคือข้อใด

- ก. ทำแท้ง
- ข. ลาออกจากโรงเรียน
- ค. ปรึกษาผู้รัก
- ง. ปรึกษาผู้ใหญ่หรือครูอาจารย์

18. การสอนเพศศึกษาควรกำหนดเป้าหมายในตัวผู้เรียนอย่างไร

- ก. ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และตัดสินใจเรื่องพฤติกรรมทางเพศได้
- ข. ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติถูกต้องในเรื่องเพศได้
- ค. ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติถูกต้องในเรื่องเพศได้
- ง. ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และตัดสินใจเรื่องพฤติกรรมทางเพศได้

19. การฝึกทักษะใดที่นำไปปฏิบัติแล้ว มีส่วนช่วยหลีกเลี่ยงการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้

- ก. การฝึกทักษะการพูด ข. การฝึกทักษะการฟัง
- ค. การฝึกทักษะการคิด ง. การฝึกทักษะการปฏิเสธ

20. การประสบความสำเร็จในการสอนเพศศึกษาเป็นการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในข้อใดเป็นสำคัญ

- ก. สอนให้เป็นธรรมชาติ ข. สอนให้สนุก
- ค. สอนให้เห็นคุณค่าของตนเอง ง. สอนให้เห็นคุณค่าของชีวิต

แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางที่ตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริงของท่านเพียงช่องเดียว

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
1	เพศศึกษาเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศเท่านั้น				
2	การเรียนรู้เรื่องการสืบพันธุ์ส่งผลต่อการมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น				
3	การสอนเพศศึกษาทำให้นักเรียนไม่ออกไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศตามลำพัง				
4	การศึกษาเรื่องการคุมกำเนิดทำให้นักเรียนมีเพศสัมพันธ์ได้ง่ายขึ้น				
5	การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเป็นความคิดปกติทางเพศ				
6	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องไม่เสียหาย				
7	การสอนเรื่องการมีประจำเดือนและการหลังสุจิเป็นเรื่องที่น่าละอาย				
8	การออกกำลังกายช่วยผ่อนคลายความรู้สึกทางเพศได้				
9	การเรียนรู้เรื่องเพศทำให้คนเราพบกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้				
10	หากมีการตั้งครุฑโดยไม่ตั้งใจ จำเป็นต้องทำแท้งเท่านั้น				
11	ชายและหญิงที่แต่งงานกันไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนสมรสกัน				
12	การแต่งงานเป็นการเริ่มต้นของชีวิตครอบครัว				
13	การจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็น				
14	การมีเพศสัมพันธ์กับคนรักเพียงครั้งเดียวก็อาจติดเชื้อเอชไอวีได้				
15	หญิงสาวที่มีหน้าอกใหญ่แสดงว่ามีความรู้สึกลึกซึ้งทางเพศสูง				
16	รักแรกพบเป็นรักแท้และแน่นอน				
17	การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตทำให้เลือกคู่ครองได้มาก				
18	การเห็นคุณค่าของตนเองช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้				
19	หญิงและชายที่แต่งงานกันควรซื้อสตั๊ดต่อกัน				
20	การมีคู่อีกหลายคนแสดงให้เห็นถึงความสามารถในความเป็นชายหรือหญิง				

แบบสอบถามการปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับเพศ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางที่ตรงกับการปฏิบัติของท่านเพียงช่องเดียว โดยมีความถี่ของการปฏิบัติดังนี้

ประจำ หมายถึง 5-7 ครั้ง/สัปดาห์ บางครั้ง หมายถึง 3-4 ครั้ง/สัปดาห์
 นานๆ ครั้ง หมายถึง 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติ
1	ฉันรักษาความสะอาดของอวัยวะเพศ				
2	ฉันปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์กับคนรัก				
3	ฉันไปเที่ยวสถานเริงรมย์ในตอนกลางคืน				
4	ฉันจับมือถือแขนกับเพื่อนต่างเพศ				
5	ฉันไปเที่ยวสองต่อสองกับเพื่อนต่างเพศ				
6	ฉันกอดจูบกับเพศตรงข้าม				
7	ฉันดื่มเบียร์หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์				
8	ฉันติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ				
9	ฉันไปสถานที่ที่เปลี่ยวตามลำพัง				
10	ฉันพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องกามารมณ์				
11	ฉันดูภาพโป๊ทางหนังสือหรืออินเทอร์เน็ต				
12	ฉันสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง				
13	ฉันดู VCD/ DVD เกี่ยวกับเรื่องเพศ				
14	ฉันสนทนาออนไลน์ (Chat) กับเพื่อนต่างเพศ				
15	ฉันอ่านคอลัมน์การตอบปัญหาทางเพศจากหนังสือ				

**แบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้รายวิชา 2723256 เพศศึกษา
ภาคปลาย ปีการศึกษา 2554**

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางเพื่อระบุความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา
และเขียนแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามความเป็นจริง

กิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				ความคิดเห็นต่อกิจกรรม การจัดการเรียนรู้
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	
1. การแสดงความรู้สึกรัก				
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้				
3. การแผ่เมตตา				
4. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน				
5. การเล่าประสบการณ์				
6. การแสดงความคิดเห็น				
7. การจัดสุนทรียสนทนา				
8. การเขียนบันทึก (Journal Writing)				
9. การตั้งคำถาม				
10. การทำสมาธิ				
11. การสวดมนต์				
12. การให้น้ำหนักคะแนน				

กิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				ความคิดเห็นต่อกิจกรรม การจัดการเรียนรู้
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	
13. การระบายความรู้สึก				
14. การอภิปราย				
15. การแสดงความรัก				
16. การแสดงบทบาทสมมติ				

ภาคผนวก ง

แผนการจัดการเรียนรู้ส่วสัดศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลลิฟ (LOVE MODEL)

แผนการจัดการเรียนรู้สวัสดีศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องการปฐมนิเทศ

รายวิชา 2723250 สวัสดีศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

การอธิบายและแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การแนะนำหนังสือ สื่อ การเรียนการสอนและเว็บไซต์ ตลอดจนการทำความตกลงในเรื่องการเรียนการสอนและประเมินผลก่อนเรียนด้วย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องเนื้อหาสวัสดีศึกษาได้
2. แสดงความรู้สึกและอภิปรายร่วมกันในเรื่องการเรียนการสอนและการเห็นคุณค่าของ

ชีวิต

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนและผู้เรียนแนะนำตัว

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

ผู้สอนและผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเนื้อหาสวัสดีศึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลการเรียนสวัสดีศึกษา

2. ผู้สอนทำความตกลงเรื่องการเรียนการสอนกับผู้เรียน

3. ให้ผู้เรียนตอบคำถาม 2 ข้อดังนี้

3.1 ชีวิตที่ปลอดภัยคืออะไร

3.2 ผู้เรียนมีชีวิตที่ปลอดภัยหรือไม่ อย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของชีวิต
2. ผู้สอนสุ่มเลือกข้อความแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของชีวิตแล้ว

นำเสนอในชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

ให้ผู้เรียนอภิปราย ซักถามเกี่ยวกับคุณค่าของชีวิต เพื่อแสดงให้เห็นถึงความจริงของชีวิตที่สอดคล้องกับความปลอดภัย

ขั้นสรุป

1. ผู้สอนสรุปเนื้อหาทั้งหมด
2. ให้ผู้เรียนทำแบบประเมินผลก่อนเรียน

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. หนังสือความปลอดภัย
2. เอกสารประมวลรายวิชาสวัสดิศึกษา
3. แบบประเมินผลก่อนเรียน

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน
2. การแสดงออกของผู้เรียน
3. การทำแบบประเมินผลก่อนเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่อง ความหมายและความสำคัญของสวัสดิศึกษา มโนทัศน์และหลักความปลอดภัย

รายวิชา 2723250 สวัสดิศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

ความปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ คือการไม่มีอุบัติเหตุเกิดขึ้น และมีความหมายรวมถึงการดำรงชีวิตอยู่อย่างสุขกาย สุขใจ ไม่เสี่ยงภัย มีความมั่นใจในการประกอบกิจกรรมต่างๆ และมีการเตรียมป้องกันภัยไว้ล่วงหน้าอย่างถูกต้อง เหมาะสมและสม่าเสมอด้วย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของสวัสดิศึกษา
2. อภิปรายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์และหลักความปลอดภัย

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายและความสำคัญของสวัสดิศึกษา
2. มโนทัศน์และหลักความปลอดภัย

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาเรื่องข่าวปัจจุบันเกี่ยวกับอุบัติเหตุ

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญของอุบัติเหตุและสวัสดิศึกษา
2. ผู้สอนสรุปความหมาย ความสำคัญของอุบัติเหตุและสวัสดิศึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. จัดกิจกรรมสุนทรียสนทนา แบ่งเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 8 คน ฝึกการเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี โดยให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับมโนทัศน์และหลักความปลอดภัย แล้วให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปผลการสนทนา

2. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการจัดสุนทรียสนทนา

3. ผู้สอนสรุปผลการจัดสุนทรียสนทนา

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. อาสาสมัครผู้เรียนเล่าประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุและการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

2. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุและประสบการณ์การช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนบันทึกความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าของตนเองและคุณค่าของผู้อื่น

2. ผู้สอนสุ่มเลือกอ่านข้อความแสดงความรู้สึกของผู้เรียน โดยไม่ระบุชื่อผู้เขียน

3. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เพื่อเชื่อมโยงถึงความปลอดภัยและการเห็นใจผู้ประสบภัย

ขั้นสรุป

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปมโนทัศน์และหลักความปลอดภัย

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media

2. แบบบันทึกความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าของตนเองและคุณค่าของผู้อื่น

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน

2. การแสดงความรู้สึกและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3. การเขียนความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าของตนเองและคุณค่าของผู้อื่น

แผนการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่อง แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย

รายวิชา 2723250 สวัสดิศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัสมา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพและความปลอดภัย ได้แก่ ทฤษฎีโดมิโน ทฤษฎีการขาดดุลยภาพ ทฤษฎีมูลเหตุเชิงซ้อน ทฤษฎีความเอนเอียงในการเกิดอุบัติเหตุ ส่วนแนวคิดทางด้านสวัสดิภาพและสวัสดิศึกษา ได้แก่ แนวคิดทางด้านสังคมวิทยา แนวคิดทางระบบนิเวศวิทยา แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อทางสุขภาพ แนวคิดเกี่ยวกับการปลูกฝังสวัสดินิสัย และแนวคิดทางการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา ซึ่งในแต่ละแนวคิดและทฤษฎีได้แฝงหลักการที่เกี่ยวข้องกับความความปลอดภัยไว้ด้วย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย
2. อภิปรายหลักการที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย

สาระการเรียนรู้

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย
2. หลักการที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ผู้สอนตั้งคำถามว่า “ผู้ที่มีระเบียบวินัยสูง เป็นผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุใช่หรือไม่”
2. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับความเอนเอียงในการอุบัติเหตุของผู้ที่มีความเชื่อมั่นตัวเองสูง

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนลักษณะของผู้ที่มีความเอนเอียงในการเกิดอุบัติเหตุ

2. แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 8 คน โดยจัดกิจกรรมสุนทรียสนทนา ให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลที่มีความเอนเอียงในการเกิดอุบัติเหตุและบุคคลที่มีความเอนเอียงที่จะไม่เกิดอุบัติเหตุ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปผลการสนทนา

3. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการจัดกิจกรรมสุนทรียสนทนา

4. ผู้สอนสรุปลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลที่มีความเอนเอียงในการเกิดอุบัติเหตุและบุคคลที่มีความเอนเอียงที่จะไม่เกิดอุบัติเหตุ

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ให้ผู้เรียนแต่ละคนเปิดเผยความในใจเกี่ยวกับประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุของตนเอง พร้อมทั้งให้แสดงความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ในครั้งนั้น โดยเขียนบันทึกลงในแบบบันทึก

2. ผู้สอนสุ่มตัวอย่างผลการบันทึกของผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้สึกจากประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุของตนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ให้ผู้เรียนฝึกสมาธิเพื่อให้เห็นคุณค่าของการมีสมาธิกับการลดการเกิดอุบัติเหตุ

2. ให้ผู้เรียนจับคู่กันเสนอแนวคิดและหลักความปลอดภัย

3. ผู้สอนสุ่มเลือกผู้เรียนมานำเสนอแนวคิดและหลักความปลอดภัย

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. ผู้สอนอธิบายแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวกับความปลอดภัย

2. ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายประโยชน์หรือความสำคัญของการนำแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อลดปัญหาการเกิดอุบัติเหตุ

ขั้นสรุป

ผู้สอนสรุปแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media
2. แบบบันทึกความรู้สึก

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. บันทึกแสดงความรู้สึก

แผนการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่อง สวัสดิภาพในบ้าน (ปัญหาและการป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน)

รายวิชา 2723250 สวัสดิศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในบ้าน อาจจำแนกออกเป็นชนิดต่างๆ ได้แก่ 1) การพลัดตกหกล้ม 2) ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก 3) การถูกของแหลมคม อุปกรณ์และอาวุธปืน 4) การได้รับสารพิษ 5) แก๊สหุงต้มรั่ว 6) ทางเดินหายใจอุดตันในเด็ก และ 7) การจมน้ำ ในการป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้านก็ต้องเริ่มต้นป้องกันที่สาเหตุของปัญหาอุบัติเหตุภายในบ้าน

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุและผลกระทบของอุบัติเหตุภายในบ้าน
2. นำเสนอวิธีการปฏิบัติเมื่อเกิดอุบัติเหตุภายในบ้าน และแนวทางการป้องกันอุบัติเหตุ

ภายในบ้าน

สาระการเรียนรู้

ปัญหา สาเหตุและการป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับข่าวการเกิดอุบัติเหตุในบ้าน

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. จับคู่ความคิดให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุในบ้าน
2. สุ่มเลือกนิสิตมานำเสนอผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ให้นิสิตแต่ละคนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับผลกระทบจากการเกิดอุบัติเหตุในบ้านของตนเอง

2. จัดกิจกรรมสุนทรียสนทนาโดยแบ่งเป็น 7 กลุ่มบ้าน ให้แต่ละกลุ่มสนทนาในปัญหาต่างๆ เพื่อเสนอแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดปัญหาเหล่านั้นขึ้น (โดยเขียนสรุปและแสดงความรู้สึกประกอบด้วย)

- 2.1 บ้านที่ 1 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุจากการพลัดตกหกล้ม
- 2.2 บ้านที่ 2 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุจากไฟไหม้
- 2.3 บ้านที่ 3 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุจากการถูกของแหลมคม
- 2.4 บ้านที่ 4 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุจากการได้รับสารพิษ
- 2.5 บ้านที่ 5 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุจากแก๊สหุงต้มรั่ว
- 2.6 บ้านที่ 6 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุจากทางเดินหายใจอุดตันในเด็ก
- 2.7 บ้านที่ 7 ศึกษาเรื่องอุบัติเหตุจากการจมน้ำ

3. ให้แต่ละบ้านออกมานำเสนอผลการเข้าร่วมกิจกรรมสุนทรียสนทนา

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ผู้สอนจัดกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยให้อาสาสมัคร 1 บ้านมาสาธิตการจัดกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งกิจกรรมนี้จะสมมติว่า หากสมาชิกในบ้าน 1 คนจะหกล้ม โดยอยู่ตามลำพัง ก็มีโอกาasl้มลงได้ แต่ถ้ามีสมาชิก 2-3 คนขึ้นไป มาช่วยเหลือ โอกาสที่จะล้มก็น้อยลง เพราะมีการช่วยเหลือกันไม่ให้ล้ม

2. ให้แต่ละกลุ่มบ้านอีก 6 บ้าน มาแสดงกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3. ให้แต่ละกลุ่มบ้านช่วยกันคิดหาทางช่วยเหลือบ้านอื่นๆ แล้วเขียนสรุปส่ง ดังนี้

- 3.1 บ้านที่ 1 จะช่วยบ้านที่ 2 ได้อย่างไร
- 3.2 บ้านที่ 2 จะช่วยบ้านที่ 3 ได้อย่างไร
- 3.3 บ้านที่ 3 จะช่วยบ้านที่ 4 ได้อย่างไร
- 3.4 บ้านที่ 4 จะช่วยบ้านที่ 5 ได้อย่างไร
- 3.5 บ้านที่ 5 จะช่วยบ้านที่ 6 ได้อย่างไร
- 3.6 บ้านที่ 6 จะช่วยบ้านที่ 7 ได้อย่างไร
- 3.7 บ้านที่ 7 จะช่วยบ้านที่ 1 ได้อย่างไร

4. ให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรู้สึกว่า “ทำไมจึงต้องช่วยเหลือบ้านอื่นๆ”

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. ให้แต่ละคนเขียนบันทึกเกี่ยวกับการเห็นคุณงามความดีของผู้ที่ช่วยเหลือเรา

2. ให้แต่ละบ้านเขียนโปรแกรมความปลอดภัยในบ้าน

3. ให้ผู้เลือกกลุ่มบ้านที่จะมานำเสนอ โปรแกรมความปลอดภัยในบ้าน
4. ส่งการบ้านให้ผู้เรียนสำรวจบริเวณบ้านที่มักเกิดอุบัติเหตุ

ขั้นสรุป

1. ผู้สอนเน้นย้ำว่าการจัดโปรแกรมความปลอดภัยในบ้านเป็นการสร้างเสริมคุณภาพความดี เพราะจะช่วยให้เกิดความปลอดภัยแก่ตนเองและผู้อื่น
2. ผู้สอนสรุปปัญหา สาเหตุ และการป้องกันอุบัติเหตุในบ้าน

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media
2. ข่าวอุบัติเหตุภายในบ้าน

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้/สุนทรียสนทนา
3. บันทึกแสดงความรู้สึกลับ

แผนการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่อง ความปลอดภัยที่บ้าน

รายวิชา 2723250 สวัสดิศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัสมา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

อุบัติเหตุภายในบ้าน อาจเกิดขึ้นจากสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) สาเหตุเกี่ยวกับบุคคลอันได้แก่ สภาพทางร่างกาย สภาพทางจิตใจ พื้นฐานความรู้ และการกระทำของบุคคล 2) สาเหตุเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ตัวบ้าน บริเวณบ้าน และอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน ดังนั้นเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุภายในบ้านจากสาเหตุเหล่านี้ จึงต้องมีการส่งเสริมความปลอดภัยในบ้าน เพื่อให้บ้านมีความปลอดภัย และลดการเกิดอุบัติเหตุ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

- วิเคราะห์สาเหตุของบริเวณที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดในบ้าน
- เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความปลอดภัยในบ้าน

สาระการเรียนรู้

ความปลอดภัยที่บ้าน

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนตั้งคำถามว่า “บริเวณใดของบ้านคุณที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุด”

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของบริเวณที่คนในบ้านมักเกิดอุบัติเหตุมากที่สุดในบ้าน

2. ให้ผู้เรียนจับคู่กันสรุปประเด็นสาเหตุของบริเวณที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดในบ้าน

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนบันทึกความรู้สึกเกี่ยวกับการเคยประสบอุบัติเหตุในบ้าน โดยระบุประเด็นดังนี้

1.1 ผู้เรียนเคยเกิดอุบัติเหตุบริเวณที่คนในบ้านมักเกิดอุบัติเหตุหรือไม่
(หากไม่เคยเกิดอุบัติเหตุบริเวณนั้น ให้ระบุว่าผู้เรียนเคยประสบอุบัติเหตุที่บริเวณใด)

1.2 ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุครั้งนั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ให้ผู้เรียนนั่งเป็นวงกลม แล้วให้หลับตานิ่งเพื่อฝึกจิต ทำสมาธิ (3-5 นาที)
2. ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของตนเอง (โดยมีการเลือกผู้นำกลุ่มและผู้จัดบันทึก 2 คน)
3. ส่งตัวแทนนำเสนอผลการแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของตนเอง
4. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปการเห็นคุณค่าของตนเองเพื่อเชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตอย่างปลอดภัยโดยเริ่มต้นจากที่บ้าน

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. ผู้สอนตั้งคำถามว่า “นิสิตรักใคร ในบ้านบ้าง” และ “เมื่อรักแล้ว อยากทำอะไรให้คนที่รักบ้าง”
2. อาสาสมัครผู้เรียนให้ออกมาหน้าชั้นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากข้อคำถามข้างต้นเพื่อเชื่อมโยงการเห็นคุณค่าหรือคุณงามความดีของตนเองและผู้อื่น
3. ให้ผู้เรียนจับคู่กันออกแบบบ้านที่ปลอดภัยสำหรับคนที่เรารักในครอบครัว และเสนอแนวทางการส่งเสริมความปลอดภัยในบ้าน
4. สุ่มผู้เรียนออกมานำเสนอแบบบ้านที่ออกแบบไว้และแนวทางการส่งเสริมความปลอดภัยในบ้าน

ขั้นสรุป

1. ผู้สอนสรุปความปลอดภัยในบ้าน
2. ให้ผู้เรียนทุกคนสวดมนต์เพื่อฝึกจิตให้หนึ่ง มีสมาธิเพื่อกิจการคิดอย่างไตร่ตรอง

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media
2. แบบบันทึกความรู้สึก

การประเมินผลการเรียนรู้

1. บันทึกแสดงความรู้สึก
2. แสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของตนเอง
3. แนวทางการส่งเสริมความปลอดภัยในบ้าน

แผนการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่อง สวัสดิภาพในการจราจรทางบก

รายวิชา 2723250 สวัสดิศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัสมา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในการจราจรทางบกนั้น มักเกิดขึ้นจากสาเหตุที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ตัวบุคคล 2) สิ่งแวดล้อม และ 3) กฎหมาย โดยสาเหตุจากตัวบุคคลมักเกิดจากผู้ขับขี่ขาดยานพาหนะ ผู้โดยสารคนเดินเท้า หรือสัตว์เลี้ยงต่างๆ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย ความบกพร่องทางด้านจิตใจและอารมณ์ การขาดความรู้ความชำนาญ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ การไม่รู้จักป้องกันตนเอง การขาดความระมัดระวัง ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ส่วนสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุได้แก่สภาพของรถหรือยานพาหนะ สภาพถนนและดินฟ้าอากาศ สำหรับในด้านกฎหมายนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเกิดอุบัติเหตุคือ การขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ บทลงโทษยังไม่เหมาะสม การที่กฎหมายไม่ได้ระบุบทลงโทษของผู้ขับขี่ยานพาหนะ และการขาดการกวดขัน จับกุมอย่างเข้มงวด ดังนั้นในการป้องกันอุบัติเหตุในการจราจรทางบกก็ต้องคำนึงถึงสาเหตุที่สำคัญทั้ง 3 ประการนี้สำคัญ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของการเกิดจากการจราจรทางบก
2. เสนอแนวทางการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในการจราจรทางบก

สาระการเรียนรู้

สวัสดิภาพในการจราจรทางบก

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนถามผู้เรียนว่า ผู้เรียนชอบเดินทางโดยทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ เพื่อนำเข้าสู่

บทเรียน

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ผู้สอนนำภาพอุบัติเหตุจากการจราจรทางบก ทางน้ำและทางอากาศหลายๆ ภาพ มาให้ผู้เรียนดู
2. ให้ผู้เรียนแต่ละคนมองภาพแล้วให้เลือก 1 ภาพ จากนั้นให้แต่ละคนสะท้อนความรู้สึกร่วมกับภาพที่เลือก โดยสะท้อนด้วยคำพูดสั้นๆ หรือวลีสั้นๆ
3. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของการเกิดอุบัติเหตุ โดยเฉพาะอุบัติเหตุจากการจราจรทางบก

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ผู้สอนตั้งสถานการณ์สมมติว่า “หากผู้เรียนขับรถไปชนรถคันอื่นแล้วทำให้มีผู้บาดเจ็บ” ผู้เรียนจะมีความรู้สึกอย่างไร
2. ผู้เรียนเขียนบันทึกความรู้สึกเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
3. ผู้สอนสุ่มเลือกผลการบันทึกความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อสถานการณ์ขับรถชนผู้อื่น

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของชีวิต
2. ให้ผู้เรียนฝึกแผ่เมตตา เพื่อให้รู้จักมีความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนคนอื่น
3. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสนทนาเรื่องการเห็นคุณค่าของชีวิต เพื่อให้ทุกคนรู้จักระมัดระวังในการปฏิบัติตน เพื่อมิให้ผู้อื่นเดือดร้อน โดยเฉพาะเรื่องการทำให้อื่นได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. สร้างสถานการณ์จำลองเรื่อง การขับรถในท้องถนน แล้วขออาสาสมัคร 2 กลุ่ม มาแสดงการขับรถ โดยให้กลุ่มที่ 1 ซึ่งแทนตัวผู้เรียนกำลังขับรถอยู่ แล้วโดนกลุ่มที่ 2 ซึ่งเป็นบุคคลอื่นขับรถมาชน ทำให้ผู้เรียนได้รับบาดเจ็บสาหัส
2. ให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการที่ผู้เรียนได้รับบาดเจ็บแล้วบันทึกลงในกระดาษที่เตรียมไว้ แล้วสุ่มผู้เรียน 2-3 คนมานำเสนอหน้าชั้นเรียน
3. ให้ผู้เรียนทุกคนฝึกสมาธิ เพื่อให้จิตใจนิ่ง มีสติ สามารถยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นได้ เพื่อให้เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะมีผลให้รู้จักระมัดระวังในการขับขี่รถยนต์

ขั้นสรุป

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในการจราจรทางบก

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media
2. ภาพอุบัติเหตุจากการจราจรทางบก ทางน้ำและทางอากาศ
3. แบบบันทึกความรู้สึกล

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน
2. การเขียนบันทึกแสดงความรู้สึกล

แผนการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่อง สวัสดิภาพในการจราจรทางน้ำ

รายวิชา 2723250 สวัสดิศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

อุบัติเหตุทางน้ำอาจเกิดจากสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการคือ ตัวบุคคล และสภาพแวดล้อม โดยสาเหตุจากตัวบุคคลนั้นมักเกิดจากผู้ขับเรือและผู้โดยสารที่มีสภาพร่างกาย จิตใจและอารมณ์ไม่สมบูรณ์ ขาดความรู้ ความสามารถ ขาดความระมัดระวัง ฝ่าฝืนกฎระเบียบหรือข้อบังคับ การดื่มสุราและของมีนเมา เป็นต้น ส่วนสาเหตุจากสภาพแวดล้อมได้แก่ สภาพของเรือ สภาพดินฟ้าอากาศ และสภาพของแม่น้ำลำคลองหรือทะเล และการบรรทุกเรือหรือการโดยสารที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือข้อบังคับ จึงทำให้เกิดอุบัติเหตุอันนำมาซึ่งการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นในการป้องกันอุบัติเหตุในการจราจรทางน้ำก็ต้องคำนึงถึงสาเหตุที่สำคัญทั้ง 2 ประการนี้เป็นสำคัญในการวางแผนป้องกันปัญหาหรืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของการเกิดจากการจราจรทางน้ำ
2. เสนอแนวทางการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในการจราจรทางน้ำ

สาระการเรียนรู้

สวัสดิภาพในการจราจรทางน้ำ

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนตั้งคำถามว่า “ใครว่ายน้ำเป็นบ้าง” แล้วนำเข้าสู่วิธีเรียน

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า “ผู้ที่ว่ายน้ำเป็น หรือผู้ที่ว่ายน้ำไม่เป็นควรเดินทางโดยทางน้ำหรือไม่ อย่างไร”

2. ผู้สอนสุ่มเรียกชื่อผู้เรียน 3-5 คน เพื่อมาแสดงความรู้สึกว่าเกี่ยวกับการเดินทาง โดยทางน้ำที่เกี่ยวข้องกับการว่ายน้ำ

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์การตกน้ำหรือจมน้ำของตนเองหรือคนรู้จัก
2. ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนความรู้สึกเกี่ยวกับกรณีตกน้ำหรือจมน้ำ
3. ให้ผู้เรียนสุ่มเรียกชื่อเพื่อน 4-5 คน มาเปิดเผยความรู้สึกของตนเอง
4. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุทางน้ำ

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนประเมินคุณค่าของตนเองลงในแผ่นใบงาน พร้อมกับแลกเปลี่ยนข้อมูลกับบุคคลที่นั่งข้างเคียงเป็นคู่ๆ
2. ขอตัวแทนผู้เรียนมานำเสนอการประเมินคุณค่าของตนเอง
3. ให้ทุกคนฝึกสมาธิ เพื่อฝึกให้จิตนิ่ง มีสติในการเดินทาง

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายถึงคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เพื่อให้รู้จักระมัดระวังในการเดินทางให้ปลอดภัย ไม่ทำให้เกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต

ขั้นสรุป

1. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในการเดินทางโดยทางน้ำ
2. ผู้สอนสรุปปัญหา สาเหตุและการป้องกันอุบัติเหตุทางน้ำ

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media
2. ใบงานประเมินคุณค่าของตนเอง

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน
2. การประเมินคุณค่าของตนเอง

แผนการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่อง สวัสดิภาพเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ

รายวิชา 2723250 สวัสดิศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์

สาระสำคัญ

ภัยธรรมชาติเป็นภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งมีหลายประเภทด้วยกัน ได้แก่ วาตภัย อุทกภัย ภัยจากแผ่นดินไหว สึนามิ อสึนียดภัย ไฟไหม้ ภูเขาไฟระเบิด และความแห้งแล้ง เมื่อเกิดภัยธรรมชาติขึ้นมักก่อให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินในวงกว้าง จึงต้องมีการวางแผนแนวทางในการป้องกันและรับมือกับภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ในทุกขณะ เพื่อลดระดับความสูญเสีย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของการเกิดภัยธรรมชาติ
2. เสนอแนวทางการป้องกันภัยธรรมชาติ และแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

สาระการเรียนรู้

1. การเกิดภัยธรรมชาติ
2. การป้องกันภัยธรรมชาติและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ฝึกสมาธิเพื่อตั้งสติ เตรียมพร้อมที่จะเรียน

ขั้นการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

1. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาเกี่ยวกับภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
2. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับชนิดของภัยธรรมชาติและวิเคราะห์

สาเหตุ

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

1. ให้ผู้เรียนมาเล่าประสบการณ์ของตนเองหรือของผู้อื่นก็ได้ในเรื่องการประสบ
ภัยธรรมชาติ
2. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสนทนาถึงวิธีการปฏิบัติตนขณะเกิดภัยธรรมชาติ

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)

1. ผู้สอนนำสื่อวีดิทัศน์เรื่องการเกิดภัยธรรมชาติ (แผ่นดินไหว/ สึนามิ) มาให้
ผู้เรียนได้ชม
2. ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเกิดภัยธรรมชาติ
3. ให้ผู้เรียนเขียนคุณค่าของชีวิตลงในใบงาน

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)

1. สมมติสถานการณ์ว่ามีเหตุการณ์แผ่นดินไหวหรือภัยธรรมชาติเกิดขึ้น ทำให้มี
ผู้เสียชีวิตแล้วให้ผู้เรียนเขียนข้อความส่งสาส์นหรือคำไว้อาลัยแสดงความเสียใจกับผู้เสียชีวิตหรือ
ผู้ประสบภัยธรรมชาติ
2. ผู้สอนสุ่มผู้เรียนออกมากล่าวแสดงความรู้สึกที่ได้เขียนไว้
3. ให้ผู้เรียนสวดมนต์เพื่อระลึกถึงคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อให้คุณ
ครองมวลมนุษย

ขั้นสรุป (ใช้เวลา 5-10 นาที)

1. ผู้สอนสรุปเรื่องภัยธรรมชาติ
2. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปถึงภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น เพื่อให้ทุกคนรู้จัก
ระมัดระวังและพึงความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับภัยธรรมชาติอยู่เสมอ

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media
2. ใบงานคุณค่าของชีวิต

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน
2. การเขียนคุณค่าของชีวิต

แผนการจัดการเรียนรู้สวัสดีศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

เรื่องการประเมินผลการเรียนการสอนสวัสดีศึกษา

รายวิชา 2723256 เพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: รศ.ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบูรานนท์

จัดให้มีการประเมินผลการเรียนการสอนเพศศึกษาโดยใช้แบบประเมินดังนี้

1. แบบประเมินความดีในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
2. แบบประเมินความจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดีศึกษา
3. แบบประเมินความรู้เรื่องสวัสดีศึกษา
4. แบบประเมินทัศนคติเรื่องสวัสดีศึกษา
5. แบบประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดีศึกษา
6. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้สวัสดีศึกษาโดยใช้รูปแบบความรัก

ภาคผนวก จ

เครื่องมือวิจัยในการวัดและประเมินการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษา
โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL)

แบบประเมิน “ความดี” ในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางที่ตรงกับการปฏิบัติของท่านเพียงช่องเดียว โดยมีความถี่ของการปฏิบัติดังนี้

ประจำ	หมายถึง 5 – 7 ครั้ง/สัปดาห์	บางครั้ง	หมายถึง 3 – 4 ครั้ง/สัปดาห์
นานๆ ครั้ง	หมายถึง 1 – 2 ครั้ง/สัปดาห์	ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติ
1	ฉันรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
2	ฉันหยิบของใช้ของเพื่อน โดยไม่บอก				
3	ฉันควบคุมอารมณ์ตนเอง				
4	ฉันรับผิดชอบต่อสังคม				
5	ฉันเห็นคุณค่าของตัวเอง				
6	ฉันเห็นคุณค่าของผู้อื่น				
7	ฉันสวดมนต์				
8	ฉันแผ่เมตตา				
9	ฉันไม่ประมาทเล่นเล่ในการกระทำสิ่งต่างๆ				
10	ฉันมีสติรอบคอบในการทำกิจกรรมต่างๆ				
11	ฉันฝึกสมาธิ				
12	ฉันช่วยเหลือเพื่อน				
13	ฉันแกล้งเพื่อให้หกล้ม				
14	ฉันเชื่อฟังพ่อแม่				
15	ฉันอิจฉาคนมีรถยนต์				
16	ฉันปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความจริงใจ				
17	ฉันทำบุญทำทาน				
18	ฉันหยอกล้อเล่นกับเพื่อนขณะเรียนหนังสือ				
19	ฉันอดทนที่จะรอรถวิ่งผ่านก่อนข้ามถนน				
20	ฉันแย่งขนมหรือของใช้ของพี่หรือน้องหรือเพื่อน				

แบบประเมิน “ความจริง” ของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางที่ตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริงของท่านเพียงช่องเดียว

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็น			
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
1	อุบัติเหตุต้องเป็น “ศูนย์” ตลอดทั้งปี				
2.	ผู้ที่มีความเชื่อมั่นตัวเองสูง มักไม่เกิดอุบัติเหตุ				
3.	อุบัติเหตุเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ป้องกัน				
4	การมีสติช่วยลดอุบัติเหตุได้				
5.	การโดยสารเครื่องบินมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุน้อย				
6	ค่านิยมต่างๆ มีส่วนทำให้บุคคลมีความรู้และสติปัญญาในการปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยได้				
7.	การฟังข่าวความเคลื่อนไหวในเรื่องความปลอดภัย ไม่สามารถป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นได้				
8	การคาดการณ์ที่ผิดๆ มักก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้				
9.	การเกิดภัยธรรมชาติ เราไม่สามารถป้องกันได้ ทุกคนจึงต้องทำใจให้ได้				
10.	บ้านคือสถานที่ที่ปลอดภัยที่สุด				
11	กฎหมายเพื่อความปลอดภัย ควรกำหนดโทษขั้นต่ำของผู้กระทำผิด				
12.	อุบัติเหตุเป็นเรื่องเคราะห์กรรมและ โชคชะตา				
13	โรงงานที่จัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะช่วยป้องกันอุบัติเหตุได้				
14.	ภูมิหลังหรือสภาพแวดล้อมทางสังคมของบุคคลไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของบุคคล				
15	แรงขับในการปกป้องตนเองจะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลปฏิบัติอย่างถูกต้องในการป้องกันอุบัติเหตุ				
16	บุคคลที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของความปลอดภัยเป็นบุคคลที่มีความสามารถควบคุมตนเองได้				
17	คนที่ขับรถเก่งย่อมไม่เสี่ยงต่ออุบัติเหตุ				
18	ผู้ใหญ่ขับรถได้ดีกว่าเด็กวัยรุ่น				
19	การให้คนงานหยุดพักระหว่างเวลาทำงาน ช่วยสร้างเสริมความปลอดภัย				
20	การใช้โทรศัพท์ขณะเดิน ไม่ควรมีบทลงโทษตามกฎหมาย เพราะว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล				

แบบประเมินความรู้เรื่องสวัสดิศึกษา

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

- ความหมายของ “สวัสดิศึกษา” ข้อใดมีความเหมาะสมที่สุด
 - การศึกษาเกี่ยวกับความปลอดภัยของทุกคน
 - การศึกษาเกี่ยวกับสวัสดิภาพของบุคคล
 - กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และมีจิตสำนึกของความปลอดภัย
 - กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ มีจิตสำนึกและปฏิบัติตนให้พ้นภัย
- การจัดตั้งชมรมจักรยาน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงคุณค่าของตนเองอย่างไร
 - ยอมรับในตนเอง
 - ให้ความสำคัญกับกลุ่ม
 - รับผิดชอบในงานที่สร้างสรรค์
 - ช่วยเหลือผู้อื่น
- ข้อใดเป็นการส่งเสริมให้ตนเองมีคุณค่ามากขึ้น (Self – Enhancement)
 - การเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม
 - การมีเป้าหมายในการดำรงชีวิต
 - การแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องใจผู้อื่น
 - การกล้าคิด กล้าตัดสินใจ
- วิธีการหนึ่งที่จะช่วยป้องกันเพลิงไหม้จากไฟฟ้าได้คือข้อใด
 - ใช้ลวดทองแดงแทนฟิวส์
 - ใช้กระดาษทำโคมไฟ
 - อย่าปิดสวิตช์ไฟ
 - อย่าเดินสายไฟตลอดใต้เสาหรือพรม
- การเดินถนนในที่มืดหรือยามค่ำคืน ควรสวมเสื้อผ้าสีอะไร
 - สีแดง
 - สีขาว
 - สีเหลือง
 - สีเขียว
- ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ
 - บุคคล
 - สิ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ
 - การใช้กฎหมาย
 - สิ่งแวดล้อม
- เครื่องหมายเพื่อความปลอดภัยรูปแบบใดที่เป็นเครื่องหมายเตือน
 - รูปวงกลม
 - รูปสามเหลี่ยม
 - รูปสี่เหลี่ยม
 - รูปห้าเหลี่ยม

8. ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดไว้ว่า สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่กี่คนขึ้นไปจะต้องมี “เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย” (Safety Officer)

- ก. 50 คน ข. 100 คน ค. 150 คน ง. 200 คน

9. ในการติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าเพื่อความปลอดภัย ควรติดตั้งเต้าเสียบให้สูงกว่าพื้นไม่น้อยกว่ากี่เมตร

- ก. 1.10 เมตร ข. 1.20 เมตร ค. 1.30 เมตร ง. 1.40 เมตร

10. ข้อใดห้ามปฏิบัติเมื่อเกิดแก๊สรั่วในกรณีแก๊สหุงต้ม

- ก. ใช้พัดลมช่วยระบายอากาศ ข. เปิดประตุน้ำต่างทุกบาน
ค. ใช้ไม้กวาดอ่อนๆ พัดสูงเหนือพื้นเล็กน้อย ง. ตรวจสอบหาจุดรั่ว

11. การที่จะให้นักเรียนในโรงเรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการป้องกันอุบัติเหตุและส่งเสริมความปลอดภัย โรงเรียนควรดำเนินการอย่างไร

- ก. จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย
ข. จัดสิ่งแวดล้อมและบริการความปลอดภัยในโรงเรียน
ค. จัดบริการความปลอดภัยและจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัย
ง. จัดสิ่งแวดล้อม จัดบริการความปลอดภัยและจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย

12. กระดานชอล์กที่ใช้ในห้องเรียน ควรใช้สีอะไรที่ไม่สะท้อนแสง

- ก. สีดำ ข. สีเขียว ค. สีขาว ง. สีครีม

13. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องความปลอดภัยในการเดินทาง วิธีใดที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดมีทัศนคติ

- ก. การออกแบบเส้นทางเดินทาง ข. การเขียนโครงการกำหนดเส้นทางเดินทาง
ค. การเขียนแผนที่กำหนดเส้นทางเดินทาง ง. การสอบถามผู้รู้เกี่ยวกับเส้นทางเดินทาง

14. อุบัติเหตุเกิดขึ้นได้ตลอด ซึ่งทำให้เกิดการบาดเจ็บและเสียชีวิตในเด็ก เยาวชนและประชาชนเป็นจำนวนมาก หากวิเคราะห์การเกิดอุบัติเหตุต่างๆ แล้ว มักมีสาเหตุสำคัญมาจากข้อใด

- ก. ความกล้าเสี่ยง ข. ความต้องการเอาชนะ
ค. ความประมาท ง. ความต้องการโดดเด่น

15. ขณะที่รถยนต์จมน้ำ ท่านจะมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไรขณะที่ท่านโดยสารอยู่ในรถ
- ก. รีบเปิดประตูออกมา
 - ข. ทบกระจกรถ แล้วออกมา
 - ค. ร้องขอความช่วยเหลือ
 - ง. โทรศัพท์ขอความช่วยเหลือ
16. การทำลายภาชนะที่บรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วควรทำอย่างไร
- ก. ทิ้งถังขยะ
 - ข. ทิ้งลงแม่น้ำ
 - ค. เผาทำลาย
 - ง. ฝังดิน
17. ข้อใดควรปฏิบัติขณะเกิดแผ่นดินไหว
- ก. ถ้าอยู่นอกบ้าน ให้วิ่งเข้าบ้าน
 - ข. ถ้าอยู่ในบ้านก็ให้อยู่ในบ้าน
 - ค. ถ้าอยู่ในบ้านให้ยืนใกล้ประตู
 - ง. ถ้าอยู่นอกบ้านให้ยืนใกล้เสาไฟฟ้า
18. การสร้างความปลอดภัยเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ ควรใช้เทคนิคอย่างไร
- ก. เทคนิคการให้
 - ข. เทคนิคการใช้คำพูด
 - ค. เทคนิคการรับรู้
 - ง. เทคนิคการปลุกจิตสำนึก
19. หากเกิดอัคคีภัยในโรงแรมสูง 10 ชั้น โดยในขณะนั้นท่านกำลังพักผ่อนอยู่ที่ชั้น 7 ของโรงแรม และไฟกำลังลุกไหม้บริเวณชั้น 3 ท่านจะอย่างไร
- ก. รีบโทรศัพท์และตะโกนขอความช่วยเหลือ
 - ข. รีบเดินอย่างรวดเร็วขึ้นไปชั้น 10 ของโรงแรม
 - ค. รีบลงลิฟต์เพื่อลงไปชั้นล่างของโรงแรม
 - ง. รีบเดินอย่างรวดเร็วเพื่อลงไปชั้นล่างของโรงแรม
20. ข้อใดเป็นการป้องกันปัญหาอุบัติเหตุที่สำคัญ
- ก. ชุมชนมีการณรงค์เพื่อลดอุบัติเหตุ
 - ข. บ้านและชุมชนควรจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย
 - ค. บ้านและชุมชนควรให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับความปลอดภัยให้แก่เด็กและประชาชน
 - ง. รัฐควรใช้กฎหมายบังคับและลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายแห่งความปลอดภัย

แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางที่ตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริงของท่านเพียงช่องเดียว

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็น			
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
1	คนเป็นโรคเบาหวานไม่ควรขับรถเพราะอาจเกิดอุบัติเหตุได้				
2	การขาดระเบียบวินัย ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุได้				
3.	การขึ้นเขานอกถนนประจำทางสามารถกระทำได้ หากบุคคลระมัดระวัง				
4	อุบัติเหตุป้องกันได้ถ้าไม่ประมาท				
5.	คนที่ขับรถยนต์ส่วนตัวเป็นคนที่มีเกียรติ				
6.	การจับขี้ของวัยรุ่นมักทำให้เกิดอุบัติเหตุ				
7.	อุบัติเหตุมักไม่เกิดขึ้นในบริเวณถนนที่มีผิวเรียบ (การจราจรคลองตัว)				
8	การลดจำนวนชั่วโมงการทำงานในแต่ละวันของโรงงานอุตสาหกรรม ช่วยลดปัญหาอุบัติเหตุได้				
9	การฝึกความมีระเบียบวินัย ช่วยลดอุบัติเหตุได้				
10.	กฎหมายทำให้คนไม่ประมาท				
11.	การโดยสารทางเรือรวดเร็วและปลอดภัยเสมอ				
12	การฝึกซ้อมเวลาเกิดแผ่นดินไหวเป็นสิ่งไม่จำเป็นเพราะเราไม่สามารถป้องกันการเกิดภัยธรรมชาติได้				
13.	การปฏิบัติที่ปลอดภัยไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ก่านิยมของสังคม				
14	การมีสุขภาพดีทำให้บุคคลเสี่ยงอุบัติเหตุน้อย				
15	การแก้มือถูกแก้มือเป็นสิ่งที่เหมาะสม				
16	ความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติของผู้ดี				
17	กฎหมายควรกำหนดบทลงโทษผู้ใช้โทรศัพท์ขณะเดิน				
18	เครื่องหมายจราจรบนท้องถนนมีส่วนสำคัญในการลดอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์				
19	การที่คนเรารู้จัก “ขอโทษ” เป็นการแสดงถึงความมีสติ				
20	โรงเรียนไม่จำเป็นต้องมีสารวัตรนักเรียนด้านความปลอดภัยเพราะมีเจ้าหน้าที่หรือผู้รักษาความปลอดภัยอยู่แล้ว				

แบบสอบถามการปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัย (สวัสดิศึกษา)

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางที่ตรงกับการปฏิบัติของท่านเพียงช่องเดียว โดยมีความถี่ของการปฏิบัติดังนี้

ประจำ หมายถึง 5 – 7 ครั้ง/สัปดาห์ บางครั้ง หมายถึง 3 – 4 ครั้ง/สัปดาห์
 นานๆ ครั้ง หมายถึง 1 – 2 ครั้ง/สัปดาห์ ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติ
1	ฉันเดินข้ามถนนบนทางม้าลาย				
2	ฉันวิ่งข้ามถนน				
3	ฉันปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม				
4	ฉันบอกน้องหรือเพื่อนให้ระวังการใช้มีดพกผลไม้หรือของมีคม				
5	ฉันเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น				
6	ฉันวิ่งขึ้นรถประจำทางหรือรถโดยสาร				
7	ฉันฟังข่าวความเคลื่อนไหวต่างๆ				
8	ฉันวิ่งขึ้น – ลง บันได				
9	ฉันฝ่าฝืนกฎจราจร				
10	ฉันดูแลบ้านให้สะอาดเรียบร้อย				
11	ฉันทำตามคำแนะนำของผู้อื่นในเรื่องความปลอดภัย				
12	ฉันศึกษาความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย				
13	ฉันดื่มของมีนเมา				
14	ฉันหัวเราะเวลาเพื่อนหกล้ม				
15	ฉันทำสิ่งใดๆ ด้วยความรีบร้อน				

แบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ
(LOVE MODEL)

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางเพื่อระบุความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือ โมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) และเขียนแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามความเป็นจริง

กิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				ความคิดเห็นต่อกิจกรรม การจัดการเรียนรู้
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	
1. การแสดงความรู้สึกรัก				
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้				
3. การแผ่เมตตา				
4. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน				
5. การเล่าประสบการณ์				
6. การแสดงความคิดเห็น				
7. การจัดสุนทรียสนทนา				
8. การเขียนบันทึก (Journal Writing)				
9. การตั้งคำถาม				
10. การทำสมาธิ				
11. การสวดมนต์				
12. การให้น้ำหนักคะแนน				

กิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				ความคิดเห็นต่อกิจกรรม การจัดการเรียนรู้
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	
				
13. การระบายความรู้สึก				
14. การอภิปราย				
15. การแสดงความรัก				
16. การแสดงบทบาทสมมติ				

ภาคผนวก ฉ

ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยรายวิชาเพศศึกษา

การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก”
หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

แผนจัดการ เรียนรู้	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรง เชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1. การ ปฐมนิเทศ/ ทดสอบก่อน เรียน	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ชี้นำ	5			1.00	
	2. ชั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. ชั้นสรุป	4	1		0.80	
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00	
	การประเมินผลการเรียนรู้	5			1.00	
2. ความหมาย ของเพศ/ ระบบ สืบพันธุ์ของ เพศชายและ เพศหญิง	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ชี้นำ	5			1.00	
	2. ชั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	5			1.00	
	3. ชั้นสรุป	4	1		0.80	
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00	
	การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		0.80	

แผนจัดการ เรียนรู้	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรง เชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
3. ธรรมชาติ ของการเกิด	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	5			1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. ขั้นสรุป	4	1		0.80	
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00	
	การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		0.80	
4. การ เจริญเติบโต และ พัฒนาการ ทางเพศ	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	5			1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	3	2		0.60	
	3. ขั้นสรุป	4	1		0.80	
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00	
	การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		0.80	
5. การวางตัว ต่อเพศตรง ข้าม	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	5			1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. ขั้นสรุป	3	2		0.60	
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00	
	การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		0.80	

แผนจัดการ เรียนรู้	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรง เชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
6. การเลือก คู่ครอง	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ชี้นำ	5			1.00	
	2. ชั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	5			1.00	
	3. ชั้นสรุป	4	1		0.80	
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00	
	การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		0.80	
7. การ แต่งงาน/ ชีวิตสมรส	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ชี้นำ	5			1.00	
	2. ชั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. ชั้นสรุป	4	1		0.80	
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00	
	การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		0.80	
8. การ วางแผน ครอบครัว/ การ คุมกำเนิด	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ชี้นำ	4	1		0.80	
	2. ชั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	5			1.00	
	3. ชั้นสรุป	4	1		0.80	
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00	
	การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		0.80	

แผนจัดการ เรียนรู้	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรง เชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
9. ความเชื่อ ที่ผิดเกี่ยวกับ เรื่องเพศ	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	5			1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	3	2		0.60	
	3. ขั้นสรุป	4	1		0.80	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		0.80		
10. ความ ผิดปกติทาง เพศ	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	5			1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. ขั้นสรุป	3	2		0.60	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		0.80		
11. โรคติดต่อ ทาง เพศสัมพันธ์	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	5			1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	3	2		0.60	
	3. ขั้นสรุป	4	1		0.80	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	4	1		0.80		
การประเมินผลการเรียนรู้	5			1.00		

แผนจัดการเรียนรู้	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
12. ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและแนวทางแก้ไข	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	5			1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. ขั้นสรุป	4	1		0.80	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		0.80		
13. เพศศึกษา: ความหมาย/ความสำคัญ	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	5			1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	3	2		0.60	
	3. ขั้นสรุป	4	1		0.80	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	5			1.00		
14. การสอนเพศศึกษา	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	5			1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. ขั้นสรุป	4	1		0.80	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		0.80		

แผนจัดการ เรียนรู้	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรง เชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
15. บทบาท ของ โรงเรียน/ บ้าน/ ชุมชน ที่มีต่อ เพศศึกษา	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	4	1		0.80	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. ขั้นสรุป	4	1		0.80	
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00	
	การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		0.80	
16. ทดสอบ หลังเรียน/ ประเมินการ จัดกิจกรรม	การประเมินผลการเรียนรู้	5			1.00	
	ค่าเฉลี่ย				0.91	

**การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมิน“ความดี”ในการปฏิบัติตน
เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์**

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรง เชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1	ฉันให้เกียรติเพื่อนต่างเพศและเพศเดียวกัน	4	1		0.80	
2	ฉันรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4	1		0.80	
3	ฉันหยิบของใช้ของเพื่อนโดยไม่บอก	5			1.00	
4	ฉันชวนเพื่อนไปเที่ยวบาร์/คลับ	5			1.00	
5	ฉันดื่มสุรา	5			1.00	
6	ฉันตบยุงตาย	4	1		0.80	
7	ฉันควบคุมอารมณ์ได้	5			1.00	
8	ฉันแกล้งเพื่อน	4	1		0.80	
9	ฉันมองโลกในแง่ดี	5			0.80	
10	ฉันสวดมนต์	5			1.00	
11	ฉันทำบุญทำทาน (ทำบุญสุนทาน)	5			1.00	
12	ฉันแผ่เมตตา	5			1.00	
13	ฉันมีสติรอบคอบในการทำกิจกรรมต่างๆ	3	2		0.60	
14	ฉันมีสมาธิในการเรียนหรือทำกิจกรรม	3	2		0.60	
15	ฉันเชื่อฟังพ่อแม่	5			1.00	
16	ฉันช่วยเหลือเพื่อน	5			1.00	
17	ฉันอิจฉาคนที่มีความรัก	3	2		0.60	
18	ฉันเอื้ออาทรต่อผู้อื่น	5			1.00	
19	ฉันเห็นคุณค่าของตัวเอง	5			1.00	
20	ฉันเห็นคุณค่าของชีวิต	5			1.00	
ค่าเฉลี่ย					0.90	ย

การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมิน “ความจริง” ของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1	การสืบเผ่าพันธุ์ เป็นธรรมชาติของมนุษย์	5			1.00	
2	คนเราเลือกเกิดไม่ได้ ต้องพอใจกับเพศของตนเอง	4	1		0.80	
3	การทำศัลยกรรมตกแต่งเครื่องเพศทำให้ชีวิตมีคุณค่า	4	1		0.80	
4	การภูมิใจในความเป็นเพศของตนเองเป็นสิ่งที่ถูกต้อง	5			1.00	
5	การวางตัวให้เหมาะสมกับเพศของตัวเองเป็นสิ่งที่พึงกระทำ	4	1		0.80	
6	การเลือกคู่ครองควรใช้เวลาในการศึกษาลักษณะนิสัยใจคอซึ่งกันและกัน	5			1.00	
7	การคุมกำเนิดถือว่าเป็นการทำลายชีวิต	5			1.00	
8	คนที่รักเพศเดียวกันเป็นคนดีในสังคมได้	5			1.00	
9	คนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ถ้าไม่ทำร้ายหรือทำให้คนอื่นเดือดร้อนสังคมก็ยอมรับได้	5			1.00	
10	คนที่ข่มขืนคนอื่นควรได้รับการลงโทษให้ประหารชีวิต	3	2		0.60	
11	การเห็นคุณค่าของผู้อื่นช่วยลดปัญหาทางเพศได้	4	1		0.80	
12	การเรียนรู้เพศศึกษาทำให้บุคคลมองเห็นความจริงของชีวิต	4	1		0.80	
13	ผู้ชายที่มีภรรยาหลายคน ทำให้มีคนอื่นช่วยกันทำมาหากินมากขึ้น	5			1.00	
14	ปัญหาเรื่องเพศจะลดลงได้ หากใช้กฎหมายอย่างจริงจัง	4	1		0.80	
15	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานเป็นเรื่องปกติในสังคมไทย	4	1		0.80	
16	คนที่รักผู้อื่นมักทำให้ตนเองเดือดร้อนเสมอ	4	1		0.80	

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
17	คนเราต้องรู้จักรักตนเอง จึงจะรักคนอื่นได้	5			1.00	
18	การสวดมนต์ช่วยควบคุมอารมณ์เพศได้	5			1.00	
19	การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองไม่เป็นเรื่องผิดปกติ	4	1		0.80	
20	การรู้จักยับยั้งชั่งใจเรื่องการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก	3	2		0.60	
ค่าเฉลี่ย					0.87	

การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินความรู้เรื่องเพศศึกษา

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
2	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
3	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
4	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
5	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
6	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
7	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	4	1		0.80	
8	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	4	1		0.80	
9	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
10	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	4	1		0.80	
11	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	4	1		0.80	
12	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
13	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
14	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
15	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
16	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
17	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	4	1		0.80	
18	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
19	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
20	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	4	1		0.80	
ค่าเฉลี่ย					0.97	

การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1	เพศศึกษาเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศเท่านั้น	5			1.00	
2	การเรียนรู้เรื่องการสืบพันธุ์ส่งผลต่อการมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น	5			1.00	
3	การสอนเพศศึกษาทำให้นักเรียนไม่ออกไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศตามลำพัง	4	1		0.80	
4	การศึกษาเรื่องการคุมกำเนิดทำให้นักเรียนมีเพศสัมพันธ์ได้ง่ายขึ้น	3	2		0.60	
5	การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเป็นความผิดปกติทางเพศ	4	1		0.80	
6	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องไม่เสียหาย	3	2		0.60	
7	การสอนเรื่องการมีประจำเดือนและการหลั่งอสุจิเป็นเรื่องที่น่าละอาย	5			1.00	
8	การออกกำลังกายช่วยผ่อนคลายความรู้สึกทางเพศได้	5			1.00	
9	การเรียนรู้เรื่องเพศทำให้คนเราพบกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้	5			1.00	
10	หากมีการตั้งครรรค์โดยไม่ตั้งใจ จำเป็นต้องทำแท้งเท่านั้น	4	1		0.80	
11	ชายและหญิงที่แต่งงานกันไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนสมรสกัน	4	1		0.80	
12	การแต่งงานเป็นการเริ่มต้นของชีวิตครอบครัว	4	1		0.80	
13	การจำหน่ายถุงยางอนามัยในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น	5			1.00	

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
14	การมีเพศสัมพันธ์กับคนรักเพียงครั้งเดียวก็อาจติดเชื้อเอชไอวีได้	5			1.00	
15	หญิงสาวที่มีหน้าอกใหญ่แสดงว่ามีความรู้สึกทางเพศสูง	5			1.00	
16	รักแรกพบเป็นรักแท้และแน่นอน	5			1.00	
17	การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตทำให้เลือกคู่ครองได้มาก	5			1.00	
18	การเห็นคุณค่าของตนเองช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้	5			1.00	
19	หญิงและชายที่แต่งงานกันควรซื่อสัตย์ต่อกัน	5			1.00	
20	การมีคูรักรักหลายๆคนแสดงให้เห็นถึงความสามารถในความเป็นชายหรือหญิง	4	1		0.80	
ค่าเฉลี่ย					0.90	

การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามการปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับเพศ

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1	ฉันรักษาความสะอาดของอวัยวะเพศ	5			1.00	
2	ฉันปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์กับคนรัก	4	1		0.80	
3	ฉันไปเที่ยวสถานเริงรมย์ในตอนกลางคืน	4	1		0.80	
4	ฉันจับมือถือแขนกับเพื่อนต่างเพศ	4	1		0.80	
5	ฉันไปเที่ยวสองต่อสองกับเพื่อนต่างเพศ	4	1		0.80	
6	ฉันกอดจูบกับเพศตรงข้าม	4	1		0.80	
7	ฉันดื่มเบียร์หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	5			1.00	
8	ฉันติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ	5			1.00	
9	ฉันไปสถานที่ที่เปลี่ยวตามลำพัง	5			1.00	
10	ฉันพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องกามารมณ์	4	1		0.80	
11	ฉันดูภาพโป๊ทางหนังสือหรืออินเทอร์เน็ต	5			1.00	
12	ฉันสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง	5			1.00	
13	ฉันดู VCD/ DVD เกี่ยวกับเรื่องเพศ	5			1.00	
14	ฉันสนทนาออนไลน์ (Chat) กับเพื่อนต่างเพศ	4	1		0.80	
15	ฉันอ่านคอลัมน์การตอบปัญหาทางเพศจากหนังสือ	4	1		0.80	
ค่าเฉลี่ย					0.89	

การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้
เลิฟโมเดลหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

กิจกรรมที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรง เชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
2	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
3	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
4	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
5	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
6	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
7	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
8	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
9	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
10	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
11	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
12	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	

กิจกรรมที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรง เชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
13	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
14	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
15	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
16	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
ค่าเฉลี่ย					1.00	

ภาคผนวก ข

ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยรายวิชาสวัสดิศึกษา

การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ส่วติศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก”
หรือโมเดลเลิฟ (LOVE MODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

แผนจัดการ เรียนรู้	รายการ	ความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรง เชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1. ปฐมนิเทศ/ ทดสอบก่อน เรียน	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ช้่นนำ	5			1.00	
	2. ช้่นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ช้่นตอน	4	1		1.00	
	3. ช้่นสรุป	4	1		1.00	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		1.00		
2. ความหมาย และ ความสำคัญของ ส่วติศึกษา มโน ทัศน์และ หลักความ ปลอดภัย	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ช้่นนำ	5			1.00	
	2. ช้่นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ช้่นตอน	3	2		1.00	
	3. ช้่นสรุป	4	1		1.00	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		1.00		

แผนจัดการเรียนรู้	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
3. แนวคิด ทฤษฎี และ หลักการที่ เกี่ยวข้องกับ ความปลอดภัย	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ชี้นำ	5			1.00	
	2. จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. สรุป	3	2		1.00	
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00	
	การประเมินผลการเรียนรู้	3	2		1.00	
4. สวัสดิ ภาพในบ้าน (ปัญหาและ การป้องกัน อุบัติเหตุ ภายในบ้าน)	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ชี้นำ	5			1.00	
	2. จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. สรุป	4	1		1.00	
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	4	1		1.00	
	การประเมินผลการเรียนรู้	3	2		1.00	
5. ความปลอดภัยที่ บ้าน	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ชี้นำ	5			1.00	
	2. จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	5			1.00	
	3. สรุป	4	1		1.00	
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00	
	การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		1.00	

แผนจัดการเรียนรู้	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
6. สวัสดิภาพในการจราจรทางบก	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ชี้นำ	4	1		1.00	
	2. จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		1.00	
	3. ชี้นำสรุป	5			1.00	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		1.00		
7. สวัสดิภาพในการจราจรทางน้ำ	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ชี้นำ	5			1.00	
	2. จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. ชี้นำสรุป	4	1		1.00	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		1.00		
8. สวัสดิภาพในการจราจรทางอากาศ	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ชี้นำ	5			1.00	
	2. จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. ชี้นำสรุป	5			1.00	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	4	1		1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	3	2		1.00		

แผนจัดการเรียนรู้	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
9. สวัสดิภาพในโรงเรียน	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	5			1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	3	2		1.00	
	3. ขั้นสรุป	4	1		1.00	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		1.00		
10. การจัดโปรแกรมความปลอดภัยในโรงเรียน	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	5			1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. ขั้นสรุป	4	1		1.00	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		1.00		
11. สวัสดิภาพในการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	4	1		1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		1.00	
	3. ขั้นสรุป	5			1.00	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	4	1		1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		1.00		

แผนจัดการเรียนรู้	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
12. สวัสดิภาพในการประกอบอาชีพอุตสาหกรรม	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	5			1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		1.00	
	3. ขั้นสรุป	4	1		1.00	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		1.00		
13. สวัสดิภาพเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ (วาทภัย อุทกภัย)	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	4	1		1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		1.00	
	3. ขั้นสรุป	5			1.00	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	5			1.00		
14. สวัสดิภาพเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ (แผ่นดินไหว สึนามิ)	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ขั้นนำ	5			1.00	
	2. ขั้นจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	4	1		0.80	
	3. ขั้นสรุป	5			1.00	
สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00		
การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		1.00		

แผนจัดการ เรียนรู้	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรง เชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
15. การ ส่งเสริมและ แก้ไขปัญหา ความ ปลอดภัย ของ ประชาชน	สาระสำคัญ	5			1.00	
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	5			1.00	
	กิจกรรมการเรียนรู้					
	1. ชี้นำ	5			1.00	
	2. จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ 4 ขั้นตอน	3	2		1.00	
	3. ชี้นำสรุป	4	1		1.00	
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้	5			1.00	
	การประเมินผลการเรียนรู้	4	1		1.00	
16. ทดสอบ หลังเรียน/ ประเมินการ จัดกิจกรรม	การประเมินผลการเรียนรู้	5			1.00	
	ค่าเฉลี่ย				0.90	

**การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมิน“ความดี”ในการปฏิบัติตน
เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์**

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1	ฉันรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3	2		0.60	
2	ฉันหยิบของใช้ของเพื่อนโดยไม่บอก	5			1.00	
3	ฉันควบคุมอารมณ์ตนเอง	4	1		0.80	
4	ฉันรับผิดชอบต่อสังคม	5			1.00	
5	ฉันเห็นคุณค่าของตัวเอง	5			1.00	
6	ฉันเห็นคุณค่าของผู้อื่น	5			1.00	
7	ฉันสวดมนต์	5			1.00	
8	ฉันแผ่เมตตา	5			1.00	
9	ฉันไม่ประมาทเดินเลื่อในการกระทำสิ่งต่างๆ	4	1		0.80	
10	ฉันมีสติรอบคอบในการทำกิจกรรมต่างๆ	4	1		0.80	
11	ฉันฝึกสมาธิ	5			1.00	
12	ฉันช่วยเหลือเพื่อน	5			1.00	
13	ฉันแกล้งเพื่อให้หกล้ม	4	1		0.80	
14	ฉันเชื่อฟังพ่อแม่	5			1.00	
15	ฉันอิจฉาคนมีรถยนต์	3	2		0.60	
16	ฉันปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความจริงใจ	5			1.00	
17	ฉันทำบุญทำทาน	5			1.00	
18	ฉันหยอกล้อเล่นกับเพื่อนขณะเรียนหนังสือ	3	2		0.60	
19	ฉันอดทนที่จะรอรถวิ่งผ่านก่อนข้ามถนน	3	2		0.60	
20	ฉันแย่งขนมหรือของใช้ของพี่หรือน้องหรือเพื่อน	4	1		0.80	
	เฉลี่ย				0.87	

การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมิน “ความจริง” ของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิศึกษา

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1	อุบัติเหตุต้องเป็น “ศูนย์” ตลอดทั้งปี	4	1		0.80	
2	ผู้ที่มีความเชื่อมั่นตัวเองสูง มักไม่เกิดอุบัติเหตุ	5			1.00	
3	อุบัติเหตุเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ป้องกัน	4	1		0.80	
4	การมีสติช่วยลดอุบัติเหตุได้	5			1.00	
5	การโดยสารเครื่องบินมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุน้อย	4	1		0.80	
6	คำนิยมต่างๆ มีส่วนทำให้บุคคลมีความรู้และสติปัญญาในการปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยได้	5			1.00	
7	การฟังข่าวความเคลื่อนไหวในเรื่องความปลอดภัยไม่สามารถป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นได้	5			1.00	
8	การคาดการณ์ที่ผิดๆ มักก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้	4	1		0.80	
9	การเกิดภัยธรรมชาติ เราไม่สามารถป้องกันได้ ทุกคนจึงต้องทำใจให้ได้	4	1		0.80	
10	บ้านคือสถานที่ที่ปลอดภัยที่สุด	5			1.00	
11	กฎหมายเพื่อความปลอดภัย ควรกำหนดโทษขั้นต่ำของผู้กระทำผิด	4	1		0.80	
12	อุบัติเหตุเป็นเรื่องเคราะห์กรรมและ โชคชะตา	4	1		0.80	
13	โรงงานที่จัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะช่วยป้องกันอุบัติเหตุได้	5			1.00	
14	ภูมิหลังหรือสภาพแวดล้อมทางสังคมของบุคคล ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของบุคคล	5			1.00	
15	แรงขับในการปกป้องตนเองจะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลปฏิบัติอย่างถูกต้องในการป้องกันอุบัติเหตุ	4	1		0.80	
16	บุคคลที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของความปลอดภัยเป็นบุคคลที่มีความสามารถควบคุมตนเองได้	5			1.00	
17	คนที่ขี้บรดก่งข่อมไม่เสี่ยงต่ออุบัติเหตุ	4	1		0.80	
18	ผู้ใหญ่ขี้บรดก่งข่อมได้ดีกว่าเด็กวัยรุ่น	5			1.00	

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรง เชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
19	การให้คนงานหยุดพักระหว่างเวลาทำงาน ช่วยสร้างเสริม ความปลอดภัย	5			1.00	
20	การใช้โทรศัพท์ขณะเดิน ไม่ควรมีบทลงโทษตามกฎหมาย เพราะว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล	4	1		0.80	
	เฉลี่ย				0.90	

การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินความรู้เรื่องสวัสดิศึกษา

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
2	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	4	1		0.80	
3	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	4	1		0.80	
4	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	4	1		0.80	
5	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
6	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
7	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
8	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
9	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
10	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
11	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
12	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรง เชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
13	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	4	1		0.80	
14	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	4	1		0.80	
15	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
16	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
17	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	4	1		0.80	
18	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
19	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
20	คำถาม	5			1.00	
	ตัวเลือกคำตอบ	5			1.00	
ค่าเฉลี่ย					0.97	

การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิศึกษา

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1	คนเป็นโรคเบาหวานไม่ควรขับรถเพราะอาจเกิดอุบัติเหตุได้	5			1.00	
2	การขาดระเบียบวินัย ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุได้	5			1.00	
3	การยื่นแขนออกนอกกรลประจำทางสามารถกระทำได้ หากบุคคลระมัดระวัง	4	1		0.80	
4	อุบัติเหตุป้องกันได้ถ้าไม่ประมาท	5			1.00	
5	คนที่ขับรถยนต์ส่วนตัวเป็นคนที่มีเกียรติ	4	1		0.80	
6	การขับขี่ของวัยรุ่นมักทำให้เกิดอุบัติเหตุ	4	1		0.80	
7	อุบัติเหตุมักไม่เกิดขึ้นในบริเวณถนนที่มีผิวเรียบ (การจราจรคล่องตัว)	4	1		0.80	
8	การลดจำนวนชั่วโมงการทำงานในแต่ละวันของโรงงานอุตสาหกรรม ช่วยลดปัญหาอุบัติเหตุได้	4	1		0.80	
9	การฝึกความมีระเบียบวินัย ช่วยลดอุบัติเหตุได้	5			1.00	
10	กฎหมายทำให้คนไม่ประมาท	4	1		0.80	
11	การโดยสารทางเรือรวดเร็วและปลอดภัยเสมอ	5			1.00	
12	การฝึกซ้อมเวลาเกิดแผ่นดินไหวเป็นสิ่งไม่จำเป็นเพราะเราไม่สามารถป้องกันการเกิดภัยธรรมชาติได้	5			1.00	
13	การปฏิบัติที่ปลอดภัยไม่จำเป็นต้องเรียนรู้คำนิยามของสังคม	3	2		0.60	
14	การมีสุขภาพดีทำให้บุคคลเสี่ยงอุบัติเหตุน้อย	4	1		0.80	
15	การแก้มือรถเมื่อถูกแก้มือเป็นสิ่งที่เหมาะสม	3	2		0.60	
16	ความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติของผู้ดี	4	1		0.80	
17	กฎหมายควรกำหนดบทลงโทษผู้ใช้โทรศัพท์ขณะเดิน	5			1.00	
18	เครื่องหมายจราจรบนท้องถนนมีส่วนสำคัญในการลดอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์	5			1.00	
19	การที่คนเรารู้จัก “ขอโทษ” เป็นการแสดงถึงความมีสติ	4	1		0.80	
20	โรงเรียนไม่จำเป็นต้องมีสารวัตรนักเรียนด้านความปลอดภัยเพราะมีเจ้าหน้าที่หรือผู้รักษาความปลอดภัยอยู่แล้ว	5			1.00	
	เฉลี่ย				0.87	

การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามการปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัย

ที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1	ฉันเดินข้ามถนนบนทางม้าลาย	5			1.00	
2	ฉันวิ่งข้ามถนน	4	1		0.80	
3	ฉันปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม	5			1.00	
4	ฉันบอกน้องหรือเพื่อนให้ระวังการใช้มีด พกผลไม้หรือของมีคม	4	1		0.80	
5	ฉันเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	4	1		0.80	
6	ฉันวิ่งขึ้นรถประจำทางหรือรถโดยสาร	4	1		0.80	
7	ฉันฟังข่าวความเคลื่อนไหวต่างๆ	4	1		0.80	
8	ฉันวิ่งขึ้น – ลง บันได	5			1.00	
9	ฉันฝ่าฝืนกฎจราจร	5			1.00	
10	ฉันดูแลบ้านให้สะอาดเรียบร้อย	5			1.00	
11	ฉันทำตามคำแนะนำของผู้อื่นในเรื่องความปลอดภัย	5			1.00	
12	ฉันศึกษาความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย	5			1.00	
13	ฉันดื่มของมีนเมา	5			1.00	
14	ฉันหัวเราะเวลาเพื่อนหกล้ม	3	2		0.60	
15	ฉันทำสิ่งใดๆ ด้วยความรีบร้อน	5			1.00	
เฉลี่ย					0.90	

การประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้
 เลิฟโมเดลหรือโมเดลความรัก (LOVE MODEL)

กิจกรรมที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
1	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
2	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
3	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
4	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
5	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
6	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
7	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
8	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
9	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
10	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
11	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	

กิจกรรมที่	รายการ	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าความตรง เชิงเนื้อหา (IOC)	หมายเหตุ
		+1	0	-1		
12	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
13	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
14	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
15	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
16	ช่องระดับความพึงพอใจ	5			1.00	
	ช่องความคิดเห็นต่อกิจกรรม	5			1.00	
เฉลี่ย					1.00	

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ข้อสอบของแบบประเมินความรู้ในเนื้อหารายวิชาเพศศึกษาและสวัสดิศึกษา

ค่าความยาก (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินความรู้เรื่องเพศศึกษา

1. เพศศึกษา หมายถึงข้อใด (p= 0.59, r= 0.44)

- ก. การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเพศและความสัมพันธ์ระหว่างเพศ
- ข. การศึกษาเกี่ยวกับความต้องการทางเพศและการควบคุมอารมณ์ทางเพศ
- ค. กระบวนการที่ก่อให้เกิดบุคลิกที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ สามารถปรับตัวและปฏิบัติตนต่อเพศตรงข้ามได้เหมาะสม
- ง. กระบวนการที่ก่อให้เกิดบุคลิกมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทั้งด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบและแก้ปัญหาเรื่องเพศได้

2. การที่ชายและหญิงปฏิบัติตนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในสถานภาพต่างๆ ภายใต้สภาพแวดล้อม ขนบธรรมเนียมและประเพณีของสังคม ย่อมแสดงให้เห็นว่าชายและหญิงมีการปฏิบัติอย่างไร (p= 0.45, r= 0.68)

- ก. รู้จักสร้างมนุษยสัมพันธ์
- ข. รู้จักปรับปรุงพฤติกรรม
- ค. รู้จักวางตัวต่อเพศตรงข้าม
- ง. รู้จักยอมรับความแตกต่างระหว่างเพศ

3. ข้อความใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางร่างกายในช่วงเข้าสู่วัยรุ่น (p= 0.41, r= 0.59)

- ก. วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมมากกว่าวัยอื่นๆ
- ข. วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางเพศที่พร้อมในการสืบพันธุ์
- ค. เพศชายจะเริ่มมีพัฒนาการทางด้านร่างกายเร็วกว่าเพศหญิงประมาณ 2 ปี
- ง. เพศหญิงจะเริ่มมีพัฒนาการทางด้านร่างกายเร็วกว่าเพศชาย อยู่ประมาณ 2 ปี

4. ฮอว์โมนใดที่ควบคุมรังไข่ในการผลิตและใช้ฮอว์โมนเอสโตรเจนและโปรเจสเตอโรน (p= 0.59, r= 0.54)

- ก. FSH (Follicle Stimulating Hormone)
- ข. LH (Luteinizing Hormone)
- ค. ICSH (Interstitial Cell – Stimulating Hormone)
- ง. LTH (Luteotropic Hormone)

5. การมีเพศสัมพันธ์ช่วงเวลาใดที่มีโอกาสตั้งครรภ์ได้ง่ายที่สุด ($p= 0.42, r= 0.69$)

- ก. ช่วงวันแรกของการมีประจำเดือน ข. ช่วงวันสุดท้ายของการมีประจำเดือน
ค. ช่วงกลางของรอบประจำเดือน ง. ทุกช่วงมีโอกาสตั้งครรภ์ได้เท่ากัน

6. ภาวะในข้อใดหมายถึง “การปฏิสนธิ” ($p= 0.51, r= 0.63$)

- ก. การที่ไข่ของผู้หญิงเริ่มแบ่งตัวเพื่อสร้างรกรอการผสมเชื้ออสุจิของฝ่ายชาย
ข. การที่ไข่ของฝ่ายหญิงเริ่มแบ่งตัวเพื่อรอกการผสมจากเชื้ออสุจิของฝ่ายชาย
ค. การที่เชื้ออสุจิของฝ่ายชายเข้าไปผสมกับไข่ของฝ่ายหญิง
ง. การที่เชื้ออสุจิของฝ่ายชายเข้าไปฝังตัวในมดลูกของฝ่ายหญิง

7. ชายและหญิงในข้อใดพึงปฏิบัติก่อนการแต่งงานเพื่อให้การใช้ชีวิตสมรสมีความสุขและมั่นคง ($p= 0.39, r= 0.65$)

- ก. ใหม่และไ้ตรวจเลือดก่อนการแต่งงานเพื่อป้องกันโรค
ข. ชนกะบดาวอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานเพื่อพิสูจน์ความรัก
ค. ทรงแปลกับสมหญิงรักกันและช่วยกันหาเงินหลายๆ เพื่อแต่งงาน
ง. รุ่งศรีกับอำพลเรียนรู้ลักษณะนิสัยซึ่งกันและกัน รักกัน และทำงานหาเงินซื้อบ้าน

8. การคุมกำเนิดแบบใดที่ไข่และอสุจิไม่ได้ผสมกัน ($p= 0.38, r= 0.53$)

- ก. ห่วงอนามัย ข. ยาเม็ดคุมกำเนิด
ค. ยาน้ำคุมกำเนิด ง. วงแหวนคุมกำเนิด

9. การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบฉุกเฉินมีผลอย่างไร ($p= 0.41, r= 0.68$)

- ก. ทำให้แห้ง ข. ทำให้มีอาการหอบได้
ค. ไม่มีผลยับยั้งการตั้งครรภ์ ง. ไม่มีผลยับยั้งการตกไข่

10. หากร่างกายได้รับเชื้อซิฟิลิสในสัปดาห์แรกจะปรากฏอาการของโรคได้อย่างไร ($p= 0.26, r= 0.41$)

- ก. มีอาการเจ็บที่อวัยวะเพศ ข. มีการอักเสบที่อวัยวะเพศ
ค. มีตุ่มที่อวัยวะเพศ ง. มีผื่นขึ้นทั่วตัว

11. ข้อใดเป็นสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์มากที่สุด ($p= 0.41, r= 0.56$)

- ก. การเดินในที่เปลี่ยว ข. การนุ่งกระโปรงสั้น
ค. การพูดจาเขี้ยววน ง. การเที่ยวกลางคืนและดื่มของมึนเมา

12. เมื่ออยู่ในวัยเรียน หากนักเรียนหญิงตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ วิธีการแก้ปัญหาต้องปฏิบัติคือข้อใด ($p= 0.78, r= 0.44$)

- ก. ทำแท้ง ข. ลาออกจากโรงเรียน
ค. ปรึกษาสู่วัก ง. ปรึกษาผู้ใหญ่หรือครูอาจารย์

13. กรณีที่พบว่า เพื่อนมีความเบี่ยงเบนทางเพศ ข้อใดควรเป็นคำตอบที่เหมาะสม ($p= 0.72, r= 0.44$)

- ก. เลิกคบกับเพื่อน ข. ไม่ต้องทำอะไร เพราะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้
ค. บอกให้เพื่อนเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ ง. บอกให้เพื่อนประพฤติดนเป็นคนดี

14. จากสถานการณ์ปัจจุบันพบว่า มีคดีการข่มขืนเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นมาก จงวิเคราะห์สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดสถานการณ์ดังกล่าว ($p= 0.78, r= 0.45$)

- ก. จิตใจของคนเรานดถอยลง ข. ความเครียดของบุคคล
ค. ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ง. การคู่อัยช่วยกุมารมณ

15. การป้องกันหรือหาทางออกในเรื่องการทำแท้งเถื่อนควรทำอย่างไร ($p= 0.80, r= 0.48$)

- ก. สืบจับผู้รับบริการทำแท้ง
ข. สืบจับผู้ให้บริการทำแท้ง
ค. ให้ความรู้ทางกฎหมายแก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้ตระหนักถึงบทลงโทษที่จะได้รับ หากทำแท้ง
ง. ให้ความรู้ความเข้าใจแก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้ตระหนักถึงอันตรายจากการตั้งครรภ์ขณะที่ยังไม่พร้อม

16. ในปัจจุบันเด็กผู้หญิงและผู้ชายมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาพฤติกรรมทางเพศที่สำคัญที่ควรป้องกันหรือแก้ไขโดยเร็ว การป้องกันปัญหาดังกล่าวควรปฏิบัติอย่างไร

($p= 0.76, r= 0.68$)

- ก. ออกกฎหมายบังคับ
ข. สอนเพศศึกษาให้กับพ่อแม่
ค. สอนเพศศึกษาในโรงเรียนโดยเน้นการเห็นคุณค่าของชีวิต
ง. ให้พ่อแม่อบรมสั่งสอนลูก

17. บ้านและชุมชนควรมีบทบาทในการป้องกันปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างไร ($p= 0.63, r= 0.47$)

- ก. ร่วมเป็นหูเป็นตาเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาเรื่องเพศ
- ข. จัดสภาพแวดล้อมในบ้านและชุมชนให้น่าอยู่
- ค. จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมคุณธรรมในบ้านและชุมชน
- ง. อบรมเลี้ยงดูให้ความรู้ คำแนะนำที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ

18. การสอนเพศศึกษาควรกำหนดเป้าหมายในตัวผู้เรียนอย่างไร ($p= 0.72, r= 0.43$)

- ก. ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และตัดสินใจเรื่องพฤติกรรมทางเพศได้
- ข. ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติถูกต้องในเรื่องเพศได้
- ค. ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติถูกต้องในเรื่องเพศได้
- ง. ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะคิด และตัดสินใจเรื่องพฤติกรรมทางเพศได้

19. การฝึกทักษะใดที่นำไปปฏิบัติแล้ว มีส่วนช่วยหลีกเลี่ยงการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้

($p= 0.64, r= 0.49$)

- ก. การฝึกทักษะการพูด
- ข. การฝึกทักษะการฟัง
- ค. การฝึกทักษะการคิด
- ง. การฝึกทักษะการปฏิเสธ

20. การประสบความสำเร็จในการสอนเพศศึกษาเป็นการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในข้อใดเป็นสำคัญ

($p= 0.56, r= 0.58$)

- ก. สอนให้เป็นธรรมชาติ
- ข. สอนให้สนุก
- ค. สอนให้เห็นคุณค่าของตนเอง
- ง. สอนให้เห็นคุณค่าของชีวิต

ค่าความยาก (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินความรู้เรื่องสวัสดิศึกษา

1. ความหมายของ “สวัสดิศึกษา” ข้อใดมีความเหมาะสมที่สุด (p= 0.78, r= 0.49)
 - ก. การศึกษาเกี่ยวกับความปลอดภัยของทุกคน
 - ข. การศึกษาเกี่ยวกับสวัสดิภาพของบุคคล
 - ค. กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และมีจิตสำนึกของความปลอดภัย
 - ง. กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ มีจิตสำนึกและปฏิบัติตนให้พ้นภัย

2. การจัดตั้งชมรมจักรยาน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้แสดงคุณค่าของตนเองอย่างไร (p= 0.52, r= 0.64)
 - ก. ยอมรับในตนเอง
 - ข. ให้ความสำคัญกับกลุ่ม
 - ค. รับผิดชอบในงานที่สร้างสรรค์
 - ง. ช่วยเหลือผู้อื่น

3. ข้อใดเป็นการส่งเสริมให้ตนเองมีคุณค่ามากขึ้น (Self – Enhancement) (p= 0.38, r= 0.64)
 - ก. การเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม
 - ข. การมีเป้าหมายในการดำรงชีวิต
 - ค. การแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องผู้อื่น
 - ง. การกล้าคิด กล้าตัดสินใจ

4. วิธีการหนึ่งที่จะช่วยป้องกันเพลิงไหม้จากไฟฟ้าได้คือข้อใด (p= 0.48, r= 0.66)
 - ก. ใช้ลวดทองแดงแทนฟิวส์
 - ข. ใช้กระดาษทำโคมไฟ
 - ค. อย่าปิดสวิตซ์ไฟ
 - ง. อย่าเดินสายไฟลอดใต้เสื่อหรือพรม

5. การเดินถนนในที่มืดหรือยามค่ำคืน ควรสวมเสื้อผ้าสีอะไร (p= 0.78, r= 0.46)
 - ก. สีแดง
 - ข. สีขาว
 - ค. สีเหลือง
 - ง. สีเขียว

6. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ (p= 0.44, r= 0.58)
 - ก. บุคคล
 - ข. สิ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ
 - ค. การใช้กฎหมาย
 - ง. สิ่งแวดล้อม

7. เครื่องหมายเพื่อความปลอดภัยรูปแบบใดที่เป็นเครื่องหมายเตือน (p= 0.70, r= 0.68)
 - ก. รูปวงกลม
 - ข. รูปสามเหลี่ยม
 - ค. รูปสี่เหลี่ยม
 - ง. รูปห้าเหลี่ยม

15. ขณะที่รถยนต์จมน้ำ ท่านจะมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไรขณะที่ท่านโดยสารอยู่ในรถ ($p=0.64, r=0.68$)

ก. รีบเปิดประตูออกมา	ข. ทุบกระจกกรด แล้วออกมา
ค. ร้องขอความช่วยเหลือ	ง. โทรศัพท์ขอความช่วยเหลือ

16. การทำลายภาชนะที่บรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วควรทำอย่างไร ($p=0.78, r=0.82$)

ก. ทิ้งถังขยะ	ข. ทิ้งลงแม่น้ำ	ค. เผาทำลาย	ง. ฟังดิน

17. ข้อใดควรปฏิบัติขณะเกิดแผ่นดินไหว ($p=0.52, r=0.62$)

ก. ถ้าอยู่นอกบ้านให้วิ่งเข้าบ้าน	ข. ถ้าอยู่ในบ้านก็ให้อยู่ในบ้าน
ค. ถ้าอยู่ในบ้านให้ยืนใกล้ประตู	ง. ถ้าอยู่นอกบ้านให้ยืนใกล้เสาไฟฟ้า

18. การสร้างความปลอดภัยเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ ควรใช้เทคนิคอย่างไร ($p=0.36, r=0.68$)

ก. เทคนิคการให้	ข. เทคนิคการใช้คำพูด
ค. เทคนิคการรับรู้	ง. เทคนิคการปลูกจิตสำนึก

19. หากเกิดอัคคีภัยในโรงแรมสูง 10 ชั้น โดยในขณะนั้นท่านกำลังพักผ่อนอยู่ที่ชั้น 7 ของโรงแรม และไฟกำลังลุกไหม้บริเวณชั้น 3 ท่านจะทำอย่างไร ($p=0.68, r=0.72$)

- ก. รีบ โทรศัพท์และตะโกนขอความช่วยเหลือ
- ข. รีบเดินอย่างรวดเร็วขึ้นไปชั้น 10 ของโรงแรม
- ค. รีบลงลิฟต์เพื่อลงไปชั้นล่างของโรงแรม
- ง. รีบเดินอย่างรวดเร็วเพื่อลงไปชั้นล่างของโรงแรม

20. ข้อใดเป็นการป้องกันปัญหาอุบัติเหตุที่สำคัญ ($p=0.46, r=0.58$)

- ก. ชุมชนมีการรณรงค์เพื่อลดอุบัติเหตุ
- ข. บ้านและชุมชนควรจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย
- ค. บ้านและชุมชนควรให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับความปลอดภัยให้แก่เด็กและประชาชน
- ง. รัฐควรใช้กฎหมายบังคับและลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายแห่งความปลอดภัย

ภาคผนวก ฅ
กิจกรรมและผลงานของผู้เรียน

ผลการสะท้อนการเรียนรู้ตามความคิดและอารมณ์ของผู้เรียน

ด้านความรู้

จากในภาคีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องจิตวิทยา ไม่เฉพาะ เป็นบทเรียนในห้องเท่านั้น
 แต่ได้ไปใช้กับเพื่อนฝูง การมีจิตวิทยาที่ดี การไม่โกรธใคร การไม่โกรธใคร การไม่โกรธใคร การไม่โกรธใคร
 ไม่โกรธใคร การมีจิตวิทยาที่ดี การไม่โกรธใคร การไม่โกรธใคร การไม่โกรธใคร การไม่โกรธใคร

ด้านความดี

ช่วยส่งเสริมให้ทำอยู่ในศีลธรรม จรรยาบรรณ ที่พึงมี เช่น การให้เกียรติ
 ยืนหยัด ทำไม่ทำร้ายคนที่อ่อนแอกว่า รู้จักคุณค่าของบุคคลอื่น และ
 ปฏิบัติตัว อยู่ในกรอบจริยธรรมของสังคม เป็นต้น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

ด้านความดี

ลักษณะเด่นของสังคมคือ... ช่วยส่งเสริมความดีในหมู่... ในด้านความดี...
 หน้าที่ได้... "ความดีในสังคม... ของที่..."
 ลักษณะเด่นของสังคมคือ... ช่วยส่งเสริมความดีในหมู่... ในด้านความดี...
 หน้าที่ได้... "ความดีในสังคม... ของที่..."
 ลักษณะเด่นของสังคมคือ... ช่วยส่งเสริมความดีในหมู่... ในด้านความดี...
 หน้าที่ได้... "ความดีในสังคม... ของที่..."

ด้านความจริง

มีหน้าที่สอนให้... ความจริง... ไม่...
 จะ... คือ...
 ไม่...
 ที่...
 มี...
 มี...
 มี...

ด้านความรู้

วิเคราะห์สื่อใหม่ในสื่อได้ รับความรู้ที่จะ สามารถหาไปปรับใช้ในสื่อประสาธน์ อื่นๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็น การจางลบหน้าจอ, การฟัง... การดาวน์โหลด... ความปลอดภัยในทาง... การเข้าถึง...
เนื้อหาในสื่อใหม่สามารถเผยแพร่ได้... ทำให้นักศึกษาสามารถหาสื่อใหม่ไปปรับใช้ในสื่อประสาธน์ได้อย่าง ปลอดภัยมากยิ่งขึ้น... ทำให้นักศึกษารู้วิธี... และ... และ...
และสามารถที่จะใช้ได้อย่างปลอดภัยไม่ประมาท... จึงถือว่าความรู้จากสื่อใหม่ในสื่อประสาธน์

ด้านความดี

การเขียนสวัสดีดีใจมา ช่วยทำให้เราเป็นคนที่มีความสุข มีจิตใจที่แจ่ม ใส...
รู้ว่าการเขียนสวัสดีดีใจมา...
ทำให้เรารู้ว่าสื่อใหม่ที่ดี ไม่ใช่...
และ...
ทำให้เรารู้สึกว่า...
และ...
ทำให้เรารู้สึกว่า...
และ...
ทำให้เรารู้สึกว่า...
และ...

ด้านความจริง

ทำให้เราเห็นความจริงของชีวิตว่า...
ชีวิตของมนุษย์เรา มีทั้ง ความ ปลอดภัยและไม่ปลอดภัยในชีวิต...
การเขียนสวัสดีดีใจมา...
ทำให้เราเห็น...
คุณค่าของชีวิตมากยิ่งขึ้น...
ทำให้เราดำเนินชีวิตอย่างมีความไม่ประมาท...
และ...
ทำให้ชีวิตของเราที่มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

ด้านความรู้

การเขียนสวัสดีดีใจมา...
ทำให้เรามีความรู้รอบด้าน...
ความปลอดภัยในชีวิต...
รู้ว่าการป้องกันตัว...
ช่วยให้มีความ...
ช่วยให้เราสามารถ...
และ...
ช่วยให้เราสามารถ...
และ...
ช่วยให้เราสามารถ...
และ...
ช่วยให้เราสามารถ...
และ...

ด้านความดี

การเขียนสวัสดีดีใจมา...
ช่วยทำให้เรามีความดี...
เห็นคุณค่าของคน...
และ...
ช่วยให้เราสามารถ...
และ...
ช่วยให้เราสามารถ...
และ...
ช่วยให้เราสามารถ...
และ...
ช่วยให้เราสามารถ...
และ...

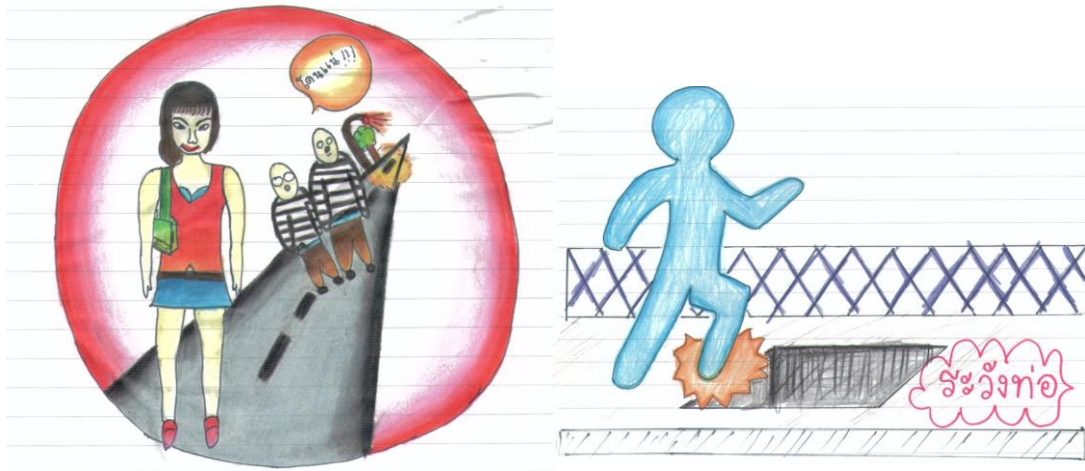
ด้านความจริง

อุมิโทเนม สามารถ เกิดขึ้น ได้ตลอดเวลา ถ้าหากมีความปรารถนาที่ซื่อสัตย์ ถึงจะทำให้เกิด
อุมิโทเนม ขึ้น ได้โดยง่าย. และไม่ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นว่า ภัยพิบัติหรือไม่ มีนักส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิด
ตามสิ่งนั้นๆ นั้น ตัวนั้น เขาจะเข้าใจตาม จริยธรรมที่ว่า อุมิโทเนม เกิดจากตาม ปรารถนา
ซื่อสัตย์ ถ้าหากสามารถปฏิบัติตนในสิ่ง เขาดี จะสามารถลดอุมิโทเนม ที่เกิดขึ้นได้ และเขาใช้ชื่อ
ของเรานั้น จะมีความหมาย

ด้านความรู้

การเรียนรู้ สัก สัก ศึกษา ทำให้เรา ได้ รับ ความรู้ ใน เรื่อง ของ สาเหตุ และ การ ป้องกัน
อุมิโทเนม ต่างๆ ที่ ส่วนหนึ่ง เกี่ยวข้อง กับ ชีวิตประจำวันของเรา ไม่ว่าจะ เป็น เรื่อง ในบ้าน
การใช้ชีวิตบนท้องถนน การทำงาน รวมถึง วัฒนธรรมชาติต่างๆ ที่หนึ่งวันจะหา ความ
รู้ในเบื้องต้นขึ้น ซึ่งถ้าเรานำความรู้ที่ได้ เรียนไปปฏิบัติ จะทำให้ชีวิตเราปลอดภัย
รวมถึง สิ่ง คน จะ สุข สุข

การออกแบบสัญลักษณ์ความปลอดภัย

กิจกรรมการเขียนบันทึก

กิจกรรมการแสดงความรักด้วยการทำบัตร (การ์ด)

การทำสมาธิ

การสวดมนต์

การระบายความรู้สึก

การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ศูนย์เรียนสนทนา

